КАЛЕНДАР КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

1947

ЩО ПОТРЕБУЄ ВАША ФАРМА?

Торговці
ФАРМЕРСЬКОГО ЗНАРЯДДЯ

● Це оплачується купувати за готівку. Ужийте дешевої банкової позички на купно нового знаряддя і прирядів. Платючи готівкою дістається вартісну знижку. Скріпіть ваш стан засобами. Услівя сплати уклададається на стрічу вашим вимогам. Зайдіть і переговоріть.

Нового знаряддя, машинерії або прирядів?

Нового вкладу або плекання худоби?

Електричної системи на фармі?

Обгороди, осушення чи інших удосконалень?

Нової хати чи фармерських будинків?

Добудівлі чи уліпшення теперішних будинків?

ПОЗИЧКИ УЛІПШЕННЯ ФАРМИ, для вище поданих потреб, є до набуття в якій будь филії Royal Bank of Canada на догідних услівях. Питайте в найблишій филії.

THE ROYAL BANK OF CANADA

Народний Ілюстрований Календар

КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

На Рік Звичайний

1947

ЦІНА 40 ЦЕНТІВ

НАКЛАДОМ „КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА"

295 Market Ave. Winnipeg, Man.

PRINTED IN CANADA

Зміст Календаря

Зміст Оголошень

Його Величество Юрій VI, Король Британійської Імперії.

РІК 1947

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1947 представляє рік 6600 Юліянського періоду; рік 5708 жидівської ери; рік 2700 від заснования Риму, після Варра; рік 2007 ніпонської ери; рік 1367 Магомеданської ери.

Перший день січня, 1947, є 2,432,187 днем від початку Юліянського періоду.

РАННІ І ВЕЧІРНІ ЗОРІ, 1947

Планета Венера є ранною зорею до 3-го вересня, відтак вечірною зорею до кінця року.

Планета Марс є вечірною зорею до 6-го січня, відтак ранною зорею до кінця року.

Планета Юпітер є ранною зорею до 14-го травня, вечірною зорею до 1-го грудня, після того ранною зорею до кінця року.

Планета Сатурн є ранною зорею до 26-го січня, відтак вечірною до 5-го серпня, після ранною зорею до кінця року.

ПОРИ РОКУ, 1947

Час 75 Мерідіяну

Весна починається 21-го березня в годині 6.13 рано.

Літо починається 22-го червня в годині 1.19 рано.

Осінь починається 23-го вересня в годині 4.29 вечером.

Зима починається 22-го грудня в годині 11.43 рано.

ЗАТЬМІННЯ В 1947

Протягом 1947 буде три затьміння, два сонця і одне місяця.

Цілковите затьміння сонця 20-го травня, в нас не видне.

Частинне затьміння місяця 3-го червня, в нас не видне.

Перстеневе затьміння сонця 12-го листопада, в нас видне. Середне затьміння година 3.50 до полудни. (Час 75-го Мерідіяну).

Церковний Калєндар

Рік 1947 є звичайним роком і має 365 днів, або 52 тижні й один день. Є він:

959 від хрищення України.

401 від Тридентського собору.

365 від заведення григоріянського калєндаря.

351 роком від Берестейської церковної унії.

ПАСХАЛІЯ

(Дати після нового стилю).

Ключ граничний **И.**

Вруцілїто до 14 березня з, від 14-го березня 1947 р. **а.**

Тріодь починається 2-го лютня.

Неділя мясопустна — 16-го лютня.

Поклони — 26 березня.

Благовіщення — 7-го квітня, в понеділок сирного тижня.

Великдень — 13-го квітня, тиждень по Пасці після нового стилю.

Вознесення Господнє — 22-го травня.

Зіслання св. Духа 1-го червня.

Мясниць 5 тижнів і 6 днів.

ПОСТИ

(Дати після нового стилю).

1. В навечеря Христового Різдва — 6-го січня.
2. В навечеря Богоявлення — 18-го січня.
3. Сиропустний тиждень — від 17-го до 23-го лютня.
4. Великий Піст — від 24-го лютня до 12-го квітня, включно.
5. Петрівка — від 9-го червня до 11-го липня, включно.
6. Спасівка — від 14-го до 27-го серпня.
7. В день Усікновення Ч. Голови Івана Хрестителя — 1-го вересня, в четвер.
8. В день Воздвиження Ч. Хреста, 28-го вересня, в суботу.
9. Пилипівка — від 28-го падолиста до 5-го січня.
10. Кожної пятниці крім загальниць.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Христового Різдва, 7-го січня, до Богоявлення 19-го січня, включно.
2. Між неділею Митаря й Фарисея та Блудного сина — від 2-го до 9-го лютня
3. Від Великодня до Томиної неділі — 13-го до 20-го квітня.
4. Від Зіслання св. Духа до неділі Всіх Святих — 1-го до 8-го червня.

ЗАБОРОНЕНІ ЧАСИ

для весіль і забав з музикою й танцями.

1. Всі пятниці крім загальниць перед Великим Постом і по Зелених Святах.
2. Від Початку Пилипівки до Богоявлення — 28-го листопада до 19-го січня — до йорданського водосвяття.
3. Від понеділка по неділі Мясопустній до Томиної неділі— 17-го лютня до 29-го квітня.
4. В Петрівку і Спасівку.
5. В день Усікновення Ч. Голови Івана Хрестителя — 11-го вересня., і Воздвиження Ч. Хреста 27-го вересня.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

В цілій Канаді святкується такі свята: Всі неділі в році, День Нового Року, Велику пятницю, День Вікторії, 24-го травня; День Домінії, 1-го липня; День Праці — перший понеділок у вересні; День Перемиря 11-го листопада, або в найближчий понеділок; День Подяки, що його уряд оголошує щороку, і Різдво Христове.

В провінції Квебек є ще отсі святочні дні, Богоявлення Господнє, Попелева Середа, Вознесення Господнє, св. Івана Хрестителя, Всіх Святих і Непорочне Зачаття Пр. Діви.

Радійте кращим Здоровлям і Яснішим Умом запевнивши собі MUS-KEE-KEE

Знатні Повідомлення "від самого початку, коли то перший раз ця Індіянська Медицина була передана Білій Людині," напливали з **Кожного Дистрикту** де було **MUS-KEE-KEE** до набуття. Мучені болем, Нервові, Вичерпані, Безсонні, Анемічні Люде, **які почувались так страшно ослабленими і хоріли, що вони думали що вже їм нічо ніколи не поможе** — пишуть з виразом **щиросердечної вдячности** що вони є тепер Бадьорі, Енерґічні і палаючі **Здоровлям.** Це є **Дійсно Життєва Перемога** для **MUS-KEE-KEE,** бо ця медицина має в собі велику пропорцію лічних властностей, що є таємницею успіху цего Індіянського Ліку... Продається Всюда.

Січень — МАЄ 31 ДНІВ — January

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	**19**	**С.**	Мч. Боніфатія	**Нов. Рік,**	7 59	4 10	8 19	3 50	8 8	4 0	0 49
2	20	Ч.	Свщмч. Ігнатія Бог.	Св. Силь. папи	7 59	4 11	8 19	3 51	8 8	4 1	2 8
3	21	П.	Мч. Юліянії	Прор. Малахії	7 59	4 12	8 19	3 52	8 8	4 2	3 31
4	22	С.	Вмч. Анастазії	Собор 70 Апос.	7 58	4 14	8 18	3 54	8 7	4 3	4 58
5	**23**	**Н.**	**Н. пер. Різдвом.**	**Нед. пер. Просв**	7 58	4 15	8 18	3 55	8 7	4 4	6 24
6	24	П.	Навечеріє Різдва. ☺	**Богояв. ГНІХ.**	7 58	4 16	8 17	3 56	8 7	4 5	схд.
7	**25**	**В.**	**Різдво ГНІХ**	† Соб. Ів. Хрес.	7 58	4 17	8 16	3 58	8 6	4 7	4 32
8	**26**	**С.**	**Соб. Пр. Бог. і св. Й.**	Преп. Ґеоргія	7 57	4 19	8 16	3 59	8 6	4 8	5 54
9	**27**	**Ч.**	**Первомуч. Стефана**	Мч. Полієвкта	7 57	4 20	8 15	4 1	8 5	4 10	7 21
10	28	П.	20, 000 мч. у Нік.	Григорія Нис.	7 56	4 21	8 15	4 2	8 5	4 11	8 45
11	29	С.	Невинних Дітей	† Теодозія пр.	7 55	4 22	8 14	4 3	8 4	4 13	10 4
12	**30**	**Н.**	**Н. по Різдві** Анисії мч.	**Нед. п. Прос.**	7 55	4 23	8 14	4 4	8 4	4 15	11 19
13	**31**	**П.**	Меланії	Єрм. і Стратон.	7 54	4 25	8 13	4 6	8 3	4 17	ран.
14	1	В.	**Н. Рік Об. Вас. В.** ☾	От. в Синаї	7 53	4 26	8 12	4 8	8 2	4 19	0 33
15	2	С.	Сильвестра папи	Преп. Павла	7 53	4 28	8 11	4 10	8 1	4 20	1 44
16	3	Ч.	Прор. Малахії	Пок. ок. ап. П.	7 52	4 29	8 10	4 12	8 0	4 21	2 54
17	4	П.	Соб. 70 апостолів	† Преп. Антонія	7 51	4 30	8 10	4 14	7 59	4 23	4 3
18	5	С.	Нав. Богоявлення	Св. Атан. й Кир.	7 50	4 32	8 9	4 16	7 58	4 24	5 11
19	**6**	**Н.**	**Богоявлення Господ.**	**Нед. 32 п. Сош.**	7 49	4 33	8 8	4 18	7 57	4 26	6 14
20	**7**	**П.**	**Соб. св. Івана Хрес.**	†Евтимія В. пр.	7 48	4 35	8 6	4 20	7 56	4 28	7 12
21	8	В.	Пр. Георгія й Еміл.	Преп. Максима	7 47	4 36	8 4	4 21	7 55	4 30	8 1
22	9	С.	Полієвкта прп. ☹	Ап. Тимотея	7 46	4 38	8 2	4 23	7 54	4 32	зах.
23	10	Ч.	Св. Григ Нісійського	Сщмч. Клим.	7 45	4 40	8 1	4 25	7 53	4 33	5 45
24	11	П.	† Преп Теодосія	Преп. Ксенії	7 43	4 42	7 59	4 27	7 51	4 35	6 57
25	12	С.	Мч. Татіяни	Преп. Св. Г. Б.	7 42	4 44	7 58	4 29	7 50	4 37	8 10
26	**13**	**Н.**	**Нед. 32 по Сош.**	**Нед. Мит. і Фар.**	7 41	4 45	7 56	4 30	7 48	4 38	9 24
27	14	П.	Отців в Синаї і Р. уб.	† Пер.м.с.Ів.Зол.	7 40	4 47	7 54	4 32	7 46	4 40	10 38
28	15	В.	Павна і Івана прп.	Преп. Єфрема	7 39	4 48	7 53	4 34	7 45	4 42	11 54
29	16	С.	Пок. ок. Ап. Петра ☽	Пер. м.св. Ігн.Б.	7 38	4 50	7 51	4 36	7 43	4 43	ран.
30	17	Ч.	† Преп. Антонія Вел.	**Трох Святител.**	7 36	4 52	7 49	4 38	7 42	4 45	1 12
31	18	П.	Св. Атаназія й Кир.	Кира й Івана	7 35	4 54	7 47	4 40	7 41	4 47	2 34

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

11 січня 1647 р. в ночі напали на Січ Турки та Запорожці побили їх.— 14 січня 1649 р. вїхав Б. Хмельницький по побіді під Зборовом до Київа, як гетьман України. Цей вїзд намалював маляр артист Івасюк. — 21 січня 1803 р. помер останній гетьман України, Кирило Розумовський. — 22 січня 1919 р. проголошено злуку українських земель.

Погода:— 1—2 непривітно; 3—5 бурливо, зимно; 6—8 вітри; 9—12 ясно, тепліше; 13—18 зимно; 19—29 змінно; 21—23 гарно, умірковано; 24—27 сніговиця; 28—31 зимно.

MUS-KEE-KEE

НА БІЛЬ ЖОЛУДКА, УМУЧЕННЯ І НЕРВИ

Для мужчин і жінок які стратили бадьорність, апетит і спочинок. Спробуйте кілька фляшок і тим докажете його вартість. Ті, що мають нюрайтис, артритис або ревматизм, повинні спробувати цю мішанину правдивої заслуги.

У всіх Аптикарів і Мейл-Ордер Домах, включаючи ІТОНА І СІМПСОНА

Лютий — МАЄ 28 ДНІВ — February

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	19	С.	Макарія	П. Мч. Трифона	7 34	4 55	7 46	4 42	7 40	4 49	3 59
2	**20**	**Н.**	**Нед. Митаря й Фар.**	**Нед. Блуд. С.**	7 32	4 57	7 44	4 44	7 38	4 51	5 20
3	21	П.	Максима ісп.	Симеона і Анни	7 30	4 59	7 42	4 46	7 36	4 53	6 31
4	22	В.	Ап. Тимотея	Преп. Ісидора	7 28	5 0	7 40	4 48	7 34	4 55	7 28
5	23	С.	Сщмч. Климента	Мч. Агафії	7 27	5 2	7 39	4 50	7 33	4 57	схд.
6	24	Ч.	Преп. Ксенії	Преп. Вукола	7 26	5 4	7 37	4 52	7 31	4 59	6 13
7	25	П.	† Св. Григ. Богосл.	Преп. Партенія	7 24	5 6	7 35	5 54	7 29	5 1	7 37
8	26	С.	Климента сщмч.	Вмч. Тео. Стр.	7 22	5 8	7 33	4 56	7 27	5 3	8 57
9	**27**	**Н.**	**Нед. Блудного Сина**	**Нед. Мясопуст.**	7 20	5 9	7 31	4 58	7 25	5 5	10 13
10	28	П.	Єфрема преп.	Харалам": "Харалампія мч.	7 19	5 11	7 30	5 0	7 24	5 6	11 27
11	29	В.	Пер. мощів Ігн. Бог.	Сщмч. Власія	7 18	5 13	7 28	5 2	7 22	5 8	ран.
12	**30**	**С.**	**Трьох Святителів**	Св. Мелетія	7 16	5 15	7 26	5 4	7 20	5 10	0 39
13	31	Ч.	Кира і Івана безсреб.	Преп. Мартин.	7 14	5 16	7 24	5 6	7 18	5 12	1 50
14	1	П.	Лютий. Мч. Трифона	Преп. Авксент.	7 12	5 17	7 22	5 8	7 16	5 14	3 0
15	2	С.	**Стрітення ГНІХ.**	Ап. Онисима	7 10	5 19	7 19	5 10	7 14	5 15	4 6
16	**3**	**Н.**	**Нед. Мясопустна**	**Н. Сиропустна**	7 8	5 21	7 17	5 12	7 12	5 17	5 6
17	4	П.	Ізидора прп.	Теодора Т. мч.	7 6	5 23	7 14	5 14	7 10	5 19	5 57
18	5	В.	Агафії пр.	Св. Льва папи	7 4	5 25	7 12	5 16	7 8	5 21	6 39
19	6	С.	Преп. Вукола	Ап. Архипа	7 3	5 26	7 10	5 18	7 6	5 23	7 12
20	7	Ч.	Партен. і Луки прп.	Преп. Льва	7 1	5 28	7 7	5 20	7 4	5 24	зах
21	8	П.	Вмч. Теод. Стратил.	Преп. Тимотея	7 0	5 30	7 5	5 22	7 2	5 26	5 59
22	9	С.	Мч. Никифора	Найд. м. мч. в Е.	6 58	5 31	7 3	5 24	7 0	5 28	7 13
23	**10**	**Н.**	**Нед. Сиропустна**	**Нед. 1. Посту**	6 56	5 33	7 1	5 26	6 58	5 30	8 28
24	11	П.	Сщмч. Власія	† 1 і 2 Н. Г. Ів.Х.	6 53	5 35	6 59	5 28	6 56	5 32	9 44
25	12	В.	Св. Мелетія	Тарасія	6 51	5 37	6 57	5 30	6 54	5 34	11 2
26	13	С.	Преп. Мартиніяна	Св. Порфірія	6 49	5 39	6 55	5 32	6 52	5 36	ран.
27	14	Ч.	Преп. Авксентія	Преп. і ісп. Пр.	6 47	5 41	6 53	5 34	6 50	5 38	0 23
28	15	П.	Онисима ап.	Преп. і ісп. Вас.	6 45	5 43	6 50	5 36	6 48	5 40	1 45

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2 лютого 1655 р. Б. Хмельницький бив ся з поляками під Охматовом. — 9 лютого 1918 р. заключили в Берестю осередні держави мир з Україною. — 20 лютого 1054 р. умер в Києві український князь Ярослав Мудрий. — 27 лютого 1664 р. помер козацький полковник Іван Богун.

Погода:— 1—3 гарно, нестійно; 4—8 хмарно, нестійно; 9—10 заверуха; 11—12 бурливо; 13—15 мороз; 16—19 морозливо; 20—23 зимно, погідливо; 24—28 заверуха, вітри.

БЕРІТЬ PAINKILLER PERRY DAVIS

НА ЗВИЧАЙНІ ПЕРЕСТУДИ

Перед спанням мочіть ноги і голінки в горячій воді, до якої додано кілька чайних ложечок Перрі Дейвіс Пейнкіллеру, і возьміть дозу Пейнкіллеру в повнім горнятку гарячої води або молока, засолоджених цукром. Також натирайте добре груди чистим Пейнкіллером рано й вечір, і будьте в ліжку день або два, як можливо. Це скоре лічення звичайно ломить перестуду в її початку, зменшує дні терпіння й утрату часу.

Фляшки реґулярної величини 35ц., 50ц. і $1.00.

Продається у вашій найближчій аптиці або в Загальнім Склепі.

DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

BRITISH TROOP OIL (Liniment)

Знаменитий Лінімент до злагодження ревматичних болів, болю горла і напружень мязів.

Фляшка 35 центів.

Березень | МАЄ 31 ДНІВ | March

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	16	С.	**Неділя 1. Посту**	Прмч. Евдокії	6 43	5 45	6 48	5 38	6 46	5 42	3 5
2	**17**	**Н.**	Преп. Льва Катен.	**Нед. 2 Посту**	6 41	5 46	6 45	5 40	6 43	5 43	4 19
3	18	П.	Архіпа	Евтропія сщм.	6 39	5 47	6 43	5 42	6 41	5 45	5 19
4	19	В.	Льва еп. катан.	Прп. Герасима	6 37	5 49	6 40	5 44	6 39	5 47	6 05
5	20	С.	Тимотея прп.	Мч. Конона	6 35	5 50	6 37	5 46	6 36	5 48	6 39
6	21	Ч.	Найд. мощ. муч. у Ев.	42 мч. в Аморії	6 33	5 52	6 35	5 48	6 34	5 50	схд.
7	22	П.	Сщмч. Полікарпа	Сщмч. в Херс.	6 31	5 53	6 33	5 50	6 32	5 51	6 29
8	23	С.	**Нед. 2. Посту**	Пр. і сп. Тео.	6 28	5 55	6 31	5 52	6 29	5 53	7 48
9	**24**	**Н.**	Тарасія св.	**Нед. 3 Посту**	6 26	5 56	6 29	5 54	6 27	5 55	9 5
10	25	П.	Св. Порфірія	Кондрата і і. м.	6 24	5 58	6 27	5 56	6 25	5 57	10 20
11	25	В.	Преп. іісп. Прокопія	Св. Софронія	6 22	5 59	6 24	5 58	6 22	5 59	11 33
12	27	С.	Пр. і ісп. Василія	Теофана ісп.	6 20	6 0	6 21	5 59	6 20	6 0	ран.
13	28	Ч.	Березень. Евдокії	Пер. мощ. св. Н.	6 18	6 2	6 19	6 1	6 18	6 2	0 45
14	1	П.	Смщч. Теодота	Преп. Венед.	6 16	6 4	6 17	6 3	6 16	6 4	1 53
15	2	С.	**3. Нед. Посту**	Мч. Агапія	6 14	6 6	6 15	6 5	6 14	6 6	2 57
16	**3**	**Н.**	Гарасима прп.	**Нед. 4 Посту**	6 11	6 8	6 12	6 7	6 11	6 8	3 52
17	4	П.	Мч. Конона	Алексія,	6 9	6 9	6 9	6 9	6 9	6 9	4 37
18	5	В.	42 мч.. в Амарії	Св. Кирила	6 7	6 11	6 7	6 11	6 7	6 11	5 13
19	6	С.	Василія і ін. сщмч.	В. Мч. Хрисан.	6 5	6 13	6 5	6 13	6 5	6 13	5 41
20	7	Ч.	Преп. Теофілякта	Пр. От. уб. в о. С.	6 3	6 15	6 3	6 15	6 3	6 15	6 3
21	8	П.	† 40 мч. у Севастії	Преп. і ісп. Як.	6 1	6 16	6 0	6 17	6 1	6 16	6 22
22	9	С.	† 40 Муч. в Севастії	Сщмч. Василія	5 59	6 18	5 58	6 19	5 59	6 18	зах.
23	**10**	**Н.**	**4. Нед. Посту**	**Нед. 5 Посту**	5 56	6 20	5 55	6 21	5 56	6 20	7 29
24	11	П.	Софронія патр.	Захарії і Якова	5 54	6 22	5 52	6 23	5 53	6 22	8 48
25	12	В.	Теоф. й Гр. Дв. п.	**Благ. Пр. Д. М.**	5 51	6 24	5 49	6 25	5 50	6 24	10 11
26	13	С.	Перен. мщ. св. Никиф.	Соб. Арх. Гав.	5 49	6 25	5 47	6 26	5 48	6 25	11 34
27	14	Ч.	Преп. Венедикта	Матрони	5 47	6 26	5 44	6 28	5 46	6 27	ран.
28	15	П.	Мч. Агапія	Преп. Іляріона	5 45	6 28	5 42	6 30	5 44	6 29	0 56
29	16	С.	Савина папи	Преп. Марка	5 43	6 29	5 39	6 32	5 42	6 30	2 12
30	**17**	**Н.**	**5. Нед. Посту**	**Нед. 6 Посту**	5 40	6 30	5 37	6 33	5 39	6 31	3 16
31	18	П.	Кирила еп.	Ігнатія прп.	5 38	6 31	5 35	6 35	5 37	6 33	4 5

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

3 березня 1861 р. скасували в Росії і на Україні кріпацтво. — 9 березня 1814 вродився Тарас Шевченко.— 10 березня 1861 р. умер Т. Шевченко. — 18 березня 1921 р. заключили в Ризі більшовики з поляками мир, та признали Польщі Волинь, Полісся, Холмщину і Підляше, а Україну за Збручем більшовикам; Галичину признала Антанта Польщі 14 березня 1923 р.

Погода:— 1—2 змінливо; 3—4 погода, гарно; 5—9 зимно і вітер; 10—13 вітер, нестійно; 14—17 вітри; 20—22 гарно; 23—26 бурливо; 27—28 погідливо; 29—31 вітер і зимно.

HAMBLEY *Electric* CHICKS

ПОВНЕ СУКЦЕСІВ СТАДО В 1947

Найбільші в Канаді вигрівальні. Вигрівальні у дванадцятьох центральних місцях, щоб Вас краще обслугувати — **Winnipeg, Brandon, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton, Abbotsford, Portage la Prairie, Dauphin, Swan Lake, Boissevain, Port Arthur.**

Квітень — МАЄ 30 ДНІВ — April

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	19	В.	Мч. Хрисан. й Дар.	Преп. Марії Єг.	5 36	6 33	5 32	6 37	5 34	6 35	4 41
2	20	С.	Пр. Отців уб. в об	Вел. Четвер.	5 34	6 35	5 30	6 39	5 32	6 37	5 8
3	21	Ч.	Преп. і ісп. Якова	Тита прп.	5 32	6 36	5 27	6 41	5 29	6 39	5 29
4	22	П.	Сщмч. Василія	**Вел. Пятниця** ...	5 30	6 38	5 25	6 43	5 27	6 40	5 47
5	23	С.	Нікона прпм. і ні.	Вел. Субота	5 28	6 39	5 23	6 44	5 25	6 41	схд.
6	**24**	**Н.**	**Неділя Квітна**	**Воск. Христове**	5 25	6 40	5 20	6 46	5 22	6 43	7 58
7	**25**	**П.**	**Благовіщення Пр. Д.**	**Світ. Понеділ.**	5 23	6 42	5 18	6 48	5 20	6 44	9 12
8	26	В.	Собор Гавриїла Арх.	**Світ. Вівторок**	5 21	6 43	5 15	6 50	5 18	6 46	10 27
9	27	С.	Матрони мч.	Евпсихія мч.	5 19	6 45	5 12	6 52	5 15	6 48	11 38
10	28	Ч.	Преп. Іляріона	Терентія	5 17	6 47	5 10	6 54	5 13	6 50	ран.
11	**29**	**П.**	**Велика Пятниця**	Сщмч. Антипи	5 14	6 48	5 7	6 56	5 10	6 52	0 45
12	30	С.	Преп. Ів. Ліствич.	Преп. і ісп. Вас.	5 12	6 49	5 5	6 58	5 8	6 54	1 44
13	**31**	**Н.**	**Воскр .Христове**	**Неділя Томина**	5 10	6 51	5 2	7 0	5 6	6 56	2 34
14	**1**	**П.**	**Світлий Понеділок**	Мартина прп.	5 8	6 53	5 0	7 2	5 4	6 57	3 13
15	**2**	**В.**	**Світлий Вівторок**	Ап. Аристарха	5 6	6 55	4 58	7 4	5 2	6 59	3 44
16	3	С.	Никити прп. ісп.	Мч. Агапії	5 4	6 56	4 56	7 5	5 0	7 0	4 8
17	4	Ч.	Йосифа і Ґеарґія прп.	Преп. Симеона	5 2	6 58	4 54	7 7	4 58	7 2	4 27
18	5	П.	Мч. Теодула	Преп. Івана	5 0	6 59	4 51	7 9	4 56	7 4	4 44
19	6	С.	Етихія св.	Івана Староп.	4 58	7 1	4 49	7 11	4 53	7 6	4 59
20	**7**	**Н.**	**Нед. Томина**	**Нед. Мироносн.**	4 56	7 3	4 46	7 13	4 51	7 8	зах.
21	8	П.	Іродіона і ін. ап.	Януарія	4 54	7 4	4 44	7 14	4 49	7 9	7 48
22	9	В.	Евпсихія мч.	Теодора Сик.	4 52	7 5	4 41	7 16	4 47	7 11	9 15
23	10	С.	Терентя	**Ґеоргія вмч.**	4 50	7 7	4 39	7 18	4 45	7 13	10 41
24	11	Ч.	Антипи смч.	Мч. Сави Стр.	4 48	7 9	4 37	7 20	4 43	7 15	ран.
25	12	П.	Василія ісп.	† Ап. і Єв. М.	4 46	7 10	4 35	7 21	4 41	7 16	0 3
26	13	С.	Артемона сщм.	Сщмч. Василія	4 44	7 12	4 33	7 23	4 39	7 17	1 12
27	**14**	**Н.**	**Нед. Мироносна**	**Неділя Розсл.**	4 42	7 14	4 31	7 25	4 37	7 18	2 6
28	15	П.	Аристарха	Язона і Сосіп.	4 40	7 16	4 28	7 27	4 35	7 20	2 46
29	16	В.	Мч. Агапії	9 мч. у Кизиці	4 38	7 17	4 26	7 29	4 33	7 22	3 14
30	17	С.	Симеона і Акакія прп.	† Ап. Якова	4 37	7 19	4 24	7 31	4 31	7 24	3 36

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

7 квітня 1917 р. проголосили в Київі Українську Центральну Раду, а 19 квітня Всеукраїнський Конґрес визнав її найвищою владою. — 25 квітня помер гетьман П. Сагайдачний. — 29 квітня 1918 уступила Центральна Рада, а Павло Скоропадський став гетьманом України.

Погода:— 1—3 зимно; 4—5 зимно, нестійно; 6—9 сніговиця; 10—14 вітри, неусталено; 15—18 зимно, погідливо; 19—21 гарно; 22—24 нестійно; 25—30 зимно, погідливо.

Три Модерні Вигрі-вальні.

OAKLAND Hatcheries BRANDON DAUPHIN WINNIPEG

Купуйте завсігди Овкленд Курятка

Травень | МАЄ 31 ДНІВ | May

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	18	Ч.	Преп. Івана	Проп. Єремії	4 35	7 20	4 22	7 33	4 29	7 26	3 54
2	19	П.	Преп. Івана Ветхопеч.	Св. Атанасія В.	4 33	7 22	4 20	7 35	4 27	7 28	4 10
3	20	С.	Преп. Теод. Тріхини	† Преп. Тео. П.	4 31	7 23	4 18	7 37	4 25	7 29	4 25
4	**21**	**Н.**	**Нед. Розслаб.** ☺	**Нед. Самарян.**	4 29	7 24	4 16	7 39	4 23	7 31	схд.
5	22	П.	Теодора Сик.	Ірини мч.	4 28	7 25	4 14	7 41	4 21	7 33	8 10
6	**23**	**В.**	**Вмч. Георгія**	Йова Многост.	4 27	7 27	4 12	7 43	4 20	7 34	9 22
7	24	С.	Мч. Сави Стратил.	Явлення Ч. Хр.	4 25	7 28	4 10	7 44	4 18	7 36	10 32
8	25	Ч.	† Ап. і Єв. Марка	**Івана Богсоолв.**	4 23	7 30	4 8	7 46	4 16	7 38	11 35
9	26	П.	Сщмч. Василія	† Пер.мощ.св.Н.	4 21	7 31	4 6	7 47	4 14	7 39	ран.
10	27	С.	Сщмч. Симсона	† Ап. Сим. Зил.	4 20	7 33	4 4	7 49	4 12	7 41	0 29
11	**28**	**Н.**	**Нед. Самарянки**	**Нед. Сліпород.**	4 19	7 34	4 3	7 51	4 11	7 42	1 12
12	29	П.	† Ап. Якова	Епіфанія і Гер.	4 18	7 36	4 1	7 53	4 9	7 44	1 45
13	30	В.	9 мч. в Кизиці	Мч. Гликерії	4 16	7 38	3 59	7 55	4 7	7 46	2 11
14	1	С.	Травень Єремії пр. ☾	Мч. Ізидора	4 14	7 39	3 57	7 56	4 5	7 47	2 32
15	2	Ч.	Атаназія В. патр.	**Возн. ГНІХ.**	4 12	7 41	3 55	7 58	4 3	7 49	2 49
16	3	П.	† Преп. Теод. Печер.	Преп. Теод. Ос.	4 11	7 42	3 54	7 59	4 2	7 50	3 5
17	4	С.	Прмч. Пелагії	Ап. Андроніка	4 9	7 43	3 52	8 1	4 0	7 52	3 20
18	**5**	**Н.**	**Нед. Сліпородж.**	**Нед. Св. Отців**	4 8	7 45	3 50	8 3	3 59	7 53	3 36
19	6	П.	Йова Многострад.	Патрикія сщм.	4 7	7 46	3 49	8 5	3 58	7 55	3 54
20	7	В.	Явлення Ч. Хреста ●	Мч. Талалея	4 6	7 47	3 47	8 6	3 57	7 56	зах.
21	**8**	**С.**	**† Ап. і Єв. Ів. Бог.** н.н.	† Констан. і Ол.	4 5	7 48	3 46	8 7	3 56	7 57	9 40
22	**9**	**Ч.**	**Возн. ГНІХ.**	Мч. Василіска	4 4	7 49	3 45	8 9	3 55	7 59	10 58
23	10	П.	† Ап. Симона зил.	Преп. і ісп.Мих.	4 3	7 51	3 43	8 11	3 53	8 0	ран.
24	11	С.	Сщмч. Мокія	Преп. Симеона	4 2	7 53	3 42	8 13	3 52	8 2	0 1
25	**12**	**Н.**	**Нед. Св. Отців**	**Сош. св. Духа**	4 1	7 54	3 41	8 14	3 51	8 3	0 46
26	12	П.	Ґлікерії мч. ☽	**Пресв. Тройці**	4 0	7 55	3 40	8 15	3 50	8 4	1 19
27	14	В.	Мч. Ізидора	Терапнота	3 59	7 56	3 38	8 17	3 49	8 6	1 43
28	15	С.	Преп Пахомія В.	Преп. Никити	3 58	7 57	3 37	8 18	3 48	8 7	2 2
29	16	Ч.	Преп. Теодора Ос.	Прмч. Теодосії	3 57	7 58	3 36	8 20	3 47	8 8	2 17
30	17	П.	Андроніка	Ісаакія	3 56	7 59	3 35	8 21	3 47	8 9	2 32
31	18	С.	Теодора мч.	Ап. Єрмія	3 55	8 0	3 34	8 22	3 46	8 10	2 47

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

14 травня 1648 р. побив Б. Хмельницький польське військо на Жовтих Водах, а 26 травня побив другий раз польську шляхту під Корсунем. — 15 травня 1848 р. скасували в Австрії панщину. — 25 травня 1926 р. застрілив в Парижі жид Шварцбарт Симона Петлюру, голову Директорії (уряду України 1918-1920).

Погода:— 1—3 тепло; 4—7 нестійно; 8—9 погода, зимно; 10—13 зимно; 14—18 гарно, тепліше; 19—20 змінно; 21—22 нестійно; 23—25 похмурно; 26—31 тепло.

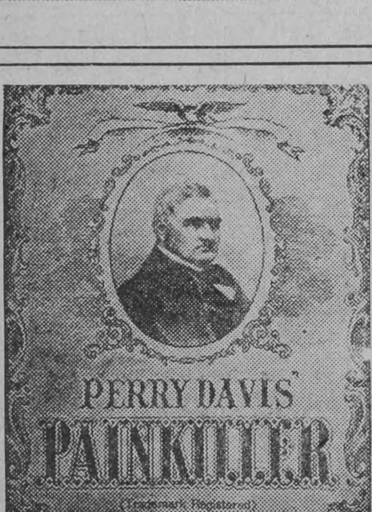

ДОБРИЙ ДЛЯ ЦІЛОЇ РОДИНИ

Пейнкіллер уживаний з успіхом міліонами по цілому світі через більше як 105 років для пільги у болях, терпіннях і інших менших ушкодженнях. Ви не потребуєте боятись болю якщо Ви все держите в домі фляшку Пейнкіллер. Купіть фляшку нині.

PAINKILLER
PERRY DAVIS

Скора пільга в болю, помагає держати в контролі дрожі, перестуди, кольки, корчі, біль горла, надмороження, вивихнення, стовчення, врізання і вкушення комах. Продається у всіх Аптиках і Загальних склепах.

Ціна 35ц., 50ц. і $1 за фляшку.

Виробляє:
DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

Burdock Blood Bitters

Усуває Недобру Кров

Дістаньте їх на диспепсію, нестравність, чираки, прищі, **плями**, екзіму, солений ревматизм, круп, сип на голові, рани і **свербячі** й пекучі висипки.

Ціна за фляшку $1.00.

Червень | МАЄ 30 ДНІВ | June

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід сонця у Манітобі	Захід	Схід сонця у Саскачевані	Захід	Схід сонця у Алберті	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	**19**	**Н.**	**Сошест. Св. Духа**	**Нед. 1 п. Сош.**	3 54	8 1	3 33	8 23	3 45	8 11	3 3
2	**20**	**П.**	**Пресв. Тройці**	Никифора пат.	3 53	8 2	3 32	8 24	3 44	8 12	3 21
3	21	В.	† Констант. і Єлени	Мч. Лукиліяна	3 53	8 3	3 32	8 25	3 44	8 13	схд.
4	22	С.	Мч. Василіска	Св. Митрофана	3 52	8 4	3 31	8 26	3 43	8 14	9 26
5	**23**	**Ч.**	Пр. і ісп. Михаїла	**Пресв. Евх.** н.н.	3 52	8 5	3 31	8 27	3 43	8 15	10 23
6	24	П.	Преп. Симеона	Преп. Висар.	3 51	8 6	3 30	8 28	3 42	8 16	11 10
7	25	С.	† 3-те найд. Г. Ів. Хр.	Теодора Анк.	3 51	8 7	3 29	8 29	3 41	8 17	11 46
8	**26**	**Н.**	**Нед. 1 по Сош.**	**Нед. 2 п. Сош.**	3 50	8 7	3 29	8 30	3 40	8 17	ран.
9	27	П.	Терапонта	Кирила Алекс.	3 50	8 8	3 28	8 31	3 40	8 18	0 15
10	28	В.	Никити прп.	Тимотея сщм.	3 50	8 9	3 28	8 32	3 39	8 19	0 36
11	29	С.	Теодосії прпмч.	† Ап. Варт. і В.	3 50	8 10	3 27	8 33	3 39	8 19	0 55
12	**30**	**Ч.**	**Пресв Евхарист.** (н.н.)	Преп. Онуфрі	3 50	8 11	3 27	8 34	3 39	8 20	1 10
13	31	П.	Єрмія ап.	**Пр.Серця Іс.**н.н.	3 50	8 11	3 27	8 35	3 39	8 21	1 25
14	1	С.	Червень. Юстина мч.	Прор. Єлисея	3 49	8 12	3 26	8 35	3 39	8 21	1 40
15	**2**	**Н.**	**Нед. 2 по Сош.**	**Нед. 3 п. Сош.**	3 49	8 12	3 26	8 36	3 38	8 22	1 56
16	3	П.	Лукиліяна	Тихона	3 49	8 13	3 26	8 36	3 38	8 22	2 15
17	4	В.	Митрофана	Мч. Мануїла	3 49	8 13	3 26	8 36	3 38	8 23	2 40
18	5	С.	Доротея сщм.	Мч. Леонтія	3 49	8 13	3 26	8 36	3 38	8 23	зах.
19	6	Ч.	Висаріона прп.	† Ап. Юди Тад.	3 49	8 14	3 26	8 37	3 38	8 24	9 45
20	7	П.	**Пр. Серця Хр.** (н.н.)	Методія сщм.	3 49	8 14	3 26	8 37	3 38	8 24	10 40
21	8	С.	Теодора Стр. вм.	Мч. Юліяна	3 49	8 14	3 26	8 37	3 38	8 24	11 19
22	**9**	**Н.**	**Нед. 3 по Сош.**	**Нед. 4 п. Сош.**	3 50	8 14	3 26	8 37	3 39	8 24	11 47
23	10	П.	Тимотея сщм.	Аґрипіни мч.	3 50	8 14	3 26	8 37	3 39	8 24	ран.
24	11	В.	† Вартоломея і Вар.	**Різд. Ів. Хрест.**	3 50	8 14	3 27	8 38	3 39	8 24	0 8
25	12	С.	Онуф. і Петра преп.	Прмч. Февронії	3 51	8 14	3 27	8 38	3 40	8 25	0 25
26	13	Ч.	Акилини мч.	Преп. Давида	3 51	8 14	3 27	8 38	3 40	8 25	0 40
27	14	П.	Єлисея пр., Методія	Преп. Сампсон.	3 51	8 14	3 28	8 38	3 41	8 25	0 55
28	15	С.	Амоса прор.	Пер. м. Кир. і Ів.	3 52	8 14	3 28	8 38	3 42	8 25	1 10
29	**16**	**Н.**	**Нед. 4 по Сош.**	**Нед. 5 п. Сош.**	3 52	8 14	3 29	8 38	3 42	8 25	1 27
30	17	П.	Мануїла мч.	Собор 12 Апос.	3 53	8 14	3 30	8 37	3 43	8 24	1 48

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

6 червня 1224 р. побили татари українських князів над Калкою. — 8 червня 1652 р. побив Б. Хмельницький польське військо під Батогом. — 8 червня 1919 р. Українська Галицька Армія почала офензиву під Чортковом, а 27 червня здобула Бережани.

Погода:— 1—4 нестійно; 5—6 погідливо, тепло; 7—10 горячо; 11—14 горячо, бурливо; 15—16 ріжнородно; 17—20 бурливо; 21—24 холодно, 25—27 гарно; 28—30 горячо.

Milburn's Health & Nerve Pills

Для тих, що є умучені й обезсилені, яким бракує енерґії—які є нервові і дражливі. Для тих, що не можуть добре спати в ночи; що пробуджуються рано з чувством такого умучення, яке мали йдучи до ліжка—які мають лихі сни і привиди — для тих, що є пригноблені і знеохочені — слабі й нужденні. — Ціна 50ц.

Липень — МАЄ 31 ДНІВ — July

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	18	В.	Мч. Леонтія	Косми й Дам.	3 54	8 14	3 30	8 37	3 44	8 24	2 14
2	19	С.	† Ап. Юди	† Пол. Р. Пр. Б.	3 55	8 14	3 31	8 36	3 44	8 23	2 48
3	20	Ч.	Методія сщм. ○	Якова мч.	3 56	8 13	3 32	8 35	3 45	8 23	схд.
4	21	П.	Мч. Юліяна	Св. Анд. Крит.	3 56	8 13	3 33	8 35	3 45	8 23	9 47
5	22	С.	Сщмч. Евсевія	† Св. Кир. і М.	3 57	8 12	3 34	8 34	3 46	8 22	10 18
6	**23**	**Н.**	**Нед. 5 по Сош.**	**Нед. 6 п. Сош.**	3 58	8 12	3 35	8 34	3 47	8 22	10 42
7	**24**	**П.**	**Різд. Івана Хрест.**	Томи і Акакія	3 59	8 11	3 36	8 33	3 48	8 21	11 1
8	25	В.	Прмч. Февронії	Прокопія вмч.	4 0	8 10	3 37	8 32	3 49	8 20	11 17
9	26	С.	Преп. Давида	Сщмч. Панкрат.	4 1	8 10	3 38	8 31	3 50	8 19	11 31
10	27	Ч.	Преп. Самсона	† Ант. Печерсь.	4 1	8 9	3 40	8 30	3 51	8 18	11 46
11	28	П.	Пер. м. Кира і Ів. ☾	Мч.Евф. і Ольг.	4 2	8 8	3 41	8 29	3 52	8 17	ран.
12	**29**	**С.**	**Апп. Петра і Павла**	Мч. Прокла і Іл.	4 3	8 7	3 42	8 27	3 53	8 16	0 1
13	**30**	**Н.**	**Нед. 6 по Сош.**	**Нед. 7 п. Сош.**	4 4	8 6	3 44	8 26	3 55	8 16	0 18
14	1	П.	Косми і Дамяна	Акили ап.	4 5	8 5	3 45	8 25	3 56	8 15	0 39
15	2	В.	† Пол. Ризи Пр. Бог.	† Вол. Вел. к. У.	4 6	8 4	3 46	8 24	3 57	8 14	1 8
16	3	С.	Якова мч.	Сщмч. Антин.	4 7	8 3	3 47	8 23	3 58	8 13	1 48
17	4	Ч.	Андрея Крит. св. ●	Вмч. Марини	4 8	8 2	3 48	8 22	3 59	8 12	зах.
18	5	П.	† Кирила і Методія	Мч. Якинта	4 9	8 1	3 50	8 21	4 1	8 11	9 21
19	6	С.	† Атанасія	Преп. Макрини	4 11	8 0	3 51	8 20	4 3	8 10	9 46
20	**7**	**Н.**	**Н. 7 по Сош.**	**Нед. 8 п. Сош.**	4 12	7 59	3 53	8 18	4 4	8 8	10 10
21	8	П.	Прокопія вмч.	Симеона і Ів.	4 13	7 58	3 54	8 16	4 5	8 7	10 29
22	9	В.	Сщмч. Панкратія	Марії Магдал.	4 14	7 57	3 56	8 15	4 6	8 6	10 45
23	10	С.	† Пр. Антонія Печер.	Мч. Трофима	4 16	7 56	3 58	8 13	4 8	8 4	11 1
24	11	Ч.	Евфимії, Ольги ☽	† Мч. Бор. і Гл.	4 17	7 54	4 0	8 12	4 10	8 2	11 16
25	12	П.	Мч. Прокла і Ілярія	† Успен. св. Ан.	4 19	7 53	4 1	8 11	4 11	8 1	11 33
26	13	С.	Собор Арх. Гавриїла	Сщмч. Єрмол.	4 21	7 51	4 3	8 9	4 12	7 59	11 52
27	**14**	**Н.**	**Нед. 8 по Сош.**	**Нед. 9 п. Сош.**	4 23	7 50	4 5	8 7	4 14	7 58	ран.
28	15	П.	† Володимира Вел.	Прохора	4 24	7 49	4 6	8 5	4 15	7 56	0 17
29	16	В.	Антиноґена сщм.	Мч. Калініка	4 25	7 47	4 8	8 3	4 17	7 55	0 48
30	17	С.	Вмч. Марини	Ап. Сили	4 26	7 46	4 9	8 2	4 18	7 54	1 29
31	18	Ч.	Якинта і Емілiяна мч.	Прав. Евдоким.	4 27	7 45	4 10	8 0	4 19	7 53	2 20

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

10 липня 1709 битва гетьмана І. Мазепи з царем Петром під Полтавою. — 15 липня 1015 р. умер князь Володимир Великий. — 16 липня 1919 перейшла Укр. Гал. Армія перед перевагою противника за Збруч. — 27 липня 1657 р. умер гетьман Б. Хмельницький.

Погода:— 1—2 грізно; 3—5 нестійно; 6—8 вохко, парно; 9—12 горячо; 13—17 холодно, гарно; 18—22 спека; 23—26 сухо, горяч; 26—28 нестійно; 29—31 грізно.

Прикладайте PAINKILLER PERRY DAVIS На

ВИВИХНЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ. — Натирайте добре Перрі Дейвіс Пейнкіллером що дві години аж біль устане. Міжтим держіть ушкоджені части в спокою. Потім обвиніть бандаж намочений у Пейкіллері довкола ушкодженої части і накрийте сухою шматою. Робіть так два рази на день аж напухнення уступить.

ПОТОВЧЕННЯ. — Як можливо, піднесіть потовчену часть тіла так, щоб кров уступила з неї. Прикладайте перше шмати викручені з ледово зимній воді; змінюйте часто, щоб були зимні. Потім обвиніть бандаж намочений у Перрі Дейвіс Пейнкіллері.

ШТИВНІ МЯЗИ І СУСТАВИ. — Натирайте рано і вечер ушкоджепі части чистим Перрі Дейвіс Пейнкіллером.

Фляшки реґулярної величини 35ц., 50ц. і $1.00.

Продається у вашій найближчій аптиці або в Загальнім Склепі.

Виріб фірми:

DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

Dr. Fowler's Extract of Wild Strawberry

Дає пільгу на діярію, дизентерію, корчі й болі в кишках, кольки, холеру морбус, холеру діточу, літні недуги й инші неправильности кишок в дітях і дорослих.

Ціна 50 центів.

Серпень — МАЄ 31 ДНІВ — August

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	19	П.	Макрини прп.	Проісх. Ч. Хр.	4 28	7 44	4 12	7 58	4 20	7 52	схд.
2	20	С.	**Проп. Ілії** (на нед.).	Пер.м.св. Стеф.	4 30	7 42	4 14	7 56	4 22	7 50	8 47
3	**21**	**Н.**	**Нед. 9 по Сош.**	**Нед. 10 п. Сош.**	4 31	7 40	4 16	7 54	4 24	7 47	9 7
4	22	П.	Марії Магдалини	7 молод. у Еф.	4 33	7 38	4 18	7 53	4 26	7 45	9 24
5	23	В.	Мч. Трофима	Мч. Евсигнія	4 35	7 36	4 19	7 51	4 27	7 43	9 39
6	24	С.	† Мч. Бориса й Гліба	**Преобр. ЗНІХ.**	4 36	7 34	4 21	7 49	4 29	7 41	9 53
7	25	Ч.	† Усп. св. Анни	Прмч. Дометія	4 37	7 33	4 23	7 47	4 30	7 39	10 6
8	26	П.	Сщмч. Єрмолая	Ісп. Еміліяна	4 39	7 31	4 25	7 45	4 32	7 37	10 22
9	27	С.	† Пантелемона вмч.	† Ап. Матія	4 40	7 30	4 26	7 43	4 34	7 36	10 42
10	**28**	**Н.**	**Нед. 10 по Сош.**	**Нед. 11 п. Сош.**	4 42	7 28	4 28	7 41	4 36	7 34	11 5
11	29	П.	Калініка муч.	Евпла мч.	4 44	7 26	4 30	7 39	4 38	7 32	11 39
12	30	В.	Ап. Сили, Силуана	Фотія і Анікити	4 45	7 24	4 32	7 37	4 39	7 30	ран.
13	31	С.	Евдокіма прав.	Преп. Максима	4 46	7 23	4 34	7 35	4 41	7 28	0 26
14	1	Ч.	Серпень Пр. Ч. Хрес.	Прор. Міхея	4 47	7 21	4 35	7 33	4 42	7 27	1 32
15	2	П.	Пер. мощ св. Стефана	**Усп. Пресв.Бог.**	4 48	7 19	4 37	7 31	4 44	7 24	2 42
16	3	С.	Ісаакія і ін. мч.	Пер. Нер. Об.	4 50	7 17	4 39	7 29	4 46	7 22	зах.
17	**4**	**Н.**	**Нед. 11 по Сош.**	**Нед. 12 п. Сош.**	4 52	7 15	4 41	7 26	4 47	7 20	8 30
18	5	П.	Евсигнія ісп.	Фльора і Лавра	4 54	7 13	4 43	7 24	4 49	7 18	8 49
19	**6**	**В.**	**Преобр. Господнє**	Мч. Анд. Страт.	4 55	7 11	4 44	7 21	4 50	7 16	9 5
20	7	С.	Прмч. Дометія	Прор. Самуїла	4 57	7 9	4 46	7 18	4 52	7 14	9 20
21	8	Ч.	Ісп. Еміліяна	Ап. Тадея	4 58	7 7	4 48	7 16	4 54	7 12	9 37
22	9	П.	† Ап. Матія	Мч. Агатоніка	4 59	7 5	4 50	7 14	4 55	7 10	9 57
23	10	С.	Лаврентія арх. мч.	Мч. Лупа	5 1	7 3	4 52	7 12	4 57	7 8	10 19
24	**11**	**Н.**	**Нед. 12 по Сош.**	**Нед. 13 п. Сош.**	5 2	7 1	4 53	7 10	4 58	7 5	10 48
25	12	П.	Фотія і Анакити мч.	Возвр. м. Варт.	5 4	7 0	4 55	7 8	5 0	7 3	11 24
26	13	В.	Максима ісп.	Мч. Андріяна	5 5	6 58	4 57	7 6	5 1	7 1	ран.
27	14	С.	Прор. Міхея	Преп. Пімена	5 7	6 56	4 59	7 3	5 3	6 58	0 12
28	**15**	**Ч.**	**Успення Пресв. Бог.**	Св. Августина	5 9	6 53	5 1	7 0	5 5	6 56	1 9
29	16	П.	Перен. Нерук. Обр.	**Ус. Г. Ів. Хрес.**	5 10	6 50	5 2	6 58	5 6	6 54	2 15
30	17	С.	Мч. Мирона	Св. Александра	5 11	6 48	5 4	6 56	5 7	6 52	3 25
31	**18**	**Н.**	**Нед. 13 по Сош.**	**Нед. 14 п. Сош.**	5 13	6 46	5 6	6 53	5 9	6 50	ран.

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2 серпня 1914 р. вибухла світова війна. 4 серпня 1919 р. згинув полк. Д. Вітовський. — 15 серпня 1856 р. уродився в Нагуєвичах, пов. Дрогобич, наш великий письменник Іван Франко. — В днях 14, 15 і 16 серпня 1649 р. розбив гетьман Б. Хмельницький польське військо під Зборовом. — 20 серпня 1920 р. в Севр під Парижем признано Сх. Галичину окремою державою.

Погода:— 1—4 горячо, посуха; 5—8 хмурно, парно; 9—12 вохко; 13—15 бурливо; 16—19 нестійно; 20—21 погідливо; 22—24 холодно; 25—28 ріжнородно; 29—31 нестійно.

НАШІ БАБУСІ НАЙШЛИБИ БАГАТО ЗЛИХ НАВИЧОК В НАШИХ ТЕПЕРІШНИХ ЖИТТЄВИХ ЗМАГАННЯХ

Позвольте нам повернути до простих помічних средств. Позвольте навести природні способи, які були випробувані в минулих літах. Ви можете оминути MUS-KEE-KEE оригінальне средство природи, яке складається лише з рослин, без всяких сентетичних домішок, яке авторитетні люди в Канаді і Зєдинених Державах — від моря до моря — переняли від індіян, як їх одиноке лікарство. Ви хочете лікарство випробувати, тож вам лишається до порішення чи приняти доказані прикмети лікарства через розвідання чи випозичення. Ваш приятель чи сусід, який набув 3 або більше фляшок MUS-KEE-KEE, потвердить про його осягнені прикмети. До набуття по всіх аптеках і фармерських торгівлях. Почтою пересилають Ітон і Симпсон. Ціна $1.00.

Вересень — МАЄ 30 ДНІВ — September

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Аяберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	19	П.	Андрея Страт. мч.	Симеона прп.	5 15	6 44	5 8	6 50	5 11	6 48	7 45
2	20	В.	Прор. Самуїла	Мч. Маманта	5 17	6 42	5 10	6 48	5 13	6 45	7 59
3	21	С.	Ап. Тадея	Сщмч. Антима	5 18	6 40	5 11	6 46	5 15	6 43	8 14
4	22	Ч.	Мч. Агатоніка	Сщмч. Вавила	5 20	6 38	5 13	6 44	5 17	6 41	8 29
5	23	П.	Мч. Лупа	Прор. Захарії	5 22	6 36	5 15	6 42	5 19	6 39	8 46
6	24	С.	Сщмч. Евтиха	Чудо Арх. Мих.	5 23	6 34	5 17	6 40	5 20	6 36	9 7
7	**25**	**Н.**	**Нед. 14 по Сош.** ☾	**Нед. 15 п. Сош.**	5 24	6 32	5 19	6 37	5 22	6 33	9 36
8	25	П.	Андрія і Наталії	**Різд. Пр. Бог .**	5 25	6 29	5 20	6 34	5 23	6 31	10 17
9	27	В.	Преп. Пімена	Прав Йоа. і Ан.	5 26	6 27	5 22	6 32	5 25	6 29	11 13
10	28	С.	Пр. Мойсея, св. Авгус.	Мч. Минодори	5 28	6 25	5 24	6 29	5 27	6 27	ран.
11	**19**	**Ч.**	**Ус.Гол.Ів.Хр.** (н.н.)	Преп. Теодори	5 30	6 23	5 26	6 26	5 29	6 25	0 26
12	30	П.	Св. Александра	Сщмч. Автон.	5 31	6 20	5 28	6 23	5 30	6 22	1 50
13	31	С.	† Пол. Пояса Пр. Бог.	Сщмч. Корнел.	5 32	6 18	5 29	6 21	5 31	6 20	3 19
14	**1**	**Н.**	**Нед. 15 по Сош.** ●	**Нед. 16 п. Сош.**	5 33	6 16	5 31	6 19	5 33	6 18	зах.
15	2	П.	Маманта мч.	Никити вмч.	5 35	6 14	5 33	6 16	5 35	6 16	7 8
16	3	В.	Сщмч. Антима	Вмч. Евфимії	5 37	6 12	5 35	6 14	5 37	6 14	7 24
17	4	С.	Сщмч. Вавили	Мч. Софії	5 38	6 9	5 37	6 11	5 38	6 11	7 40
18	5	Ч.	Прор. Захарії	Преп. Евменія	5 40	6 7	5 38	6 9	5 39	6 8	7 57
19	**6**	**П.**	Чудо Арх. Михаїла	Мч. Трофима	5 42	6 5	5 40	6 7	5 41	6 6	8 18
20	7	С.	Мч. Созонта	Вмч. Евтихія	5 44	6 3	5 42	6 4	5 43	6 4	8 45
21	**8**	**Н.**	**Різдво Пр. Богор.** ☽	**Нед. 17 п. Сош.**	5 45	6 1	5 44	6 1	5 45	6 1	9 19
22	9	П.	Йоакима і Анни	Фоки свщм.	5 47	5 58	5 46	5 58	5 46	5 58	10 4
23	10	В.	Мч. Минодори	Зачат. Ів. Хрес.	5 48	5 56	5 47	5 56	5 47	5 56	10 58
24	11	С.	Преп. Теодори	Прмч. Теклі	5 50	5 54	5 49	5 54	5 49	5 54	11 59
25	12	Ч.	Сщмч. Автонома	Преп. Евфрос.	5 51	5 52	5 51	5 51	5 51	5 51	ран.
26	13	П.	Сщмч. Корнилія	**Прес. Ів. Бог.**	5 53	5 50	5 53	5 49	5 53	5 49	1 10
27	**14**	**С.**	**Воздвиж. Ч. Хреста**	Мч. Калістрата	5 54	5 47	5 55	5 46	5 55	5 47	2 21
28	**15**	**Н.**	**Нед. 17 по Сош.**	**Нед. 18 п. Сош.**	5 55	5 45	5 56	5 54	5 56	5 44	3 34
29	16	П.	Евфимії вмч.	Киріяка отш.	5 56	5 43	5 58	5 42	5 58	5 42	4 47
30	17	В.	Софії і її дітей мч. ○	Сщмч. Григор.	5 58	5 41	6 0	5 40	6 0	5 40	схд.

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

2 вересня 1709 р. помер гетьман Іван Мазепа. — 10 вересня 1914 р. перша битва Українських Січових Стрільців з москалями в Карпатах. — 30 вересня 1769 вісім козаків взяли в турків місто Хотін з гарматами.

Погода:— 1—3 холодно; 4—9 холодніше, погода; 10—13 погода; 14—16 вітри; 17—19 нестійно; 20—22 тепло; 23—25 вітри; 26—27 погідливо; 28—30 холодно, гарно.

СТАРЕ ІНДІЯНСЬКЕ СРЕДСТВО

"PEP UP" WITH A TRIED AND PROVEN GOOD TONIC, STOMACH, LIVER & BLOOD

MUS-KEE-KEE

PROMOTES BETTER REST AND APPETITE

Хоронить від —
Злої Крови
Шкірних Хвороб
Жолудкових Недуг
Нервів і Гемороїдів

У всіх Аптикарів і Мейл-Ордер Домах включаючи ІТОНА і СИМПСОНА

Жовтень — МАЄ 31 ДНІВ — October

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	Свята: Старого Стилю	Свята: Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі: Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані: Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті: Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	18	С.	Преп. Евменія	**Покр. Пр. Бог.**	6 0	5 39	6 2	5 37	6 2	6 38	6 35
2	19	Ч.	Мч. Трофима	Сщмч. Кипр.	6 2	5 36	6 4	5 34	6 3	5 35	6 52
3	20	П.	Вмч. Евстахія	Сщмч. Дионіс.	6 3	5 34	6 5	5 32	6 4	5 33	7 12
4	21	С.	Ап. Кондрата	Сщмч. Єротея	6 5	5 32	6 7	5 30	6 6	5 31	7 38
5	**22**	**Н.**	**Нед. 18 по Сош.**	**Нед. 19 п. Сош.**	6 7	5 30	6 9	5 27	6 8	5 29	8 14
6	23	П.	Зачаття Івана Хрес.	† Томи ап.	6 9	5 28	6 11	5 24	6 10	5 26	9 5
7	24	В.	Теклі первомч. ☾	Мч. Серг. й В.	6 10	5 26	6 13	5 21	6 11	5 24	10 11
8	25	С.	Преп. Евфросинії	Преп. Пелагії	6 11	5 23	6 14	5 19	6 12	5 22	11 30
9	**26**	**Ч.**	**Прес. Ів. Богосл.** н.н.	† Ап. Якова	6 13	5 21	6 16	5 17	6 14	5 20	ран.
10	27	П.	Мч. Калістрата	Мч. Евлампія	6 15	5 19	6 18	5 14	6 16	5 18	0 55
11	28	С.	† Преп. іісп. Харит.	Ап. Филипа	6 16	5 17	6 20	5 11	6 17	5 16	2 22
12	**29**	**Н.**	**Нед. 19 по Сош.**	**Нед. 20 п. Сош.**	6 17	5 15	6 22	5 9	6 19	5 13	3 47
13	30	П.	Григорія сщм. 🌕	Карпа	6 18	5 13	6 24	5 6	6 21	5 10	5 9
14	**1**	**В.**	**Покр. Пресв. Бог.** н.н.	Преп. Параск.	6 19	5 11	6 26	5 4	6 23	5 8	зах.
15	2	С.	Сщмч. Кипріяна	Преп. Евтимія	6 21	5 9	6 28	5 2	6 25	5 5	6 0
16	3	Ч.	Сщмч. Дионіз. Ар.	Мч. Лонгина	6 23	5 7	6 30	5 0	6 27	5 3	6 19
17	4	П.	Сщмч. Єротея	Прор. Осії	6 25	5 5	6 32	4 58	6 29	5 1	6 43
18	5	С.	Мч. Харитини	† Ап. і Єв. Луки	6 27	5 3	6 34	4 56	6 30	4 59	7 14
19	**6**	**Н.**	**Нед. 20 по Сош.**	**Нед. 21 п. Сош.**	6 29	5 1	6 36	4 54	6 32	4 57	7 54
20	7	П.	Сергія і Вакха мч.	Артемія вмч.	6 30	4 59	6 38	4 51	6 33	4 55	8 45
21	8	В.	Пелагії і Таїсії прп. ☽	Преп. Іларіона	6 32	4 57	6 40	4 49	6 35	4 53	9 45
22	9	С.	† Ап. Якова	Аверкія	6 34	4 55	6 42	4 47	6 37	4 51	10 52
23	10	Ч.	Мч. Евлампія	Ап. Якова	6 35	4 53	6 43	4 45	6 38	4 49	ран.
24	11	П.	Ап. Филипа	Мч. Арети	6 37	4 51	6 45	4 43	6 40	4 47	0 2
25	12	С.	Мч. Прова	Мч. Маркіяна	6 38	4 49	6 47	4 40	6 42	4 45	1 14
26	**13**	**Н.**	**Нед. 21 по Сош.**	**Нед. 22 п. Сош.**	6 40	4 47	6 49	4 38	6 44	4 43	2 27
27	**14**	**П.**	**Покров. Пр. Богор.**	Нестора мч.	6 41	4 45	6 51	4 36	6 46	4 41	3 40
28	15	В.	Преп. Евтимія	Мч. Параскеви	6 43	4 44	6 53	4 34	6 48	4 39	4 55
29	16	С.	Лонгина сотика мч. 🌑	Прмч. Анастасії	6 45	4 43	6 55	4 32	6 50	4 37	схд.
30	17	Ч.	Проп. Осії	Мч. Зиновія	6 47	4 41	6 57	4 30	6 52	4 35	5 15
31	18	П.	† Ап. і Єв. Луки	Ап. Стахія	6 49	4 39	6 59	4 28	6 54	4 33	5 40

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

9 жовтня 1655 р. побив Б. Хмельницький польське військо під Городком.— 14 жовтня 1624 козаки Запорожці здобули турецьку столицю Царгород і поруйновали його. — 16 жовтня 1648 р. почав Б. Хмельницький облягати Львів. 19 жовтня 1918 р. Українська Національна Рада проголосила на українських землях під Австрією Українську Державу.

Погода:— 1—2 тепло; 3—4 нестійно; 5—8 холодно; 9—13 гарно; 14—15 вітри; 16—18 вітер і дощ; 19—22 гарно; 23—24 ріжнородно; 26—27 мразно; 28—31 неприємно.

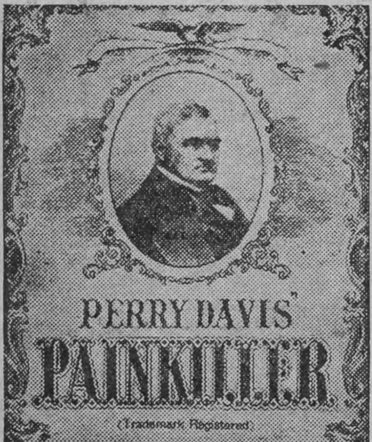

ЧЕРЕЗ БІЛЬШЕ ЯК 105 РОКІВ НАЙСЛАВНІШИЙ В СВІТІ ЛІК

Уживайте

PAINKILLER
PERRY DAVIS

На Дрожі, Звичайні Перестуди, Корчі і Дайерія

Уживайте Пейнкіллер на Вивихнення, Втовчення, Надмороження, Ревматичні Болі, Врізання і инші менші ушкодження. Пейнкіллер продають у всіх Аптиках і Загальних склепах.

Ціна 35ц., 50ц. і $1 за фляшку.

Виробляє:
DAVIS & LAWRENCE CO., NEW YORK-MONTREAL

НАПРАВА ГОДИННИКІВ

Маємо приємність оповістити, що ми маємо тепер департамент направи дорогоцінностей для почтової пересилки. Першенство мають ті, які пришлють до направи почтою. Оцінку всяких направ даємо даром. 48-годинна услуга. Найнищі ціни. Робота ґарантована і совісна.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

656—600 Main Street **Winnipeg, Manitoba**

Листопад — МАЄ 30 ДНІВ — November

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	СВЯТА Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	19	С.	Проп. Йоіла	Косми й Дам.	6 50	4 37	7 1	4 26	6 55	4 31	6 13
2	**20**	**Н.**	**Нед. 22 по Сош.**	**Нед. 23 п. Сош.**	6 51	4 35	7 3	4 24	6 57	4 30	6 59
3	21	П.	Іляріона вмч.	Акепсима	6 53	4 33	7 5	4 22	6 59	4 28	8 1
4	22	В.	Аверкія	Преп. Йоанік.	6 55	4 31	7 7	4 20	7 1	4 26	9 17
5	23	С.	Якова ап.	Мч. Галактіона	6 57	4 29	7 9	4 18	7 3	4 24	10 41
6	24	Ч.	Мч. Арети	Св. Павла	6 59	4 28	7 11	4 16	7 5	4 22	ран.
7	25	П.	Мч. Маркіяна і Март.	Мч. Єрона	7 0	4 27	7 12	4 14	7 6	4 21	0 6
8	26	С.	**Вмч. Димитрія**	**Соб. Арх. Мих.**	7 2	4 25	7 14	4 12	7 8	4 19	1 30
9	**27**	**Н.**	**Нед. 23 по Сош.**	**Нед. 24 п. Сош.**	7 4	4 23	7 16	4 10	7 10	4 17	2 51
10	28	П.	Параскеви прп.	Ераста	7 6	4 22	7 18	4 9	7 12	4 16	4 9
11	29	В.	Прчм. Анастасії	Віктора і Вікен.	7 7	4 21	7 20	4 7	7 13	4 14	5 27
12	30	С.	Зиновія і Зин. мч.	**Сщмч. Йосаф.**	7 8	4 20	7 22	4 6	7 14	4 13	зах.
13	31	Ч.	Ап. Стахія	† Ів. Золотоус.	7 10	4 19	7 24	4 4	7 16	4 11	4 44
14	1	П.	Листопад. Кос. і Дам.	† Ап. Филипа	7 12	4 17	7 26	4 2	7 17	4 9	5 11
15	2	С.	Мч. Акиндина	Мч. і ісп. Гурія	7 14	4 16	7 28	4 1	7 19	4 8	5 47
16	**3**	**Н.**	**Нед. 24 по Сош.**	**Нед. 25 п. Сош.**	7 15	4 15	7 30	4 0	7 21	4 7	6 34
17	4	П.	Йоанікія В. прп.	Григорія чуд.	7 16	4 14	7 32	3 58	7 23	4 6	7 31
18	5	В.	Мч. Галактіона	Мч. Плат. й Р.	7 18	4 12	7 34	3 56	7 25	4 4	8 36
19	6	С.	Св. і ісп. Павла	Прор. Авдія	7 20	4 11	7 36	3 55	7 27	4 3	9 45
20	7	Ч.	Єрона і ін. мч.	Преп. Григор.	7 21	4 10	7 38	3 54	7 29	4 2	10 56
21	**8**	**П.**	**Собор Арх. Михаїла**	**Введ. у х. Пр. Б.**	7 23	4 9	7 40	3 52	7 31	4 1	ран.
22	9	С.	Мч. Онисифора	Ап. Филимона	7 24	4 8	7 41	3 51	7 32	4 0	0 7
23	**10**	**Н.**	**Нед. 25 по Сош.**	**Нед. 26 п. Сош.**	7 26	4 7	7 43	3 50	7 34	3 59	1 19
24	11	П.	Мини і ін. мч.	Катерини мч.	7 28	4 6	7 45	3 49	7 36	3 58	2 31
25	12	В.	**Сщмч. Йосафат.** н.н.	Св. Клим. папи	7 29	4 5	7 47	3 48	7 38	3 57	3 47
26	13	С.	† Івана Золот. св.	Преп. Алипія	7 30	4 4	7 49	3 47	7 39	3 57	5 6
27	14	Ч.	† Ап. Филипа	Вмч. Якова	7 31	4 4	7 50	3 46	7 40	3 56	6 27
28	15	П.	Гурія і ін. мч.	Прмч. Стефана	7 33	4 3	7 52	3 45	7 42	3 55	схд.
29	16	С.	† Ап. і Єв. Матея	Мч. Парамона	7 35	4 2	7 54	3 44	7 44	3 54	4 50
30	**17**	**Н.**	**Нед. 26 по Сош.**	**Нед. 27 п. Сош.**	7 36	4 2	7 55	3 44	7 45	3 54	5 48

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

В ночі на 1 листопада 1918 р. українці перебрали владу в Галичині і почалася українсько-польська війна. — 20 листопада 1918 р. підняла Директорія повстання проти гетьмана Скоропадського. 20 листопада 1917 р. проголошено Україну самостійною державою. — 22 листопада 1918 р. українські війська вийшли зі Львова й почали облогу, яка тривала до 15 травня 1919 р.

Погода:— 1—3 змінно; 4—9 холодно; 10—13 бурливо; 14—19 холодні вітри; 20—22 гарно; 23—24 ріжнородно; 25—27 гарно, тепліше; 28—30 бурливо.

УЖИВАЙТЕ—

Dr. Wood's Norway Pine Syrup

на звільнення від

Кашлів, перестуд, бронхиту, й инших клопотів віддихових проводів.

Ціна 35 центів; Велика родинна величина 60ц.

Грудень | МАЄ 31 ДНІВ | December

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Старого Стилю	Нового Стилю	Схід і Захід сонця у Манітобі Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Саскачевані Схід	Захід	Схід і Захід сонця у Алберті Схід	Захід	Ман. Схід і Захід місяця
1	18	П.	Платона і Мом. мч.	Наума прор.	7 37	4 1	7 56	3 43	7 46	3 53	7 2
2	19	В.	Прор. Авдія	Прор. Авакума	7 38	4 1	7 57	3 42	7 47	3 52	8 26
3	20	С.	Преп. Григорія	Прор. Софонія	7 39	4 0	7 59	3 41	7 48	3 52	9 53
4	**21**	**Ч.**	**Введ. в Хр. Пр. Б.**	Вмч. Варвари	7 41	4 0	8 0	3 41	7 49	3 51	11 18
5	22	П.	Ап. Филимона	† Преп. Сави	7 42	3 59	8 1	3 40	7 50	3 51	ран.
6	23	С.	Св. Амфілохія	**Св. Ник. Чуд.**	7 43	3 59	8 3	3 40	7 51	3 51	0 39
7	**24**	**Н.**	**Нед. 27 по Сош.**	**Нед. 29 п. Сош.**	7 44	3 59	8 4	3 39	7 53	3 50	1 57
8	25	П.	Климента Папи Р.	Патапія прп.	7 45	3 59	8 5	3 39	7 54	3 50	3 15
9	26	В.	Преп. Алипія	**Неп. З. Пр.Д.М.**	7 46	3 59	8 6	3 39	7 55	3 50	4 31
10	27	С.	Вмч. Якова	Мч. Мини	7 48	3 58	8 8	3 39	7 57	3 50	5 47
11	28	Ч.	Препмч. Стефана	Преп. Даниїла	7 49	3 58	8 9	3 39	7 58	3 50	7 2
12	29	П.	Парамона мч.	Преп. Спирид.	7 50	3 58	8 10	3 38	7 59	3 49	зах.
13	30	С.	† Ап. Андрея	† Мч. Евстратія	7 51	3 58	8 11	3 38	8 0	3 49	4 27
14	**1**	**Н.**	**Нед. 28 по Сош.**	**Нед. Праотців**	7 52	3 58	8 12	3 38	8 1	3 49	5 20
15	2	П.	Авакума прор.	Елевтерія сщм.	7 53	3 59	8 13	3 38	8 2	3 49	6 22
16	3	В.	Прор. Софонія	Аггея прор.	7 53	3 59	8 14	3 38	8 2	3 49	7 30
17	4	С.	**Вмч. Варвари**	Прор. Даниїла	7 54	3 59	8 15	3 38	8 3	3 50	8 40
18	5	Ч.	† Преп. Сави	Мч. Севастіяна	7 54	3 59	8 16	3 38	8 3	3 50	9 51
19	**6**	**П.**	**Св. Николая Чудотв.**	Мч. Боніфатія	7 55	3 59	8 16	3 38	8 4	3 50	11 1
20	7	С.	Амвросія св.	Сщмч. Ігн. Бог.	7 55	3 59	8 17	3 39	8 5	3 51	ран.
21	**8**	**Н.**	**Нед. 29 по Сош.**	**Н. пер. Різдвом**	7 56	4 0	8 17	3 39	8 6	3 51	0 11
22	**9**	**П.**	**Непор. Зач. Пр. Діви**	Анастазії вмч.	7 56	4 1	8 18	3 40	8 6	3 52	1 23
23	10	В.	Мч. Мини	10 мч. у Креті	7 56	4 2	8 18	3 40	8 6	3 52	2 38
24	11	С.	Преп. Даниїла	Нав. Різдва	7 57	4 3	8 18	3 41	8 7	3 53	3 58
25	12	Ч.	Преп. Спиридона	**Різдво Господ.**	7 57	4 4	8 18	3 42	8 7	3 54	5 22
26	13	П.	† Мч. Евстратія	**Соб. Пр. Бог.**	7 57	4 4	8 18	3 43	8 7	3 54	6 48
27	14	С.	Тирса і Левкія мч.	**Пермч. Стеф.**	7 58	4 5	8 19	3 44	8 8	3 55	схд.
28	**15**	**Н.**	**Нед. Праотців**	**Нед. по Різдві**	7 58	4 6	8 19	3 45	8 8	3 56	4 37
29	16	П.	Аггея прор.	Діт. уб. в Виф.	7 58	4 7	8 19	3 46	8 8	3 57	6 1
30	17	В.	Прор. Даниїла	Мч. Анисії	7 59	4 9	8 19	3 47	8 8	3 58	7 30
31	18	С.	Мч. Севастіяна	Преп. Меланії	7 59	4 10	8 19	3 49	8 8	3 59	9 0

ІСТОРИЧНІ СПОГАДИ

4 грудня 1803 р. помер останній кошовий Січи Іван Кальнишевський.— 14 грудня 1918 р. Директорія здобула Київ. — 19 грудня 1240 р. татари зруйнували Київ і пішли на Галичину. — 21 грудня 1761 р. Росія скасувала гетьманів на Україні.

Погода:— 1—3 зимно, вітри; 5—6 заверяха; 7—10 сніговиця, зимно; 11—13 зимно і вітри; 14—16 нестійно; 17—21 бурливо; 22—26 погода; 27—28 хмарно; 29—31 бурливо.

Загальний Церковний Устав

I.
СВЯТИЙ БЕЗПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

Вечірня Велика. Блажен муж, на Господи возвах: стихир 10: воскресних 7, Святому 3, Слава: Святому, І нині: Догмат рядового гласа. Вход. По Світе тихий. Рцім всі. Сподоби. Стиховна воскресна, Слава Святому (як є), І нині: Богородичен воскр. стиховни. По „Нині отпущаєши". Тропар воскр. гласа, Слава: Тропар Святому, І нині: Богородичен воскр. по гласу Наславника. Отпуст вел.

Утреня вел. По Бог Господь: Тропар воскр. 2. р. Слава: Тропар Свят. І нині: Богор. воскр. Сідальні воскр. Ангельський Собор. Іпакой гласа. Степенна гласа. Евангеліє воскр.. На каноні Ірмоси гласа і Катавасія рядова. По 3 пісні Кондак, — Ікос, Слава: Сідален Свят. І нині: Богор. По 6 п. Кондак — Ікос воскр. Перед 9 п. „Честнішую Херувим". По 9 п. „Свят Господь Бог наш" і Світилен воскр. Слава свят. (як є) І нині: Богор. світилна воскр. На хвалитех 8 стихир воскр. Сл. стихира еванг. І нині: Преблагословенна: По славословію вел. Тропар воскр.: як глас 1, 3, 5, або 7, тоді „Днесь спасеніє", а як глас 2, 4, 6 чи 8, тоді „Воскрес із гроба".

Літурґія: Тропар воскр. Слава Кондак, І нині: Богородичен для 1, 5 і 7 гласа воскресен, а до інших гласів дібраний Богор. (до 2 гл. В молитвах неусипающу (Успення), до 3 гл. Діва днесь (Покрови), до 4 гл. Йоаким і Анна (Різдва), до 6 гл. Заступнице християн (з Параклиса), до 8 гл. Взбранной Воєводі (Благов.) — або загальний: „Заступнице християн". Прокімен воскр. Причастен: Хваліте Господа з небес . . , Апостол і Евангеліє рядове.

II.
СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ

Вечірня Велика: „Блажен муж". на „Гоподи возвах" стихир 6 або 8: Свят.; Слава: Свят; І нині: Догмат по гласу слави, (в Пятницю веч. Догмат уступаючого гласа) Прок.: дня 3 Чтенія. Стиховна: Свят.; Слава: Свят.; І нині: Богор. воскр. Стиховні після наславника.— Тропар Свят.; Слава: І нині: Богородичен воскр. після Слави. Отпуст великий з поминанєм Служби лише Свят.

Повечеріє: По „Достойно" Кондак Святого.

Утреня: Тропар: Свят, 2 р., Слава І нині: Богородичен воскр. після Слави. Дві рядові Катизми з малими Ект. Сідалні: Свят. з Богород. Полиєлей. Величання: Свят. Ект. мала, Сідален полиєл. з Богород. на Слава І нині. Степенна 4 гласа. (1 антиф.) Прокімен, Евангеліє і стихира по нім: Свят. Канони: Богородичен з Ірмосом на 6; Свят. на 8. (В суботу за Канони Богород. Канон храма на 6.) Катав. Рядова. По 3-ій п.: Сідален: Свят. Слава І нині: Богород. — По 6-ій п.: Кондак — Ікос. Свят. По 9-ій п.: Світилен: Свят.: Слава І нині: Богород. його. Стихири хвалитні; Свят. 4; Слава І нині: Богород. Славословіє вел. Троп. Свят.: Слава І нині: Богород. воскр. після Слави. — Отпуст великий.

Часи: На всіх Тропар і Кондак Святого.

Літурґія: Антифони повседневні Тропар; Слава: Кондак Свят.; І нині: Богородичен після Слави. Прокімен, Аллилуя, Причастник: Свят. Апостол і Евангеліє: (рядове і) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах, хіба похоронну.

III.
СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

Вечірня велика: „Блажен муж." На „Господи возвах": Празн. 3; Свят. 5; Слава: Свят.; І нині: Празн. — Вхід. 3 Чтенія. Стиховна з Славою: Свят. І нині: Празн. Тропар: Свят.; Слава і нині: Празн.

Повечеріє мале: Кондак: Свят.; Слава І нині: Празн.

Утреня: Тропар: Празн. 2 р., Слава: Свят.; І нині: Празн. — По рядових Катизмах. Сідалні: Свят; Слава І нині: Празн. — Полиєлей Величання. Ектенія мала. Сідален полиєлея Свят.; Слава І нині. Празн. Степенна 4 гл. (1 ант.). Прокімен, Еванг. і стихира: Свят. Канон: Празн. на 6; Свят. на 8. Катав. рядова. По 3-ій п.: Кондак — Ікос: Празн. Сідален: Свят. Слава І нині: Празн. По 6-ій п. Кондак — Ікос: Свят. По 9-ій п.: Світилен Свят.; Слава І нині: Празн. Стихири хвалитні: Празн. 3; Свят. 3; Слава: Свят.; І нині: Празн. Славословіє велике. Тропар: Святого, Слава І нині: Празн. Отпуст великий з поминанням Служби Празн. і Свят.

Часи: На всіх, Тропар Празника і Слава: Святого. Кондак, на переміну: на 1-ім і 6-ім Празника, на 3-ім і 9-ім Святого.

Літурґія: а)коли був Празник Господський: два антифони: Празн.; третий звичайний з прип: Празн. — б) Коли був Празник Богородиці: антифони дня. — Тропар: Празн. і Свят; Слава: Кондак Свят.; І нині: Празн. Прокімен, Аллилуя, Причастник: Празн. і Свят. Задостойник: Празн. Апостол і Евангеліє (рядове і) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах.

IV.
СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

На Великій Вечірни: „Блажен муж." На „Господи Возвах" 10 стихир: 4 воскресні припадаючого гласа і 6 Святого, Слава: Святого, І нині: Догмат. Прокімен Суботи вечера і 3 чтенія Святого. Стиховна воскресна. Слава: Святого, І нині: Богородичен по гласу Слави. При кінці Тропар воскресний, Слава: Святого, І нині: Богородичен воскресний по гласу Тропара Святого. Отпуст великий.

На Повечерію: Кондак Святого по Трисвятім.

На Великій Утрени: На „Бог Господь": Тропар воскр. гласа, 2 р., Слава: Святого, І нині: Богородичен по гласу слави. Сідален воскр., Полиєлей і величанія Святого, Ангельський Собор, а по малій Ектенії Іпакой гласа, відтак 1-ий і 2-ий Сідален Святого без Богородичних, Слава: 3-ий Сідален Святого, І нині: Богородичен його. Степенна гласа і все проче до канона воскресне. На каноні, по 3-ій пісни кондак, Ікос і Сідален Святого, по 6-ій кондак і Ікос воскресний, по 9-ій Світилен воскр., Слава: Святого, І нині. Богородичен Світилна воскресного. На хвалитех 8 Стихир: 4 воскресні і 4 Святого (4-а стихира наславна), Слава: Стихира евангельська, І нині: „Преблагословенна". Проче до кінця воскресне. Отпуст великий з поминанням Святого.

На часах: — На всіх Тропар воскр. і Слава: Святого. Кондаки: на 1-ім і 6-ім воскресний, на 3-ім і 9-ім Святого.

На Літургії: Тропар воскр., Святого і кондак воскр., Слава: кондак Святого, І нині: Богородичен, по гласу Слави або Заступнице Християн. Прокімен, Аллилуя, Апостол, Еванг. і Причастен, неділі і Святого.

V.
СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

На Великій Вечірни: „Блажен муж". На „Господи возвах" 10 стихир: 3 воскр., 3 Празника і 4 Святого, Слава: Святого, І нині: Догмат. Прокімен дня., 3 чтенія Святого, Стиховна воскр., Слава: Святого, І нині: Празника. При кінці Тропар воскр., Слава: Святого, І нині: Празника.

На повечерію: Кондак Святого, Слава, І нині: Празника.

На Великій Утрени: Троп. воскр., 2 р., Слава: Святого, І нині: Празника. Сідален і проче як в неділю без попразденства, лиш по 3-ім сідални Святого, І нині: Празника. По 3-ій пісни Канона Кондак і Ікос Празника і Святого і Сідален Святого, Слава І нині: Празника; по 6. Кондак і Ікос воскр., по 9-ій Світил. воскресний, Слава: Святого, І нині: Празника. На 9-ій пісни (крім неділь внутр Празника Пасхи) береться „Честнійшую". На хвалитех 8 стихир: воскресні 4 і Святого 4, Слава: Стихира Евангельська, І нині: „Преблагословенна".

На Часах: — На всіх Тропар воскр., і Слава: на 1-ім і 6-ім Празника, а на 3-ім 9-ім Святого. Кондаки: на 1-ім і на 9-ім воскр., на 3-ім Празн. а на 6-ім Святого.

На Літургії. — Тропар воскресний, Празника і Святого, Кондак воскр. Слава: Кондак Святого, І нині: Кондак Празника. Прокімен Апостол, Евангеліє і Причастен, Неділі і Святого.

VI.
СВЯТИЙ З ВСЕНОЧНИМ НА БУДНІ

Вечірня Вел.: Слава святій. Прийдіте поклонімся, пс. 103. Бл. муж. На Господи возв. 8 стихир Свят., Слава: Свят. І нині: Догмат по гласу Наславника. Вхід. 3 Чтенія. Рцім всі. Литія святого. Стиховна святого. На „Нині отп." Тропар свят. 2 р. Богородице Діво 1 р.

На Утрені Великій: По Бог Господь Тропар Свят. 2 рази Слава: І нині: Богор.. воскр. після гл. Троп. Сідальні 2 Свят.; Полиєлей, Величаніє, Сідален, полиєлей, Степенна празника. Єванг. і стихира Свят. На каноні Ірмоси Св. Катавасія рядова. По 3 п. Сідален. Свят. Сл. І нині: Богор. По 6 п. Кондак—Ікос Свят. На 9 п. „Честнійшую" (крім 20 і 30 І.) По 9 п. Світилен Свят. 2 рази Сл. І нині. Богор. На хвалитех стихири Свят. І нині: Богор. По Славословію вел. Тропар Свят. Сл. І нині: Богор. воскр. —

На Літургії: Тропар Святого, Сл. Кондак Свят. І нині: Богородичен. Прокімен. Причастен. Ап. Єв. Свят.

VII.
НЕДІЛЯ З БДІННИМ АБО ПРАЗНИКОМ БОГОРОДИЧНИМ

На Вечірни Великій: Слава Святій. „Прийдіте поклонімся" і псалом 103. Проче береться як повище, лише як Празн. Богор., то на Госп. возв.: Слава: І нині: Празн. По Ісполним: Литія, як Богородиці, то вся Празника, а як Святого, то перша стихира Храма, дальші святого, Сл. Свят. І нині: Богор. зо стихир воскресних по гл. Наславника. На стиховні стихири воскрвесні. Сл. І нині: Празн. Богородичного, а як Бдінний то Слава: Свят., І нині: Богор. воскр. з стиховни по гл. Наславника. По „Нині отпущаєши": Тропар Празн. 3 р. а як Бдінний: Богородице Діво 2 р. Тропар Свят. 1 р. По благословенню хлібів: Буди імя Госп. і пс. 33. Отпуст воскр. з поминанням Празника Богор. або святого дня.

Утреня: По Бог Господь: Тропар воскр. 2 р. Сл. І нині: Празн., а як Бдінний: Сл. Свят. І нині: Богор. воскр. по гл. Наславн. (як Празн. Богор. Прокімен, Ев. Празн. і по 50 псалмі стихира Празника. Святому беремо лише тоді Прокімен, Еванг. і стихиру, як його Храм.) Канон з Ірмосами воскр., катавасія рядова. По 3 п Кондак—Ікос воскр. і Сідален Празн. По 6 п. Кондак—Ікос празн. (Як Бдінний, то на каноні як під 1.) На 9 п. „Честнійшую", Світилен воскр. Сл. І нині: Празн. На хвалитех як під IV., лише Слава Празн. (Святому Слава: лише тоді, як його храм,) а стихира ев. по Утрені. Тропар один з двох воскресних.

Літурґія: Тропар Воскр., Празн. або Свят.; Кондак воскр., Сл. І нині: Кондак Празн., як Свят., то Сл. Кондак Свят. І нині: Богор. дібраний як під 1. Проче все неділі і Празн. чи Святого. Задостойник Празн.

VIII.
ПРАЗНИК БОГОРОДИЧЕН НА БУДНІ

Усе, як під VI. лише по **стихирах все Сл. І нині:** Празн. на **Утрені:** Троп. **Празн.** 2 р. Сл. І нині: той сам. На 9 п. Припів Празн. При кінці Тропар Празн.

Літургія: Тропар Празн. Сл. І нині: Кондак Празн. Проче і Задостойник Празн.

IX.
ПРЕД — І ПОПРАЗД (ГОСПОД. АБО БОГОР.) В НЕДІЛЮ

Усе, як під 1, лише на Вечірні на Госп. возв. воскр. 4, Празн. 3, Свят. 3, **Слава:** Празн. І нині: Догмат гласа. **Стиховна** воскр. Слава Святому (як є), **І нині:** Празн. По „Нині отпущаєши": **Тропар** воскр. Слава Святому, І нині: **Празника.**

Утреня: На тропарах і Світильнах І нині: Празн. На Каноні по 3 п. Кондак—Ікос Празн., Сл. Сідален Свят. І нині: Празн. на хвалитех стихир воскр. 4, Празн. 4 з 2 їх припівами, Слава: стихира еванг. По славословію вел. Тропар воскр. один з двох. —

Літургія: В попразд. Господс. 3 антифони Празн., так само Прийдіте поклонімся. Тропар воскр. і Празн. Слава Кондак воскр. І нині: Празн. Трисвятоє Прокімен, Ап. Аллилуя, Еванг. і Причастен лише недільні. Задостойник Празника.

X.
ВІДДАННЯ ПРАЗНИКА В НЕДІЛЮ

Служба святого рядового переноситься на інший день. Усе як під 1 тільки на

Вечірні: На Госп. возв. воскр. 4. Празн. 6, Сл. Празн. І нині: Доґмат гласа. На стиховні і на Тропарях: Слава: І нині: Празн. Так само на **Утрені:** На каноні по 3. п. Конд.—Ікос і Сідален Празн. На 9 п. „Чеснійшую" світилен воскр. Сл. І нині: Праз.. На хвалитех воскр. 4 Празн. 4 з 2 їх припівами. Сл. стихира єванг.. По Славословію вел. Троп. воскр. —

Літурґія. Тропар як в Попразд. Прокімен, Аллилуя і Причастен неділі. Празн. Апост. і Євангеліє, як Празн. Гос. подс., то лише Неділі як Богородичен то Неділі й Празн.

Церковний Устав на 1947 Рік

(ДАТИ ПІСЛЯ НОВОГО СТИЛЮ)

СІЧЕНЬ

5. Неділя пер Різдвом Св. Отців. Гл. 5, Єв. утр. 8. **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 4, Предпр. 3, Отців 3, Сл. Отц. І н. Препр. Чтенія Отц. Стиховна воскр. Сл. Отц. І н. Предпр. Так само Тропарі. — **Утреня,** до Канона все воскр. По 3 п. Іпакой Отц. По 6 п. Конд. Ікос Отц. На хвалітех воскр. 4, Отц. 4 з 2 їх припів. Сл. Отц. По отпусті стихира єв. — **Літурґія.** Тропар воскр. Отц. і Препр. Сл. Отц. І н. Препр. Проче тільки Отців. Ап. 328, Єв. Мат. 1. Слідує седмиця 31.

7. Вівторок, Різдво Христове. Досвіта Повечеря вел. з Литією. **Утреня.** Все Празн. Єв. Мат. 2. **Літурґія.** Ів. Золот. Антифони Празн. Єлици. Ап. 209. Єв. Мат. 3. Задостойник Празн.

8. Середа Собор Пр. Богор. і св. Йосифа Обр. Вечірня Вел. Блажен муж. На Госп. возв. Празн. 3, Обр. 5, Сл. Обр. І нині Празн. Прокімен: Кто Бог велій. 3 Чтенія Обр. Стиховна Обр. По Нині отп. Троп. Обр. Сл. І н. Різд. (Як Литія то Троп. Обр. 2 р. Богор. Діво 1 р.). — **Літурґія** Золотоустого. Ап. 306, Єв. Мат. 4. Прокімен Собора і Обр. Задост. Празн. з припівом Обр. Причастен Празн. і Обр.

9. Четвер. Св. Стефана Первомуч. і Теодораісп. **Вечірня.** На Госп. возв. Стеф. 3, Теод. 3, Сл. Стеф. І н. Різдв. стиховна Празн. Слава Стеф. І н. Різдв. — На Літ. Тропарі Різдв. і Стеф. Прокімен, Алл. і Причастен Різд. і Стеф. Ап. 17, Єв. Мат. 87. Задост. Празн.

12. Неділя по Різдві, Богоотців. Гл. 6. Єв. Утр. воскр. 9 — **Літ.** Троп. воскр. Празн. Бороот. Сл. Конд. Бог. І. н. Празн. Прокім. воскр. і Бог. Ап. 200, Єв. Мат. 4. Задост. Празн. Причастен Хваліте і Боготц.

14. Вівторок. Обрізання Госп. Василія Вел. Новий Рік. — Всеночне. — На Літ. Вас. Вел. Ап. Єв., Прокімен і Причастен Неділі пер. Просвіч. і Обріз. Ап. 298 і 254, Єв. Мар. 1 і Луки 6. „

17. Пятниця. Царські часи з Навеч. Богоявл.

18. Субота пер. Просв. Навечеря Богоявл. — **Літурґія** Золот. Троп. Сл. І н. Конд. Навеч. Ап. Єв. суботи пер. Просв. Ап. 248, Єв. Мат. 5.

19. Неділя Бороявлення. Раненько Повечеря вел. з Литією. На Утр. Єв. Мар. 2. — **Літурґія** Вас. В. Єлици. Ап. 302. Єв. Мат. 6. По Сл. Б. Водосвяття.

26. Неділя по Просвіч. Попраз. Бог. Гл. 8, Єв. утр. воскр. 11. На **Літ.** Ап. 244, Єв. Мат. 8.

ЛЮТЕНЬ

2. Неділя Митаря і Фарисея. † Преп. Евтимія. Гл. 1, Єв. утр. воскр. 1. — **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 3, Тр. 3, Преп. 4, Сл. Тр. І н. Догмат 1 гл. Чтенія Преп. На стиховні воскр. Сл. Преп. І н. Тр. — **Утреня.** Полиєлей. На ріках вавил. Величанія. По Єв. по 50 пс. Сл. Покаянія отверзи . . . (стихирі покаянні). Канон воскр. Катавасія "Сушу". На хвалітех воскр. 4, Преп. 4, Сл. Тр. — **Літурґія.** Троп. воскр. і Преп., Сл. Препод. І н. Тр. Ап. 296 і 335, Єв. Луки 89 і 24.

7. Пятниця † Григорія Богосл. На Літ. Ап. 151, Єв. Ів. 36.

9. Неділя Блудного Сина. † Пер. мощ. Ів. Золот. Гл. 2, Єв. утр. воскр. 2. Устав з 2. II. На. Літ. Ап. 135 і 318, Єв. Луки 79 і Ів. 36.

12. Середа. Трьох Святителів. Всеночне. На Утр. Єв. Ів. 36. На літ. Ап. 335, Єв. Мат. 11.

13. Четвер, Нині береться служба Суботи Мясопустної (задушної), бо в суботу Стрітення.

14. Пятниця. Предпр. Стрітення.

15. Субота. Стрітення Госп. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 8. — **Літурґія.** По Входнім Тропар. Сл. I н. Кондак Празн. Ап. 316, Єв. Луки 7. Задостойн.

16. Неділя Мясопуста. Попразн. Стріт. Гл. 3. Єв. утр. воскр. 3. — **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 3, Тр. 4, Празн. 3. Сл. Тр. Стиховна воскр. Сл. Тр. I н. Празн. Троп. воскр. Сл. I н. Празн. — **Утреня.** Полиєлей. На ріках вав. По 50 пс. Покаянія отверзи... На Каноні Катав. Празн. На хвалітех воскр. 4, Тр. 4. Сл. Тр. — **Літурґія.** Троп. воскр. і Празн. Сл. Конд. Тр. I н. Празн. Ап. 140. Єв. Мат. 106. Задост. Празн.

18. Понеділок. Віддання Стрітення.

19 і 21. Середа і пятниця сироп. На вечірні тропарі з поклонами, на Утр. Алилуя, Тройчні гласа і т. д.

22. Субота сиропустна. Память ОО. Постників. На Літ. Ап. 213, Єв. Мат. 43.

23. Неділя сиропуста. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 4. **Вечірня:** на Госп. возв. воскр. 6, Тріоди 4, Сл. Тр. на Утр. Полиєлей нед. На ріках вавли. На Каонні катав. Тріоди. На Хвалітех воскр. 5, Тр. 4, Сл. Тр. — **Літурґія.** Троп. воскр. Сл. I н. Тріоди. Ап. 112, Єв. Мат. 17. — Вечером Вечірня постна з поклонами.

26 і 28 і всі середи і пятниці В. П. і перші 3 дні страстної седмиці Літурґія Преждеосвященних Дарів.

БЕРЕЗЕНЬ

2. Неділя 1 Вел. Посту (Нед. Правовірія). Гл. 5. Єв. утр. воскр. 5. На Вечірні на Госп. возв. 6, Тр. 4, Сл. Тр. Троп. воскр. Сл. Образа, I н. Богор. воскр. 2 гл. — **Утреня.** До Канона все воскр. По 50 пс. стихири покаянні. Катав. Тр. На хвалітех воскр. 5, Тр. 4, Сл. Тр. По отп. Сл. I н. стихира єв. — **Літурґія Василія В.** (до пятої нед. включно). Троп. воскр., Образа, Сл. I н. Кондак Тр. Ап. 329, Єв. Ів. 5. Задостойник: О тебі радується. (через 5 нед. В.П.).

9. Неділя 2 В. Посту. † 1 і 2 Найд. Гол. Ів. Христ. Гл. 5, Єв. утр. 5. Устав св. Полиєлейного в нед., тільки на Утр. на хвалітех Слава Тр. — На Літ Василія Вел. Ап. 304 і 176, Єв. Марка 7 і Мат. 40.

16. Неділя 3 Хрестопокл. Гл. 6. Єв. утр. воскр. 6. Ризи фіолетні. **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 6, Тр. 4, Сл. Тр. I н. Догм. гл. 6. Стиховна воскр. Сл. I н. Тр. Троп. воскр. Сл. Хреста I н. Богор. воскр. По Веч. винесення Ч. Хреста на престіл. — **Утреня.** На хвалітех воскр. 4, Тр. 5 Сл. Тр. На Славословію вел. винесення Ч. Хреста на тетрапод. По Премудрость прості: Троп. Спаси Господи.... і Кресту твоєму. — На Літ. Василія Вел. Тропар воскр. Хреста, Сл. I н. Конд. Хреста. Кресту твоєму. Ап. 311, Єв. Марка 37.

22. Субота 4 В. П. † 40 Мучеників Сев. На Літ. Ап. 331, Єв. Мат. 80. В пятн., на Літ. Преждеосв. на Госп. возв. Тр. 6, Муч. 4, По 2 Пареміях Тр. 3 Чтенія Предт.

23. Неділя 4 В. Посту. Гл. 7. Єв. воскр. утр. 7. На Утр. Катавасія: Отверзу. На Хвалітех 8 воскр. 1 Тр. Сл. Тр. — На Літ. Вас. В. Троп. воскр. Сл. Тр. I н. Богор. Ап. 314, Єв. Марка 40.

26. Середа вечером **Поклони.**

30. Неділя 5 В. П. Гл. 8. Єв. утр. воскр. 8. На Утр. Катавасія: Отверзу. На Хвалітех 8 воскр. 1 Тр. Сл. Тр. — На Літ. Вас. В. Ап. 321, Єв. Мар. 47.

КВІТЕНЬ

5. Субота Лазарева. Початок тріо ди квітної. На Літ. Золот. Єлици. Ап. 333, Єв. Ів. 39. Задостойник.

6. Неділя Квітна. Воскресне опускається. Всеночне. На Госп. возв. Тріоди 10. Сл. I н. Тр. При кінці Троп. Лаз. 2 р. Нед. Кв. 1. На Утр. благосл. лози. — **Літ. Золот.** Антифони празн. Трисв. Ап. 246, Єв. Ів. 41. Задостойник.

7. Понед. Вел. Благовіщення Пр. Д. Всеночне. Блажен муж. На Госп. возвах Благов. 6, Тріоди 4, Сл. Тр. I н. Празн. Чтенія Празн. 3, На Литії стихири Празн., а на стиховні Тр. I н. Празн. На благосл. хлібів Троп. Празн. 3. — **На Утр.** 2 сідальні Тр. 1 Празн. Полиєлей і т. д. Єв. Луки 4. На 9 п. припіви Празн. На хвалітех 4 Празн. I н. Тр. Славословіє мале. Стиховна Тр. I н. Празн. Благо єсть 1., Трисвятоє. Тропар Празн. Ект. Помилуй нас Боже, 3 поклони вел. і отпуст. — **Літ. Золот, з Вечірнею.** На Госп. возв. Тр. 5, Празн. 5, Сл. Тр. I н. Празн. По Вході з єванг. Чтеній 4, по ект. мал. Трисвятоє і дальше Літ., де все Празн. Ап. 306, Єв. Луки 3 і дня.: Мат. 98-101. Задостойник.

10. Вел. Четвер. **Літ. Вас. Вел.** з Вечірнею. На Госп. возвах 10 стихир. 3 Чтенія. Ап. 149, Єв. Мат. 107 з переступками о

страстях. Замість "Іже Херувими." Прич. і "Да ісполнятся" співається „Вечери Твоєя Тайни." — Вечером **Утреня** страстна, 12 євангелій з дзвоненнями, почім дзвони замовкають до Великодня.

11. Вел. Пятниця. Память смерти ГНІХ. На **Веч.** обхід з Н. Тайнами і плащаницею довкола церкви.

12. Вел. Субота. **Літ. Вас. Вел.** з Вечірнею. Вход з еванг. Світе тихий. 15 Чтеній. Єлици. Ап. 91. Замість Алилуя співається "Воскресни Господи, суди землі," підчас того священик зміняє фіолетні ризи на світлі. Єв. Мат. 115. Замість Іже Херувими: Да молчит. Замість Достойно: Не ридай мене.

13. Неділя Пасхи. Воск. Христове. Безпосередно перед воскр. Утренею правиться в постних ризах Містополуношниця. По ній заноситься плащаницю на вівтар. Потім обхід, Утреня і Сл. Б. Ап. 1. Єв. Ів. 1.

14. Світлий Понед. Гл. 2. Вечірня у всіх ризах, так само під вівтор. і середу Світлу, а на Утр. цілий тиждень. Нині на Вечірні Єв. Ів. 65. На "Да воскреснет Бог..." цілування хреста й мировання. Отпуст з хрестом цілий тиждень а дальше до Вознесення тільки в неділі, Преполовення і Віддання Празника. — На **Утр**. ект. мала по 3, 6 і 9 пісні. — На **Літ.** Прокім: Во всю землю. Проче як в день Пасхи. Ап. 2, Єв. Ів. 2.

15. Світлий Вівторок. Гл. 3. — На **Літ.** Троп. Хр. воскресе 3. Сл. І нині Пасхи. Ап. 4. Єв. Луки 113.

20. Нед. 1. Томина (Антипасхи). Єв. утр. воскр. 1. **Всеночне.** На утр. "Воскресеніє Христово" 3 р. (кожної неділі до Вознесення). На **Літ.** сьогодні й кожного дня до Віддання Пасхи 2 антифони воскр., третій з воскр. прип. Троп. Празн. Сл. Конд. Празн. І нині Пасхи. Трисвятоє. Ап. 14. Єв. Ів. 65. Ангел вопіяше. — Цілий тиждень служба Антипасхи. — Вечером **Вечірня вел.** задля вел. прокімена: Кто Бог велій. Служба Антипасхи і Мартина папи. Вход., Троп. Свят. Сл. І н. Антипасхи.

27. Нед. 2. Миронос. Гл. 2. Єв. воскр. утр. 3. На **Літурґії** Тропар воскресний, Благообразний і Миронос. Сл. Конд. Мирон. І н. Пасхи. Ап. 16, Єв. Марка 69.

ТРАВЕНЬ

Майські богослуження в честь Пр. Д.

4. Нед. 3. Розслабл. Гл. 3. Єв. утр. воскр. 4. На Літ. Тропар воскр. Сл. Кондак Розсл. Ін.: Аще і во гроб. Ап. 23, Єв. Ів. 14.

11. Нед. 4 Самарянки. Ґеорґія вмч. з 6. V. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 7. **Всеночне.** На Госп. возв. воскр. 3, Тр. 3, Свят. 4, Сл. Тріоди, І нині Догмат. Чтенія Свят. — **Литія.** Стиховна Тр. Сл. святому, І н. Пасхи. На благосл. хлібів Богор. Діво 2 р. Троп. Свят. 1 р. **Літуґрія.** Ап. 28 і 29. Єв. Ів. 12 і 52.

18. Нед. 5. Сліпор. Гл. 5. Єв. утр. воскр. 8. На утр. Катавасія: Спасителю Богу. На Літ. Ап. 38, Єв. Ів. 34.

22. Четвер. Вознесення. † Перен. мощ. св. Николая. Всеночне. Блажен муж. На Госп. возв. Празн. 6. Ник. 4. Сл. Ник. І н. Празн. 6 Чтеній. Литія Празн. і Ник. Стиховна Празн. Сл. Ник. Троп. Празн. 2. Ник. 1. — Утр. До канона все Празн. Єв. Марка 71. Катав. Сош. На хвалітех Празн. 3, Ник. 3, Сл. Ник. І н. Празн. Троп. Ник. Сл. І н. Празн. — **Літ.** Ант. Празн. Проче Пран. і Ник. Ап. 1 і 335, Єв. Луки 114 і Мат. 56. — Вечером на Веч. Прокімен: Бог наш на небеси. Рцім всі. Отп. вел.

25. Нед. 6 по П. Св. Отців 7 Нік. Соб. Івана Богосл. з 21. V. Гл. 6. Єв. утр. воскр. 10. Всеночне. На Госп. возв. воскр. 3, Отців 4. Ап. 3. Сл. Отц. І н. Доґм. Чтеній 6. На Литії Ап. І н. Вознес. Стиховна воскр. Сл. Отц. І н. Возн. — На Утр. катавасія Сош. На хвалітех воскр. 3, Отц. 2 і Ап. 3. зо Славним. Сл. Отц. — на Літ. Троп. воскр., Отц. і Ап. Кнд. Отц. Сл. Ап. І н. Возн. Проче Отц. і Ап. 44 і 68, Єв. Ів. 56 і 61.

31. Субота задушна.

ЧЕРВЕНЬ

1. Неділя Пятьдесятниці. Зіслання св. Духа. На йочатку всіх богослужень: Царю небесний, клячучи. Блажен муж. Усе Празн. Єв. утр. Ів. 65. — **Літ. Золот.** Єлици. Ап. 31, Єв. Ів. 27. — По Літургії **Вечірня** з колінoприкл. молитвами. Прокімен: Кто Бог велій. Отпуст власний. Де є храм Пр. Тройці, стихири литійні вчерашні а на благосл. хлібів Тропар Тройці 2 р. Сош. 1 р.

2. Понед. св. Д. Пр. Тройці. Утреня мала зі Славослів. вел., На **Літ.,** Троп. Тройці і Сош. Сл. Конд. Тройці, І нині Сош. Проче Тройці і понед. Ап. 229 і 197, Єв. Мат. 75 і 116.

8. Нед. 1. по Сош. Всіх Святих. Гл. 8.

Єв. утр. воскр. 1. **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 4, Тр. 6, Сл. Тр. І н. Догмат 8 гл. Чтенія 3. Стиховна воскр. Сл., Тр., Тропар воскр. Сл. Святих І н. Богор. — **Утреня.** Від нині до 31. VII. Катавасія "Отверзу." По 3 п. Сідален Тр. По 6 п. Конд. Ікос Тр. Світилен воскр. і Тр. На хавлітех воскр. 5, Тр. 3, Сл. стихира єв. 1. — **Літургія.** Троп. воскр. і Святих, Сл. І н. Конд. Святих. Ап. 330, Єв. Мат. 36.

12. Четвер. Пр Евхар. на неділю. Попразн. 8 днів до 19. VI.

15. Нед. 2 по С. Пресв. Евхаристії. Ев. утр. Ів. 24. Воскр. служба опускається. Всеночне. На Літ. Ап. 149, Єв. Ів. 25. — По Сл. Божій похід з Найсв. Тайнами до 4 престолів, де читається 4 єванг. (гл. Веч. й Утреня).

20. Пятниця. **Пр. Серця Іс.** на нед.

21. Субота. Состраданіє Пр. Богор. Як Пр. Серця переносимо на нед., то Состраданіє береться в пятницю.

22. Нед. 3 по Сош. Празник Серця Іс. (Гл. 2, Єв. воскр. 3). Служба воскресна опускається. Всеночне. На утр. Єв. Ів. 36. На Літ. Ап. 306, Єв. Ів. 9 і 10.

24. Вівторок. † Вартоломея і Варнави ап. На Літ. Ап. 28, Єв. Луки 51.

29. Нед. 4 по Сош. Гл. 3, Єв. утр. воскр. 4. На Літ. Ап. 93, Єв. Мат. 25.

ЛИПЕНЬ

6. Неділя 5 по Сош. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 5. На Літ. Ап. 116, Єв. Мат. 29.

7. Понед. Різдво св. Івана Христителя. Всеночне. На Літ. Ап. 112. Єв. Луки 1 з перест. Задостойник.

12. Субота. Верх. ап. Петра й Павла. Всеночне. На Госп. возв. І нині: Догмат 4 гл. На Утр. Єв. Ів. 67. На Літ. Ап. 193, Єв. Мат. 67. Задостойник.

13. Нед. 6 по С. Гл. 5. Єв. утр. воскр. 6. Собор 12 Апост. і віддання служби Верх. Ап. На Літ. Ап. 110, Єв. Мат. 29.

20. Нед. 7 по Сош. Гл. 6. Єв. воскр. утр. 7. На Літ. Ап. 116, Єв. Мат. 33.

27. Нед. 8 по С. Св. Отців шести Соборів. Гл. 7. Єв. воскр. утр. 8. **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 4, Отців 6 Сл. Отц. Чтеній 3. На стиховні Сл. Отц. — **Утреня.** До Канона все воскр. По 3 пісні Кондак Ікос воскр. Сідален Отц. І нині Богор. По 6 п. Конд. Ікос Отц. На хвалітех воскр. 4, Отц. 4, Сл. Отц. — **Літургія** воскр. і Отц. Ап. 124 і 334, Єв. Мат. 58 і Ів. 56.

28. Понед. † кн. Володимира В. На Утр. Єв. Ів. 36. На Літ. Ап. 200, Єв. Ів. 35 від половини.

СЕРПЕНЬ

3. Нед. 9. по С. Ілії прор. (з 2. VIII.). Гл. 8. Єв. утр. воскр. 9. Всеночне. (На Утр., як храм, Єв. утр. Луки 14). На Літ. Ап. 128 і 57, Єв. Мат. 59 і Луки 14.

10. Нед. 10 по Сош. Гл. 1. Єв. утр. воскр. 10. На Літ. Ап. 131, Єв. Мат. 72.

14. Четвер. **Проісходж. Ч. Хреста і Муч. Макавейських.** По Вечірні винесени Ч. Хреста на престіл а на Утр. по Славосл. вел. на тетрапод. Катавасія: Крест начертав аж до 19. VIII. вкл. — На Літ. Ап. 125 і 330, Єв. Ів. 60 і Мат. 38. Водосвяття на памятку хрищення України. Ризи фіолетні. Початок Спасівки.

17. Нед. 11 по С. Гл. 2. Єв. воскр. утр. 11. На Літ. Ап. 141, Єв. Мат. 77.

19. Вівт. Преображення Госп. Всеночне. "Блажен муж" нема. На Утр. Єв. Луки 45. На Літ. Ап. 65, Єв. Мат. 70. Задост. Празн. По Сл. Божій благословення овочів. — Вечером на Веч. Прокімен вел. "Бог наш на небеси." Рцім всі і отп. вел.

24. Нед. 12 по Сош. Поппраз. Преобр. Гл. 3, Єв. утр. воскр. 1. На Утр. Катавасія "Лици Ізраїл". На Літ. Ап. 158, Єв. Мат 79.

28. Четвер. Успення Пр. Діви. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4. Катакасія: Преукрашенна до 5. IX. На Літ. Ап. 240, Єв. Луки 56. По Сл. Божій благосл. зілля.

31. Нед. 13 по С. Попр. Успення. Гл. 4, Єв. Утр. воскр. 2. На Літ. Ап. 166, Єв. Мат. 87.

ВЕРЕСЕНЬ

7. Нед. 14 по С. Усікновення Гол. Ів. Хр. з 11. IX. Всеночне Гл. 5. Єв. утр. воскр. 3. На Утр. Катавасія: "Крест начертав" до 4. X. На Літ. Ап. 170 і 33, Єв. Мат. 89 і Мар. 24. Ризи світлі. Піст в четвер 11. IX. в сам день Усікнов.

14. Нед. 15 по Сош. † Начало Індикта. Преп. Симеона. Гл. 6. Єв. утр. воскр. 4. На Веч. Троп. воскр. Сл. Преп. І н. Індикта. На Утр. на хвалітех воскр. 4, Інд. 3, Преп. 1. (останні 2 з припів.). Сл. стихира Єв. — На **Літ.** Троп. воскр. Інд. і Преп. Конд. воскр. Сл. Преп. І н. Інд. Проче Інд. і Преп. Ап. 282 і 258, Єв. Луки 13 і Мат. 43.

20. Субота пер. Воздвиж Предпр. Різдва. Ап. Єв. суб. пер. Воздв. Ап. 126, Єв. Мат. 39.

21. Нед. 16 по С. Різдво Пресв. Богор. Нед. пер. Воздвиж. Гл. 7, Єв. утр. Луки 4. Всеночне. На Літ. Ап. Єв. Нед. пер. Воздвиж. і Празн. Ап. 215 і 240. Єв. Ів. 9 і Луки 54. Катав. Крест начертав.

27. Субота. Воздвиження Ч. Хреста. Нині піст. Перед Всеночним винесення Хреста на престіл. Прокімен: Бог наш на небеси. — На Утр. Єв. Ів. 42. На Славосл. вел. переноситься Ч. Хрест на тетрапод. В часі співання "Спаси Господи" кадить тетрапод з 4 сторін. По кожнім члені Ектенії: "Помилуй нас Боже" поблагословивши 3 рази хрестом схилює голову що раз в діл, а відтак підносить, а хор співає 24 Господи помилуй. Так продовжає ектенію з полудня, сходу, півночі й заходу. Потім Сл. І н. Вознесийся... і Кресту товєму... Ісполним... і отпуст. — **Літурґія.** Антифони празн. Кресту твоєму, як також по кожній відправі до Віддання Празн. Ап. 125, Єв. Ів. 60 з перест.

28. Нед 17. по С. Нед. по Воздв. Попраз. Доздв. Гл. 8, Єв... утр. воскр. 6. Ап. Єв. нед. по Воздв. Ап. 203, Єв. Мар. 37.

ЖОВТЕНЬ

4. Суб. по Воздв. і Віддання Воздвиж. Ап. Єв. суб. по Воздв. Ап. 125, Єв. Ів. 30.

5. Нед. 18 по Сош. Гл. 1, Єв. утр. оскр. 7. На Утр. **Полиєлей недільний аж до 31. XII. Катавасія: Отверзу уста моя... аж до 3. XII.** На Літ. Ап. 188, Єв. Луки 17.

12. Нед. 19 по Сош. Предст. Івана Богосл. з 9. X. Гл. 2, Єв. утр. воскр. 8. На Утр. як храм Богосл. Єв. Ів. 67. — На Літ. Ап. 194 і 73, Єв. Луки 26 і Ів. 61.

19. Нед. 20 по Сош. Покров Пр. Богор. з 14. X. († Томи ап. перенести на 14. X.). Гл. 3. Єв. утр. Луки 4. Всеночне. На Літ. Ап. 200 і 320, Єв. Луки 30 і 54.

26. Нед. 21 по Сош. Празних Христа Царя. (Гл. 4, Єв. утр. воскр. 10). Воскресна служба опускається. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 95 з переступ. На літурґії Ап. 250 і 251 від слів: Благодарящє Бога — до: аще ли небесная. Єв. Ів. 95 (стих 33-37) від Вийде Пилат до: — послушаєт гласа моєго. — Вечером на Веч. віддання Празн. і Евтимія преп. Вход. Прокім.: Кто Бог велій. Рцім всі. Отпуст вел.

31. Вівторок. † Луки ап. і єв. На Літ. Ап. 260, Єв. Луки 51.

Біль Крижей, Ломбеґо, Мочеві Клопоти!

GIN PILLS FOR THE KIDNEYS

Нащо дальше терпіти від тих болісних, пригноблюючих недуг? Джин Піґулки дадуть вам скору пільгу. Їх лагідні антисептичні власности звільняють подражнення нирок, міхура і мочевих проводів. Коли нирки є згущені, то вони не можуть виділювати отруйної зужитої матерії з тіла. Це часто спричиняє ревматизм, біль крижей, напухлі сустави. Джин Піґулки помагають ниркам функціонувати нормально й усувати причину цих болісних недуг.

Джин Піґулки можна дістати у склепах по цілій Канаді. Реґулярна величина 50ц. пуделко — Економічна величина (два рази реґулярної величини) 75ц.

ЛИСТОПАД

2. Неділя 22 по Сош. Гл. 5. **Єв. утр.** воскр. 11. — На Літ. Ап. 215, Єв. Луки 83.

8. Субота 23 по Сош. Св. Димитрія Вмуч. Всеночне. На Утр. Єв. Мат. 36. — Літ.: Ап. 292, Єв. Ів. 53.

9. Неділя 23 по Сош. Гл. 6, Єв. утр. воскр. 1. На Літ. Ап. 220, Єв. Луки 38.

16. Нед. 24 по Сош. Гл. 7, Єв. утр. воскр. 2. — На Літ. Ап. 221, Єв. Луки 39.

21. Пятниця 25 по Сош. Собор св. Михаїла Арх. Всеночне. на Утр. Єв. Мат. 52. На Літ. Ап. 305. Єв. Луки 51.

23. Нед. 25 по С. Гл. 8. Єв. утр. воскр. 3. На Літ. Ап. 224, Єв. Луки 53

27. Четвер. † Филипа Ап. На Літ. Ап. 131, Єв. Ів. 5.

28. Пятниця, зачинається Пилипівка.

30. Нед. 26 по Сош. Св. Йосафата сщмч. з 25. XI. Гл. 1. Єв. утр. воскр. 4. Всеночне. Як храм, на Утр. Єв. Ів 35. На Літ. Ап. 229 і 311, Єв. Луки 6 і Ів. 36.

ГРУДЕНЬ

4. Четвер. Введення в храм Пр. Діви. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4. Катавасія: Христос раждається аж до 13. I. На Літ. Ап. 320. Єв. Луки 54.

7. Нед. 27 по Сош. Попразн. Введ. в храм. † св. Катерини вмч. Гл. 2. Єв. утр. воскр. 5. На Літ. Ап. 233. Єв. Луки 71 і 106. — Слід седмиця 28.

14. Нед. 28 по Сош. Гл. 3, Єв. утр. воскр. 6. На Літ. Ап. з 28 нед. зач. 250, Єв. з 29 нед. Луки 85. — Слідує седмиця 29.

19. Пятниця. Св. Николая чудотворця. Всеночне. Єв. утр. Ів. 36. На Літ. Ап. 336, Єв. Луки 24.

21. Нед. 29 по Сош. Предпр. Неп. Зач. Гл. 4, Єв. утр. воскр. 7. На Літ. Ап. 258, Єв. Луки 91. — Слідує седмиця 30.

22. Понед. Непор. Зачаття Пр. Діви. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4, На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 3. Задост.

28. Неділя Праотців. Попразн. Неп. Зач. Гл. 5, Єв. утр. воскр. 8. **Вечірня вел.** На Госп. возв. стих воскр. 3, Зач. 3, Праотц. 4, Сл. Праотц. I н. Догмат. Чтеній нема. Стиховна і Троп. воскр. Сл. Праотц. I нині Зач. — На **Утрені** до канона все воскр., тільки по Іпакою гласа буде Сідален Праотц. На каноні по 3 п. Конд. Ікос Зач., Іпакой Праотц. Сл. I н. Сідален Зач. По 6 п. Кондак-Ікос Праотц. Світилен воскр. Сл. Праотц. I н. Зач. На хвалітех воскр. 4, Праот. 4. Сл. Праот. I н. Преблаг. По отп. стих. єв. — На Літ. Тропар воскр., Зач. і Праотц. Сл. Конд. Праотц. I н. Зач. Прокімен тільки Праотц Ап. 257, Є.в Луки 76.

Слідує седмиц: 31.

29. Понед. Віддання Неп. Зач.

Леся Українка.

СОСНА

З вітром весняним сосна розмовляла,
Вічно - зелена сосна.
Там я ходила і все вислухала,
Що говорила вона.
Ой, не „зеленого шума” співала
Вічно-смутная сосна . .
Ні, не „зеленого шума”!
Чулася в гомоні тяжка зимовая дума.

Ранком зимовим діброва мовчала,
Наче замерла сумна,
Тільки рясним верховіттям шептала
Вічно-зелена сосна;
Там я ходила і все вислухала,
Що говорила вона, —
Та не веселая дума
Чулася в гомоні того „зеленого шума”!...

Леся Українка.

СКРІЗЬ ПЛАЧ...

Скрізь плач і стогін і ридання,
Несмілі поклики, слабі,
На долю марні нарікання
І чола схилені в журбі.

Над давним лихом України
Жалкуєм - тужим в кожний час,
З плачем ждемо тії години,
Коли спадуть кайдани з нас.

Ті сльози розтроюдять рани,
Загоїтись їм не дадуть.
Заржавіють від сліз кайдани,
Самиж ніколи не спадуть!

Нащо даремнії скорботи?
Назад нема нам вороття!
Берімось краще до роботи,
Змагаймось за нове життя!

ТУРБУЄ ВАС ЗАПІР?

Дістаньте пільгу в цей простий приємний спосіб!

15ц. і 35ц.
У ВСІХ АПТИКАРІВ
або почтою від
UKRAINIAN BOOKSELLERS & PUBLISHERS, LTD.
660 Main Street - Winnipeg, Man.
10168—101st St. Edmonton, Alta.
138 W. Hastings St. Vancouver, B. C.

EX-LAX є приємним, успішним модерним способом брати средство на розвільнення.

EX-LAX має смак розкішної чоколяди. Він ділає основно й є певним, однак **лагідним** в своїм діланню. Дає результати — без напруження й силування.

EX-LAX є улюбленим средством на розвільнення для міліонів людей — так само добрий для молодих як і для дорослих.

Спробуйте EX-LAX слідуючого разу, коли будете потребувати щось на розвільнення.

EX-LAX
THE ORIGINAL CHOCOLATED LAXATIVE

ВКАЗІВКИ

Беріть EX-LAX радше прямо перед спанням. Відповідна доза приведе вам лагідну пільгу.

Слідуйте за цими вказівками. Для дорослих: звичайна доза — одна табличка. Якщо ваша система є вперта — дві таблички. Коли средства на розвільнення зрушують вас легко — ½ таблички.

Звичайна доза для дітей понижче 12 років — ½ таблички. Коли система дитини є вперта — одна табличка. Якщо легко зрушується, ¼ таблички.

СТЕРЕЖІТЬСЯ ІМІТАЦІЙ!
— Є ЛИШЕНЬ ОДИН ПРАВДИВИЙ EX-LAX!

EX-LAX продається у всіх аптиках в пуделках по 15ц. і 35ц. Як всі інші добрі річи, пробують його підробляти. Коли стараються вмовити вам щось іншого на місце **EX-LAX,** говорячи що то є "таксамо добре" — **не приймайте того!** Щоби запевнитися, що дістаете **правдивий EX-LAX,** візьміть з собою порожне пуделко до аптики і скажіть, що такого а не іншого средства потребуєте.

EX-LAX
THE ORIGINAL CHOCOLATED LAXATIVE

Продається у всіх аптикарів. Питайте за безплатною пробкою, адресуйте:
EX-LAX LIMITED — MONTREAL

Микола Горішний.

З Тим Новим Роком

З тим Новим Роком
Хата від хати
Піду вам нині
Всім побажати,

Хай вам ся родить
Жито, пшениця,
І грошей повна,
Повна копиця.

Щоб ви всі жили
В щастю і згоді,
Чого так треба
В нашім народі.

Жийте, радійте,
І веселіться,
З тим Новим Роком
Вірно любіться.

Свої бажання
Поміж вас сію,
А ви у серцях
Кріпіть надію.

Бо то надія
То ваша сила,
Буде вам всюди
Завше служила.

Сійся, родися,
В щасну годину,
Нехай сонце зійде
На Україну!

МИКОЛА ШРАМ.

Українці на Чорноморщині

(З АРХІВУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ).

Російська революція в 1917 році викликала серед „малоросів", зокрема серед свідомих українців, незвичайний розгін національної свідомости та активности. В той час як в Києві ріжні керуючі осередки з розвитком українського національного життя все більше закріплювалися й розгортали свою діяльність, на всіх просторах бувщої російської імперії українці все більше та більше скупчувалися для спільної акції при будові нового національно - державного життя.

В кожній російській армії, майже в кожній частині її, включаючи батерій, сотень або військових кораблів і транспортів, де було лише кілька українців, творились відповідні національні орґанізації. Від Владивостока до Петербурґа, від Мурманська до Криму, вся територія бувшої царської тюрми народів вкрилась густою сіткою українських гуртків, рад, комітетів. Просвіт, або навіть льокальних урядів, як то було на Зеленому Клині.

Ось тут беру з архіву перше що попалось під руку, а саме, як відкликнулись орґанізації українців в Чорноморській области на Кавказі, на Третий Універсал Центральної Ради. Як відомо, цей Універсал проголосив українську народну републику й революційно розриваючи з російською центральною владою, уповноважнював Український Ґенеральний Секретаріят перебрати на себе суверенну владу в Україні.

З приводу цього українська новоросійська, орґанізація видала відозву в російській мові, зважаючи на те, що більшість українців військових в російській армії не вміли читати по українськи. Подаємо цю відозву тут в перекладі на українську мову.

ВІДОЗВА (ВОЗВАНІЄ)

„Брати салдати й матроси українці:

„Довгі століття наша мати - батьківшина Україна стогнала під ярмом безправства й сваволі; довгі роки й тяжко хоріла ваша рідна Україна. Нарешті вона, єдиним поривом, скинула, обтріпала з себе віковічний гнет, дихнула вільно - могутними грудьми й глянула своїми чистими промінчастими очима на світ Божий. І бачить вона, що її рідні діти, й рідні українці, розбрились по всіх містах і селах землі російської, по цілому білому світу, і в крівавім поті, в тяжкій неволі здобувають собі шматок черствого хліба. Плаче ваша мати горячими слізми, і благаючи закликає своїх дітей під рідне крило, хоче вона притиснути їх до своїх материнських грудей.

„Брати салдати й матроси українці!

„Чи чуєте ви її могутний, дужий поклик?!

„Нам здається, що ви чуєте її голос, ми відчуваємо, що вчувши відомости про те що відбувається на Україні, в нас сильніше починають битись серця, бурхливіше починає кипіти козацька кров.

„А на Україні, ось що робиться:

10-го листопада Україна проголосила себе републикою. Народне представництво України „Українська Центральна Рада", взяла на Україні владу в свої руки й через свій виконавчий орґан „Український Ґенеральний Секретаріят" будує на Україні нове життя, відповідне до волі всього українського народу.

„Всі салдати українці відокремлені в українські військові частини, і тепер вже нараховується три і пів міліона українського війська. І це військо, піднесе горячою любовю до своєї матері України та всього російського фронту.

„Нарешті брати салдати й матроси українці, ми знаємо, за що воюємо, за що проливаємо кров українську — ми боронимо свою рідну матір, нашу дорогу вітчину Україну.

„Брати салдати й матроси українці! Чорноморська Українська Громада просить вас всіх, які живуть в Новоросійську, прийти 10-го грудня, в 6-ій годині вечором, на загальні збори салдатів і матросів українців для обговорення питань,

які торкаються біжучих подій на Україні.

„Українська орґанізація горячо прохає дорогих братів салдатів і матросів українців міста Новоросійська обовязково бути на цих зборах!"

Резолюція масового віча в Новоросійську

В той самий час в Новоросійську відбувся масовий мітінґ українців міста Новоросійська. На тім вічу виступав з більшим рефератом А. К. Віче відбулося 12 листопада, 1917, в літному театрі міста. Після довших дебат та після докладного обговорення страшних подій, які насувались на бувшу російську державу, збори ухвалили таку резолюцію:

„Анархія обхопила Росію. Братовбивча війна та вживання звірячих засобів і небувалої жорстокости ведуть не лише до озвіріння темних мас, до голоду, до знищення громадських придбань і культури, але й до загибелі цілої російської держави. Не чути високих ідеалів любови до вітчини, а чується все міцніше й міцніше клич матеріялістичного еґоїзму.

„Анархія росте й наближається до Чорноморщини. Ми, новоросійські громадяни, повинні захистити наш край від страшної пожежі, від сорому й страхіття погромів та братовбивства. Єдиним виходом з цього страшного становища ми уважаємо приєднання нашого краю до України й признання своєю найвищою владою Українську Центральну Раду. Центральна Рада, як представниця всієї революційної демократії, високим авторитетом своїм забезпечила спокій і лад на Україні, а льоґікою подій твердо й рішуче мусіла проголосити Українську Демократичну Республику, збираючи до неї всі українські землі.

„Зважаючи на те, що російська держава невідмінно мусить перетворитись на федеративну спілку складаючих її народів, покладаючись на те, що на обох ґуберніяльних зїздах представників Чорноморської ґубернії було ухвалено відокремлення Чорноморщини від Закавказзя, і знаючи, що людність Чорноморщини принаймні на 70 процент українська, ми закликаємо мешканців Чорноморщини, всі партії й нації приєднатись разом з нами до проголошеної Української Демократичної Республики й до участи в українських установчих зборах, до яких вибори призначено на 27 грудня. Цим ми врятуємо наш край від руїни та анархії, й цим дамо початок до самоорґанізування й других країн, щоб потім всім злучитись у всеросійську федерацію. Так нам велять наші громадські обовязки, розум і бажання щастя краю.

„Цю резолюцію ми ухвалюємо передати до Центральної Ради і до відома всіх громадських орґанізацій Чорноморської ґубернії".

За приєднання Чорноморщини до України

З розвитком подій окремі українські орґанізації Чорноморського краю й міста Новоросійська створили свій центральний революційний орґан, Українську Чорноморську Раду.

Ота Рада видала таку відозву до всіх українських орґанізацій краю:

„На Україні повстали великі події. 7-го листопада Українська Центральна Рада проголосила Українську Народну Республику, й видала до українського народу й до всіх інших народів на Україні 3-ий Універсал, яким призначено днем виборів до українських установчих зборів 27 грудня, а днем скликання їх — 9-го січня, 1918 року.

„Момент великий і славний. Момент історичний. Від нині український народ стає вільний, а Україна стає незалежна й одержує право суверенности, цебто рішатиме сама свої справи через своїх виборних людей, щоб потім увійти до всеросійської федеративної республики, членом рівним і самостійним. Найвищою владою на Україні всі признали Українську Центральну Раду, яка своїм високим авторитетом, як представниця всієї революційної демократії на Україні, забезпечує спокій і не допускає анархії, погромів та братовбивчої боротьби.

„В склад України входять: Київщина, Полтавщина, Чернигівщина, Поділля, Волинь, Таврія, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина та українські частини Курщини й Вороніжчини. Але, на превелике наше горе, Центральна Рада не прилучає покищо до України Чорноморської ґубернії, бо вона мовчала й досі не заявляла про себе. А між тим людність Чорноморщини на 70 процент українська, й може скоїтись велика несправедливість. Почуття патріотизму і бажання спокою для нашого краю, бо тільки в приячнанню до рідного народу й в приз-

нанню за найвищу владу Українську Центральну Раду, ми бачимо ґарантії миру й спокою, — вимагають від всіх українців Чорноморщини вжити всіх заходів, щоб чорноморський нарід відгукнувся й ухвалив резолюції та переговори про те, що він є український народ, і просить Центральну Раду приєднати наш край до Великої України.

„Для цього і з приводу передвиборчої аґітації за український список кандидатів до установчих зборів, від Української Чорноморської Ради має обіхати Чорноморщину тов. К. Рада просить Вас, щоб негайно взятись за підготовку тов. К. ґрунту для орґанізаційної праці. Тов. К. приїде до вас незабаром. Він прочитає у вас лекцію на тему: Українська Народна Республика й Українська Центральна Рада. Для того просимо вас негайно замовити найбільшу салю, скликати в найбільшому числі слухачів місцевих і з сусідних сіл та впорядкувати лекцію заздалегідь. Витрати на подорож тов. К. Чорноморська Рада прохає прийняти на ваш кошт. Маючи надію, що ваша громада вжиє всіх сил, щоб підняти нашу рідну справу як найвище, просимо приняти щиру пошану".

Всі за приєднання до України

На заклик Української Чорноморської Ради 4-го січня, 1918, в Новоросійську відбулися збори всіх партій та орґанізацій міста Новоросійська та Чорноморської ґубернії. На тих зборах було ухвалено постанову, яку передаємо в перекладі з російської мови на українську:

Резолюція, ухвалена загальними зборами представників зареґістрованих 29 політичних, національних, громадських і професійних орґанізацій міста Новоросійська, скликаних 4-го січня, 1918, Чорноморською Українською Радою:

„Комітет службовців майстерень Владикавказької залізної дороги; Чорноморський Союз Покалічених Вояків; Новоросійська міська продовольча Управа; Чорноморське уккраїнське товариство Просвіта; Новоросійський комітет партії Дашнакцутюн; Новоросійська українська військова рада; Грузинське культурно - просвітне товариство; Новоросійський районний комітет союзу залізничників Владикавказької залізної дороги; Російська соціял - демократична робітнича партія (новоросійська орґанізація); Професійний союз службовців торговельно - промислових і кредитових установ Новоросійська; Чорноморський союз споживчих товариств; Чорноморська ґрупа партії соціялістів - революціонерів; Споживче товариство „Обєдіненіє"; Українська партія соціялістів - революціонерів; Чесько - словацьке товариство; Армянський комітет соціял - демократичної партії Гачакістов;;; Професійний союз робітників табачних підприємств; Чорноморська українська рада; Всеросійський союз моряків і річників торговельної фльоти; Чорноморська земельна управа; Ротний комітет 3-ої роти 229 пішої донської дружини; комітет скорострільної команди 2-го пограничного баталіона; Рада жидівської національної общини; Партія народної свободи; Представники одеського союзу моряків; свобідна артіль новоросійського порту, Контора новоросійських майстерень; Новоросійське естонське товариство; Соціял - демократична партія.

„Ми, представники політичних, національних, громадських та професійних орґанізацій Новоросійська зібравшись на поклик Чорноморської Української

ДІСТАНЬТЕ ПІЛЬГУ ВІД АСТМИ

Тисячі людей дістали пільгу у сопінню від Астми, пчиханню, забиттю проводів, тяжкому віддиху, душенню і борбі за віддих при помочі **Templeton's RAZ-MAH.**

„Я вже маю 81 літ і в послідних роках я терпіла на горячку і бронхит. Мої очи і ніс стало слезили. Я часто пчихала, мої очі і ушні проводи пекли мене безнастанно і я терпіла на горячку і болі голови. Від часу до часу я мала атаки кашлю і хрипки.

Але відколи я начала вживати **RAZ-MAH** мої очі і ніс висохли, печення очей і ушних проводів заперестало і я звільнилася від хрипки, кашлю і пчихання. Я чуюся багато ліпше."

Якщо Ви терпите на Астму, то Вашою довжністю супроти себе самого є ствердити, як **RAZ-MAH** капсульки можуть помочи Вам так, як вони помогли тисячам іншим. Беріть **RAZ-MAH** нині — дістаньте бажану пільгу—скоро. **RAZ-MAH** є спеціяльно споряджена медицина, яка скоро, певно облекшує терпіння спричинене Астмою, Хронічним Бронхитом і Літною Горячкою. На продаж у аптиках всюда—50ц., $1.

R-12.

Ради 4-го січня, 1918, на загальну нараду з приводу біжучих подій і питання нашого відношення до Української Народної Республики, після всебічного обговорення, прийшли до такого висновку:

„Приймаючи на увагу, що гаслом сучасного часу є політична незалежність і братерство всіх націй; що українська демократія зробила до того початок проголосивши Українську Народну Республику й 3-ий Універсал, під яким ми всі цілковито підписуємося;

„Приймачюи на увагу, що анархія та горожанська війна, які привели країну до економічної руїни, а людей до здичавіння, повинні бути замінені порядком, відновленням свободи й притягненням народних мас до творчої будуючої праці;

„Приймаючи на увагу, що Чорноморська ґубернія етноґрафічно, культурно й навіть ґеоґрафічно повинна неминуче тягтись до України —

„Ухвалили:

„а) Просити Українську Центральну Раду про приєднання та про включення нашого краю в Українську Народну Республику;

„б) Предложити до обговорення й для підтримки цю резолюцію в найскорішому часі ґуберніяльному зїздови представників Чорноморської ґубернії;

„в) Повідомити про ці постанови Кубанську Законодавчу Раду й висловити побажання, щоб Кубанське Військове Правительство, яке без сумніву поділяє велику ідею обєднання всього українського народу в одну нероздільну міцну державу, також поставило подібне питання у відношенню до спорідненого й близького нам Кубанського краю;

„г) Прохати Ґенеральний Секретаріят Української Народної Республики, приймаючи на увагу цю резолюцію, зробити всіляку можливу підтримку її та дати фінансову й матеріяльну підтримку, якої наш край потребуватиме;

„д) Доручити Чорноморській Раді післати копії цієї резолюції до Української Центральної Ради, до Ґенерального Секретаріяту, до Кубанського Військового Правительства, до Кубанської Законодавчої Ради, до Новоросійського Совіту Робочих та Салдатських Депутатів, а місцевій владі та всім, кому буде треба'.

Далі йдуть підписи представників, які були учасниками зборів.

Не треба дивуватися тому, що в ті часи відозви до українців іноді видавалися в російській мові, бо всі, які вчилися ґрамоти в Росії, вчились її в російській мові, а тому мало хто вмів добре читати по українськи. Та для національного освідомлення й відчування своїх власних українських інтересів мова значіння не мала. На приклад, айриші цілковито були втратили свою мову, і в анґлійській мові порозуміючись, виробили собі самостійність.

З того новоросійського прикладу бачимо, яким величезним моральним авторитетом користувалась Українська Центральна Рада, як демократичний парлямент народів, які заселювали Україну. Моральний авторитет її сягав далеко за межі етноґрафічної України, й притягав до неї демократії ріжних народностей. Коли Українська Центральна Рада не довела свого завдання до щасливого закінчення, а саме до скликання українських установчих зборів, яким мала передати свою революційну владу, то причиною цього було не зменшення її морального авторитету, але зовнішня сила, ворожа українській державности й українському національному відродженню, яка крівавою війною пішла з півночі „для собірания в єдіно русскіх земель". Українська Центральна Рада не мала тих величезних матеріяльних та людських резерв, якими користувалась московська влада, яка вислала свої війська на завоювання України.

Не міг я ніде відшукати в комуністичній пресі матеріялів про сучасне українське життя в Чорноморській окрузі. Цікаво, як воно розвивається там, як що дійсно жевріє. Скільки там є українських районів, скільки там українських шкіл та інших українських орґанізацій? Адже навіть за переписом 1926 року, якого перевела в Совітському Союзі комуністична влада, українців там було налічено 103,922 або 35.7% всього населення, а москалів було тільки 96,000, або 33.0%.

В районах українці жили так: в Анапському 61.7%, а москалів 22.1%; в Геленджикському українців 49.9%, а москалів 20.8%; в Кримському українців 57.9%, а москалів 19.5%; в Новоросійському українців 38.6%, а москалів 38.7%; в Сочинському українців 16.9%, а москалів 14.8%; в Туапсинському районі українців 32.2%, а москалів 37.4%.

Другий Всеканадійський Конґрес Комітету Українців Канади в Торонто, Онтеріо, 4, 5 і 6 червня, 1946. Отворення одної з сесій Конґресу. З ліва на право стоять: Інж. Вол. Коссар, І. Ю. Карасевич, Др. В. Ґалан, голова Злученого Допомогового Комітету в Америці, о. С. В. Савчук, п. С. Г. І. Снайдер, редактор "Івнінг Телеґрем" в Торонто, п. Т. Гуменюк, предсідник сесії, п. І. Роборецький, полк. Джордж Дрю, премієр Онтеріо, о. Др. В. Кушнір, президент КУК., п. Т. Дацків, скарбник КУК і пп. В. Гірняк і Г. Мазурик, з Торонто, секретарі Конґресу. (Фото Павла Пука, Оттава, ч. 17). З канц. КУК.

Отже тільки в двох районах дуже незначна більшість мешканців назвала себе „росіянами". Не без того, щоб між ними не було досить „малоросов", цебто несвідомих українців.

З московських комуністичних друкованих джерел знаємо, що в тих округах далі панує „общепанятний язик" та московські школи й інші установи. Оттак виглядає розвиток національної культури серед українців під московським пануванням.

Суддя до злодія: — Чому ви, напавши на того чоловіка, забрали в нього ланцюшок і ще вдарили його в лице?

Злодій: Бо він на тім ланцюшку не мав годинника.

Мужик: — Не знаю, що моїм шкапам сталося.

Як тільки пан сіли на віз, летять, як бішені...

Пан: — І чого вони могли так напудитися?

Мужик: — А бо може ви, панонько, перепрашаю ваш гонор — коновал?

Одна жінка принесла пекареви булку, яку щойно купила, назад.

— Мусите відміняти мені цю булку — каже. Замість родзинки, була на ній спечена муха.

— То кожний може сказати — відповідає пекар — але принесіть но ви мені цю муху назад, тоді я дам вам за неї родзинку.

ІВАН ФРАНКО.

Смерть Гуцула

Ще два тижні тому він в останнє керманичував на Черемоші, відігнав чотиротаблову дарабу (сплав збитий із деревляних кругляків) до Кут і відси вернув пішки до дому. Нічого йому не бракувало, а про те був блідий як труп. Увесь вечір він мовчав і сидів перед хатою онтам високо на шпилі гори, покурюючи люльку на коротенькім цибусі і німо вдивляючися в розкинене в низу село, в Черемош, що шумливою гадюкою закрутився низом і в супролежню могутню гору, покриту темним лісом.

Другого ранку він прокинувся, жалуючись на болючу колотьбу в боці, почав сильно кашляти та трястися в лихорадці. Покликав своїх трох синів, сказав їм що буде вмирати і велів їм скликати найстарших та найповажніших сусідів, щоб міг в їх присутности виявити свою останню волю.

Сини приняли цю відомість досить спокійно та повздержливо, хоч дуже любили батька. Тільки їх жінки та діти підняли крик і лямент, але старий велів їм мовчати та бути спокійними.

— Будьте тихо! — мовив він на пів суворо, а на пів ласкаво. — Я вмру, хібаж то яке диво? Нажився немало. Чи хочете, щоб я жив вічно? Рушайте і приладжуйте все, що треба для похорону.

Одна невістка почала щось закидати про лікаря. Старий розсердився не на жарт.

— Не плети дурниць! 60 літ прожив я без лікаря, то й при смерти обійдуся без нього. І що може лікар порадити на смерть? Чи лікарі й самі не вмирають? Рушайте кожне до своєї роботи і не журіться мною!

Ніхто не спротивлявся. По обіді посходилися сусіди, покликано й громадського писаря, який за приказом старого Миколи написав його „астамент”.. Йому зробилося трохи лекше, він балакав з людьми, казав синови привезти на другий день пан-отця, бо хоче висповідатися і запричащатися. Сусіди похвалили цей намір і навіть не пробували сяк чи так захитати Миколову певність, що йому швидко прийдеться вмирати.

На другий день йому погіршало, горячка стала дужча, тяжкий кашель майже душив його; він зробився на виду чорний як земля, похудів страшенно, і коли приїхав верхи пан-отчик, щоб наділити його останною релігійною потіхою, він справді виглядав так, немов ось-ось сконає. Сини, похитуючи головами, знай шептали що „дєдьо” певно не переживе цеї ночі.

Але в ночі йому полекшало. А другого дня він піддужав на стільки, що пополудню міг встати і вийти трохи на свіже повітря. Був чудово гарний, ясний і тихий вересневий день. Сонце гріло, але не пекло, повітря на горах було чисте і запахуще, а дзвінкий шум Черемоша з долини доходив як солодка мельодія, як безконечний привіт життя.

Старий гуцул сів на старій обрубаній колоді і німо та спокійно вдивлявся в величний краєвид. Високі гірські шпилі, бачилось моргали на нього; глибокі, тінисті долини обслонювали темними тайнами. Черемош в низу з своїми могутними шипотами і запіненими „гоцами” видавався мов непорушний, мов вилитий з зеленкуватого шкла. По його берегах снували тут і там немов червоні, білі та чорні мурашки — то були люди.

З плоских дощаних дахів широко порозкиданих хат клубився білий димок. Але Микола глядів на все те безучасно, немов не з того світа. Не почував вже туги, не тягло його в далечінь; від коли був певний, що незабаром вмре, все окруження зробилося йому чужиною.

Та чим більше сонце хилилося над західним обрієм, тим більше почав в його серці ворушитися якийсь неспокій.

Напруживши всі свої сили, опираючися на роскішно писаний топорець, він зійшов на найвищий шпиль гори, яка захищала його хату від західних вітрів, сів тут на камені і полетів очима в протилежнім напрямі, ніж досі. І тут, доки зір

засягне, високі гірські шпилі, ліси, долини і зводи.

Та Миколин зір слідив, бачилось, з якоюсь дивною трівогою за бігом сонця. Він придивлявся кожній легенькій хмарці, яка виринала відкись і, запалюючися золотом і пурпуром, звільна плила за сонцем. Підзорливим оком міряв кожний клуб диму, кожний туман пари, який підіймався з лісів і зворів. Коли нарешті сонце затонуло в кроваво - червоних хмарах мов розпалена куля в воді, він зітхнув глибоко, затремтів мов від морозного подуву, з трудом підвівся з місця і мовчки пішов до дому.

Від того дня минули вже два тижні. Микола все був „при смерти", вважав сам себе чужинцем, відлученим, а все таки не вмирав.

Йому робилося раз ліпше, то знов гірше; іноді цілими днями лежав на постелі і майже не міг рушатися, а потім раптом перестав кашель і колотьба в боці, він міг встати, ходити і навіть заходити на верх гори і вдивлятися в захід сонця.

Його неспокій збільшався раз-у-раз. Не їв майже нічого, лише десь колись випивав склянку теплого молока. Його тіло вихуділо, його волосся за тих кілька днів побіліло як сніг, а в очах тліли якісь несамовиті огники. Спати не міг ані в день, ані в ночи, а як інколи в ночи сон його зломить, то зараз починає стогнати і хлипати і прокидається весь облитий потом трівоги.

Він не молився, не розмовляв ні з ким, не цікавився нічим і обертався поміж своїми дітьми і внуками, як чужий.

Діти, які вперед горнулися до нього і радували його своїм щебетанням, тепер сторонили від нього боязно і шукали собі забави на весь день як мога десь поза домом, щоб як найрідше стрічатися з ним.

В неділю він велів скликати сусідів до себе.

— Любі сусіди, — мовив до них, коли всі посідали перед його хатою на стільчиках, колодах або й так просто на мураві, а він сам на-пів сидів, на-пів лежав на джерзі й подушці, — порадьте мені що! Не можу вмерти. Так мені щось тяжко на серці. Все мені здається, що на мені тяжить якась велика провина і не пускає мою душу від тіла. Кілька разів дивлюся, як сонечко сідає за горою, все мені видається, що там хтось золотими ключами замикає браму передомною. Скажіть, може я кому з вас догурив і сам про те забув, а він носить на мене гнів в серци?

Люди мовчки зирнули один по однім, а потім мовив один з них:

— Ні, Миколо! Ніхто з нас не носить гніву в серци на тебе! Всі ми грішні, а як не вибачимо один другому, то нам і Бог не вибачить.

— А про те, — сумно сказав Микола, — мусів хтось свідомо чи несвідомо, заскаржити мене в Пана Бога. Адіть моє

СВЕРБЛЯЧКА

СТРИМАНА СЕЙЧАС або Звернемо Гроші

Для скорої пільги на свербіння від екзіми, потріскання пальців на ногах, корости і інших сверблячок уживайте охолоджуючий медичний плин

D. D. D. PRESCRIPTION

Не мастить, не плямить. Успокоює, улагіднює і скоро стримує сильне свербіння. Не терпіть. Жадайте від вашого аптикаря нині

D. D. D. PRESCRIPTION

волосся побіліло як сніг за оці дві неділі. Мучуся дуже, а вмерти не можу. Що ночі хтось кличе мене геть, а про те щось мов кліщами держить мене на місці. Оттак як потемніє, то все чую, як трембіта грає в половині і рвуся за її голосом — і не можу.

— Може жаль тобі світа, дітей, гір Черемоша? — закинув старий Юра, Миколин ровесник і приятель.

— Ні, Юро, не жаль, — відповів Микола. — Я жив досить. Мої діти, Богу дякувати, забезпечені. Гори і Черемош не потребують мене і не можуть дати мені нічого.

— Щож тебе так турбує? Може в тебе який старий гріх на душі, а ти затаїв його перед людьми, а він тепер проситься до сповіди і не хоче пустити тебе, поки його не направиш?

— Не знаю, Юро але мені здається майже, що воно щось так хоча . . . Бачиш, я раз мав таку пригоду — давно тому, дуже давно! . . . І вона тепер знов тривожить мене. А про те . . . так, я не говорив про неї нікому з вас, але таки не таїв її перед людьми. Я тричі сповідався з неї, а про те не зазнав полекшіння.

— Сповіджся з неї перед нами і перед святим праведним сонцем, — мовив Юра, — то може відступить від тебе та тривога.

— Та то властиво нема що багато й оповідати. Це було ще за моїх парубоцьких часів — вже тому з сорок літ.

—Юро, я був тоді найгірший забіяка в селі і найліпший керманич на весь Черемош. В неділю була велика бійка в шинку; багато парубків — здається, що й ти Юро, сарако — пішли до дому з порозбиваними головами, а одному, мойому найтяжчому ворогови, Олексі Когутикови, догодив я так, що за кілька неділь його поховано. А я сам обірвав лише кілька зовсім неважних ґуль та задрапнень і в понеділок, якби нічого й не бувало, пішов на дарабу.

— Я й стрийк, глухий Петро, збили ще досвіта чотиротаблову дарабу в Жабю і скоро надійшла повінь, рушили долів Черемошем. Був гарний літний день; на всіх долинках покошено сіно. Запах свіжого сіна і достиглих малин, які звисали скрізь із стрімких берегів понад водою, так і обвівав мене. На серці було любо, свобідно та радісно як рідко.

— Петро стояв при передній кермі, я вхопився за задню. Під полудне заплили ми до Ясенова і ймилися біля шинку. Вода була сильна, а ми мали гнати дарабу лише до Вижниці,то й не потребували боятися, що нам перед приходом вода впаде.

— На березі, як звичайно була ціла купа дітей. Вони купалися, кидали камінням, гралися на березі і робили галас. Скоро ми з дарабою ймилися берега, зараз ціла юрба їх повскакувала на дарабу, вони бігали по ній, гойдалися на кльоцах або скакали з них у воду і випливали на беріг.

— Нам то була не першина і ми, не кажучи їм нічого, пішли до шинку, випили по чарці і зараз вернули. Не звертаючи уваги на хлопців, відплили ми дарабу від берега і зіпхнули на течію. Скоро дараба пішла в рух, хлопчища справді зручно і з голосним вереском поскакали хто в неглибоку воду, хто на річне каміння, і подалися до берега, а ми поставали на дарабі кожний на своїм місці і взялися за керми, щоб навернути дарабу на головну течію.

— Може так мінуту я працював кермою, коли в тім підводячи очі бачу, що на заднім кінці дараби сидить хлопець. Так як мені в тій хвилі провиділося, міг мати 14 або 15 літ і був одягнений бідно, в брудній сорочні дрібного полотна та в чорнім повстянім капелюсі — звичайно пастушок. Він сидів тихо, трохи скулений на кінці кльоца і якось так залюбки вдивлявся в хлюпання зеленковато - сірої, каламутної води поза дарабою. Я стояв при кінці одалік від нього, а що він сидів обернений до мене плечима, то я не міг бачити його лиця.

— А ти що тут робиш, мой? — відізвався я до нього.

Він не відповів нічого, лише простягнув ліву руку і показав на супротилежний беріг. При тім я зауважив, що його простягнена і по локоть гола рука була незвичайно біла, якої я ще не видав ніколи в бідного хлопця - пастуха.

— Хочеш на той бік? — запитав я.

Він потакнув головою, не обертаючися і не кажучи ані слова.

— А деж хочеш висісти? — запитав я ще раз. — Адже бачиш, що той беріг тут всюди стрімкий, нема де ймитися.

— Не обертаючися і не кажучи ані слова, хлопчина махав своєю сніжнобі-

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ НА ЧУЖИНІ
Український Студентський Хор в Лювені, Бельґія. Диріґент інж. Ст. Симко. (З Канцелярії КУК.)

лою рукою в зад, в низ рікою і здавалося, що ані на хвильку не бажав переривати собі оглядання шумливих та шипучих клубів Черемошевої води. Мені це було байдуже: чейже хлопчище знає добре цю воду.

Ми плили власне попри громаду дуже неприємних камяних бril, які ліниво розляглися по самій середині ріки, мов череда здорових волів в купелі; треба було дуже обережно просмикуватися між ними, то й в мене при кермі була горяча робота. Крізь клекіт хвиль, крикнув я ще до хлопця:

— Як будемо близько того місця, де тобі треба на беріг, то скажи нам заздалегідь, щоб ми скрутали дарабу з течії ближче до берега, на плитке місце. Чуєш мой?

Хлопець знов кивнув головою і все сидів скулений на однім місмі.

Ми переплили небезпечне місце і стрілою летіли поздовж ширшого і не дуже широкого плеса. Я все ще держався за камінь керми, але не робив нею і знехотя дивився на хлопцеві плечі. Нараз він зфатився зі свого місця і почав якось поквапно підкочувати штани.

— Хочеш злізати? — запитав я його. Та він знов не відповідав мені нічого, але підійшов на сам край дараби, сів на обрубок кльоца, а потім, опираючися обома ліктями о кльоц і весь похилений над ним, обернувся так, що ляг черевом на той кльоц і почав помаленьку зсуватися з нього у воду. Аж тоді побачив я його лице — було мені зовсім незнайоме. Мені провиділося в тій хвилі, що якийсь дивний, холодний і злорадісний усміх заграв по лиці хлопця. Але це тяглося лише хвилиночку. Поки я ще встиг щось подумати, крикнути, рушитися з місця, хлопчище без звука, моментально щез в каламутній воді. Мене обхопила смертельна трівога. Я скочив на край дараби. Я знав, що це дуже небезпечно скакати з кінця дараби у воду, а ще до того в тім хоч не дуже глибокім місці, але на страшній бистрині, де й найдужчий гуцул не потрафить встояти на ногах. Я думав, що необачний хлопчище зараз вирине, почне плисти або бодай буде пару хвиль бовтатися, боротися з водою і я зможу виратувати його. Але ні, з хлопчища не видно було ані найменшого сліду. Хвилі весело підштрикували аж на кльоци, плескотіло поміж кльоцами нашої дараби, і вона стрілою і з шумом гнала наперед, а хлопець щез як слина. Німий і непорушний, весь продроглий від холодної трівоги стояв я на краю дараби і впирав очі в каламутну воду — даремнісінько.

— Миколо! — крикнув нараз сердито від передної керми старий Петро, — якого дідька ти там робиш? Чи не бачиш,

що вода заганяє дарабу поперек ріки? До керми, мой, а то оба підемо під сто чортів!

Я скочив на своє місце, мов пробуджений із глибоко сну, вхопився за керму і почав працювати що сили, але мої очі все ще блукали по широкім плесі, по булькотячій поверхні ріки, чи не віднайдуть хоч якого будь знаку того хлопця. Та ні, ані сліду!

Та певна свідомість, що ось перед кількома хвилями перед моїми очима і ось тут безпосередно біля мене так нагло запропастилося молоде людське життя, шпигнула мене в саме серце, так, як ще ніколи в життю. Я трясся всім тілом, як колиб був сам замордував найблищу, найдорожчу мені людину.

Жахом обдивляв я беріг, чи там дехто не бачив, як топився хлопець? Ні, на березі не було ані живої душі; на дорозі, яка бігла з другого боку понад саму ріку, не було також ні живого духа; село вже щезло за закрутом ріки, тільки з невидної дзвіниці забамкали нараз дзвони, мов знали що хтось в селі пожив смерти.

Потім я почав боязко оглядати старого Петра, який стояв біля своєї керми на першій таблі з широко розкраченими ногами і також раз-ураз вдивлявся в клекіт каламутної води.

Може він бачив дещо? Та ні. Петро мовчав; він був приглухий, і не бачивши хлопця на очі, певно не чув і моїх слів звернених до нього.

Помало, коли ми відплили вже геть від того нещасного місця, минули Устєріки і дісталися на більшу, безпечнішу воду, я заспокоївся.

Я попросту силував себе не думати більше про хлопчища; я вмовляв сам в себе, що аж тут нічогісінько не винен: яж не міг знати з Духа святого, що дурний хлопчище так собі ні з цього ні з того тай раптом шубовсне у воду і затоне як кусень олова; яж працював власне при кермі і таке інше. Це й заспокоїло мене — бодай так здавалося мені тоді.

Ми вчасно пригнали дарабу до Вижниці, вифасували зароблені гроші, повечеряли, відпочили трохи та накупили чого було треба до дому, і ще перед північчю рушили назад в гори, щоб другого дня перед полуднем бути вже дома і йти до косовиці.

Йдучи більшою купою, ми гуторили, жартували, оповідали всякі смішні придабашки, і я був особливо у веселім настрою. Розуміється, про втопленого хлопчища я не згадував ані словом.

Так воно тяглося, поки ми не дійшли до Ясенова. Та коли ми почали наближатися до нещасного місця, де наша дорога бігла понад сам Черемош а здорові скелі лежали мов бики посеред клекотячої бистрини, і де вчера затонув хлопець, то мені знов зробилося так важко на душі, як було вчера.

Холодний піт покрив все моє тіло, морозна пропасниця била і телепала мене, я дзвонив зубами і не мав відваги нікому прохожому глянути просто в очі.

До знайомого шинку не бувби я вступив ні за які гроші: так мені здавалося, що нехай я лише покажуся там, мене зараз вхоплять і повісять.

Я післав старого Петра до шинку і велів йому купити цілу кварту горівки — треба було для косарів, а сам — кажу йому — не піду туди і зажду на тебе тут.

Скоро я побачив себе одиноким, обхопила мене така шалена трівога, що я мов одурілий натис крисаню на очі і похиливши лице в низ, як злочинець, пігнав навперед себе і не спочив швидше, аж мені в грудях не стало духу і село було вже геть за мною. Аж тут я сів при дорозі і заждав на старого Петра.

Я мусів ждати досить довго. Мені страшенно хотілося випити горівки, багато горівки нараз, щоб нею мов повінню залити отой ганебний переполох. Ожидання ще побільшало мою жадобу.

Ось надійшов штигулькаючи старий Петро, буркочучи зовсім не дружелюбні прокляття на таких „молококососів, які скажуть слово і зараз перемінять і „летять кудись на впроцапи як останні дурні”.

При цих словах він подав мені фляшку з горівкою. Та коли я відтикав її і притулив до рота вузеньку шийку, наскочило на мене раптом таке обридження перед цим плином, що я мало не кинув фляшку геть від себе і здрігаючись, подав її назад Петрови.

— На, пий, — сказав я, ледви видушуючи з себе слова, — я цим разом не можу.

Старому не треба було того казати два рази. Він знов пробурчав якусь добродушну лайку на нездар, що цураються дару божого, забулькотів із фляшки

просто в горло порядну порцію, заткав потім фляшку корком і притовк його долонею і тоді встромив фляшку в свою шкіряну торбу.

Я від того часу не міг і лиця свого навернути на горівку і хоч не присягав на неї, а про те й досі не міг випити її ані краплини. Відвергло на смерть, на сміх всьому світу!

Трохи заспокоївшися, зайшов я до дому і постановив собі закинути зовсім керманицьке ремесло і ніколи ані ногою не поступити на Черемош.

Коли я другого дня почув біля шинку, що в середу піде найблища повінь, то щось із непереможною силою вигнало мене досвіта з хати. Я пішов до Жаби на склад дерева, збив дарабу і пігнав її знов з дядьком Петром до Вижниці.

І знов в Ясневі обгорнула мене та сама трівога, яка проймає хіба найтяжчого злочинця, і перевертала все моє внутро. Мов шалений я бігав очима по воді, шукаючи хоч якого сліду втопленого хлопця, хоч розум мусів говорити мені, що рвуча вода мусіла вже або викинути втопленика десь на беріг, або занести Бог зна як далеко та встромити в яку щілину на дні. Та ні, моя розбурхана уява все показувала мені, що ануж я ще десь тут близько знайду того хлопця, що ануж серед ріки виставиться з води його сніжно біла рука.

І бачите сусіди, це був увесь мій гріх і вся моя мука. Все щось тягло мене з неперепертою силою на Черемош і все, перепливаючи це прокляте місце понище Ясенова, я мусів зазнавати того самого переполоху та тої самої муки, що й першого разу. Говорять, ніби то є такі люди, які їдять аршинник і при тім живуть довгі літа. І мені все здавалось, що я один із таких отрутоїдів, які не можуть жити без вічної передсмертної трівоги.

А про те я не бажав нічого горячіше, як увільнитися від неї. Коли минуло кілька неділь від випадку, відважився я нарешті заговорити дещо про нього і почав обережно розпитувати в Ясенові, чи не пропав де в кого хлопець в такім віці, такий і такий на подобу? Ні, ніхто не знав і не видав такого хлопця.

Я розпитував дещо виразніше, чи того й того дня такий хлопець не втонув в Черемоші? Ні, ніхто нічогісінько не знав про такий припадок. Чи не викину-

Почуваєтесь Знаменито! Завдяки

ҐОМОЗО

Коли функційний запір продовжається і спричиняє те, що ви чуєтеся нещасливі, нервові і ніяково, і терпите ня їх симптоми — болі голови, неприємний віддих, утрату сну і брак апетиту і ваш жолудок чується переладований з причини ґазів і здуття .. дістаньте це довгим часом випробуване ДРА. ПЕТРА ҐОМОЗО. Воно є більше чим розвільняючим, воно є також тоніком побуджуючим функції жолудка, виробленим з 18 природі власних, медичних корінів, зел і рослин. Ґомозо привертає до праці ліниві кишки і помагає до лагідного і гладкого виділювання отяжілої зужитої матерії, помагає усунення ґазів з запору, дає жолудкові знамените почуття тепла. Якщо хочете дізнати тої щасливої від клопотів пільги з запору і при тім пособити шлункові, купіть ҐОМОЗО сьогодня. Увага: Уживайте лише як вказано.

Наколи не можете купити у вашому сусідстві, пішліть по нашу „обзнакомлюючу“ оферту“ на ҐОМОЗО і дістанете —

ДОДАТОК 60ц. ВАРТІСТЬ ПРОБНИХ ФЛЯШОК

ДРА. ПЕТРА ОЛЄЙО ЛІНІМЕНТ — антисептик — приносить скору пільгу на ревматичні болі і невральґічні, на мускулярні болі крижей, штивні або вболілі мускули, стовчення і звихнення.

ДРА. ПЕТРА МАҐОЛО — алькалічне — усуває певні хвилеві забурення жолудка такі, як квасна нестравність і згага.

Вишліть цей „Специяльної Оферти“ Купон ТЕПЕР!

☐ Залучений $1.00. Пришліть мені оплаченою почтою 11 унц. фляшку ҐОМОЗО і додаткову — 60ц. вартість кожного — пробну фляшку ОЛЄЙО ЛІНІМЕНТУ і МАҐОЛО.
☐ С.О.Д. (додаткові кошта).

Назвисько ....

Адреса ....

Почта ....

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.
Dept. DJ-656
2501 Washington Blvd., Chicago 12, Ill.
256 Stanley Street. Winnipeg, Man., Canada

ла вода такого трупа? Ні, ніхто не знав про це ані словечка.

Всі ті звістки замість заспокоїти мене, тим живіше товклися в моїй тямці, немов нерозвязана, жасна загадка. Я помало розпитував в керманичів, в рибаків, в гуцулів із Краснопілі та з Устєрік, ні, ніде не було ані сліду втопленого хлопчища, ніде не було чоловіка, який його знавби, бачив або жалував за ним.

Мій перший страх перемінився звільна на глибокий смуток, на безмежне співчуття з тим бідним хлопчищем, якого ніхто не знав і якого стратою ніхто не журився. В моїй душі все пекло якесь невимовне горе при переїзді через те місце і я нарешті надумав вдатися на покуту, йти пішки до Сучави, там висповідатися свого гірха і таким способом заспокоїти свою душу.

На лихо собі я й цим разом не мав щастя. Піп, перед яким я на сповіди признався до свого гріха, дуже квапився і очевидно не мав ані часу ані охоти випитати мене докладніше. Коли я коротко розповів йому свою пригоду, він буркнув сердито:

— Йди, дурний гуцуле! Тиж на тім не маєш ніякого гріха. Говори мені достотні гріхи, а не задержуй мене такими дурницями.

Але це запевнення попа, що я в тім не маю ніякого гріха, не заспокоїло мене. Я почав собі розмірковувати, що видно вже то так Пан Біг вгнівався на мене і не навернув мене сараку на доброго сповідальника!

Оттакі гадки не покидали мене і помало дійшли до того, що я не міг ані спати в ночі, ані не мав спокою в день і сукятився як сновида.

Я постановив собі по кількох місяцях піти ще раз до Сучави і там ще раз висповідатися свого гріха. Цим разом натрафив я на старого, добро-душного черця, який дуже терпеливо вислухав моє оповідання і коли я скінчив, сказав мені:

— Синоньку, в цьому випадку ти справді дещо трохи завинив, хоч і не так багато, як собі думаєш. Молися Богу, а вже він дарує тобі твій гріх і віддасть тобі спокій.

Я молився Богу ах, як горячо! І справді цим разом здавалося, що помогло.

Що правда, згадки про втопленника я не міг позбутися, а кілько разів перепливав коло Ясенова, то вся пригода ставала мені живо перед очима і я не міг перемогти себе, щоб не вдивитися пильно у воду, немов шукаючи якогось сліду по загубленім.

Але жалісно мені не робилося, смуток минувся і лише від часу до часу щось стискало моє серце мов коваль кліщами. Я оженився, мав діти, працював багато, і щораз тихіше та тихіше відкликалися в моїх споминах згадки про втопленого хлопчища коло Ясенова.

Та раз вийшло таке, що я за щось посварився з моєю жінкою, в мені заграла кров і я добре таки побив її. Це була крепка жінка і остра на язик, почала шарпатися з мною і лаяти що слина на язик принесе.

Я розсердився і як лусну її топірцем в голову, аж вона без тями покотилася на землю. І тут мене щось кольнуло в серце, я кинув геть топірець, обілляв безтямну водою, спинив кров, що чуріла з її рани. Ну, рана не була страшна, жінка незабаром прийшла до себе і бійка не пошкодила її нічого.

Адже знаєте гуцулка , сарачі привикла до бійки, а не одна, то ще й хвалиться перед своїми сусідками: якби мя чоловік не любив то би мя не бив.

Небіжка Марічка ніколи не догурила мені за цю бійку — тай це була одинока наша бійка за тих двадцять літ, що ми прожили в купі.

Тої самої ночі, якої счинилася в нас та бійка, ясенівський хлопчище показався мені в сні. Приснилося мені, що пливу дарабою Черемошем, під мною реве і клекоче каламутна повінь, я що сили працюю коло керми, і раптом бачу хлопчища, як він звішує голі ноги з дараби у воду, як обома руками спирається на кльоца, обертається і показує мені своє невимовне сумовите лице та всміхається до мене не то якось злорадісно, а потім тихенько зховзується у воду і щезає в ній безслідно.

Я пережив в сні всі ті страшні почуття, які перед тим так довго мучили мене, і пробудився весь облитий потом, січучи зубами. Я почав молитися до Бога, але та молитва не йшла мені з серця і не заспокоїла мене. Я хотів заснути і заразом трівожився, щоб ще раз не бачити такого сну. Всю ніч я прокачався безсонний на постелі і кілька днів потім був та-

кий сумний, збитий та стомлений, як із хреста знятий.

Від того часу почав той хлопчище все колись-не-колись набиватися мені на сон. То привиджувався мені, як сидить на краю дараби, скулений і задивлений в каламутну повінь, а іншим разом, як своєю сніжно білою рукою показує кудись в невідому далечінь, або як з якимось невимовним виразом усміхається до мене.

Завсігди по такім сні я кілька днів ходив мов утовчений в ступі, нудився і бридився всім довкола, лише Черемош тяг мене до себе і на дарабі вертала до мене сила й охота до життя.

Те одно тільки відчував я і воно щораз більше виростало як певність в моїй душі, що гріху за смерть того хлопця таки ще я не позбувся, що його загублена душа таки ще не заспокоїлася і для того набивається мені на сон. З тою думкою я носився більше як двадцять літ і не міг позбутися її.

Коли вмерла моя жінка і зараз тоїж ночі втопленик знов показався мені в сні і всміхнувся до мене ще жасніше ніж попередно, то я постановив собі зараз по похороні піти до Сучави і там ще раз висповідатися. Знов я застав старого, добродушного черця в сповідальниці. Він вислухав моє оповідання терпеливо, подумав довго і промовив:

— Синочку, даю тобі розгрішення, хоч їй Богу сам не знаю за що. Не завдаю тобі ніякої покути, бо ти сам наложив на себе тяжку покуту, ніж я мігби наложити. Йди миром!

Та ба, в тім власне була штука! Я пішов, але мира таки не міг знайти. Рідше ніж поредно але все таки від часу до часу показувався мені в сні той хлопець коло Ясенова.

Ніколи я не чув від нього ані слова, ніколи не бачив приязного виразу на його лиці. І це завсігди наводило мене на думку, що мій гріх ще не спокутуваний, що душа втопленника ще не заспокоїлася і показується мені в сні лише тому, щоби пошукувати на мені якоїсь провини.

А коли перед двома тижнями я плив дарабою до Вижниці і минав Ясенів, то побачив знак. На тім самім місці, де колись, сорок літ тому хлопчище з моєї дараби зсунувся у воду, побачив я нараз як із брудно - жовтої повені висунулася сніжно - біла дитяча рука.

Морозом ударило на мене, я витріщив очі, і ади, рука знов виринає з води, мов блискавка з хмари, і ніби судорожно хапає за щось — достоту так, як той, що топиться в воді.

Ще раз виринула і вхопилася за кінець моєї керми. Я почув виразно, як шарпнула дуже цупко, але в найблищій хвилі сховзнулася помало з слизької дошки і щезла у воді.

Я стояв окаменілий. Шарпнення відчував я ще в самім дні моєї душі, але більше нічого, ані жаху, ані суму. Я безтямно повертав кермою і ні про що не міг думати, Аж як ми прибули на Вижницю і я зійшов з дараби на суху землю, почув я в собі ту певність, що це була моя остання плавба на Черемоші, що хлопець кличе мене до себе.

І тепер він показується мені що ночі в сні і все усміхається до мене жасним усміхом і не говорить ані слова і махає сніжно - білою рукою в низ за водою. І тому не можу вмерти, бо його душа ще не заспокоїлася і тому не допускає й мою душу до спокою.

Микола замовк і важко зітхнув. І сусіди мовчали: ніхто не знав, що йому порадити. Нараз заясніло якесь світло на Юровім лиці.

— Слухай, Миколо, — сказав він, — а що, як це не був ніякий достоменний хлопець?

— А то ніби по якому?

— Ніби то як це була лише якась мара, привид?

— Що ти кажеш! В яснісінький день! Перед лицем праведного сонця!

— Та я не кажу, щоб це був лихий дух, Господи заступи! Ні, Миколо!

— Ну, але чогож би його згадка так довго мучила мене?

— Га, Миколо, то чоловік ніколи не може знати що пригоже для його душі. Тай загалом, добро і зло . . . Не можемо знати, коли щось робимо, чи на добро то нам, чи на зло. То ми лише свою волю знаємо: хочу зробити добре або хочу зле. Це так, це нам каже сумління. Але що довкола нас, Миколо, про це ніколи не можемо бути певні. Не одно видається нам лихом, а воно може бути для нас великим добром. Або й навпаки . . .

— Це правда, Юро. Але все таки я не розумію що то за мара могла бути, ко-

ли це не був правдивий хлопчище з тіла і кости.

— Слухай, Миколо, я оповім тобі маленьку історію, яка притрафилася мені самому, як я ще був зовсім малий. Може я мав тоді вісім, може десять літ. Одного дня — а був горячий, парний, літний день — захотілося мені і ще кільком сусідським хлопцям, які жили отам у версі, скупатися в Черемоші. З нашого верха до Черемоша не близько, але нам дітям було це байдуже. Ноги на плечі тай гай в долину! Збігли ми з кичери, збігли з другої, ось вже й ріка не далеко. Ще лише через вориння перескочити, потім невеличкий лазок, потім ще вориння, потім рів, потім півперек дороги, ще через одно вориння, зіскочили з стрімкого беріжка на рінь, і тут тобі й чистий шумний Черемош. Мої товариші бігли наперед, перескакували як кози через одно й друге вориння і сміялися з мене, що я лишився з заду. Знаєте як то діти:

— Гаду, гаду! Дідько з заду!

А я біжу тай кричу за ними:

— Веред, веред, дідько вперед!

І так мені якось гірко, завидно зробилося, що я зібрав всю свою силу, розігнався і скочив собі через ворину. Але якось попав не на добре місце, бо за вориною хтось кинув суху тернову гилячку, і я саме на неї наскочив босою ногою, і здоровенна терняка вбилася мені в пяту, мов кавалок ґонталя.

— Ой, ой, ой! — скрикнув я зненацька від болю.

— Га, га, га! — зареготалися мої товариші і побігли далі кричучи - пустуючи;

— А ми борше! А ми борше!

Я закусив зуби, а тут мене немов пече щось, щоби зрівнятися з ними, шарпнувся бігти їм наздогін, але не міг зробити ані двох кроків, бо почув від терна такий біль в нозі, що аж мене за серце стисло мов кліщами. Я мусів зараз присісти на стежці і оглянути скалічену ногу.

Терен забився глибоко в пяту: шпичка відломавшися від сухої гильки, вломалася при самій шкірі так, що нігтями не було за що вхопити, щоб витягнути терна.

Я мусів насамперед намазати пяту слиною, розмягчити її і обмити, а тоді витягнув шпильку, яку на такі пригоди носив завсігди при собі застромлену в пазусі сорочки, мусів нею добре роздовбати те місце в пяті, де всадився терен, мусів розпорпати шкіру, поки терен не почав рухатися і я холитаючи ним не видобув його на стільки до гори, що міг захопити його тупий кінець нігтями і вийняти його з пяти.

Ну, для мене це не була ніяка дивниця, але все таки це потягло кілька мінут.

Тимчасом мої товариші добігли вже до ріки, поскидали з себе шмаття і з радісним криком та вереском поскакали в чисту, неглибоку воду.

Я ще сидів на стежці і довбав свою пяту та з завистю чув їх радісні голоси, чув як вони у воді хлюскалися та били ногами або з вівканням оббризькували себе долонями.

Та ледви я встав і пустився бігти до них, почув я нараз із далека якісь трівожні окрики. Хтось на дорозі, але досить далеко від купальників кричав що сили:

— Діти, геть із води! Повінь надходить!

Але діти в купелі так були заняті своїм плюсканням та вівканням, що й не почули того крику. Я лечу, як тільки можу пробитою ногою, запиняюся на перелазі і в поспіху беркиц до гори ногами в рівчак, зриваюся увесь захляпаний і перескакую через рів, вибігаю на дорогу і моїм очам являється страшенний вид.

На пів хлопа завишки котиться буро-жовтий вал в ріці, займаючи всю рінь від берега до берега, і валить швидко як буря долів Черемошем з громовим гуркотом.

Десь там в половині нагло прорвалася хмара, в тіснім видолинку збовдурилася вода, несучи з собою кльоци, свіжо з корінням вирвані смереки та річне каміння, з гуркотом і клекотом гнала в долину.

Вже була ось-ось близько, а мої товариші все ще не спостерегли, що надходить небезпека. Я кричу що сили і аж тепер вони спостерегли, позривалися у воді і мов одубілі поставали, придивляючися страшному водяному валови. Та це тривало лише хвилинку; в найблищій хвилині вал наскочив на них, проглинув їх як пару галушок і покотився з ними далі в безвісти.

— Це правда, Юро, — промовив Микола, — і мойого стрика хлопець, знаєш старого Гедеменюка одинак, також тоді пропав. Памятаю це добре, але . . .

— А погадай про той терен, Миколо!

Ви Можете Дістати Скору Пільгу Коли Ваші

ОЧІ Є УМУЧЕНІ І ПОДРАЗНЕНІ

Від: СОНЦЯ, ВІТРУ, ПОРОХУ, НАПРУЖЕННЯ, ЧИТАННЯ, ШИТТЯ, СПОРТІВ НА ДВОРІ, І Т. Д.

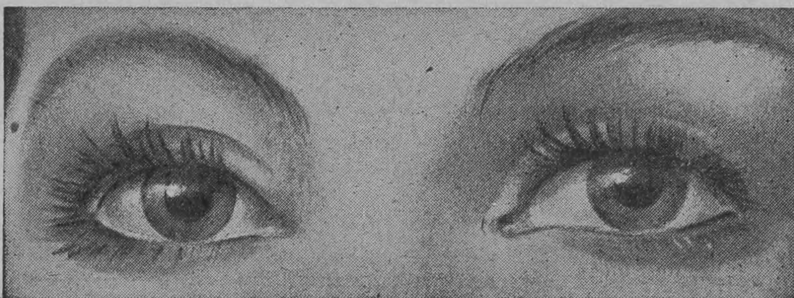

ЧОМУ терпіти від умучених, пекучих, пашіючих очей? Мюрін приносить скору пільгу. Мюрін є науковою мішаниною сімох складників — безпечний, лагідний, і о, так успокоюючий.

ІЗОТОНІЧНИЙ зі сльозами, лагідно алькалічний, легко стягаючий, Мюрін чистить лагідно але основно делікатні тканки очей дитини і дорослих без найменшої невигоди або колючого чувства.

МЮРІН є легко запускати а його складники роблять одну або дві краплі достаточними на одно ужиття, він є економічний до уживання. Тому що запускач находиться все в плині Мюрін, чистота кожного запущення є запевнена.

ЧЕРЕЗ 45 років Мюрін уживали визначні професіоналісти і бизнесовці і люде вдома по цілім світі. Ми віримо, що ви найдете дуже корисним тримати Мюрін завсігди під рукою.

ЦІННІ ОЧІ ПОВИННІ МАТИ ДОБРЕ СТАРАННЯ ЩОДНЯ.

Уживайте Мюрін на . . .

Умучені Очі — **Подразнені Очі**
Червоні Очі — **Сверблячі Очі**

ЛАГОДИТЬ

ЧИСТИТЬ

ВІДСВІЖУЄ

Продають Аптикарі,

Загальні Купці

і Оптометристи.

MURINE FOR YOUR EYES — MADE IN CANADA

перервав йому Юра. — Як він мене заболів і запік в самім серці! А про те коли я пізніше роздумував над ним, та властиво він вратував мене від смерти. Якби я був разом з моїми товаришами добіг до Черемоша, то бувби певно й пропав разом з ними. Так само мені видається твоя історія і твій гріх. Молодим парубком ти був пяниця, забіяка і марнотравник. Зневажити, поганьбити або й побити безневинного чоловіка, знасилувати дівчину, це для тебе було так легко, як випити чарку горівки. Най тобі Бог відпустить гріхи твоєї молодости, але не одному ти тоді допік до живих печінок . . . І мені . . . Тямиш, як то нераз бувало?. . . Бог мені свідок, я давно простив тобі, бо пізніше ти зробився таки добрим і порядним чоловіком. Але годі, Миколо, хто бачив твої піятики та біятики, той поневолі мусів подумати собі: коли цей парубок так піде далі, то кепський буде його кінець; скінчить або від чийогось топірця, або на шибениці. І не було кому дати тобі стрим, Миколо, бо твій неньо вже не жив, а неня була стара та податлива, а може й не знала, що ти виробляєш поза домом.

— Ну, не знала! — буркнув під носом Микола. — Де би не знала! Цілі ночі плакала, на коліна передомною падала, по руках мене цілувала, щоб я отямився. Та куди мені буо до розуму промовити! Ой, Боженьку, Боженьку! Так, так, я був ніби глухий і сліпий, як кінь, який зірвався з припону. Ну, ну, Юро, говори далі!

— Ну, бачиш, сам тепер, що не брешу, — мовив далі розважливо Юра.

А нараз ти зробився зовсім іншим чоловіком, перестав пити, перестав заходити до шинків, водитися з пяницями та опришками, перестав навіть сміятися голосно —тямиш, як то ти тоді любив сміятися, аж на столі чарки дзвеніли, а найсміліші ватаги блідли?

Потім ти оженився і запрягся до праці . . . Ані пізнати було першого Миколи. А ми Богу дякувати та все гадали, що то твоя жінка так напутила тебе, бо інакше й не вміли собі пояснити того. Аж тепер бачу, Миколо, що то ми всі помилялися.

Микола слухав бесіди старого Юри з напруженою увагою. Десь - колись заблискувала в його очах радісна іскорка, немов якісь давно пірвані нитки в його душі розмотуються, порядкуються наново.

— Бачиш, Миколо, — говорив далі старий Юра по короткій мовчанці. — Оце як ти оповідав нам свій гріх, раптово набігла мені на тямку оця дитяча пригода з терном в нозі. Адже й ти так само безтямно летів на свою загибіль. А Бог не хотів тобі дати загинути. Знаєш, як то ще наші діди та батьки говорили: „Коли Бог хоче чоловіка поправити, то не мусить з неба злізати та прутом бити”. Він має в руках тисячі способів і все цвігне чоловіка в таке місце, де в нього найбільше боляче. То він і тобі вбив такий терен в сумління, що ти мусів почувати його шпигання весь свій вік. Скоро лиш одною ногою полівиш, щоб зійти на погубну дорогу, ого, вже тебе той терен зашпигає, і ослабить і заглушить твою лиху силу. Розумієш тепер, що значить цей гріх, Миколо? Це не був гріх, це була ласка Божа, що являлася тобі як болюче тернове шпигання. Це не був ніякий хлопчище, що втопився там коло Ясенова і якого ніхто не бачив, ніхто не знав. Твоє власне сумління вичарувало тобі ту примару, щоб дати тобі спасенного штуркання. І добрий був штурканець, Миколо, зробив своє гаразд. Ти повинен дякувати Богу за той штурканець. Це ти не бачив, як там на Черемоші втопився якийсь бідний, невідомий хлопчище — це ти бачив таку осторогу для своєї душі. Дякуй Богу, Миколо, що зі своєї ласки післав тобі цей знак; що розкрив тобі очі, щоби ти бачив його і прийняв в свою душу. Кожний з нас нераз в життю бачить такі знаки Божої остороги, але не кожний видить їх, не кожний відчуває в них палець Божий і тому так багато людей залітає в пропасть. Не даром говориться про таких в євангелії: мають очі і не видять, мають вуха і не чують. А ти можеж уважатися щасливим, що ти провидів і прочув в саму пору.

***

Смеркалося. Сини занесли Миколу до хати. Він не говорив більше нічого і здавалося, що весь потонув в глибокій задумі. Швидко заснув, а коли другого ранку сини заглянули до нього, він був вже небіжчик. Його лице розяснилося і виглядало як образ спокою і задоволення. Видно й душа його перед смертю знайшла здавна пожаданий мир.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

Метелик

Бідний нічний сірий метелик сидів в темному вогкому льоху, за бочкою з капустою. Сидів він сумно, стуливши свої темні крильця. Так смутно йому було, дарма що не був він там самотним, — мав таки сусіда; сусід той був лилик; та з того сусідства невелика була користь для метелика: лилик був не говіркий, понурий собі, та до того ще з якимсь презирством дивився на бідного метелика, — сказано, не рівня!

Лилик сидів тихо в свойому кутику, ні за чим він не жалкував, та нічого й не бажав, хіба тілько кутка ще темнішого, щоб міг сидіти там спокійно і ніколи того прикрого, разливого світла не бачити. Правда, тут в льоху теє світло не дуже докучало, — а всетаки часом дехто надходив з свічкою, навіть часом і над бочкою нахилявся, набираючи капусти, — і це було дуже прикро лиликови; колиб сила, він теє світло крилами згасивби на віки.

Метелик на своїм недовгім віку ще не бачив світла, душею тільки чув він, що десьто є сторона краща, ясніша, ніж його рідний льох, бо часом з малого віконця, що було в льоху, падав бліденький промінь, та не міг метелик і розібрати, що то воно таке теє світло і яке воно повинно бути. В темному куточку промінець той був ледве примітний, — тоненький, як ниточка, та блідий, мов погляд недужої дитинки. Сидить, було, метелик та все шле свої думоньки на світ той ясний; — але де? того ні думка, ні серце не знали, а порадитися ні з ким, бо деж та порада? (Хіба лилик, так знаєте самі, з нього поради було мало!) Летіти шукати того світла метелик не мав відваги і сили.

Хто знає, може метелик так і вік свій короткий звікувавби в темряві самотній, — та інша доля судилася йому. Якось прийшла служниця по капусту до льоху та поставила свічку долі, якраз навпроти метелика. Боже! яким величним, блискучим, побавним здалося метеликови те світло! Він затріпотів крильцями й хотів кинутися на світло, але служниця в ту хвилину взяла світло й подалася геть з льоху. Не втерпів метелик, забув своє безсилля, забув свою несвідомість. „Світло, світло!" — і полинув за ним; лилик тільки свиснув йому вслід, потім заліз ще далі за бочку й заснув; нічого йому ніколи не снилося. Та метелик полетів, та й полетів за тою свічкою так швидко, скільки сили було в його бідних крильцятах.

Аж ось він опинився у великій кімнаті; — там сиділо за столом велике товариство. На столі була ясна - ясна лямпа, — метелик аж оторопів від того блискучого проміння і безсильний впав на стіл, тріпочучи крильцями. Хтось із товариства хотів його прогнати зі стола, але він, опамятавшися, знов зірвався й почав кружляти понад лямпою, щораз то меншими й меншими кружками: хотів він бачити якнайближче те ясне сонце, яким йому здавалась лямпа. Чи думавже він, що там життя стратить? Хтож бачить смерть в сяєві? Воно горить, миготить, міниться, — там світло, там тепло, там життя! Метелик летить все ближче, ближче до згубливого світла. Ох, тож його згуба! Даремно всі відганяли його від світла. І от — метелик влетів в самий поломінь. Трісь! оцеж йому й смерть! Лямпа спалахнула, а далі знов почала горіти з такою самою ясністю, як і перше. „Дурне створіння!" — мовив дехто з товариства: — „Хто велів йому летіти на огонь? і женуть його, так ні, таки лізе! Дурному дурна й смерть!"

А хібаж розумніша булаб його смерть, якби він навіки заснув в темнім льоху? Те світло спалило його, — але він рвався на простір! Він шукав світла!

Гарно приймають гостей!

— Тату, тату, вставайте, бо прийшли гості!

— Та нехай собі гості йдуть, а вставати не буду, бо без мене обійдеться. Скажіть, — що я хорий.

— Та добре, нам тата не треба, тільки простирала, бо нема чим накрити стола.

ДР. СТЕПАН БАРАН.

Зельман і Мендель

Два жидівські імена будуть згадувати в часі Великодня: Зельмана і Менделя. Два імена двох ріжних епох нашої історичної трагедії.

Перше, Зельмана, згадується в українських народних піснях, співаних на церковних майданах і цвинтарях при великодних забавах молоді (відоме: „Їде, їде Зельман"). Належить воно осторічній особі, дрогобицькому жидови Зельманови Вольфовичеви, синови дрогобицького кушніра Вольфа, який був в р. 1740—1753 фактором дрогобицької старостини Тарновської і начальником жидівського кагалу в Дрогобичі. Син його Зельман Вольфович арендував в двох останніх десятках літ історичної Польщі перед її упадком і розподілом старостинські доходи: пропінацію, млини, солярні, фільварки та села дрогобицького староства і вславився своїми зловживаннями, проти яких виступали навіть тодішні його одновірці, які домагалися увязнити його й покарати. Був арештований та зумів якось викрутитися, продовжуючи дальше свої нелюдські здирства. Караюча рука досягнула Зельмана щойно по упадку Польщі. Австрійська влада, яка прийшла в Галичину в 1772 р., увязнила злочинця і з її приказу зтято голову Зельмана Вольфовича публично на дрогобицькому ринку в 1775 році.

Це факт і дати історичні, загалови мало відомі. Та Зельман став живою особою в народних переказах і перейшов в народні пісні, звязані з великодними звичаями, які розійшлися широко майже по всій українській землі, де колись панувала Польща, як своєрідна ілюстрація тодішних соціяльно-економічних відносин. Зельман став типом, персоніфікацією, особою леґендарною або напівлеґендарною, але типом, яких стрічалося чимало аж ген по Дніпро в половині 18-го віку, типом, який як інструмент тодішного шляхетського режіму, був одною з безпосередних причин більших і менших некрівавих селянських заворушень і бунтів.

Сказано, що Зельман є типом, який колись користав з протекції пануючої верстви та помагав її використовувати соціяльно й економічно наші народні низи безсердно. Були тоді також випадки, що земельна польська шляхта виарендовувала жидам теж і церкви, щоб втягнути матеріяльні зиски. Однак масового характеру не мала згадана аренда. Чи якраз Зельман Вольфович належав до таких арендарів, історично не дається ствердити. Можливо, що сам факт його жорстокости дав притоку народній словесности зробити з нього і великодного героя, на приїзд якого жде громада вірних під церквою, щоб отворив її двері і звідси радісне „Їде, їде Зельман."

Роля жидів, подібних дещо до типу Зельмана увійшла рівнож і в наше письменство. Згадатиб про „Гайдамаків" Шевченка і „Панські Жарти" Франка, в обох випадках на основі оповідань — отже традиції — діда чи батька. В „Гайдамаках" зясовується положення нашого села на Правобережній Придніпрянщині з часів Коліївщини, в „Панських Жартах" положення нашого галицького села останних літ панщини. Час, місце, сюжети й акція в обох поемах інші. В Шевченка попри соціяльний пробивається і мотив політичний з національною закраскою, сцени нераз різкі та повні драматизму, в Франка спокійна епіка насвітлює соціяльне тло в звязку часто з релігійними обходами і святами та з одним з найкращих типів нашого сільського духовника, якого увіковічнила наша поезія. І в Шевченка і в Франка в згаданих їх творах призначено для жида помітну ролю — але ролю неґативну, дарма, що Франка ніяк не можна уважати антисемітом: пригадуємо „На дні," „Бориславські оповідання," поему „Сурка" і т. д.

Засадничо ця неґативна роля не змінилася і досі на всіх етноґрафічних українських землях без огляду на теперішні державні кордони. Позитивно до наших нових визвольних змагань ставилися жиди, які мешкають серед нас, тільки в

Фільмовий артист-актор в Галівуд—Іван Годяк

особах деяких своїх одиниць чи гуртків, остаючись в своїй масі за Збручем завжди ворожо, в Галичині невтрально. Для розвою української культури не виносять в Галичині нічого, залишаючись в сто відсотках поза нашим національним орґанізмом; за те на Сов. Україні чимало жидів зукраїнізувалось настільки, що виступають під українськими псевдонімами, або й своїми назвищами, як українські письменники чи музики (Кулик, Лєйтес, Мейтус і ін.).

На західно-українських землях особа Зельмана вийшла або виходить зовсім з обігу. Як історичний рефлєкс, залишається він тільки в народній словесности. І в Польщі, Румунії та Чехословаччині жиємо своїм життям без якої-небудь симбіози з жидами, хоч тут насичення жидами дає приблизно десять відсотків загалу населення.

Порадив собі

Один священик не міг зібрати грошей на церкву, бо люде були скупі, і тому промишляв все над тим, якби промовити до їх серця. Аж тут хтось вкрав в нього курку. Священик врадувався тим і придумав собі цікавий плян. Зараз в найближчу неділю він на проповіді пригадав людям, аби не жалували золотих, бо треба кінчити церкву, а на кінці сказав:—А той, що в мене вкрав курку, не потребує давати нічого.

Це помогло, бо по тій проповіді кожний позичив, а дав.

Осінною Порою в Карпатах

I.

Вже осінь в наших горах.

Не та подільська осінь, — сіра, жовта, з пилюгою й болотом, з довгими нивами, поритими картоплиськами, з безкраїми сірими стернями. Це чудова гірська осінь, що перевищає весну красою й пишається незрівнаним багатством барв.

**
*

Йду в ліс. Доріжка злегка здіймається в гору.

Минаю високий явір біля криниці. Він тепер з одного боку зовсім зелений, з другого червоний, як кров.

Земля вистелена — наче барвними мотилями — то напівзеленими, то знову напричуд гарно тіньованими — в зелено-жовто - червоних барвах.

**
*

Понад воду хиляються верби — ще майже зелені. Тільки до зеленавого срібла їх листочків додала осінь вже й дрібку золота.

Садочки — казкою барвисті. Червоні, як грань, груші; рожеві, наче личко дівчини, черешні; пестрі від червоних, жовтих, рожевих листочків — сливи.

А долом мягенька отава, як шовк зелений, засіяна синими весняними квітками. Вони перші на весні показують свої голівки зпід снігу, вони останні під сніг ховаються . . .

**
*

Переходжу невеликий місток понад чистенькою, бистрою річкою, що, як свавільна дитина, скаче по камяних порогах.

Чиж завсіди тут берегами така ярко зелена трава росла? Мабуть, що ні. А поміж травами красуються, червоніють, рожевіють ріжні листочки, наче нові, незнані квіти порозквіталися.

А що це золотом заблисло серед смерек? Цілий кущ золотий. Сподом ясніший, верхом чимраз темніший. Он ще один такий при самій дорозі . . . Та цеж грабина! Видно більш її. Весь смерековий ліс підшитий в долі нею, наче підбитий золотим плащем. Вона міниться, сяє, мерехтить на сонці так чудово, що очей не можна відірвати.

Так часто бродила я влітку цими лісами й не помітила, що в них так багато грабини.

**
*

На закруті гори широка левада спускається від лісу вниз до потоку. Вона краєм мережана темно - червоними дикими глогами, рожевими свербивусами, темно - пурпуровими ожинниками, чорно - ягідкою бзиною.

Поза потоком і левадою здіймається висока, вкрита лісом, гора. Вона тепер вся горить при заході сонця. Одним боком золота полоса молодої грабини, якби хто висипав на неї скарби золота.

З другого боку кучерява бучина, здається широко розлитою крівавою течією.

По середині гори, попід чатинним лісом, що вінчає її верхом, поперемішувані враз із ялицями старі жовті граби, червоні буки, рожеві дикі груші та черешні.

Між всім тим де-не-де світить ясним золотом молода берізка.

II.

Сідаю під золотим кущем ліщини й довго любуюся цією чарівною картиною. Там в горі все ще горить в сонці, а кругом мене вже тінь, холод.

Я так далеко від села, треба подумати про поворот.

Вже хочу вставати, коли мою увагу захоплюють якісь людські голоси. З гори сходить гурток людей. Чую гомін їх розмови, чую, як скочуються камінці з під ніг, чую, як, необережною рукою потручена, забреніла струна скрипки.

Хтож це? Звідкіля йде?

Оглядаюся й бачу, як стежечкою з верхів сходить гурток гуцулів. Вони в засмоленій смолою білизні, в старих, драних кептарях, в чорних або червоних вилиняних байбараках, із спаленими від сонця й вітру обличчями. Ясні сталеві топори в руках, на плечах залізні гострі пили.

Старовинні лицарі?

Ні, це робітники з бутину, що цілими тижнями не виходять з лісу, рубають дерево і спускають його долів. Вже видно,

скінчили роботу й вертаються в село.

Пройшли місток. Сіли спочивати на березі яру. Виймають хліб, харчують.

Скрипак бере скрипку в руки. Полилася мельодія, думка тужна, претужна. Це — душа гуцула в звуках пісні . . .

Аж ось різкий, мов сокирою зарубаний, перехід в шалену, повну надії, життя, завзяття коломийку.

Олена Галичанка.

ПЕТРО РОЗЕҐҐЕР

Історія Свині Пять Раз Проданої

Народне оповідання.

— Сьогодні продав я свою стару! — сказав Іван Грушка, станувши на порозі хати.

Жінка підійшла до нього повагом і мовить: — З такими глупими жартвами кращеб тобі за двері, чим в хату!

Він обіймив її за шию і рік: — Ти, душко, мене не порозуміла. Тебе не можна продати, значиться, людини не годиться продавати — і таки не хочу, ні. Це, бач, нашу стару льоху я продав.

Ґаздиня хопилася обома руками за груди: — Тепер наче ножем різнув мене під серце. Стару ти продав? Таточку небесний, льоху він продав! З глуздів зсунувся! Це нечуване! Що тепер діяти? Перегандлював її і не питаючи мене. Ні, на таке я не годжуся, ні! — Сила гроша взяв за неї?

— Цілу копицю! — всміхнувся хитро Грушка.

— Але як це? Пробі! як? — скричала ґаздиня.

— По службі божій — став розказувати Іван — поступив я в шинок на мою гальбу пива, що то мені цирулик записав на мою слабу печінку. Та й доктор з міста дораджував мені по одній пити, но, так випив я дві. А тут думаю собі: навіщо заєдно радитися в докторів; добру порадоньку і сам годен собі раз дати — і випив на власну руку ще й трету. Шинкар каже, треба чоловікови і в медицині знати міру і ставить на стіл четверту, а сам ніби то заговорює, чи нема в мене свині на продаж. Я й не таївся з нашою старою, що вже від Всіх Святих її годуємо і ваги в неї зо два сотнарі. Він кладе на стіл 54 корони, я кладу на стіл свиню, цеб то ударяю в руку на згоду.—

— Здурів хлоп! — скрикнула жінка. — Таку товсту солонину за 54 корони! — Грушці і байдуже жінчина лайка, він своє веде дальше. — Коли відтак вертаю горі селом, наздоганяє мене різник і розпитує, чи нема в мене в хліві товстої свині. А вжеж є — кажу. Ви певний чоловік, Грушка — мовить він. Не перший це в нас інтерес і — дасть Бог, не послідний. Саме тепер на свята потребую мяса. Шістьдесять корон вам на руку — без обзори. — Згода! кажу я.

— Та бо ти вже продав був її шинкареви? — перериває жінка.

— Там дальше під хрестом при дорозі— розказує своє Грушка — сидить згінник з міста. В таке погане веремя з його гістцем в ногах гірко вганяти за безрогами. Чи не чув я де про годовану свиню — питає. Заплатить добре. Знаю — кажу — бо чого мав таїтися з нашою старою. Самої солонини на ній зо два сотнарі — і як стій беру на місці 72 корони.

Жінка лиш заломлює руки. — Три рази її продав! Три рази! Поганий чоловік! Обманець! Мантій!

Та не було часу на лайку-сварку. Двері відчинилися і сусід Широкозуб ввалився тяжким ходом в хату. Спічніть трохи, сусіде! — запрошує Грушка. Цего не відкажуся — мовить сусід і сідає за столом. — В мене тепер дома така метушня аж остогидло. Знаєте, на другий тиждень весіля доньки. Заки чоловік приладить все на 80 люда гостей! Ще тільки товстої свині не стає. Чув, у вас є в хліву. Чей не поскупитеся з нею.

— Ходім оглянути! — каже Грушка — коли можна сусідови вигодити, так чом не продати?

За чверть години була свиня продана сусідови за 75 корон.

А коли відтак увійшов Іван з жінкою

в хату і висипав з мошонки гроші в миску, начислив самим сріблом 261 корон! — Як сиджу на ґаздівстві тільки літ, ще ні одної свині не продав за такі гроші — міркував собі, солодко всміхаючись.

— Запруть тебе до гарешту! — кричала Іваниха.

— За що? — відповів Грушка. — Таж ніхто не питав мене, чи безрога ще моя. А кожний лишень: чи нема товстої свині в хліві — що й правда і зараз гроші суне. Дурак, хто нині не користає з оказії.

— Але йолупе старий! — торочила жінка і підійшла до Грушки, вимахуючи кулаком. — Та бо й я продала льоху ще з рана, як тебе не було дома. Парубок Матвіїв питав за нею. Сімдесять-пять корон та й ще пять срібняків мотузкового поклав на руку.

— На таке, то ми взяли поверх три сотки за безрогу! — вигукував на радощах Грушка.

— Парубок Матвіїв прийде до льоху цими днями — пояснювала Іваниха.

— Хто перший прийде, той перший змеле.

— А другі? А тамті чотири?

— Дай спокій, стара, остав мене! — боронився Грушка. — Коли йно увійти в хату, ти зараз починаєш сварку. Я радби припочати.

І за цим словом вийшов в стодолу і положився на сіні.

Другої днини, як Грушка добре виспався і згадав вчерашний гандель — справа представилася йому трохи інакше. Виходило таке, що ніби то він свою свиню пять разів продав! Але при тім зажив він і доволі споро медицини на свою хору печінку, а ця медицина показалася добрим ліком і на докори совісти.

І ось одної днини закипіло на обійстю Грушки. Гостинцем надходить шинкар з палицею; стежинкою піднимається різник з псом. Від поля машерує згінник з міста, з мотузком в руці. Через город поміж загонами капусти біжить сусід Широкозуб, а дорогою їде візком парубок Матвіїв.

Коли наше подруже побачило таких любих гостеньків, гей на команду вдарили руками об поли і скликнули в один голос: — Тепер нашій льосі кінець!

Але Іван Грушка не тратив ніколи голови, то й тепер каже: — Найкраще буде не дати її нікому, відпекатися всього і собі свиню зарізати.

— Я знаю, що зроблю — відказала жінка. — Розповім щиру правду, що ти здурів. Свиня продана Матвієви, а тебе хай везуть між божевільних.

— Красненько дякую! — рік Грушка і вклонився низько подрузі життя.

— Так, що нам робити, біснуватий? — кричала вона, бо й жаль її стало мужа, а тут ось небезпека висить, наче той острий меч над головою. — Та то шляк може трафити чоловіка в такім —

— Щаслива гадка! — шепнув Грушка, коли три купці знадвору завертали до хати. — Знаю вже, що зроблю. Мене шляк трафив. — І як довгий повалився на землю. — Я вмер. Накрий мене чим і починай заводити, вдовице. —

Вона вмить порозуміла. Це була вправді шалена вигадка, але така іноді ще наймудріша.

Коли купці один по другім підходили до хати, почули проймаючі голосіння Іванихи. Заломлюючи руки, стояла перед накритим мерцем. Ще перед годиною кріпкий і здоров, а тепер замовк на віки. О, ви святі заступники божі, ратуйте мене сироту!

— Він з давна вже слабував на печінку — сказав шинкар. — Певно печінка здулася і роздавила йому серце.

— О Господоньку! він сарака не від нині носився з каменем на серці—заводила невіста.

І різник докинув слово і другий і третий і всі почали розбирати, як і від чого помер Грушка так ненадійно. Накінець шинкар приступив відразу до річи: — Воно може і не годиться, Іваниxо, в такім нещастю говорити за інтерес. Міг би я іншим разом зайти до вас, але дорога мені далека, а сьогодня маю зі собою конину. Знаєте, ґаздине, я за ту свиню, яку закупив в покійного Грушки перед тижнем.

Вона тільки махнула рукою: — О Боженьку! Беріть, беріть. Он тамки в хліві. Не завертайте голови тепер мені сараці. Де тут спромога про таке думати!

Та ось і другі виступили зі своїми претенсіями до свині, а Іваниха кожного справляла на обійстя до хліва; аж дивувалися всі, що Іван Грушка вигодував аж пять товстих свиней на продаж. Але борзо викрився обман, виплила правда на верх. На обійстю найшли один тільки хлівець, а в ньому одну тільки свиню

Добрі Канадійські Приписи Печення

Чайні Біскети

Засадничий припис:
2 горнят муки
4 ложечки „Меджик Бейкінґ Павдер”
½ ложечки соли
1 ложечку масла
1 ложечку смальцю
¾ горнятка зимного молока або половину молока і половину води.

Пересійте муку, бейкінґ павдер і сіль. Посічіть зимний смалець. Цей зимний плин додайте до муки, щоб зробити рідке тісто. Викиньте тісто на посипану мукою стільницю і не виробляйте його довше як потрібно. Бийте рукою або качайте ним легко. Потніть посипаним „біскет катером”. Печіть у вимащеній маслом бляясі у горячій печі, 450 степ. Ф.. через 12 або 15 мінут.

Звичайний Кейк до Кави

2 горнят муки
½ чайної лож. соли
4 чайні лож. „Меджик Бейкінґ Павдер”
3 столові ложки цукру
3 столові ложки шортенінґ
1 горня молока (около)

Пересійте разом сухі складники, додайте цукру потім ростоплений шортенінґ і досить молока, щоб стало штивним. Накладіть ½ цаля грубо на посмаровану плитку бляху, посипте скрізь верхною мішаниною і печіть 30 мінут в уміркованій печі — (400 степ. Ф.).

Бараболяні Бішкопти

1½ горнятка муки
4 ложечки „Меджик Бейкінґ Павдер”
½ ложечки соли
3 ложечки шортенінґ
1 горнятко пімятих барaболь
½ горнятка молока (більше або менше) досить до розрідження тіста.

Пересійте разом муку, бейкінґ павдер і сіль. Посічіть, шортенінґ і легко змішайте в охолодженій пімнятій бараболі. Додайте зимного плину. Викиньте на посипану мукою стільницю, легко качайте або виробіть руками і потніть. Печіть на вимащеній сковороді в горячій печі.

Кейки з Гречаної Муки

2 горнятка гречаної муки
1 горнятко муки
6 пожочок „Меджик Бейкінґ Павдер”
1½ ложочки соли
2½ горнятка молока або молока і води
1 ложка моласес
1 ложка ростопленого шортенінґ

Пересійте разом одну і другу муку,, бейкінґ павдер і сіль; додайте моласес і шортенінґ до плину; вибийте добре. Печіть на горячій, легко помащеній округлій блясі перевертаючи лише раз.

УПРОЩЕНИЙ СПОСІБ ПРИГОТОВАННЯ ТІСТА НА ПЯТЬ БОХОНЦІВ БІЛОГО ХЛІБА

2 горнятка теплої води
1 ковертка Роял Фест Райзінґ Драй Їст
1 чайна ложочка цукру
2 горнятка молока
3 столових ложки цукру
5 ложочок соли
12 горняток пересіяної муки
3 ложки шортенінґ.

Наляйте одно горнятко теплої води до миски, додайте дріжджа і одну ложочку цукру, перемішайте і лишіть на 10 мінут. Додайте молока, цукру, соли і позісталу воду, додайте половину муки і добре перемішайте. Мішайте легко поки не буде гладке і елястичне.

Вложіть тісто у намащене смальцем начиння, накрийте і поставте в тепле місце, де нема протягу. Так нехай кисне поки не подвоїться. Відтак знова перемішайте і нехай знова кисне, але тепер вже ¾ більше, як першим разом, поділіть на чотири рівні части і повкладайте на стільниці у виді галок. Накрийте і так лишіть на 10 до 15 мінут. Вимняти і вложити в намащені на хліб бляшанки. Накрити і так нехай росте, доки не подвоїться. Печи при 400 Фаренгайта через 45 мінут.

Для скорого киснення дайте 2 ковертки дріжджа.

4 горнятка теплої води
1 ковертка Роял Фест Райзінґ Драй Їст
1 чайна ложочка цукру
4 столові ложки цукру
18 горняток пересіяної муки
2 горнятка молока
3 столові ложки шортенінґ
1 столова ложка соли.

Наляйте одно горнятко теплої води до миски, додайте дріждза і одну ложочку цукру, перемішайте і так лишіть на 10 мінут.

Розпустіть 4 столові ложки цукру в полишеній трох горняток воді і додайте дріжджа. Всипте 6 горняток муки, щоби зробити тісто. Перемішайте добре. Накрийте і нехай так кисне в теплім місци, вільнім від протягу 2½ години. Коли вже добре підросте, додайте пригріте молоко. Додайте Шортенінґ, сіль і полишену муку стільки, щоби зробити вільне тісто. Мніть тісто щоби було легке і елястичне. Вложіть тісто в вимащену миску, накрийте і поставте в тепле місце, вільне від протягу. Нехай так росте від 1½ до 2 годині, поділіть на 5 рівних частин і виробіть. Накрийте і нехай так росте 10 до 15 мінут. Вимніть і виробіть в бохонці і вложіть до намащених на хліб бляшок. Накрийте і нехай так росте около годину, поки не подвоїться. Печи при 400 Фаренгайта — около 45 мінут.

Виробіть 5 бохонців.

Ми поручаємо також Вам під увагу інші високої степені Standard Brands Limited продукти:

ROYAL FAST-RISING DRY YEAST
GILLETT'S CREAM TARTAR
MAGIC BAKING SODA
FLEISCHMANN'S YEAST
GILLETT'S FLAKE LYE
GILLETT'S CAUSTIC SODA
CHASE & SANBORN'S SEAL BRAND COFFEE
TENDER LEAF TEA

STANDARD BRANDS LIMITED

MONTREAL - TORONTO - WINNIPEG - VANCOUVER

— і одно певне всі тепер знали, що кожного з них небіщик Грушка пошив в дураки. Різник хотів зробити авантуру, але спокійніший Широкозуб вказав на мерця, котрого трупа треба будь-щобудь вшанувати. Його вже кара постигла, а купцям остає одно теперечки: без сварки-лайки розрубати свиню на пять рівних частей, так бодай кожний дещо з неї дістане.

Загадали, зробили. А коли вже всі зі своєю свинською пайкою відійшли, воскрес Грушка із мертвих і всміхнувся лукаво. В него в мошонці гроші за пять разів продану свиню, а в кожного купця тільки пята пайка з неї. Але на все треба мати розум!

— Біда тебе не мине, чоловіче, як вони дізнаються, що ти воскрес — журилася жінка.

— Остав це мені! — сказав Грушка. — З тими пятьма дам я собі раду. Колиб лише не хотіли процесуватися; процес погана річ, а адвокати клято хитрі людці!

Та чого він боявся, це прийшло. Обманені купці дізналися очевидно про воскресення властителя пятикратної свині і заскаржили його до суду. Жінка побивалася в розпуці і вже бачила свого чоловіка на шибениці, але Грушка і цим разом не налякався і міркував так: — Вони самі поділили між себе свиню, значиться, самі зробили собі справу. А я? Невжеж за воскресення до життя буду караний? — А таки якось ніяково було Іванови на душі ізза цілої історії і він вибрався до міста до адвоката.

Адвокат Крутько був досвідним адвокатом. Чимало він вже зломав параґрафових гачків, на яких людці повисають — але цей случай з свинею його збентежив.

— Гм, батьку! — сказав він, задумуючись — ви таки по правді продали свою свиню аж пять разів свідомо і добровільно. Зле з вами, батьку, готові перепасти в суді!

— Ов, до чорта! — воркнув Грушка.

— Але я знаю один спосіб — говорив адвокат. — Спробуймо його, може і вдасться. Тільки треба матися на осторозі, батьку — треба бути хитрим і розумним!

— А вжеж! — всміхнувся Грушка, немов хотів сказати, що розуму і хитрощів його не вчити.

— Ви станете перед судом — навчав адвокат. — Там буде багато балаканки. Та що ви не відказувалиб, воно нінащо не здасться, воно пуста говірка. Тому затямте собі: що вам не говорилиб, ви лиш в одно кажіть „ свищу!” На цілій розправі лиш те одно одніське слово вільно вам сказати на все і всім: „свищу!” Зрозуміли?

Грушка підморгнув хитро і відповів:

— Дякувать вам красненько, пане доктор. Зроблю, як радили.

— А за поворотом принесіть мені 60 К. за мій труд адвокатський.

Так сказав доктор Крутько і Грушка вибрався до суду.

Господи! там зібралося народа! Пять позовників, двох суддів, два писарі, ще й возьний. Десять на одного! Вжеж й не рахувати цілих копиць книг правничих, які таки були проти нього.

Наш обжалований мужичок станув собі смирно перед зеленим столом і перебирає капелюх в руках.

— Ви Іван Грушка — почав суддя. — Тільки і тільки літ віку, досі ще некараний, продавав свиню. Так воно?

— „Свищу!” — відповідає спокійно Іван.

— Що ви? — кинувся суддя. — Ви тут обжаловані, що продали одну і ту саму свиню кільком купцям. Як оправдаєтеся?

— „Свищу” — відказує Грушка.

— Може хочете заперечити? Тут стоїть пять свідків, чесних ґаздів. Но?

—Свищу! — аж скричав обжалований.

— Чи ви здуріли? Чи не знаєте, що лише признання до вини і вирівнання шкоди може зменшити вам кару?

— Свищу—відповів Грушка і сумно склонив голову на бік.

Суддя остовпів. Та бо й на дальші всі питання почув від обжалованого тільки те одно слово „свищу” і нічого крім „свищу.” Раз звучало воно мов клик о поміч, то знов гей погроза, відтак наче в нестямі шепотів його обжалований. Тоді суддя звернувся до позовників і сказав з докором:

— Кого це ви скаржите? Таж це якийсь сарака придуркуватий. Мабуть чи й не терпить він на падачку, чого доказом його позірна смерть, яку ви бачили на власні очи. І з таким чоловіком вдаєтеся ви в інтереси? Хіба на те, щоб використати слабоумного? — Я бачу, що цей чоловік продав свою свиню кілька разів не нароком, свідомо, в злобнім намірі, а просто задля своєї забудькова

гости, що є наслідком його слабости. Звільняю його від вини і кари, а ви затямте собі на будучність, що розумний чоловік не входить в гандель з придуркуватим. Можете відійти, Ґрушка!

Обжалований поклонився оттак з нехотя і потюпав гей нетямлючий до дверей.

Вертаючи домів, переходив містом. Дорога вела якраз попри величаву каменицю доктора Крутька. Адвокат стояв у вікні і поглядав на вулицю. Він мав на голові синю шапочку з кутасиком, довгу файку в губі, а в золото оправлені окуляри на носі. З далека вже узрів Івана.

— Ну, як бачу, ви на волі — бадьорі і жваві, пане Грушка.

Мужик кивнув головою, цебто, він справді вдоволений з висліду процесу.

— Отже добре пішло?

Мужик кивнув знов головою і йде дальше.

— Так моя рада помогла? Що? Ну, так гарно! Це мене тішить. А зайдіть но тепер до мене, пане Грушка і виплатіть належних мені 60 корон.

„Свищу!" — відказав Грушка і не задержуючись, помашерував своєю дорогою.

Документи Шевченка в Академії Мистецтв

(В перекладі українською мовою).

Ч. 915, 1839р.

1. Прохання Шевченка прийняття його до Академії

Відпущений на волю поміщиком своїм, от вже рік я одвідую лекції малювання в Імператорській Академії Мистецтв. Не приписавшись ще ні до якого знання, рахуючись лише сторонних учнем Академії, уклінно прохаю правління Імператорської Академії Мистецв видати мені для вільного прожиття в Санкт - Петербурзі квіток, що, згідно з правилами, видається приходячим учням Академії.

Червня, 3 дня, 1839 р.

Тарас Шевченко,

Ч. 275, 1845 р.

Квіток

Предявник цього, що має звання некласного художника Імператорської Академії Мистецтва Тарас Шевченко посилається в Малоросійські ґубернії для художньої праці, тому прохаємо на заставах вільно пропускати його туди й назад, так само й не перешкоджати йому підчас перебування на місці, де скільки потрібно буде. В доказ цього й дано йому, Шевченкови, цього квітка з академічною печаткою.

Конференц - Секретар.

Березня 3 дня, 1945 року.

3. Атестат

З Імператорської Академії Мистецтв (видано) колишному приходячому учневи її Тарасови Шевченкови в тім, що йому, взявши на увагу його добрі успіхи в малюванню історичному і портретному, за які Академія нагородила його 2-гою срібною медалею, на підставі пар. 13 затвердженої царем 4 березня 1840 р. реформи школи Імператорської Академії Мистецтв, Академічна Рада 22 березня, 1845 р., присудила звання неклясного художника, й в цім знанню його затвердили одкриті збори Академії, які відбулися 18 листопада того самого року, з правом, в силу даного царем привілею, користуватися з нащадками його вічною й абсолютною волею й вступати на посаду, яку він сам, як художник, побажає. В доказ цього й дано йому, Шевченкови, цього атестата з академічною печаткою.

Президент (Підпис).

С-Петербург.

Грудня 10 дня 1845 року.

Ч. 3005, 1860 р.

4. Диплььом на звання академіка

Санкт - Петербурзька Імператорська Академія Мистецтв за вмілість і знання в різбарському мистецтві визнає художника Тараса Шевченка своїм академіком з правами й привілеями в правилах Академії визнаними.

Дано в Санкт - Петербурзі за підписом президента й з печаткою 1860 р., жовтня **31 дня.**

МИКОЛА ШРАМ

Український Театр

Навряд чи знайдеться ще нарід в якого таку велику ролю відігравби театр, як в українського народу. Основи театру заложені в самій українській натурі. Коли проаналізувати українські обрядові пісні, танки, звичаї, убрання, й т. п., то ми побачимо, що вони мають в собі всі ті елєменти, які складають істоту сучасного театру. В них ми знаходимо показність, театральну акцію, й ріжні персонажі, траґічні, комічні, поважні, прості й інші. Хочби, наприклад, спинитись на українському весіллю. Адже це ціла обстановна опера, з всіми героями сучасних опер, з відповідними піснями, танками, музикою, особами й оперово-драматичною акцією.

Погляньте на наші веснянки, купальські пісні й звичаї, на наші різдвяні або великодні свята й ви там знайдете прекрасну театральність, символічність, і постійне шукання краси та виявлення її в певній акції, в декораціях, в одежі. Пісня, звичаї, танок, народня музика, включно до жебрацьких й кобзарських співів та музики, все це складається у велику театральну штуку. А візьміть українські богослуження та церковні звичаї. Хіба в них не домінує над всім театральність, зовнішний ефект і краса? Хіба в них не чується прояву того, що ми тепер називаємо театральним мистецтвом?

Я про це тут хоч дуже коротенько згадую, щоб вказати на те, що в душі цілого українського народу живуть ті основи на яких розвивається й росте сучасне театральне мистецтво. Тому й не диво, що поневолена бездержавна Україна видала багато видатніших мистців слова, пера, пісні, музики, пензля й різця. Хоч вони й записані в історії мистецтва не як українці, це справи не міняє, бо отой мистецький ґеній, який вони приневолені були обставинами віддати на рахунок наших гнобителів, чи на рахунок тих народів між якими вони припадково знайшлися й працювали, всеж таки виріс на ґрунті тисячлітної української мистецької культури, творчий дух їх є витвором духа великого мистця — українського народу.

Історики українського театру рахують, що сучасний український театр зародився більш як 300 років тому, коли 29-го серпня, 1619 року, недалеко від Львова в містечку Камянці Струмиловій було виставлено на ярмарку українську інтермедію львовянина під назвою „Траґедія, або представлення смерти Івана Хрестителя, Божого предтечі." З цього бачимо, що першою задокументованою українською виставою була церковна інтермедія, яку потім видруковано в Львові й примірник той зберігся до наших днів. З того часу починають все частіше виставлятись ріжні церковні інтермедії, на той зразок як це робилось на Заході. Згодом церква почала виступати проти театральних представлень на релігійні теми, але театер не вмирав, а жив далі. З церковних інтермедій дійшли до нашого часу оті вертепи або вистави св. Миколая.

Видалений з церковного поля театр став поволі повертатися в народний, а також в стародавних школах стали робити ріжні театральні представлення з вихованою метою. Про театр, як про чисте мистецтво в старі часи ще ніхто не думав, хоч він в дійсности був мистецтвом, а кожен хотів вкладати в нього ті ідеї й питання, які хотілося поширити або яким хотілося знайти певну розвязку, й представити її ширшому загалови або учням певних шкіл і студентам наук.

На Україні можна накреслити такі етапи початкового розвитку театру. З української дохристіянської обрядовщини витворились українські християнські Служби Божі, які мають всі ознаки театральности; в додатку до Служб Божих витворилися містерійні представлення, а потім театр перейшов до шкіл та до народу. Отже в історії театру є елєменти обрядові та церковні, релігійні, шкільні (моралізуючі) та побутові. В початках 17 віку в український театр

починають вриватись політично-громадські ідеї. Появляються численні політичні пєси та діяльоґи, в яких вихваляється політична програма й акція одної сторони, й висміваеться друга сторона. В польських пєсах вихвалювали шляхту й нападали на козацтво, й показували, що „добро України" лежить в приналежности її до Польщі. В українських пєсах, навпаки, карталось все польське шляхетство, а пізніше все московське, та ідеалізувалось українське козацтво. Отже вже на початках 17-го століття український театр грав величезну ролю політично-національного виховника мас та відбивав в собі політично-національну й культурну боротьбу чинників, які тоді боролись на Україні. З одної сторони були чинники українські, які боролись за свої права й самобутність, а з другої сторони чинники ворожі українству, які прагнули до панування на Україні.

Цікаве, що цей характер театру в Україні утримався аж до наших днів, бо ті чинники, які створили його (поневолення України) і бездержавність її, остались до сьогодні. На протязі трох віків мінялись вороги українства, мінявся характер тих ворогів, і методи поневолення українського народу, але український театр не сходив з шляху, на якому він виконував ролю культурного провідника українського народу в боротьбі його за свої національні, культурні й політичні права.

До часів цариці Катерини в Україні кріпацтво не було оформлене законом, але в 1785 році указом Катерини на Україні було формлене кріпацтво, й з того часу як гриби по дощі почали рости російські панські двори, які приносили на Україну свої звичаї. Про це історик українського театру проф. Дмитро Антонович між іншим говорить так: „В українськім новоствореним поміщицько-козацькім побуті почали розцвітати ті квіти самодурства й сваволі, які на той час були звичайними в обстанові російського дворянства. В тій самій добі почали на Україні забудовувати свої сільські резиденції бувші фаворити та державні мужі доби цариць Елисавети й Катерини, які родом були з України. Завозили на Україну звичаї московського самодурства й тієї своєрідної культури, яка виросла на ґрунті володіння кріпаками, й завезли ті пани на Україну й своєрідний витвір тієї культури — кріпацький театр."

Той театр з початку приніс на Україну російське „скоморошество," злазенство, якого український театр до того часу не знав. Під впливом української культури й високо розвиненого українського театру, в якому вже почав зароджуватися світський театр, театр побутовий, який вже зачинав виставляти пєси на соціяльні теми, кріпацький театр лишив своє „скоморошество" й взявся за вистави світського театрального репертуару. Але московські пани привозили на Україну московські пєси, а польські переважно французькі, які виставлялися для тісного кола панів та їхних приятелів. Пєси ті були чужими й не зрозумілими для виконавців, а тому й трактували вони не правдиво, й актори витворювали карикатурні типи, несвідомо перешиваючи їх на український зразок. І хоч деякі з тих театрів стояли часами досить високо й на сценах їх виступали іноді великі артисти з великих російських та польських сцен, театр той на Україні позитивної ролі не відіграв, і вмер по кріпацтві, не полишивши по собі культурного сліду. А український нарід, не зважаючи на всі утиски й перешкоди матеріяльного та адміністративного порядку, й на брак відповідних пєс, продовжував все творити й розвитати свій народний, національний театр.

Звичайно світський театр розвивався по містах, як в осередках культурного життя. Перший постійний театр на придніпрянській Україні був побудований в Харкові в 1789 році, а в 1803 побудовано театри в Києві, в Одесі, а пізніше в Полтаві і т. д. З того часу почав розвиватись на Україні постійний світський театр. Театральні трупи, які в ті часи грали на Україні, були з початку здебільшого польсько - московсько - українські, й траплялось іноді так, що вони виставляли в один вечір по три пєси у всіх цих мовах. Українським репертуаром таких театрів спершу були інтермедії та шкільні драми. Аж в 1812 році появився перший водевіль (одноактова пєса) „Козак Стихотворець" яку написав князь Шаховський. Цікава річ, що це був взагалі перший водевіль, написаний в Росії, а всі персонажі в нім були українські, які говорили каліченою

українською мовою, безперечно задля того, що автор не знав української мови. Отож пізніше Котляревський в своїй безсмертній „Наталці Полтавці," в тій першій українській пєсі, яка відповідає вимогам сучасного театру, нещадно скритикував москаля, який брався писати українські штуки, вивертаючи українську мову на московський лад. Музику до того „Козака Стихотворця" написав італієць Катаріно Кавоса, який написав тодіж таку популярну оперетку з українського життя „Дніпровская Русалка." Задля мельодійної музики оба ці твори обійшли Україну й Московщину й мали популярність якийсь час.

Перші справжні українські пєси для українського світського театру були написані Котляревським, а це безсмертна „Наталька Полтавка" та „Москаль Чарівник," які вже більше сотки років затримуються на сцені українського театру. Пізніше трохи появились пєси Квітки Основяненка, якого „Сватання на Гончарівці" було виставлено перший раз в 1836 році, а потім в 1844 році було вперше виставлено Шевченкового „Назаря Стодолю". Правда, обі ці пєси з драматичної сторони були слабшими від „Наталки Полтавки," яка вперше побачила світ на сцені в 1819 році. Ще були пєси Костомарова, як „Сава Чалий" (1838), і „Переяславська Ніч" (1840 року), але вони були не сценічні й після перших спроб довго не виставлялись зовсім, поки першу пєсу не переробив Карпенко-Карий, а Микола Садовський не створив на сцені такий тип Сави Чалого, який ту пєсу ввів в український репертуар, і зробив її одною з найкращих українських пєс.

Так само й „Чорноморський Побит" Кухаренка, який вперше був виставлений в 1836 році, не втримався на сцені, поки його не переробив Михайло Старицький на оперетку. „Чорноморці", яка стала одною з кращих оперетoк в нашім репертуарі.

В сімдесятих роках минулого століття зявляються такі драматурґи, як Михайло Старицький, Марко Кропивницький, Іван Тобілевич (Карпенко Карий) та інші дрібніші автори. Ті драматурґи почали, на зміну водовілю та оперетки, писати комедії й драми, обхоплюючи в них історичне життя українського народу, його побут та соціяльне життя.

Українська драматурґія почала скори[...] поступом йти вперед, але розвиток [...] був спинений царським указом 1876 ро[...]ку, коли було заборонено друки в ук[...]раїнській мові а разом з тим були забо[...]ронені й українські вистави на сцені.

Навіть пізніше, коли було дозволен[...] друкувати „ярижкою," цебто московсь[...]ким правописом, деякі українські тво[...]ри, українським драматурґам доводи[...]лось покласти багато труду, щоб доби[...]тись дозволу цензури на свої пєси. Де[...]які пєси перероблювались по кілька ра[...]зів, поки їх дозволено цензурою, інш[...] пєси розбивали на частини, й посилали [...] ріжні цензурні комітети, під ріжними на[...]звисками. Тому, що окремі частини пє[...] не мали в собі цілости, певної провідно[...] ідеї й здавались цензорам „малосодер[...]жательними," їх цензура перепускала, [...] потім вони складались до купи, й ви[...]ставлялися в один вечір на сцені.

Тут я хочу перейти до тих, хто висту[...]пав перед народом — до мистців слов[...] й акції. Я хочу пригадати декого з ви[...]датніших українських артистів. Найви[...]датнішими артистами українського те[...]атру, в часи коли в нім почалася твори[...]ти комедія й драма, а відживали свій ві[...]водевіль та мелодрама, були Михайл[...] Щепкін (1788-1863) й Карпо Солени[...] (1811-1851), які одночасно були й ви[...]датнішими артистами російського теат[...]ру. Щепкін на жаль лише з початку своє[...] артистичної діяльности працював на Ук[...]раїні, а потім переїхав до Москви, звідк[...] щорічно приїздив на гостинні виступ[...] на Україну. Він був найліпшим інтерпре[...]татором типів в пєсах Котляревського.

Разом із Щепкіном зявився на украї[...]ській сцені Карпо Соленик, але він, я[...] свідомий українець, не покинув украї[...]ської сцени й не подався до Москви, як[...] Щепкін, хоч його до цього дуже намов[...]ляли, а особливо його хотів туди ви[...]тягнути наш земляк, великий російськи[...] письменник Гоголь. Коли в часи перебу[...]вання царя у Вознесенську в 1837 р. Со[...]леник грав перед царем, то царські вель[...]можі намагались затягти його до Петер[...]бурґу в імператорський театр. Та одному[...] з них артист відповів: „Ні, ваша вель[...]можність, я українець, люблю Україну, і[...] мені шкода покинути її." Він дав таку[...] відповідь, подібну якій пізніше давали[...] великі українські артисти-патріоти, я[...] брати Тобілевичі, Заньковецька й інші[...]

коли їх запрошували на російську сцену. Вони, правда, їздили й до Петербурґу і Москви, але як українські артисти та з українським театром, де показували красу свого рідного мистецтва. Далі непереривним ланцюхом зявлялись великі українські артисти, як Домбровський, Дмитренко, Ленковський, Рекановський й інші.

Та набільшою подією в розвитку сучасного українського театру було, коли на українську сцену після 20 років від смерти Соленика й 7 років від смерти Щепкіна появився великий артист Марко Кропивницький.

Перші 10 років своєї сценічної діяльности Кропивицький грав в московсько-українських трупах. Перший раз Кропивницький виступив на сцені професійного театру в 1871 році. З першогож виступу стало ясно, що українська сцена знайшла великого артиста. Кропивницький в тім своїм виступі грав Стецька в „Сватанні на Гончарівці." З того часу кожний виступ на українській сцені приносив Кропивницькому нову славу. Кропивницький за два роки обїхав всі більші міста України, як Одеса, Харків, Херсон, Елисавет, Катеринослав та інші, побував в Криму, і був на гостинних виступах в Галичині. Літом 1874 року Кропивницький повіз українську трупу до Петербурґу, де перший раз в історії Росії на столичних сценах виступили українські артисти з українськими штуками.

Заборона українського слова на сцені перервала на деякий час діяльність Кропивницького, як українського артиста й драматурґа. Та вже в 1881 році він був режісером українського театру Ашкаренка, який грав в Кременчузі. В складі тієї трупи знайшовся з першогож українського представлення молодий артист Микола Садовський, який став найбільшим українським артистом у виконанню героїчних й траґічних роль. Та з дозволом виставляти українські пєси не припинились митарства на шляху розвитку українського театру. Адміністрація всякими способами старалась перешкодити йому. Заборонялось українському театрови залишатися в містах на дов-

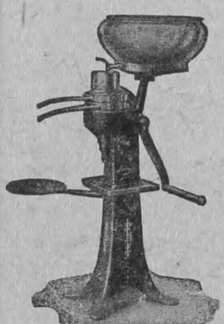

ПРОДАВЦІ Standard ДОБРИХ ВИРОБІВ

"Make Many Warm Friends"

"DOMO" і "STANDARD" Сепаратори Сметани і Машини до Доєння.

"GILSON" Форнеси, Віяла, Вітраки, і інші.

"GILSON" Огрівачі оливою, Стокерс, Вигрівачі курят.

"GILSON" Холоділні, Заморожувачі, Холодники напитків і інші.

"GILSON" і "SNOWBIRD" Машини до прання.

"STANDARD" Роздавлювачі збіжжя, Молотові млини, Елєватори і інші.

"STANDARD" Трактори до городу і інші.

"STANDARD" Шпаґат до Байндера.

"STANDARD" Печі, Огрівачі і ін. ...

"STANDARD" Помпи, Мішальники цементу, Сікачі поживи, Фарби Фенци, Лопати, Пяна і ін.

Пишіть за Лістою Цін і Літературою до:

STANDARD IMPORTING & SALES CO.

78 Princess Street, Winnipeg, Man. 9851 Jasper Avenue, Edmonton, Alta.

ший час, в багато міст зовсім не пускали української трупи; вимагалося ставити в один вечір українську й російську пєсу і т. п. А між тим на українську сцену йшли все нові й нові сили. Серед них, крім Кропивницького й Садовського, зявилися брати Садовського Карпенко-Карий та Панас Саксаганський, Заньковецька, Затиркевич, Ляницька, Мова, Гайдамака, Левицький, Ласкавий, Тобілевичова й інші.

Кропивницького правдиво називають батьком українського побутового театру, бо він посіяв таке зерно з якого виросло багато українських театрів, які видали з себе цілу низку видатніших артистів. Драматурґи такі як Старицький захоплювали глядача красою своїх пєс, їх обрядовщиною, народністю, яскравими гуртами, а Кропивницький захоплював глядачів тим, що на тлі народного побуту він розгортав перед глядачами внутрішний зріст їхнього життя, й ставив певні громадські та соціяльні проблєми. Далі вперед як драматурґ пішов Карпенко-Карий (Іван Тобілевич) який глибше писав про народний побут, про родинні справи й про соціяльні та громадські взаємини в тодішному українському, переважно, народно-селянському життю. Всі ці близькі проблєми для українського загалу приваблювали його до театру й захоплювали його. Разом з побутовими, історичними та мистецькими виставами український театр став культурним і провідним осередком українського національного життя, відграючи одночасно й провідну національно-політичну ролю.

Про цю ролю вже на зорі українського побутового театру добру характеристику подало донесення Чернигівського ґубернатора ґенерал-ґубернаторови Південно-західного Краю. З приводу перебування трупи Кропивницького в Чернигові в 1883 році ґубернатор писав до ґенерал-ґубернатора, що Кропивницький просить дозволу поставити в Чернигові пєси „на малоросійському наречії,” а саме „Поки сонце зійде, роса очі виїсть” та „Чорноморці.” Хоч пєси ці дозволені цензурою, але ґубернатор не знає, чи дозволити їх виставляти. Тому він писав:

„Не розуміючи малоросійського наречія', а ще менше вміючи читати книжки й рукописи на тім 'наріччю', я не можу особисто уявити наскільки ті пєси придаються до постанови їх на сцені місцевого театру, а тимчасом мене повідомляють, що пєса в рукописі („Поки сонце зійде, роса очі виїсть”) чого дорого може викликати деякий невідповідний рух серед глядачів, які до крайної міри наелектризовані більш ніж двотижневими виставами побутових пєс в українськім наріччю. Я завжди боюся, щоб не вийшло що будь в театрі.”

Далі ґубернатор писав, що він думає, що буде досить, коли він дозволить поставити лише одну пєсу „Чорноморці,” а при тім просив вказівок, що робити як Кропивницький захоче далі лишитися в Чернигові, бо він обіцяв з початку, що буде грати лише до 16 січня, а тепер лишається до 19 січня. Не дай Боже, що Кропивницький побажає лишитись на цілий сезон! Ґубернатор писав, що має підставу, „не зовсім довіряти його щирости, бо прибутки в театрі в нього чудесні, публика рветься до театру, місця беруться на розхват і завчасно, в льожах буває по 10 осіб, ґалєрія переповнена понад міру, а громадянство, особливо його інтеліґентська частина ставляться до представлень з неймовірним ентузіязмом.”

Отже ґубернатор уважає, що булоб не зручно „дозволити Кропивницькому грати далі як 19 січня, цебто довше тритижневого часу, на який було дозволено перебувати Кропивницькому в Чернигові. Представлення в Чернигові в більшій частині сезону його трупи, яка лише по назвиську „русска,” а в дійсности виключно „малоросійська,” будуть не невинною розвагою, а подією з певним політичним відтінком, й ще більш підсилять прагнення відомої й немалочисленної тут партії „хахломанів” та украінофілів до відділення їх, та до відчуження від всього великоросійського, й закріпить в них нездійснені мрії й надії.

Ось тут ґубернатор знаменито схарактеризував значіння українського театру для українського національного руху вже в самих початках його існування. Нарід в тому театрі бачив самого себе, бачив частину своїх мрій і надій, бачив своє пригноблення, а що головне, чув живе українське слово, яке скрізь поза сценою було приголомшене, та бачив красу свого пригнобленого й переслідуваного національного мистецтва.

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ В АФРИЦІ

Нова українсько-православна Христо-Рожденственська церква в Тенґеру, Східна Африка. В середині леґат александрійського патріярха архимандрит Филотей Теріґес (грек) і парох церкви священик Михайло Божерянов. Церква мурована, побудована в році 1944. Друга церква є в таборі Кідуґала, побудована в році 1942. Кромі цих двох церков о. Божерянов обслуговує 17 інших таборів в яких церков нема.
Через Канцелярію КУК.

Той же ґубернатор пізніше писав в рапорті до ґенерал-ґубернатора:

„Скрізь в товариствах і громаді тільки говорять про представлення ‚на малоросійском наречії,' при тім було або всебічне захоплення, або спір між великоросами, малоросами й поляками про значіння й тенденції ‚малоросійських' пєс. Так, наприклад, цього тижня за вечерою в начальника шляхів Бреннета, де я між інших не міг бути, ‘малороси' були дуже невдоволені, що поляки з приводу ‘малоросійських представлень' чомусь були на боці великоросів. На тій вечері, коли хтось сказав, що на третому представленню ‘Наталки Полтавки' театр буде порожний, молодий Федір Лизогуб висловився: “100 разів поставлять її й 100 разів театр буде повний.” Дійсно, театр весь цей час був переповнений, інтеліґенція в повному зборі, всі захоплені кожний раз, навіть ті котрі зовсім не уважались за театралів.”

Що може бути яскравіше сказане про ролю українського театру та про його вплив і значіння серед українського та зрусифікованого громадянства на Україні?! Не менше яскраво освітлює вплив українського театру на глядачів також і поліцмайстер Чернигова, який доносив свому ґубернаторови що:

„Ще перед приїздом трупи Кропивницького в людей помічено велике бажання скоріше побачити представлення й спостерегалось незадоволення, що відволікається дозвіл на приїзд трупи, а також відволікається дозвіл на виставлення пєс. Потім підчас представлень з 28 грудня кожна вистава була переповнена глядачами, й після кожної дії артистів викликали по кілька разів на сцену та їм уладжували овації.”

Далі поліцмайстер писав, що „після останнього представлення публика в коридорах театру й на дворі висловлювала подяку Кропивницькому й всій трупі за те задоволення, яке вони принесли глядачам своєю грою, а разом з тим проха-

ли Кропивницького приїхати ще до Чернигова. Кропивницький дякував всім за пошану для театральної штуки. Після того кілька осіб з публики підняли на руках Кропивницького й Заньковецьку та винесли їх на двір і посадили в повозку, а при відїзді кричали „Ура" та „Щасливого подорожування.

Від поліційної уваги не пройшло те враження, яке серед українців, навіть несвідомих, викликав український театр. Російська влада також бачила, що приїзд української трупи до міста завжди ставав українським національним святом. А виступи артистів на сцені та окремі вистави перетворювалися в українські національні маніфестації.

З сцен професійного театру роля українського театру в українському визвольному русі розповсюджувалась на ріжні місцеві аматорські театри, і на сільські театри, які почали поширюватись на Україні, не зважаючи на заборону влади. Народ горнувся до театрів, бо в них він знаходив своє рідне мистецтво, в них він знаходив ті ідеї, якими він жив, в театрі знаходив правдивий відбиток свого народного життя.

Українські артисти може навіть несвідомо ставали народними й національними провідниками, багато з них цілком відомо розуміли свою ролю. Особливо її розуміли такі велитні театру як Кропивницький та всі брати Тобілевичі, і між ними чи не найбільше Микола Садовський. Він все своє артистичне життя творив героїчні типи з української історії, або з українського народного життя. Він був свідомим провідником краси, відваги, героїзму й незломної волі, що не знає перепон на своїм шляху Він був свідомим народним учителем української історії. Він 50 років пригадував українському народови його славне минуле, вказував на сучасний гніт і поневолення, на змиршавіння людської натури, й кликав до кращого майбутного. Це був великий український трибун, який із сцени величав лицарськість минулого, картав занепад і гніт сучасности й кликав до боротьби за краще майбутне. Він за нас своєї 50-річної сценічної діяльности створив багато українських типів, і то переважно типів-героїв.

В часи боротьби українського народу за свою державу завсіди був в осередку тієї боротьби, й своїми виставами а грою підтримував у вояків дух боротьби й завзяття. Разом з українською армією та і проводом відійшов на іміґрацію. Там в Празі відчував з болем серця свою відірваність від рідної землі, від рідного народу.

Вернувся на Україну, щоб там на сцені дорогого йому Київа, в серці України проспівати свою „лебедину пісню!"

Навіть комуністична влада визнала його великий мистецький талант, і нагородила його званням „народного артиста." Та Садовський відмовився від „чести" приняти це звання перше — як протест проти засуду членів Української Академії Наук, а друге — не за таку Україну він боровся. Помер він в злиднях.

ГОРДО СТІЙ І НЕ КОРИСЯ

Мовиш: нині інші війни,
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, насталюй волю,
Лиш воюй, а не тоскуй.

Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадь, але не зрадь!

Кожний думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати Ти одвіт.

Кожний думай, що в тім місці
Де стою я у огні,
Важиться тепер вся доля
Величезної війни.
Як подамся, не достою,
Захитаюся мов тінь —
Пропаде крівава праця
Многих - многих поколінь.

Іван Франко.

Одна жінка далася за ціле своє життя дуже в знаки свому чоловікови. Коли ж він лежав вже на смертній постелі, каже до нього жінка ніжно:

— Відходиш ти вже з цього світа, мій дорогий. Але вір мені, — я скоро піду за тобою.

А на те чоловік із страхом:

Ох, жінко, прошу тебе — не спішися надто!

В Хвилях Сконання

(Памяти невідомого товариша, який поляг на Підгірю в червні, 1915 р.).

Сонце посувалося на захід і збирало свої теплі золоті проміння з землі. Десь недалеко в житі пітьпіліткала перепеличка й щебетав заєдно жайворонок в синих облаках. А вітер хвилями гуляв по ланах збіжжя і гойдав малим корчиком розквітлої тернини й падали на його бліде личко або приліплювалися до одіння змоченого свіжою кровю. Німий супокій і німий одчай царювали над буйними полями.

Вітер потермосив корчиком і пригнув його двічі аж до Його обличчя. Корчик зашумів, ніби завив з болю . . .

Він замкнув очі, стягнув брови і тиха усмішка щастя зявилася на посинілих устах . . . Старався пригадати собі щось.

— „Ось так гналися вітри на весні по борознах, як я малим орав із татом в полі . . . Я поганяв коні, а тато йшли за плугом . . . А та лиса кобила була дуже норовиста, все не хотіла тягнути тільки скакала в бік . . . Молода ще була. Я чвяхав її по ногах, а вона рвалася і скакала... Тато кричали на мене й на неї . . . А в полудне я лягав під такий корчик терня на межі і дивився в сине небо та думав, кілько буде миль аж до тої синяви. Жайворонок підносився з піснею все вище й вище як тепер, а я хотів також мати крила, великі — дужі і підлетіти ще вище як він . . . А вітер ось так шумів як тепер і гойдав тернєм . . . Ноги боліли, бо потріскали на сонці і збилися до груди, і як так просив Бога, аби тато не збудилися та не нагнали до роботи..."

Надлетіли з вітром нові хвилі, зашуміли жита, зачеркали галузки тернини . . .

— „Так!... Колись ось так я сидів під корчиком терня, як вітри гуляли осеню... Я пас корови по стернях враз з Катрусею... Корови блукали по розлогих полях, а я клав огник і грівся... А дим вигризав очі і летів з вітрами... Катруся вишивала виставки дрібонькими хрестиками і співала, а голос її ніс вітер по межі, а потім стернями далеко - далеко і губився десь під селом...

Зморщив чоло і старався нагадати пісню.

...„Гей вишию сорочечку чорну - чорнобриву —
Аби була така сама, як доля плаксива..."

......Так... А потім я клав хатку з прутиків, микав стерню та обкладав її загатою... А потім брав грань і підштуркував під хатку... Хатка горіла, а я бігав довкруги і кричав, що „горить!"... Катруся сварилася зі мною, щоби я не дурів..."

Вслухався хвилю в шум вітру і силувався пригадати собі ще дещо.

— „В осени вже, тямлю, як сьогодня, був вівторок — мене виряджали до школи в місто. Тато заходилися коло воза, а мама й Катруся виносили вузлики з харчами та клали на солому між драбинами... Я бачив, як мама втирали сльози чомусь з очей . . .

А вітер шумів так само як тепер . . . Я в біленькій сорочечці, вимитий і розчесаний, біг в сад під стару грушку і збирав жовті — мягкі овочі, яких збивав вітер... А грушка так шуміла, так розщибала своїм галузям...

А потім мене закликали тато і сказали, що їдемо вже. Я взяв новий капелюх, якого виплів зимою дядько Захарій, поцілував маму в руку, а вони зайшлися плачом і три рази поцілували мене в голову . . . Катруся дала мені двоє великих яблок і я сховав за пазуху... А як віз виїздив з подвіря, то мама й Катруся плакали чогось, таке гейби я на віки од їх...

А вітер так шумів, так розщибався між сухим шумилинням кукурудзи та задирав стріхи на хатах..."

Отворив очі й впялив їх в погідне небо... Неясні картини його життя пролітали в голові.

— „Мама, тато, Катруся... Я їх бачу, здається стоять перед мною... Мама похилені, зажурені, вхопили мене за руки і просять хриплим голосом: „Завтра поїдеш, мій Митрику, переночуй ще цю ніч-

ку дома!..." І плакали й цілували та просили... Тато стояли мовчазні й понурі, а потім вговорювали маму: „Пусти стара, він вернеться, таж то хрущ, а на війні треба дужих . . . То не над книжкою мудрувати!..." Лиш Катруся стояла бліда на воротах і тряслася з маленькою Доцькою, що бавилася на її руках намистом... Я вирвався від мами й побіг... Ніщо не тямив, ніщо не чув — тільки здавалося мені, що хтось біжить за мною й просить, так жалісно просить... А доріжка під мною слизька, як по дощі.. Ніби сльозами зрошена... Я летів, в мене були крила молодечого запалу!!... А вітер так шумів, так вив, як собака на морозі..."

Сонце склонилося до гір і зайнялося червоним полумям.

„Тому три дні, а видається, що перед хвилею...

Я знеможений, голодний, відбитий від сотні блукав лісами... А над вечір, як сонечко оттак ховалося від людей, я вийшов з ліса й побачив хату... Увійшов і просився на нічліг... Була старенька мати й батько та дві дочки зі свіжими обличчями й ясними головками... Зраділи мною, приняли як брата... я спав в тихій кімнатці й чув через отворене вікно, як ліс шумів... Снилася мені матінка й батенько... Матінка била головою до стіни, а батенько лежав посинілий — мертвий на лаві. Ні свічечки, ні хрестика в головах не було... А матінка заводила на цілу хату: „Ґаздо, мій ґаздо, Міхайлику мій!... Тож то лишаєш мене сироту... І що ти зробив і чим ти згрішив, що тебе так замучили тяжко?..." Я пробудився. Стелився ранок, сходило сонечко ізза ліса, а ліс шумів... Через вікно заглядали цікаво рожі тай знову ховалися... Вітер гойдав ними, як оцим корчиком тернини... Я захотів притулити своє обличчя до свіжих рож. Підняв голову й побачив, — що моя постіль і долівка кругом встелена свіжими — чарівними рожами... То дівчатка обдарували мене ранесенько ними. Я брав рожі, притулював до лиця, пестив, цілував їх і — заплакав...

Мені було жаль їх!... Вониж такі гарні, такі свіжі й невинні як правдива молодість людини, а були засуджені на смерть...

А ліс так шумів, так плакав придавлено...

Сонне небо забагрило і облило червоним сяйвом вершечки гір і розлогі лани.

Він вдивився в червоне зарево.

— „Сонечко любе, ти ховаєшся від мене? Чому? Молю тебе, ще хвилинку, малесеньку хвилиночку зажди... Якеж ти гнівне, яке червоне, як кров...

...Як кров???...

З трудом підняв руку на груди й водив пальцями по мокрому одінню.

— „Кров???... Ах! В мене також кров!... А я й забув . . . Червона кров . . . А в грудях куля . . . Я чую, вона ворушиться, о! — тепер до серця підходить, шарпає його, дрочиться... Кров, куля і — смерть... Сьогодня рано на стежі впав... я сам був, ніхто не знає, тільки мій друг, мій кріс...

А матінка також не знає, вона виглядає мене, тільки батенько дивиться кудись тепер з отих синих хмар на мене... Я знаю, мені переказували, він не жиє, його замучили невинно... А я один був, а я... один був в їх...

. . . Сонічко любе, не ховайся, поглянь ще раз! Я так любив все тебе... Я все йшов тобі на зустріч...

. . І я тут вмру? Ні! А може й вмру... Коби знали ті ясноволосі дівчатка, принеслиб свіжі рожі й вкрилиб мене... Коби знали!... Ніхто не знає...

. . . Кров, куля та смерть . . А вітер шумить, а сонічко ховається . . .

. . . Давить — дусить, серце трі . . . скає, во-ру-шиться... щось в гру-дях...

. . . Сонічко . . . матінка . . . рожі . . . кров і сме-е-е-рть.

— — — — — — — — — — —

Останні круги червоного зарева ховалися за гори . . Десь далеко втихала пісня жайворонка й десь близеньїо пітьпілітькала в житі перепеличка...

Вечірний туман стелився землею...

Надлетіли з вітром нові хвилі й пригнули аж до землі корчик тернини... З його впала відщиблена галузка з колючками й білим квітом, на мертвого-самітного борця . . .

А вітер шумів . . .

19. IX. 1917.

Яка є ріжниця між чоловіком і верблюдом?

Така, що верблюд може 8 днів з ряду нічого не пити, а при тім свою роботу робити, а чоловік в силі 8 днів пити і не працювати нічого.

Догляд Наших Природних Багацтв

ДОСТ. ДЖ. С. МЕКДЕРМИД,
Міністер Копалень і Природних Багацтв.

Природа наділила Манітобу великими ріжнородними природними багацтвами в дійсности такої великої рікнородности і засобів, що в минулих роках було загальне переконання, що ті багацтва складаються з невичерпаних засобів. Природна річ, що нічого не можна закрити від дійсности.

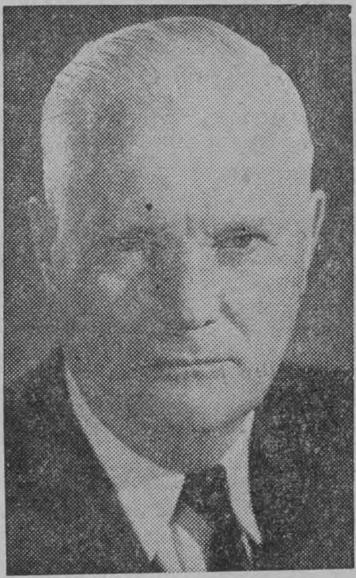

Hon. J. S. McDiarmid,

Вернімся до часів, в яких лише голуби були на услузі передавання світових новин. Або навіть трохи блище минулих літ, коли то було вірування, що великі череди буйволів будуть буяти по степах вічно. А що сталося? Голуби, як післанці зникли а великі череди буйволів змаліли так, що їх в дуже малому числі держиться в парках і охоронних місцях.

З вище двох наведених примірів бачимо, яка є велика потреба догляду природних багацтв. В Манітобі докладається всіх можливих старань Департаментом Копалень і Природних Багацтв, щоби наділені добродійства, які є власністю всіх людей в провінції, не були добичею безпотрібного опустошення а противно щоби росли в користь порядочним розвитком для всіх людей.

Недавно Манітоба мала честь одержати похвалу від Др. І. Н. Ґабрієльсона, який був передше головою американської Риболовлі і Лісової Услуги а тепер головою Управи Лісного Інституту. Він є найліпшим зберігачем природних багацтв в північній Америці. Він сказав так: „Уряд Манітоби все обдумано йшов на зустріч своїм завданням. Хотяй я не мав нагоди перестудіювати їх проекти, однак програма в плеканню москретів є надзвичайна. Я бачу, що уряд робить все обдумано і виконує на підставі доброго догляду".

Сказавши словами Др. Ґабрієльсона ваш Департамент Копалень і Природних Багацтв старався завсігди з рормислом управляти публичними багацтвами. На доказ можна навести введення реґістрації треповання в північній Манітобі. Тому кілька літ взад грозила небезпека цілковитого винищення на полі треповання. Треба було цему запобігти. І щоби забезпечити і продовжувати жерело до набування шкір, Департамент ввів райони, на яких можна трепувати і ті райони віддав за реґістрацією поодиноким треперам. Тепер кожний трепер має свою визначену околицю, на якій йому дозволено трепервати. І він знає, що йому вільно зловити тільки визначене число лісових звірят в однім році, він мусить берегти маток, бо коли їх винищить, так в слідуючім році не буде мав до чого взятися. Він мусить доглядати свого рейону.

Догляд для вдержнаня конечної висоти риб в манітобських водах. Департамент продовжує удержувати рибні вигрівальні в осередних місцевостях провінції, і кожного року великою скількістю того нарибнику наповнює не тільки більші озера провінції, які приносять великі зиски для рибної індустрії, але також і менші озера, які притягають спортовців ентузіястів ловлі риб.

Около десять літ тому Департамент начав розводити бажанти в деяких околицях полудневої Манітоби. До сім років вони так розмножилися, що вільно було їх полювати. На протязі 1946 польовання на них заборонено. Проголо-

шення заборони польовання, декотрі приняли з негодованням, однак багато годилося з розпорядженням Департаменту, бо свідомі, що Департамент пробує доглядати наших дібр тим самим способом, яким береже футрової і рибної індустрії і що повище розпорядження є для добра і багацтва провінції.

Тут за мало місця, щоби все висказати подрібно кілько старань докладає Департамент Копалень і Природних Багацтв в ріжних галузях догляду багацтв провінції. Не від річи я чуюсь до обовязку подякувати Канадійському Фармерови, що дозволив мені виказати вам ваші дійсні багацтва в лісах, ріках, озерах, землі і т. і.

ГАДКИ Й ВИГАДКИ

Воно може виглядати смішним. Але це правдою є, що жінка не буде чутися щасливою, коли не посвариться з чоловіком раз чи два рази на тиждень.

***

Великим чоловіком є той, який не стратив свойого дитячого серця.

***

Вдячному чоловікови давайте більше ніж він просить.

***

Хто зневажає многих, зневажає самого себе.

***

Хто мало їсть і мало говорить, той добре робить.

***

Хто каже, що потрафить всьо робити, нічого не потрафить зробити добре.

***

В знанню криються ці три річи: — Правда, Доказ і Переконання.

***

Чоловік з малим образуванням подібний до жаби, яка — не бачивши моря — думає, що її калабаня є великим морем.

***

Замкнені гадки дусяться і гинуть.

***

Більше людей є таких, які хотять щоби їх любити, ніж таких, які хотять других любити.

***

Жийте щоб вчитися, а навчитеся жити.

***

Чоловік, який вірить, завше осягне свої бажання.

Хто не боїться будучности, той тішиться теперішністю.

***

Хто багато говорить, той мало слухає.

***

Слава є перфумом героїчних діл.

***

Ті, які найбільше помиляються, находять помилки в других.

***

Красноріччевим є той, хто говорить все те що треба, не більше.

***

Природа не знає відпочинку в поступі і розвою, і карає всіх тих, які не наслідують її.

***

Хто завидує другим, той понижає себе.

***

Забобонність робить чоловіка дурним, а скептицизм (недовірчивість) робить чоловіка варятом.

***

Один добрий чоловік на землі вартує більше, як два ангели на небі.

***

Йти в суд значить те саме, що стратити корову ради виграння кота.

***

Чоловік може жити без любови, але без чести ні.

***

Жаба є дуже дивне сотворіння. Коли сидить то майже стоїть, Коли йде, то майже летить. Коли співає, то майже плаче. Не має ні розуму, ні хвоста. І сидить на тім, чого не має.

***

Авґуст Тисен ,німецький сталевий король, почав бизнес із шість тисячами долярів, а лишив сто міліонів долярів. Вмер в 85 році життя. Не багато людей можуть зробити те саме.

***

Чоловік не повинен любити себе більше, як свойого сусіда.

***

Любити і бути мудрим є для хлопця неможливим.

***

Сварка залюблених відновлює любов. Хто ніколи не зміняє своїх поглядів, той ніколи не справляє своїх помилок.

***

Правда, так як діямант, завше любить світло.

М. Г. ГИКАВИЙ.

Розвиток Цивілізації

Ми живемо в двадцятім століттю. Спосіб життя тепер є дуже скомплікований. Не те, що було тисячі років тому. Це є доба великого технічного розвитку й матеріялізму.

У великім місті життя є далеко більше скомпліковане, як на фармах. Однак вже й по фармах, з приходом авта, радія, трактора, елєктрики, рухомих образків і т. д. життя не є тим, яке було коло десять, двадцять літ тому.

Це все є цивілізація. Ми є цивілізовані. Так ми кажемо. Але щож це таке цивілізація? Звідки вона? Чому, як і де вона повстала?

Історія це довга, однак щоби зрозуміти її розвиток, не конечно аж надто великої книги.

От, лише забудьмо, що ми жиємо тепер і в теперішних обставинах, а маґічно перелетім кількадесять тисяч років назад, і спустімся десь, скажім, в середній Европі. Що ми бачимо?

Бачимо сотворіння, яке ходить на двох ногах, обросле волоссям та вбране в шкіру із звірини, яку те сотворіння вбило. Це є один з наших предків.

Не входячи в те, що було перед тим, поки те сотворіння, подібне до чоловіка, почало ходити на двох ногах та мати подобу чоловіка, якого будь помешкання або пристановиска воно не мало.

Чоловік жив життям дуже подібним до життя звичайної звірини. Їв сирове мясо, пив кров та воду, нападав на інших звірів і блукав по горах, лісах та дебрах, де можна було дістати добичу на прожиток.

Перший дім

Блукаючи одного разу по горах та лісах серед дуже поганої погоди, а до того ще й виснажений голодом, побачив він печеру. Додумуючись, що це буде добра охорона від погоди, а також і безпечне місце від диких звірів, заліз він до цеі печери. І справді не розчарувався. Знамените місце. Тож чому не заходити сюди завше, чи на ніч чи підчас неприятної погоди, замість ночувати десь на дворі та наражатися на небезпеку. Люди замешкали в печерах, жиючи вже в ліпших обставинах, як передше.

Оттак печера стала першим домом.

Перші знаряди

Убивши звірину, не легко міг наш предок здерти з неї шкіру та дерти кавалки мяса. Припадково одного разу побачив досить острий камінь, який багато поміг йому. Ним вже було легше здіймити шкіру та різати мясо.

Одного разу він, нехотячи, кинув своїм каменем до іншого каменя, так що кусник з нього відломився і лишилось остре вістря. Побачивши це, він зрадів. А ще більше зрадів, коли попробувавши різати ним, побачив що цим новим каменем багато лекше різати. Після цього він все робив собі такі вістря з каміння. А багато пізніше він відкрив, що камінь можна точити другим твердшим каменем. Це був великий винахід. По цім різання мяса чи інших річей стало багато легше.

Відкриття перших цих камяних знарядів кинуло наших предків далеко наперед в тодішній цивілізації. Бо подумаймо лише, де ми нині знаходилисяб, якби не ріжні знаряди, якими послугуємося кожного дня, вилки, кліщі, долото, гибель, ключ і т. д. Якби не знаряди, ми не моглиб того всего мати, що маємо, бо всі річи, яких вживаємо, є роблені знарядами.

Та найбільше й найважніше відкриття ще було не прийшло.

Відкриття вогню

Вогонь відкрили наші предки випадково.

Могло це статися підчас громової бурі, коли грім вдарив в дерево і воно почало горіти. Тоді міг початися великий лісовий вогонь. Один з цих первісних людей можливо знайшов неживого спеченого звіра в згарищах. Попробувавши їсти його, закушав ліпший смак як в сировім мясі, і додумався, чомуб то не спечи вбитого звіра у вогні. Він міг занести

горючі кавалки дерева до своєї печери і там тримати вогонь стало, та уважати, щоби не погас. На цім вогні міг він припікати мясо та частіше його з смаком заїдати. Інші могли носити вогонь від нього до своїх печер.

Могло це статися й в інший спосіб. Припадково міг десь хтось кинути один камінь на другий так що іскри посипалися. Любуючися цими іскрами, він міг кидати дальше каменем і викрешувати іскри, поки вони не запалили якого сухого моху близько каменя.

Аба може десь, виробляючи який знаряд, чоловік тер дерево до дерева, аж вогонь почався.

Ми не знаємо напевно, якраз як вогонь відкрито, але можемо бути зовсім певні, що його відкрито випадково.

Маючи вже вогонь, тодішні люди зажили дійсно в модерній добі. Через нього їх життя значно змінилося і полекшало.

В печері вже було тепло при вогні й зимою. Ціла велика сімя могла засісти навкола вогню в печері вигідніше, як перед тим.

Мясо могли вони печи, не їсти його сировим, як передше.

При помочі вогню можливо було вже виробити багато більше всяких знарядів. Це поліпшало спосіб життя дуже значно.

Та дуже важним є це, що оці дикуни, наївшися печеного мяса та засівши навколо вогню в теплій і освіченій печері, вже мали трохи вільного часу. Життя стало багато легшим. Це вже не була вічна погоня за добичею.

А маючи вільний час, почали вони одні другим оповідати про свої пригоди. При цім воним вчилися, вироблялася мова; нові слова треба було видумувати, щоби висловити свої думки.

Одні до других заходили у вільний час, познакомлювалися та розомвляли. Це був початок громадського життя. Був це початок і родинного життя.

Так бачимо, як багато вогонь причинився до розвитку цивілізації.

В дійсности вогонь є цілою основою цивілізації. Без нього ми сьогодні пототонулиб глибоко, глибоко в тім, що давно було. Бо не багато теперішних річей, які ми вживаємо, або які дають нам життя, є вироблені без помочі вогню. Всякі знаряди, залізні й деревляні, одежа, пожива, доми, залізниці, авта, аеропляни, радія, дороги і взагалі все — що є, бе вогню булоб неможливе.

Перші домашні звірята

Літом жили передісторичні люди біль ше всякими дикими овочами й дики мясом. Зимою, однак, їх прожиток му сів залежати виключно від диких звір Де була звірина, там і вони мусіли йти.

Одного разу хтось з цих людей знай шов маленькі новонароджені песята і за брав їх з собою до дому. Там вони виро сли й присвоїлися.

Тепер вже було життя трошки лекши бо пси помагали в полюванню та в обо роні печери від інших диких звірів.

В той сам або подібний спосіб бул присвоєні й інші звірята, от як вівці, ко рови, кози і т. п.

Пізніше дикі птахи були присвоєні та кож, задля їх здатности на поживу.

Сьогодні в господарстві ми маємо мно го присвоєних, домашних звірят та пта хів, які колись давно були дикими. Во ни для нас тепер майже необхідні, б що ми, приміром, робилиб тепер без ко ней, коров, овець, безрог, курей, качо гусей і т. д.?

Присвоєння диких звірят і птахів наш предки знова зробили великий крок впе ред в напрямі цивілізації.

Початок рільництва

Дикі овочі, як вже сказано, були ко лись частю поживи літною порою. Та н разі ніхто ще не знав тайни про ріст ро стин.

Одного дня один чоловік, наївшися я когось овочу до схочу, приніс трохи д дому. Дома їли його діти той овоч т кидали кісточки (насіння) на землю не далеко печери. Пізніше побачили всі, щ там, де вони ці насіння кидали, виросл деревця, на яких росли такі самі овочі, я кі вони раніш їли. Оце дало їм до зрозу міння, що всякі дерева та рослини мож на садити де-небудь.

Також припадково показалось, що на сіння ростуть скорше й краще на зем зрушеній, подрапаній.

В такий то спосіб наші предки освоїл не лише звірята, але й всякі ростини, як стали поживою як для них самих, так для освоєних звірят та птиць.

Це був також великий крок вперед поступі й боротьбі за краще й легш життя.

Так ми жиємо і нині, із освоєних звірят та рослин.

Рільництво в Єгипті

Полишім цих людей в Европі, а перейдім до Єгипту. Розуміється, що коли ми переходимо до Єгипту, то минуло вже сотки тисяч або й більше років від того часу, коли первісні люди жили в печерах.

В Єгипті обставини були більше сприятливі для поступу людства, як в котрій будь іншій частині світа. Тому то там людство зробило величезний поступ. Алеякіж то обставини були там так дуже сприятливі для розвою цивілізації?

Ось вони. Перше — в Єгипті, на берегах великої ріки Ніль земля була дуже родюча, урожайна. Друге — було там подостатком води й вогкости для росту всяких рослин.

Бажання поліпшити свій стан і рівень життя є природним інстинктом в кожної нормальної людини. Цей інстинкт завше був, є й буде тою силою, яка тручала, тручає і буде тручати людство в своїй погоні або боротьбі за краще й вигідніше життя.

Знаючи, що насіння, кинене в родючу землю, зародить обильно, старинні єгиптяни якраз це й робили. Жили вони над берегами Нілю, який ще й до нині кормить велике населення, сіяли руками збіжжя, руками й збирали його і це становило для них найважнішу поживу. Овочі росли на пальмах самі без садження чи сіяння. Коло них не потрібно було працювати.

Одежі не треба було багато, бо клімат там завше теплий.

Отже що мали єгиптяни до роботи? Дуже мало. Мали багато вільного часу. А зовсім природно, що коли чоловік не має багато праці, а має досить вільного часу, то він тоді звертає більше уваги на справи душевні. Більше часу має він думати, розмишляти та застановлятися над всякими річами.

Так було з єгиптянами. Отже тут якраз зродилися перші прикмети дійсної цивілізації — розвитку думки.

Будівля домів

Занимаючись рільництвом, люди не могли мешкати в печерах. Перше тому, що там, де земля надавалась на рільництво, була рівнина, і печер не могло бути.

ЧОМУ НЕ МАЛАБ ДИТИНА СПАТИ ЧЕРЕЗ ЦІЛУ НІЧ?

Ви разом з вашою дитиною потребуєте спати. Тут є легкий спосіб, якого доконює багато мамів. Дозвольте молодій п-ні Б. з Винони, Онтеріо, переповісти вам власними її словами: „Що ночі, наколи ми положилися до ліжка, дитина начинала плакати. **Baby's Own Tablets** змінили все. Що за божественна поміч!"

Baby's Own Tablets помогли мати відсвіжуюче спання через прочищення з трійливих останків, які докучають спочинкови. Не має „усипляючих" приправ чи затуманюючих наслідків.

Солодкого смаку, легко дається потовчи на порох, як що бажаєте —, **Baby's Own Tablets** дає скору поміч в недомаганню в часі зубкования, затвердження, горячки, переладованого жолудка і інших менших слабостей дитинства. Пробуйте їх. 25 центів.

BABY'S OWN Tablets

По друге, чоловік мусів мешкати там, де його поле знаходилося.

Це примусить людей будувати доми, а не шукати за печерами. Ці перші доми виглядали зовсім на буди а не на хати. Були вони збудовані з грубої осоки, що росла понад Нілем. Та всеж таки ці будки охороняли людей від холоду та дощу.

Та з часом придумали люди ліпший спосіб. Брали глину з берегів ріки, мішали з нею посічену осоку, або очерет, робили з цеї мішанини цегли, які засушували на сонці і з тих цегол будували вигідні хати.

Перші оселі

Людина завше була сотворінням товариським, громадським і це значить, що люди завше жили в ґрупах, а ніколи не жили зовсім окремо від всіх інших людей.

Навіть ще тоді, як жили люди в печерах, то жили життям громадським, або

товариським. Розуміється, що кожна сімя мала свою власну печеру. Та полювати ходили вони гуртом, бо одному не можна було сполювати звіра в лісі. Отже задля загальної користи, помочі й оборони жили й жиють люди громадами, значить гуртово.

Обставини в печерських часах не позволяли на те, щоби люди жили великими громадами в купі. Не завше можна було здобути досить поживи, та й печер не було багато при купі.

В Єгипті, однак, обставини позволяли людям жити громадно. Побудувавши свої домівки близько одні других, та живючи в купі, одні другим помагали в роботі, та і боронились разом, коли було цего треба.

Само собою, здавалосяб, що громадське життя, яким жили єгиптяни в тих часах, не відзначалося нічим важним. Та ні. Громадське життя в оселях витворило потребу якихсь правил, або законів, яких громадяни мусять придержуватися.

Перші закони

Мешкаючи в печерах, люди придержувались законів, чи правил, подібних до тих, яких дикі звірі придержуються, іменно — хто сильніший, або хитріший, того право.

Та в Єгипті вже цего було менше. Людський розум був вже більше розвинений і люди почали руководитися більше розумом, ніж природними пристрастями, чи поривами.

Так довго, як всі придержувалися законів, життя було веселе, щасливе і безпечне.

Тому маємо ми і тепер закони. Вони є на те, щоби наше життя і наш маєток були безпечні і щоби був порядок в громаді, а то й в цілій державі.

Громадське життя вимагає законів, без них воно булоб може й неможливе.

Початки перевозу

До цего часу всякі тягарі перетягано самими людьми. Ніхто ще не придумав був того, щоби вживати звірят до перетягання річей.

Аж одного разу один лінюх — залінивий йти піхотою, придумав спосіб — виліз на осла і їхав. Другі побачили це і те саме робили. А потім вже й інші тягарі ставили на ослів і так перевозили річи з одного місця на друге. Вживали потім не лише ослів, але й волів, верблюдів т ще там інших освоєних звірят.

Трохи пізніше придумано спосіб тя гання. Привязували до звірят тягар і пе ретягали річи по землі. Ще пізніше т саме робили вже на плоскатих санях. З таку річ, як колесо ще нікому й не сни лося.

Початок торговлі

Одного вечера один єгиптянин сиді собі на дворі та відпочивав. Несподіва но якийсь чужинець зявився. Представ ляючи себе, він сказав, що походить з країни досить далекої і що там того ро ку вродилось мало збіжжя. Прийдеться їм хіба голодувати, як не дістануть його Запитав, чи тут не мігби він дістати тро хи збіжжя.

Єгиптянин відповів, що в них є подо статком збіжжя, та цей чоловік тут чу жинець. Ніхто його тут не знає. Тоді чу жинець сказав, що в його країні плека ють мало збіжжя, а за те багато овець й худоби. Він хотів їх взяти з собою, що би заміняти за збіжжя, та через далеку віддаль неможливо було. Однак сказав він, що має коло себе дуже дорогоцінне сине акміння, коріння й перфуми.

Всі жителі села збіглися подивитись на цего чужинця та на його дорогоцінности Жінки захотіли перфум.

Отже й зроблено торговельну угоду Єгиптяни взяли сині камінці, коріння й перфуми, а чужинцеви дали стільки збіж жя, скільки міг взяти з собою на свої верблюди.

Від того часу провадилась торговля між ріжними країнами, оселями, а навіть і в кожнім селі.

Подумаймо лише, що торговля зна чить сьогодні! А мала вона свій початок тисячі років тому в Єгипті.

Може це й є поясненням факту, чому жидівський нарід занимається майже ви ключно торговлею та бизнесом. Бо жи ди походять з цеї раси людей, яка запо чаткувала торговлю. Жиди вже тисяч літ занимаються цим ремеслом. Не див но, що вони такі хитрі в цім!

Початок перевозу водою

Вже здавна єгиптяни завважили, що очерет пливе поверх води. З того доду мались, чи не робитиби великих кошів з очерету і в них перепливати через ріку на другий бік. Так і робили.

У Вавилоні знов почали робити лодки з древ. Видовбували дерево з середини так, що лишалося тільки наче корито.

Ще пізніше у Вавилоні зачали робити більші лодки. Робили дошки з дерев, збивали їх міцно до купи і так виробляли не лише лодки, але й малі кораблі, які посувалися по воді при помочи вітру.

Цей винахід дуже причинився до розвитку торговлі між країнами розділеними морем.

Перше колесо

Тяжко й невигідно було тягати тягарі по землі. Одного разу хтось завважив, що коли підложити круглий кусень дерева під тягар, то багато легше його тягнути. Тоді вже підкладали валки під тягарі, коли їх тягнули.

Аж один хитрий єгиптянин придумав, щоби не уживати валків, лише втяти два колеса з дерева, прічіпити їх по боках тягару і так лекше буде його перетягнути.

Це дало початок способови перевозу річей на колесах.

А подумаймо, яку важну ролю колесо відграє в нинішнім життю. Все на колесах котиться — потяги, авта, вози, навіть літаки. А всякі машини — все колеса й колеса.

Освоєння коней

Коні грають тепер дуже важну ролю в рільництві, а недавно грали вони ще важнішу ролю.

Коні колись були дикими звірятами, так як і много інших. На них полювали навіть задля поживи.

Кілька тисяч років тому їх освоїли вавилонці, а потім і єгитяни. Старинний Вавилон знаходився колись там, де тепер Ірак. Перші коні походили з Вавилону, або сусідної Арабії. Ця країна була колись джерелом коней.

Освоєних коней вживано тоді до тягання й перевозу тому, що вони швидше йшли, як осли, або верблюди.

Перше письмо

Перед около чотирма тисячами років перед Христом не було жадного способу писання. Письмо ще тоді не існувало, а не існувало воно, бо не було потреби його.

Та з приходом торговлі, більше подорожування, наукових дослідів і взагалі з розвитком життя, витворилася потреба якогось способу пересилання повідомлень, записок і т. д.

Перше письмо було писане образками на камені, кости або іншім твердім матеріялі. Маленькі образки або рисунки вирізблені на таких твердих плитах, були нічим іншим, як думками висловленими тим, хто їх писав.

З часом це писання образками змінилося настільки, що ті образки вже виглядали більше на значки або букви. Це письмо в історії називалося гієроґліфами.

Пізніше винайдено спосіб виправлювання шкіри, яку названо „папірус". Від тоді писали вже на цім папірусі, не на камінних, або глиняних плитах.

Ще пізніше сирійці та фенікійці змінили дещо й поліпшили спосіб писання. Фенекійці створили перші букви. Много з них були навіть дуже подібні до тих, які вживається в друку сьогодні.

З винайденням папірусу почали також вживати пер, вироблених з грубого піря. Писали вже й чорнилом.

В 19-ім століттю винайдено папір (наз-

Не Занедбуйте того ЩИПКОГО Болю від РЕВМАТИЗМУ!

Хто буде робити Вашу роботу, як Ви будете відправлені? На першу ознаку болю або штивности, беріть **Templeton's T-R-C's,** медицину спеціяльно споряджену для пільги у болю який спричиняє Ревматизм, Нюратис, Артритичні Болі і Штивність, Ломбеґо, Сайетика, Невральґія.

MR. C. A. MERKEL,
Crestwynd, Sask.

„Через 25 літ я терпів на ревматичні мускулівні, суставні, на ломбеґо, невральґію і сайетику. Страшні болі в долину моеї правої сторони були більші чим я міг видержати. Особливо з моїми ногами було дуже зле. Мої пальці були дуже гарячі, пріли наче горіли. Нема слів описати ті страшні наглі болі, тяжкі страждання в моїх бедрах, ногах і боках, в плечах, в пахах та животі.

Це був щасливий день для мене, коли я рішився спробувати **T-R-C's.** По ужиттю кілька пачок, я відчув поліпшення. **T-R-C's** помогло найти дійсну полекшу перший раз по довгім часі. Я чуюся наче на світ народився. Мені тяжко повірити, що моє тіло не терпить більше. Я від серця раджу вживати **T-R-C's** кожному, хто терпить так, як я колись теріпв."

Через більше чим 25 років **Templeton's T-R-C's** були уживані тисячами щасливих людей подібно як Мр. Меркел які дізнали пільгу у болю і терпінню. Для скорої пільги уповайте на **T-R-C's.** Дістаньте пуделко нині. 50ц., $1., у аптикарів, загальних склепах. T. 14.

ваний від папірусу) і сталеве перо і з тим писання дійшло нарешті до зовсім розвиненого стану.

Більшість людей в світі пишуть звичайно з ліва на право, починаючи з верху. Фенікійці писали з права на ліво, греки також колись в давнині так писали. Пізніше греки писали одну стрічку з права на ліво, а слідуючу з ліва на право, відтак знов слідуючу стрічку з права на ліво і т. д. Нарешті і греки приняли той спосіб, яким пишемо тепер, то є — з ліва на право. Китайці й ніпонці ще й до нині пишуть в зовсім інший спосіб: їх письмо пишеться з гори в діл, починаючи з правого боку паперу і йдучи на ліво.

Бачимо отже, як письмо витворилося, чому, як розвивалося і що не в кожній країні воно є однакове.

Азбука це твір букв, які представляють ріжні звуки в мові. Кожна мова має свою азбуку. В ріжних мовах азбуки ріжняться в деяких звуках і числі букв. На примір, в многих мовах є звук „х", а в анґлійській азбуці такого звуку зовсім нема. Анґлієць не може вимовити „х". Німецька мова має деякі звуки, яких анґлійська та інші не мають. Те саме є й з іншими.

Около дві тисячі років перед Христом в Сирії вживано азбуку, яка складалась з 22 букв і яка була першою азбукою в світі. Її вживали жиди й інші семітські народи. А винайшли цю азбуку фенікійці. Пізніше переняли її греки.

Коли Греція зі своєю цивілізацією приупала, перебрали її римляни, дещо змінюючи азбуку і додаючи кілька нових букв. Римляни знов, завоювавши Британію около 50 років перед Христом, дали свою азбуку британцям, які й до нині вживають її з деякими малими змінами й додатками.

Німці вживають ґотську азбуку, зовсім іншу від римської. Французька азбука азбука походить також з римської, лише що не має букви „W".

Азбуки східних народів зовсім інші від західних. Вони складаються з більшого числа букв. Ніпонська азбука складається з 73 букв. Інші східні азбуки складаються з дуже багато букв.

Письмо є дуже важною основою нашої цивілізації.

Єгипетська цивілізація.

Так, як і інші колишні держави, Єгипет упав. Дожив він до того степеня свого розвитку около 2750 років перед Христом. Від того часу єгипетська слава й цивілізація почали приупадати. Та ця цивілізація була високо розвинена.

Єгиптяни вірили в життя поза гробом. Вони були людьми релігійними. Факт, що вони зберігали мертві тіла, не даючи їм гнити, та що сьогодні ще в Єгипті стоять піраміди, є доказом на це. Віручи в позагробове життя, єгиптяни ховали померших в пірамідах і завивали їх тіла так, щоби вони оставались цілими. Такі тіла називаємо муміями. Бідні люди звичайно ховали померших в маленьких пірамідах, які піски вже давно позакривали. Багатші люди клали великі піраміди, а царі, фараони клали величезні й дуже високі. Височина піраміди вказувала на матеріяльний стан родини. Слово „піраміда" походить з єгипетського слова „піремус" що означало високий". Важне однак те, що ці піраміди є доказом віри єгиптян в позагробове життя.

Єгиптом управляв цар, що називався фараоном.

Люди ділилися на три клясі — священики, жовніри й простолюддя.

Єгипетська література була високо розвинена. Була вона писана на „папірусі", яких много ще й до нині задержано в музеях. Писали в них про медицину, астрономію, фільософію, мистецтво і на інші теми. Цікавим є приміром, що байка про Синдерелу й її шкляний черевичок була написана єгипетським письменником.

Мистецтво єгиптян також було високо розвинене. Викопалини в деяких частях Єгипту показали, що в Єгипті була гарна архітектура й мистецтво в формі різьбарства.

В науці мали вони астрономію, ґеометрію, медицину (лічення) і фільософію.

Приупадаючи, єгипетська культура почала переходити до Греції. Це сталося тому, що в той час Єгипет провадив з Грецією найбільше торговлі й мав найбільше торговлі й мав найбільше стичности з греками.

Що греки дали від себе

Греція причинилась до розвитку цивілізації більше, як який інший нарід, що коли існував. Греція була першою дійсно цивілізованою країною.

Греки дали нам демократичну систему

уряду. Вони були перші, що мали дійсно демократичний лад в себе.

Грек був добрим та мудрим учнем. Він не встидався вчитися від других. Таким способом він все вчився і набирав більше й більше знання.

Кожний грек був артистом та майстром в своїм фаху, якийби то він не був. Греція була державою артистів - майстрів.

В них було майже перфектне урядування на демократичний спосіб. Кожний грек був майже ідеальним громадянином.

Коротко кажучи, греки дали цивілізації — 1) багато клясичної літератури, яку ще й до нині ніхто не перевищив; 2) демократичну систему уряду; 3) початки музики та музичних інструментів; 4) початки релігії; 5) початки медичної науки; 6) початки різьбарства й інших галузей мистецтва та 7) свободу думки. Майже всі галузи теперішної цивілізації можнаби дослідити до грецької, бо там вона почалася, там був її корінь.

Римляни

Коли Греція стояла на вершку своєї цивілізації, почали на неї нападати дикі орди зі сходу. Грецькі поети, вчені та взагалі вся вища верства народу мусіла втікати й залишити рідний край. Втікали вони найбільше до Риму, бо там було тоді найбезпечніше жити.

З цеї причини римляни почали розвивати цивілізацію, розуміється з ініціятиви грецьких вчених.

Римляни розвинули в себе до високого степеня літературу, будівництво, або архітектуру, різьбарство й інше мистецтво, демократичну систему уряду та мілітарну штуку.

Завоювавши Британію в роках 55-54 перед Христом, римляни вщепили там багато своєї цивілізації й культури.

Християнство

Говорячи про цивілізацію, не можна не згадати про християнство. Воно являється чи не найважнішою основою цивілізації. Знищмо християнську релігію, тоді наша цивілізація пічне хитатись й валитися.

Християнську віру дав нам Христос, який походив з народу ізраїльського. До поширення цеї віри причинилися, в першій мірі, його апостоли, а потім інші, наслідники апостолів.

Чи Може "American Rheumatic Pain Salve" Помочи Вам?

Так, вона може помочи, наколи ви терпите на Ревматизм — Саєтику — Артритис — Нюрайтис і Перестуду. Провіреннями випробувано, заки цю масть віддано до публичного ужиття. $1.00 і $2.00 міри. Купіть і пробуйте її на собі. У всіх аптиках або пишіть до:

AMERICAN DRUG & CHEMICAL CO.
2323B Bloor St. W. Toronto 9, Ont.

Винаходи

Дуже важним чинником в теперішній цивілізації є ріжні важні винаходи. Своїми винаходами винахідники дуже багато причинилися до розвитку цивілізації. На примір, деб ми сьогодні були, якби не винахід електрики, ґазолінового мотора, друковання, радія, телефону, телеґрафу, кораблів і багато іншого?

Закінчення

Оце є, вкоротці, історія розвитку цивілізації до теперішних часів. А яка буде цивілізація тисячу років від тепер? Ніхто не знає й не може знати. Це належить до будуччини.

Можемо однак бути певними, що за тисячу років світ буде зовсім інший від теперішного. Зміни зайдуть не так політичного характеру, як більше економічного.

Науково ми стоїмо далеко дальше на переді, як політично, або економічно. Іншими словами сказавши, наша наука й техніка є розвинена, але треба нам конечно інших громадських засад і економічної системи, яка далаби кожній людині однакові права й нагоди.

Дивімся в будучність та пробуймо передбачити, що в ній є. Однак щоби можна передбачувати вперед, перше треба знати минувшину, а це є історія.

Словарі пояснюють слово „цивілізація" так — культура, рафіновання, віддалення від стану дикости.

Чи світ сьогодні є дійсно цивілізований? Лише маленька частина його.

Отже перед цивілізацією лежить ще довгий шлях. Цивілізація лише почалася!

Г. КВІТКА ОСНОВЯНЕНКО

Пархимове Снідання

(Гумористичне оповідання)

Не було і на всій слободі дурнішого як Пархим Шеревертень. А й слобода немала була! Опріч того, що в неділю сходились баби слободи та з блищих хуторів, і приносили на продаж і масличко і сметанку і яєчок і буханців і соли товченої і всякого такого товару, а то ще двічі на рік були і ярмарки в тій слободі: одна об теплому Олексію, а друга об перших Парасках.

І чого то на тих ярмарках не було? Аж з самого города приїздив крамар із залізними звіздочками: кому, знаєте, треба чоботи підбити. Та бував і купець з хорошим товаром: з фіґами та з родзинками і з синим камінцем. А вже циганів отих коноводів і мошеників, які обдурюють нарід, так і не розминешся. Обманув, вкрав, обміняв личко на ремінець, та й дальш . . . Так через такі ярмарки це вже не слобода звалася, а містечко. І скільки там було народу, які там жили і на ярмарки наїздили, а не було дурнішого, як, я-ж кажу, Пархима Шеревертня.

Еге, дурний собі, та таки оженився, знайшов собі жінку. Пожалуй, багатенький бо був, а через таку благодать дівчата не дуже дивляться, чи хороший чи поганий, чи розумний чи придуркуватий: аби в кишені повно було. Ось і тут такички. Тільки задумав женитися наш Пархим, якраз і вискочила за нього дівка бойка; сама й посватала себе за нього, сама й весіллям орудувала, і як хотіла так і вправилась.

Вона була попереду наймичкою в городі, по купцях, так знала всякії порядки, і світу повидала. А якось то навернулась в свою слободу, бачить, що Пархим, зоставшись після батька сам собі, господар, не на нічого й не вміє кінців ні в чому звести, а худобини сила! Вона й підлізла до нього своїми теревенями... а завтра вже й рушники подавала, а в неділеньку і весілля відбули!

Люди дивувалися: „Чи не навіжена та Настуся (так її звали), що йде притьмом за дурня, за Пархима Шеревертня?" А вона собі байдуже! „Нехай," каже, „що хочуть, говорють, а я своє робитиму.

Та й приняласяж добре! Все поприбирала до своїх рук. Мужикови коли дасть коли добре пообідати, то то йому і празник; а так частісінько окроме сухого хліба через цілісінький день нічого не побачить. Одежа на ньому абияка, сорочка розхрістана, чоботи пірвані, а частіше і зовсім босий. Пика невмита, борода неголена... і таки зразу можна було бачити що він є.

Самаж — так ну! Виряжена неначе міщанка. Свекрушині і плахти і очіпки і намиста одвічають по всяк день! Ласо їсть, на мягкому спить, і така виходилася що молодиця хоч куди! А зубата була! Вже не заїдайся з нею ніхто. Тільки зачепи її, так разом як залящить, затріщить, загомонить, перекоренить і батька й матір і весь рід, і таких прикладок поприклада, що й не додумаєшся, відкіля вона всього набралася. І вже її ні защо не переговориш. Як вода, бува, греблю прорвавши, і біжить і шумить і реве і клекоче, так і Настя, як з ким счепиться. Вже пак не дурно стільки прожила в городі.

Швидко стали знати її і переїзні. І купець і панич і крамар і ремесник і школяр, як тільки їдуть через слободу, то вже неодмінно і заїдуть до Настусі. І хочби як ще зранку було, що можна булоб верстов з десяток віхати — ні, і не кажи: зостануться ночувати, хоч як. Та вмілаж всіх привабити до себе. Купцеви зараз чайничок настановить — а все мала в себе; простому народу доброго борщу з салом постановить, паничеви молошної каші подасть. Старенькі пани не заїздили до неї, зараз скаже: „не приймаю нікого." Та так вчастує всіх, що довго згадують Настусю.

А Пархимови то не було добра, а як заїдуть постояльці, так йому зовсім халепа! Знай жінка посила його но всій

слободі: біжи туди; достань того! принеси те! Набігається лебедаха, втомиться, засапається, дума ніччю відпочати. Так кудиж! Жінка протурить його до постояльцевих коней: і сіна надкладай, і дивись, щоб безперестанно їли, і щоб хто коней не вкрав, калавур і не відходь від них: а в хату і не думай забиратись, не смій і носа показати! То Пархим було й слуха жінки: ходить коло постояльцевих коней і тільки чує, як в хаті чарки бряжчать, миски цокотять, і хазяйка з постояльцями щебече, та не в лайку, і не в спор: в них все йде до ладу. А Пархим ходить та голодний дрижаки їсть по холодній зорі, не маючи в ніщо і одягтися! Терпів таки багато, сердега, від такої жінки.

Як діла нема дома, піде було блукати по селу. Вже й знали всі, що він терпить дома від жінки. Хто було закличе, нагодує його, хто й додому палянички або грудку каші дасть... І Пархим, де було вздрить, що люди чогонебудь зійшлися, то й він тутечка. Слуха собі готового, а вже свого не питай. Наслухався, скільки йому треба, й пішов. І то з нього.

Сидячи раз з людьми біля волосного правленія, слухав дечого багато, і про те далі стали росказувати, як жінки своїх мужиків обдурюють. А що найгірш, як пічне жінка вередувати, забажаючи або нового очіпка або яловичини чи всякої ласощі, або часом грошей забажа. І стогне вона, і недужа, і ні знать-що говорить і буцім що її представляється, і чоловіка гонить з очей, і лає його на всі заставки. І таку волю через вередування візьме, що бідному мужикови й підступити до неї не можна. Ходить сердешний по сінях, руки ломить та вбивається за бідною жінкою. Тут вже й знахарка поспіла. І що то! Чого не робить чого не діє: і підкурює, і шепче, і вмива, і злизує, нічого не лекше.

Мужик аж до ніг до знахарки припада та просить:

— Тітусю! Ослобони жінку від біди! Цілий год матірю зватиму: що хочеш, заплачу, тільки порятуй її!"

— Але вже я не радаб її помогти! — каже знахарка: так щож, коли дано, та ще й вміючи. Це чоловіче, дала твоїй жінці вдова, яку може ти й знаєш...

— Та як же? Знаю, знаю. Ще вона і дівкою була, так було...

— Та так-же, так. Це вона хоче звести твою жінку щоб опісля самій за тебе вийти.

— А щоб вона не діждала! Я вже ліпше візьму Хвенну, ось що за Терешком Бульбахом, коли овдовіє, а її не хочу.

— Так бач, не знаю, чим і ослобонити твою жінку!

— Та вже чим хоч, а тільки зведи її: я кошту не пожалію; бо як вмре, так сам похорон більш буде коштувати як ліка.

— Так хіба ось що зробимо: Купи лишень її кавяру солоного та булочку, нехай вона поїсть. А як після цього захочеться її пити, так ти її купи осьмуху пива; нехай пє скільки захоче. А далі вже щоб не гірко було після пива, так купи її медяничків, родзинків, чорносливу. Нехай наїдається добре, поки аж спотіє. Та тоді вже будемо прислухатися, чого вона з немощі забажа, та швидче її і купиш, щоб лихо прогнати.

Сердега мужик всього того накупить: наїсться жінка, напється, та й почне кричати: „Ой про-бі! очіпка хочу! очіпка по вишневій землі з зеленими розводами!.. Про-бі такого хочу, як і на дячисі!..."

— Та купуй, Охриме, купуй мерщій! Бач чого лихоманка забажала? Поставляй її все, а то щоб до вечора не вмерла.

Побіг Охрим, купив, подає жінці... Тут лихоманка, як побачить очіпок, та так стрясне болящу, що на силу влежить: а далі й почне стогнати та охати і ледви каже: „Колиб ще мені... тепер... та пять кіп... то я й вcomponents..."

Тут жінка стогне та бажа, а тут знахарка нападається, щоб давав мерщій, щоб лихоманка, гроші побачивши, зовсім відійшла від неї. Нічого Охримови робити! Вийма з кишені гроші, лічить пять кіп, та всеж то новими пятаками, кладе біля жінки . . . Жінка стогнучи бере без ліки. Загарбала всі, і вже і встала й пішла поратись і сюди й туди... і ще до вечера разів тричі з мужиком полаялась.

Оттакі-то вередливі жінки в бідних, сердешних простих людей. Добре панам жити, що в них жінки і не сміють і не зуміють так вередувати. В них жінки як по струночці ходять і проти волі чоловіка ні в чім ні чичирк!

Про таке жіноче вередування слухав наш Пархим, та й взяв собі на розум; та йдучи до дому, й каже сам собі: „Не яж буду, щоб я не зробив по свому! Вистачай, жінко, кат бивби твою матір! Вистачай все! . . .

Як прийшов до дому зараз і почав стогнати на всю хату і пробирається, щоб то злісти на піч . . .

— А якого гаспида ти там стогнеш? — пита його Настуся, дивуючися, що її дурень та осміляється без спросу лізти на піч.

— Але, гаспида!... Колиж я недуж...! І в груди коле, і в бік штрика, і в спину шпига, і напоперек не піднімуся...

— Але, що!... Не знаєш?... вередую!

— Що... що таке?..

— Вередую, кажу тобі. Хіба не знаєш, вередування? Це ваша жіноча натура на мене напала.

— Ось я тобі дам! Ще й він вередувати! Встань, кажу тобі. Коли тебе напала жіноча натура, то я візьму мужичу натуру, та тут тебе так відвередую, що ти й гадки не матимеш!

— Я таки й то гадки не маю, та лежу собі та все вередую собі.

— А щоб тебе з твоїми вигадками! І сміх і лихо з дурнем! Скажиж мені на милость: чого таки ти вередуєш?

— Так. Вередую та й вередую. Ласощів хочу! Ой, хочу ласощів!.. і доти все вередуватиму, аж доки купиш ласощів.

— А рожна не хоч? А трясці та болячки?

— Не хочу того нічого. Мені дай ласощів, то я й перестану вередувати. А не даси, то я і вмру, справді вмру.

— Та пропадай, вража личино! Колиб вже й давно щез.

— Так не пропаду бо, поки не довередуюсь до свого! — Ой, вередую! Ой лишечко ласощів хочу!..

— Та яких тобі ласощів? Зділай милость, не кричи: сусіди почують, ще більше сміятимуться, скажуть, що ти зовсім одурів.

— Та й кричатиму, і одурію, і вмру тобі, поки ласощів не кпиш.

— Та яких же? Кажи мерщій! Запхну тобі пельку, щоб не кричав.

— І родзинків купи, і рогозу купи, і горохвяничків... і кавяру... і пасльону... і всього ласого...

— Бач, чого навередував! Цебто я покинула все та пішла по ярмарку всього йому купувати! А дзуськи не хочеш?

— Я і дзуськи і трясці твоєї не хочу: мені купи тих ласощів, яких я вередуючи хочу.

— Захотілося гирі проти ночі кісничка! Оце так і побіжу, як гень купці зїздять на двір. Геть, кажу тобі, з печі! Збирайся з хати! Не знаєш, що при чужих людях тобі не можна тут бути?

— Знаю я, голубочко, все! Ти думаєш, я нічого не знаю? Ні, я все знаю. Тим-то й почав вередувати, що я дещо знаю. От бач, і не встану, і не піду з хати, хоч тут що приїзні робитимуть. Не встану та й не встану. Бач, вередую, поки даси ласощів. А там ще й грошей забажаю.

— Та на вже, цур тобі, й грошей, тільки втікай швидше з хати.

І дала йому три шаги, знаючи, що він ліків не зна.

— Мені треба сім кіп!...

Одначе взяв гроші, перекидував їх в руці, перекидував, далі встає і каже:

— Ну, так і є!

Вхопив мерщій шапку, та навтікача з хати; і пішов сміючись та думаючи собі: Отак ти жінку провчи! Тямитиме мене довго.

Пішов же наш Пархим по ярмарку і не журиться ні об чім. Гроші є, тепер дума, чогоб тільки накупити? От і дума: „Свити в мене кат ма! Не знаю, чи синого сукна взяти, чи хоч і сірого, та тільки доброго, мильного? Та вибиратиму довженну та широку!... Або, ось і чоботи в мене роти порozзявляли, їсти просять: так може чоботи лучше? І правда, шкапови куплю, з довгими халявами, з підковами, а дьоготь так щоб і тік!... Цур дурня тобі, пане Пархиме (це все сам собі каже), та масла грудка на прикуску! Чи не дурний же ти справді? На якого гаспида ти будеш тратитись? Одежу й чоботи нехай тобі жінка постачить, а ти ці гроші, які вивередував єси, проласуй, на чім хочеш, чого душа забажа! Оце річ до діла. Так і зроблю. Накуплю всього, що побачу, та й наїмся, щоб аж з душі перло!... Чогоб же то накупити?.. Е, сластьони: подавай їх сюди!...”

От і підійшов до сластьонниці... що за гарно дивляться на голодного Пархима!... і так шкварчать в олійці...

— Подавай сльастьоне! — гукнув Пархим на жінку яка їх тут прягла.

— А наскільки тобі треба? — питається вона.

— Подавай всі! — аж кричить вже Пархим, взявшись в боки.

— Та тут, дядюшка, як увесь товар товар візьмеш, так його буде на шість золотих.

— Увесь, увесь беру! На гроші! — та й тиче її один шаг.

— Та що це ти мені даєш? Це на сміх,

чи що? Ти давай більш, давай всі, сорок алтин.

— Як же я дам всі? Оце я наїмся, так і пити захочеться. Так оце другий на збитень, а це ще піду до москаля та родзинків накуплю...

— Так ти, бачу, такий? Геть же від лавки, не мішай людям в мене товар розбирати. Цих грошей трохи; або давай всі, або геть собі!..

Пішов сердега дальше, чуприну чухаючи, і каже собі: „Врагова баба скупа! Ти дарма, я й стовпців наїмся.”

Підійшов до москаля з стовпцями. Так щоб бо? Дає москаль за його гроші тільки три стовпці...

— Цур і йому! який дорогий! Не вмру без них, знайду ще чого смачнішого...

І пішов по базарі витришків їсти. І що то: що вздрить те й купивби. Та не дума одно—двоє купити, ні, давай все! А грошей кат ма, тільки три шаги є.

Ходив наш Пархим, ходив по базарі! Вибирав, прицінявся: все дорого, не по його грошах!... Вже він і гречаники й горохвяники і млинці і буханці і пиріжки торгував, кидався і на мочені кислиці і на ґалені горіхи і на медяники... Так врагові люди потрошку дають за його гроші. Що йому з одного або трох: йому давай все, багато наклади йому, так, так!

Ходив він, ходив, аж обридло. Бачить, жінка продає якісь корінці, і всяк хто йде, то й купує тих корінців, і вже купка невелика остається.

— Отже, щоб не впустити товару! — сказав Пархим і підбіг до жінки й пита: — А скільки тобі, молодице, за твій товар?

— А покажи лишень, скільки в тебе грошей? — спиталась молодиця.

Пархим вийняв свою суму на долоню і брязка перед молодицею...

— Добре, дядюшка! Беріть весь товар. Кете гроші сюди!

— Увесь? — пита Пархим, і сам собі не вірить.

— Та увесь, увесь. Треба було вам денежку здачі дати, та пороздавати. Нехай за вас подам на бідность.

Зібралась молодиця і покрилась дальше, щоб купець не роздумав та не прикинувби її товару...

А Пархим так зрадів, що нічого не бачить і не чує. Видимо-невидимо накупив ласощів!... Забира в полу — не влізе: позапихував за пазухи, і вже останні насилу зібрав та в жменю забрав, а сам все приговорює:

— Не кидай, Пархиме, нічого, не зоставляй, забирай все: ти за ці ласощі гроші платив. А ти, бісова жінко, не діждеш, щоб я тобі і лизнути дав! Ні, сам поїм все.

От і вибрав собі місце на горбику. Зняв свиту, розіслав, поскладував свій товар, позасукував рукава, й сідаючи каже:

— Ось тепер, Пархиме Уласовичу, поснідаєш собі добре! Їж у волю, ніхто тобі не поміша... Все до останного поїм, та так обрепаюсь, що може через силу й до дому дійду...

Та з цим словом схопив корінець, та кусь!... Жує сердега!... Тут жує, а тут в ніс так і шпига, і сльози з очей так і біжать... Жує, жує, і не проковтне. Далі втер сльози, став віддихати, бо дух йому захвачує, і каже:

— Бач, як за пресучою жінкою давно вже не ласував, так ось ласощі й в горло не йдуть.

Та впять стане їсти, то по три то по чотири корінці вже пхає в рот, так щож

Для Поранених, Умучених, Зболілих Ніг

Як що вас болять ноги і кістки, лише натріть трохи перед спанням мастею ZAM-BUK. ZAM-BUK лагоїть біль, зменшує напухнення, облегчує запалення. Завсігди держіть ZAM-BUK в хаті на врізання, попечення, попарення, шкірні викиди, боляки, чираки, застудження, ревматизму, долегливости і болі.

Купіть ZAM-BUK у вашого аптикаря—50 центів.

Або пришліть 50 центів за пачку, або один доляр за 2 пачки до:

ZAM-BUK Ointment

бо? Ні жувати ні ковтати не можна, не йде в горло. Це бо був хрін! Деж його можна їсти?

Лихо нашому Пархимови. Вже скільки він ні потрощив корінців, а кучка ні трошки не позначилась. Вже аж не зміг сидіти, приліг, і за живіт береться... Відпочине, відпочине, та пять за хрін, і чуб йому мокрий, і пику аж роздуло, губи порепались, а він силкується їсти...

— Та й до бісаж я накупив цих ласощів! — казав стогнучи та сльози втираючи Пархим. — Але їм, їм, і кінця не видно. А сльози так і заливають!... Аж очі рогом лізуть!... Ох, лишечко!... Бачили чортові очі що купували: їжтеж!...

От з такого то Пархимового снідання пішла між людей і приговірка. —1838.

Сидір Воробкевич.

ТО НАШІ ЛЮБІ ВИСОКІ КАРПАТИ

Знаєш ті гори, дружино милий,
Що ранком миленьким,
Вечером тихеньким,
Сонце їх вкриває?
Сердечно їх любить,
До себе голубить,
Ґ як мати рідненька дбає?
Я тобі скажу, не треба питати:
То наші любі, високі Карпати!

Знаєш ті гори, дружино милий,
Де в небо ясне,
Синє і красне,
Смереки, сосни зазирають?
Білими скалами
Темними лісами
Орли, соколи літають?
Я тобі скажу, не треба питати:
То наші любі, високі Карпати!

Знаєш ті гори, дружино милий,
Де в зеленім гаю
Якби при Дунаю
Птахи, соловії співають?
А в воді бистренькій
Та в студенькій
Рибки пструги ся грають?
Я тобі скажу, не треба питати:
То наші любі, високі Карпати!

Знаєш ті гори, дружино милий,
Де чорні хмари
Якби татари
Людям страх насилають?
Буря і грім,
Як смертельний дзвін,
Страшно і тоскно загравають?
Я тобі скажу, не треба питати:
То наші любі, високі Карпати!

ЕВГЕН БЕРЕЗИНСЬКИЙ.

ОЙ СИНУ, МІЙ СИНУ!

Ой сину, мій сину — потіхо моя,
старенька матуся шептала.
Коли повернулась до свого села
а з хати лиш попіл застала.
Бо військо вороже спалило її,
забравши добро всьо з собою.
Нема тепер правди ніде на землі —
що станеться дальше зі мною?

Тиж був, любий сину, надія моя,
один ти оставсь на тім світі,
Бо батька твойого давно вже нема —
від нас відійшов він на віки.
А ти — в партизани пішов молодим
тебе я сама там післала,
Поблагословивши хрестиком святим,
Прощай, любий сину, сказала.

Ой сину, мій сину, потіхо моя,
коли ти ще досі живий,
Не кидай ти сину, шаблюки, меча,
а з сили цілої катів лютих бий,
Бо колиб ти бачив село своє нині
забути не мавби ти сили,
Останний кус хліба забрали дитині
а матір, — збезчестили, вбили.

З церковці святої, в якій ти молився
лиш купа каміння лишилась,
А дівчина Ганя в котрій ти любився
На полі пустому не видно нікого
лиш круки крякучи літають.
В гаю, любий сину, могил нових много
оставші притулку шукають.

Ой сину, мій сину, потіхо моя,
катюгам лихим не піддайся,
А як що певернешся до свого села,
на наше подвіря подайся.
Може ще застанеш живою мене
та тяжко, мій сину, сказати,
А може в живих вже не буде мене —
прийдеться під тином сконати.
Однак тебе прошу — одно памятай!
в лісах ти, мій сину, лишися,
Катюгів займанців де можеш вбивай,
про мене стару не журися.
А як вже до своєї мети ти дійдеш
здобудеш чого так бажав,
На моїй могилі, як що віднайдеш,
хоч хрестик маленький постав.

Історія Вишивання і Плетення

Таке ручне мистецтво як вишивання і плетення є старе, і походить з дуже давних часів. Плетення повстало з винахідчивости людської раси. В однім з египетських домовин, які йдуть так далеко в минувшину як четверте або пяте століття по Христі, знайдено пару женських панчіх виплетених з червоної волічки. Вони мають окремий пальок на великий палець в нозі, а це тому, що в тих часах в Египті носили люди сандали. По музеях стоять також роками виплетені рукавиці для священства з шістнадцятого століття. В Лондонськім Музею є сорочка короля Карла, яку він носив в день своєї смерти через відрубання голови в році 1869. Вона була виплетена дійсним майстром в плетенню, бо представляє собою щось справді артистичного.

Около року 200 араби видумали спосіб плетення, і з Арабії ця штука поширилася до всіх частей світа через ріжних торговців, моряків, поселенців і т. д. Цікавим є це, що плетення поширено мущинами, і в давніших часах виплітали лише мущини. Плели на полях пастухи, а ті, які лише плетенням занималися, плели в своїх домах або майстернях. Вовну збирали по корчиках, плотах і з всяких інших місць, на яких вівці лишали її клаптиками.

В часах орґанізування товариств ріжних фахівців плетення було індустрією так як ткання полотна. Заки людина могла стати добрим плетенником, треба було її вчитися в майстра через около шість років.

На початках плетення з волічки було інакше як воно є тепер. В тих часах плетення мусіло виглядати на тканину з полотна. Аж пізніше люди почали виплітати ріжні взори, вживаючи ріжних барвів. Ще пізніше знов почали вживати в плетенню не лише волічки але й полотняних ниток. Винаходили нові способи плетення, нові взори, нові барви. Та це було ще за часів, коли взагалі не було багато машин, не було фабрик і сили пари.

З винаходом парового інджая й машин, плетення пережило велику зміну. Коли давніше воно було роблене лише в домах і руками, то від цих винаходів воно перейшло до фабрик. Люди почали менше виплітати в дома, а більше одержували всі свої плетені одіння з фабрики. Дуже велике число людей мусіло працювати в цих фабриках, і не мали вже часу на плетення в дома.

З плетення волічною повстало з часом плетення з тонких льняних та шовкових ниток. Для цього повинаходжено машини. З бігом часу ціла ця індустрія плетення й тканини так розвинулася, що тепер маємо великі фабрики, в яких виробляється без дотику рук всякого роду одіння, корунки, панчохи, светри, рукавиці, шальки і т. п.

Українці з давен давних занимаються все ручним вишиттям. З всіх народів в Европі або й цілого світа, в них це ручне мистецтво найкраще розвинулося. Вони попридумували всякого роду способів, всяких взорів, всяких барвів в своїх вишивках і плетенню.

Вишиття й плетення можна уважати за мистецтво не менше важне від мальовання артистів образів. Його треба плекати так, щоби воно не затрачувалося з молодшою ґенерацією. Головно це треба сказати про українців, які мають найбільше розвинене мистецтво вишиття й плетення.

CANADIAN SPOOL COTTON CO.,
Box 519, Montreal, Que.

Як Гинули Московські Царі

Російська революція скинула з престолу царя Миколу Романова і зробила з нього вязня, який мав станути перед судом, як звичайний злочинець. Колишнього царя перевезли разом із його родиною до Тобольська на Сибірі. В Тобольську перебував Романов до 10-го травня 1918 р. Бо революційний уряд побоювався, щоби контрреволюційний рух на Сибірі не хотів царя звільнити, приказав давному володареви Росії змінити місце побуту.

Командант військ над Уралом, комісар Ясовлев дістав приказ перевезти бувшого царя до Екатеринбуґу. Була це остання подорож Миколи Романюка, бо 17-го липня 1918 р. бувшого царя на підставі присуду уральського совіту в Екатеринбурґу розстріляли.

Російський часопис „Бєднота' повідомив про смерть царя в такий спосіб: „З волі революційного люду крівавий цар сконав якнайщасливіше в Екатеринбурзі. Хай живе червоний терор!"

Декрет, виданий Совітами, оголосив, що все майно колишного царя, як теж і майно бувшої цариці Александри, Марії та всіх інших членів бувшого царського дому переходить на власність московські республики. Конфіскати підпадають всі царські і царської родини депозити, зложені в московських і заграничних банках.

Царі, яких вбили

Микола Романов не є першим московським царем, якого вбили. Московська історія виказує, що рідко котрий цар вмирав природною смертю. Вистане згадати кількох, з тих найбільше відомих, блищих до нашої доби вбивств.

1. Іван II володів всього один рік від 1740 до 1741 р., 5-го грудня, 1741 р., скинула його з престола цариця Єлисавета, донька Петра І. Рівно три роки пізніше, значить 5-го грудня 1744р., його вбили.

2. Убивство Петра III потрясло цілою Европою. Для нездарного Петра й енерґійної та незвичайно розпустної Катерини Ангальт - Цербст було замало місця на царському престолі. Одно із подруг мусіло уступити. Дня 27-го червня, 1762 р., царя Петра увязнили брати Орлови в Оранієнбавмі, а Катерина виступила в проводі ґвардії й веліла складати собі чолобитню як самовладній цариці Росії. Петра вивезли спершу до літного замку в Ропочі, згодом інтернували його в Шлісельбурґу. Маніфестом з дня 7 липня, 1762 р., повідомила Катерина, що цар Петро III помер з причини тяжкої наглої недуги. Ця видумана недуга полягала на тому, що царя Петра задушили старшинською шарфою.

3. Павла І, сина Катерини II, стрінув такий сам кінець, який зготовила його мати Петрови III. Павло І володів всього пятьдесять-два місяці і зазначив своє володіння низкою жахливих жорстокостей та гноблення поневолених народів. Весь час підписував кріваві присуди, аж вкінці і на нього підписано суд. Палатна революція , якої тихим спільником був син царя Павла, Олександер І, увільнила Росію від цього жорстокого правління. Дня 24-го березня, 1801 р., впав цар Павло І жертвою змови. Задушили його власною шарфою. Чи Олександер І знав про те, яка доля жде його батька — того ніколи не ствердили. В кожному випадку це не була для нього тайна, що змова змагає до здетронізування Павла; він міг передбачити на підставі історії Росії траґічний кінець свого батька. Це одначе певне, що з природи повний гіпокризії цар Олександер І видалив убивників батька зі свого окруження, але перед суд їх ніколи не поставив.

3. Син Миколи І Олександер II впав жертвою змови нігілістів. Коли 13-го березня, 1881 р., їхав до зимової палати в Петрограді, вкинули до пого повозу бомбу. Та царя це навіть не зранило. Він висів з повозу, розглядаючися за справниками атентату і жертвами катастрофи. Колиж зробив ледви кілька кроків, підбіг до нього з протилежної сторони убого вдягнений чоловік і кинув йому під ноги невеликий якийсь білий предмет. В тій самій хвилині вибухла бомба, і коли

дим розійшовся, побачили царя в калюжі крови на хіднику. Обі ноги мав урвані. Недалеко лежав справник того замаху, молодий чоловік, Гриневецький.

5. Микола II кількакратно майже чудом рятувався перед атентатом. Одначе жорстока смерть таки не минула його.

о. Ст. Ковалів.

С. ДЗЮБАК.

Шалів Сибірський Буревій

(Рефлєксії вмираючого виселенця з України).

Шалів сибірський буревій . . .

Заметіль, сніговія і виття вітру до решти глушили і так слабі стони конаючих людей . . .

Колибало старим бараком а студінь із костей тиснула останний шпік.

Рядочком на причах лежали покорчені — вони. Безрушні хоч і живі ще, та більш на кістяки чим на людей схожі, виселенці.

По середині брудного барака догарював каганець і слабим своїм миганням - світлом ще більш мертвечого вигляду йому давав.

Скупчившись круг ватри, вартові в карти грали. Їм байдуже і сам барак, не цікаві й ці, що в нім . . .

Хіба втече котрий із них?

А як втече — далеко піде?

Пропав і ніхто про него не спитає — бо нема кому . . . Бо нема кого . . . і нема про кого — безвісні всі . . .

Бо от може в сусідному твій син мучиться — а в другому доня і ти про це не відаєш . . .

І добре що не відаєш . .

Добре, що не бачиш як кров твоя в дорогому тілі дітей твоїх із голоду і холоду завмирає . . .

І за що?

Що негідного зробив ти і всі що тут з тобою караються? — Що?!...

Защо розєднано тебе з сімєю?

За що вирвано тебе з прабатьківського гнізда, що від віків твоїх батьків, твоє і твоїх дітей і тільки твоїх було — і кинено в Сибіру чи Соловок барак?...

За що?

За те лише, що Україну ти любив?

За те, що наїзника не признавав?

Проти нього воював . . .

Батьківщину захищав і її традиції за рідні уважав — дітей, рідний край і нарід любити вчив і Христа за апостола правди уважав, за те хіба?

За те лише! . . .

Розпнявся ти Христе за те, щоб науки своєї правди доказати.

Здавалось, що над правдою Твоєю не буде вже правди другої. І що людство все зрозуміє і за наукою Твоєю піде, усасливиться та на землі рай заведе . . .

Дві тисячі років вчив Ти, Христе, любити батька - матір. Сімю, рідню і ближнього свого і рідний край.

Дві тисячі років — за правдою Твоєю і стільки перед нею — знали ми, що ця любов найбільшою чеснотою була — а тепер — проступком нових законів червоного царя оказались.

Продав Тебе Юда за тридцять срібняків . . . і на чин цей з погордою світ увесь глядів та опрокидував його . . .

Та це був Юда . . .

Та це було тоді . . .

А тепер?!

Не продали і не відреклись Тебе модерні Юди, Юди, які світом трясуть - большевизмом?

І всі мовчать . . .

Нікому правди Твоєї боронити . . .

Кривда верховодить світом.

Так Христе! Продали Тебе і відцурались, як і нас продали й відцурались . . .

Та як незломною є правда науки Твоєї, так незломною є віра наша, що і ці Юди змучені совістю своєю — слідом прапра-Юди свойого підуть.

Сонце правди і щастя над тьмою неправди запанує.

Ми віримо в це твердо!

Тоді дітей наших любити зможемо!

Батьків своїх і рідних і ближних—

Рідний край і Тебе Христе!

Шалів сибірський буревій . . .

Заметіль, сніговія і виття вітру до реш-

ти глушили і так слабі стони конаючих людей . . .

І вмерли всі . . .

Та дух не вмер! . . .

Він, вирвавшись з сибірських таборів страшних, в рідний край на Україну — тікав . . .

І жив!

Бо вбить його не було сили . . .

Він ще жиє і житиме, хочби не знати які були там буревії . . .

Шалів сибірський буревій . . .

Не жарти

Челядник: — Пане майстер! Чи то ви мене зі жарту вдарили в лице, чи на правду?

Майстер: — На правду!

Челядник: — Ну, то розумію, бо я таких дурних жартів не люблю.

Якраз рік

Чоловік: — Ви казали, що в тих чоботах буду ходити рік, а я ходжу щойно шість місяців, і вони вже друться.

Швець: — Ну й чого ви хочете? В однім ходите шість місяців, а в другім шість місяців, отже точно рік.

А. — Є у вас діти?

Б. — Маю одного сина.

А. — А чи курить тютюн?

Б. — Зовсім ні. Ще в життю не курив.

А. — Чудесно! А горілку пє?

Б. — Та де — ані не кушає.

А. — Отто раз син! А чим занимається?

Б. — Нічим.

А. — А чомуж? Хорий, чи що?

Б. — Зовсім ні, але йому, бачите щойно пять років.

Другий Всеканадійський Конґрес Комітету Українців Канади в Торонто, Онт., 4, 5 і 6 червня, 194[illegible] Професор Ґ. В. Симпсон промовляє підчас бенкету в готелі Кінґ Едвард, третого дня Конґресу (Фото Павла Пука, Оттава, ч. 15).
—З Канцелярії КУК

Ви можете бути певні на

FRUIT-A-TIVES

Вони усувають запір, болі голови, нестравність, лихе розположення, умучене чувство, чистять ваші нирки, звільняють ревматизм і кінчать в більшості другі звичайні слабости.

Фрут-а-тивс не є звичайною патентованою медициною, але науковою рецептою одного славного канадійського лікаря. Є то виріб з овочевих соків, зел, і тоніків—й є тепер найбільшим в продажі средством свого роду в Канаді.

Оригінально випродукований для ужитку лікарів лишень, його зложено кілька літ тому у формі таблички, і виставлено на продаж для загального ужитку публики.

Фрутативс ділає на печінку, чистить, побуджує і зміцняє її, і також ділає на жолудок, кишки, нирки і шкіру. Він має такий вплив на систему, що приводить всі ті органи до спільної праці так, що кожний сповняє свою частину роботи в травленню вашої їди, витягаючи поживність, виділюючи зужиту матерію природно і цілковито. Ми віримо, що нема нічого ліпшого для вас. Напевно се є средство, яке ви можете брати з повним довірям, що через то ви дістанете певну користь.

Держіть свою Печінку Активною

А будете чутися чудово — Не буде болів голови, умучення, слабости, запору.

Ваша печінка є найбільшим органом у вашім тілі і зараз по серцю найважнішим. Вона робить чотири річи. Вона достарчає тілу природного розвільнення, дає відповідну поживу вашій крові, помагає ниркам і жолудку, достарчає мязам, болонкам і зелезам енергії. Ви не можете чутися добре, як що ваша печінка не є здоровою. Система стає затроєна і ви чуєтеся "погано". "Fruit-a-tives" скоро роблять вашу печінку здоровою. Ви скоро чуєтеся неначе новою особою. Славна формула одного лікаря — овочі і зела — дали здоровля тисячам.

Се й є лиш тому, що Фрутативс має таку вищу заслугу, що так багато людей говорить, що він приніс їм пільгу, вигоду і постійне добре здоровля потім, як многі другі медицини не помогли.

Спробуйте Фрутативс, і зауважте яку ріжницю вони зроблять в вашім здоровлю і в вашім вигляді на життя.

В Аптиках і Загальних Шторах скрізь — 25ц. і 50ц. пуделко.

Вироблені лиш тайною формулою фірми

FRUITATIVES LIMITED — 33 FRONT STREET
HULL, QUEBEC

"Fruit-a-tives"
"FRUIT LIVER TABLETS" COMPOUND

МИКОЛА Д. ВЕЛИЧКО

Олекса Довбуш

З початком 1946 року минуло 201 літ від смерти ватажка карпатських опришків, Олекси Довбуша. Хто був Довбуш, яка була ідея його боротьби, що дало почин до опришківства — оце питання, котрі нас під теперішну пору будуть немало цікавити. Хтож був Олекса Довбуш? — Память про нього доси задержалася в масах українського народу Галичини, Буковини та Угроруси, перекази про нього передаються з рода в рід, і ріжно говорять про нього ті перекази, а також не однаково повідає історія.

Народні перекази й історія говорять про Довбуша, як про провідника-ватажка банди опришків-рабівників, яка занималася нападами на багатих людей і мала при тім на меті заспокоєння свого власного життя. Воно можливо і правда, що ті банди рабували чуже добро для своєї власної користи, однак заледви чи можна погодитися з тим, аби жажда рабунку була причиною, що зродила в людей ідею зорґанізувати вправлені відділи банд, нападати на села й на міста, вбивати маєтних, забирати їх маєтки з собою і ділити між себе та між тих бідаків, котрих родина не мала куска хліба, аби заспокоїти голод.

Довбушівщина припадає на 1738—1745 роки. І коли ми зважимо, яке було тодішне політичне й економічне положення на тих землях, де вона зродилась, то схочеться нам повірити, що не для звичайних, примітивних рабунків зорґанізував Довбуш ватагу гуцульських леґінів, а були до того причини глибші, більше культурніші. Ми можемо уважати, що національні й економічні услівя зродили Довбушівщину, бож вона припадає на часи, коли українські землі стогнали під Польщею, а нарід ляв свій гіркий піт на панщині. Це були часи вічного народного бунту, гіркого невдоволення й скаженої ненависти проти польської шляхти, котра нагайкою веліла вільним людям вільних степів стати рабами.

Довбушівщина в Галиччині припадає на ті часи, коли на Правобережжю вибухла гайдамаччина. І коли знаємо, що гайдамаччина бере свій видний початок в 1734 році, то повіримо також, що Довбушівщина була нічим іншим, лише продовженням, поширенням гайдамаччини з Правобережжя дальше на захід, до Галичини, бо Довбуш зі своєю ватагою являється аж в 1738 році.

А хто були гайдамаки? Про них також говорять як про розбишаків, які занималися добичю і рабунками для власного добра. А в історії Грушевського читаємо про гайдамаків оце: „Розколихана повстанням 1734 р., гайдамаччина не перестала непокоїти польську шляхту на Правобережжу й потім, в 1750—1760 роках. Розвелося чимало таких людей, для яких походи стали звичайним заняттям, і вони його вели рік в рік. Ні пани ні малосиле військо коронне не спроможні були зробити тому кінець. Селянство, розхвильоване поголосками повстання, підтримувало гайдамаків і помагало чим могло; сміливіші з селян, раз приставши до гайдамаків, нераз потім ціле життя віддавалися тому заняттю. До тогож ще новий привід прилучився до цих розрухів гайдамацьких, коли почали заводити і на Подніпровю унію, потім як вдалося задавити православну віру в західній Україні. Гайдамацькі ватажки охоче мішалися в боротьбу українських громадян з уніятськими священиками, які їм настановляли польські пани; вони підтримували православних, і навпаки — православні духовні, місцеві і ті, які за границею московською, і ті монастирі наддніпрянські, які трималось міцно православя, — всі уважали спасенним ділом помагати гайдамакам, як оборонцям православної віри. І нема сумніву в тім, що хоч для гайдамаків блищою метою дуже часто було тільки добичництво, то вони, як і козаки в XVI — XVII віках, мали чималий вплив на відносини суспільні і національні, бо не давали стверднути і зміцнитися польському пануванню, завести такі кріпацькі порядки, які були в західній Україні”.

„Поляки — каже Грушевський — ста-

ло незрозумілим, що ми, давні і нинішні українці, можемо бачити в гайдамаках щось більше ніж звичайнісенькиx розбишак. Вороги українства прозвали нинішніх українців гайдамаками, обвинувачуючи їх, що вони спочувають старим гайдамакам. Та це не відстрашило галицьких українців, і вони відповіли на це піснею: „Ми гайдамаки, ми всі однакі."

Колиж знаходимо слова симпатії для гайдамаків, коли на закиди ворогів з гордістю відвічаємо їм піснею „ми гайдамаки, і всі однакі," тоді це означає, що ми розуміємо гайдамацький рух як рух народний, національний, а не звичайно рабівницький. Нарід горнувся до гайдамацьких рядів, ставали гайдамаками й люди, які не потребували рабованого хліба, а бажали лише спокійного життя, аби можна було спокійно на хліб працею заробляти. Вже те саме свідчить, що не рабунки були одинокі на гадці в гайдамаків. Можна сказати, що гайдамаки взагалі не мали на меті рабунків. А коли рабували, то робили це з примусу, з конечности обставин, серед яких прийшлося їм жити. Мусіли на хліб якось заробляти, щоб удержатися в боротьбі. Що гайдамацький рух був національно-суспільним, може посвідчити ще й та обставина, що вони, ті гайдамаки-рабівники, рабували багатих польських панів, а не бідного хлопа; мордували шляхту, а не кріпака; палили замки, а не ліпянки.

Історія Довбушівщини є вповні подібна до історії гайдамаччини. Довбуш, який був сином бідного зарібника з Печеніжина і від малечку не зазнав дрібки щастя, бо малою дитиною став пастушком овець в багатого польського обшарника, — збунтувався проти рабства, не хотів дальше бути пастухом і послугачом пана, а радше волів стати вільним. Таких як Довбуш, було много. І всі вони одного бажали: волі! Хотіли бути людьми! Бажали, щоб з ними обходились бодай так, як вони обходились з вівцями. Було много невдоволених. І всі ждали, сподівались чогось. І не диво, що коли Довбуш постановив зірвати з рабством і стати вільним чоловіком, за ним пішли десятки, сотки, а відтак і тисячі йому подібних.

І під проводом Довбуша тисячі гуцульських леґінів пішли в Карпати, де була воля, де їх не могло доглянути вороже око. Там стали вільними людьми, жили свобідно, ніхто не стежив за ними, бо крім гуцула й медведя ніхто не знав карпатських доріг. Отже неволя і рабство, гнет і нагайка вигнали Довбуша і тисячі гуцульських леґіонів в карпатські гущавини. Не на рабунок покинули вони село і пішли в ліс. Вони покинули лише марне життя в селі і неволю замінили карпатською свободою. Були свобідні, а щоб крім того могли жити, мусіли виходити з лісів та нападати в ціли рабунку. І нападали, але на панські шпихлірі, розбивали шляхотські замки, виносили відти всяке добро, хліб, мясо і гроші — все то добро ділили в селі між бідних, а самі йшли дальше. Напали і ограбили панський двір в другім, третім і четвертім селі, поділили добичу між бідаків, а дещо забрали з собою і скрилися в гущавині. По часі знова повторяли те саме. Це були опришки, які не лихо, але добро творили бідному народови. А опришками прийшлось їм бути з конечности, бо в ті часи кожний, який забажав волі, мусів бути опришком . . .

Нема злодіїв

Підчас наради війтів питає староста одного з них про відносини на селі.

— А як там у вас. Злодії є?

— Нема ні одного, прошу пана старости — відповідає війт.

— Якже воно так? Село велике, ані одного злодія в ньому?

— Бо в нас, рахувати, люди самі крадуть.

HAMBLEY *Electric* CHICKS

ПОВНЕ СУКЦЕСІВ СТАДО В 1947

Найбільші в Канаді вигрівальні. Вигрівальні у дванадцятьох центральних місцях, щоб Вас краще обслугувати — **Winnipeg, Brandon, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton, Abbotsford, Portage la Prairie, Dauphin, Swan Lake, Boissevain, Port Arthur.**

Атом Видає Смертельні Проміні

З дотеперішних звідомлень знаємо, що вибух атомічної бомби знищив лише в одному японському місті 90% домів і вбив 80% населення. Багато людей, котрі вийшли ціло, гинули загадковою смертю по кількох днях. Радіо Токіо подало, що деякі все ще гинуть, хоч вони не були ранені зовсім; інші, які терпіли, дістали негайну лікарську поміч, одначе вона нічого не помагала. Річ в тому, що коли лікарство, здавалося, помагало на шкіру, загадкова хороба виходила з нутра людини у виді тепла, яке вбивало свою жертву.

Науковці догадуються, що ті випадки смерти були жертвами загадкових промінів, які вийшли при розриві атому. Ці речі знайдено в американських лабораторіях. Отже нема сумніву, що такі проміні дістались до тіла й спричинили смерть. Більша частина тих промінів не затримується довго в повітрю і скоро розбігається.

При розриві атому виходять на волю два роди промінів: один т. зв. Ґамма (названий за третою грецькою буквою), короткий і твердий, а другий промінь Рентґена (проміні X), знаний лікарям. Оба вони дістаються до тіла, зранюють його в повільному ході. Їх нищівний характер подібний до сонічного спалення, яке зразу не ранить, але розвивається щойно з часом.

Проміні Ґамма й X (екс) розранюють тіло поволіше ніж сонічні; коли отворяться хорі місця на шкірі, вони подібні до спалення огнем. В додатку до цього в середині тіла появляються подібні рани, з повільним діянням, які мучать жертву постійним зростом тепла.

Ті проміні від котрих гинули й може ще гинуть японці, виходять правдоподібно з невтронів (частиця, яка творить разом з протоном ядро атому). В Каліфорнійському універ. вдалось витворити такі проміні при помочі циклотрону (розбивача атому). Цей промінь з невтрону є довгий на пять стіп, кілька цалів грубий, блідої краски з електричною силою синої краски. Цей промінь, думають науковці, має таку силу, що вбиває клітини тіла негайно як до нього дістанеться.

В лабораторіях випробовувано згущені проміні невтрону на звірятах, і показалося, що ті звірята, назверх здорові, гинули по кількох днях. Причина смерти приходила наслідком загину білих тілець крові (які зїдають хороби і хоронять тіло); без сумніву проміні невтрону їх нищили. Це може пояснити, чому японці, які були біля вибуху атомічної бомби, гинули по кількох днях.

Звідки взялися проміні, невтронів? З вибухом атомічної бомби проміні вийшовши з невтронів, затрималися в повітрю; інша думка: вибух атому викинув кількість невтронів, які вдарили до атомів землі й примусили їх видати частинно достаточну кількість невтронів. З такого розбиття проміні затримались можливо один день, а японці, котрі йшли до знищеного місця рятувати жертви, певне набралися промінів невтронів.

Цікаве, що ті проміні розходяться легко в повітрю й не творять жадної шкоди ні замішання. Ще одно: невтрони вдаряють в частиці в повітрю або землі, можуть дальше видавати другорядні проміні, лише на протязі кількох хвилин або кількох годин. Також деякі атоми можуть видавати свої проміні на протязі кількох місяців.

Правдоподібно ніхто не знає кілько тих промінів виходить з атомічної бомби. В одному заводі, де роблено проби над атомом, з хемічного складника „плютанія" видобуто 30 хемічних елементів, а всі вони видавали проміні.

Після другого вжиття атомічної бомби дехто з науковців зауважав, що довкола тих японських руїн довший час людина не зможе жити. З цього треба сподіватися, що земля, руїни, тіла видаватимуть проміні, й шкодитимуть живим творінням. З атомічної бомби є дві науки: користь і смерть.

Пяниця каже:
Цікаве те, що горілка стає щораз сильнішою, а мої ноги щораз слабші.

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ.

Найнятий Батько

Мілько Мельник догулявся врешті до того, що сам директор викинув його з ґімназії. Роздобув десь два мишачі гнізда з молоденькими, сліпими мишками та всадив їх в кишеню учительського плаща. І то ще саме в кишеню опікуна кляси, старого математика. Про нього всі знали, що він мишей, жаб та хрущів боїться гірше смерти.

Так вам закрутився коло учителя, як він увійшов до кляси, а хлопці помагали йому роздягатися, що ніхто й не оглянувся, як миші сиділи вже в учителевих кишенях.

По годині учитель вбрав плащ, всадив руку в кишеню, щоб добути капшук з тютюном — та нараз як не вихопить руку, як не зверещить, як не зачне із себе зривати плаща! Жбурнув плащем із мишами об землю, а сам побіг мерщій до директора.

Прибіг директор, прийшов ґімназійний сторож, почали шукати та розпитувати і — все виявилося. Тоді директор прогнав Мілька з ґімназії та заказав його пускати в клясу, поки не прийде з батьком...

Легко було директовори дати такий приказ, та не легко було Мількови зважитися на те, щоб батька про все повідомити. Мілько знав, що як батько довідається про це, то його так сперіщить, що чистого місця на ньому не лишить. А ще може й до дому забере. Не міг зважитися. І так минув день, другий, третий. Мілько бив байдики, волочився по міському городі, часами тільки забігав під ґімназію, довідатися, що там діється. А директор ждав - ждав Мількового батька, врешті жаль йому стало пустого хлопця, рішився сам закликати батька.

Бачив Мілько, що ніяк йому вже від біди викрутитися, конче треба буде піти з батьком до директора.

В торговий день походив, понишпорив по місті та найшов ,батька". Не свойого, але такого, що міг йому бути батьком. Такого собі марненького, обідраного мужичка. Зговорився з ним, що він йому за батька буде, піде з ним до директора. Цілу шістку дав йому за труд. А по всім обіцяв ще шіснадцяту „шумівки" заплатити.

Підівчив свого нового „батька" що та як має робити, що говорити, перепитав чи памятає, тай оба поплeнталися до директорського кабінету.

Прийшли до ґімназії, станули перед дверима кабінету, а Мілько легенько застукав.

— Прошу! — почулося з кабінету.

Застукав в друге.

— Но, прошу!

Тихесенько відчинив Мілько двері та впхав наперед свого „батька", а сам всунувся за ним.

— А що там скажете? — питає директор.

— Слава Йсу!

— Слава на віки! Що скажете?

„Батько" та Мілько підбігли до директора, хап його за руки та стали цілувати. Директор подобрів, бо дуже любив, як його в руку цілували.

— А то ви, — каже, — тато цього гільтая?

— А-я, прошу ласки пана! — каже „батько".

— Так, прошу пана директора! — каже Мілько, та знов „цмок" директора в руку.

— О, то прошу вас, господарю, — каже директор, — страшний хлопець! Чи ви знаєте що він зробив?

— Та знаю, прошу панської ласки, знаю! Біда мені та нещастя з тим хлопцем. Вже й бю, вже катую, та ніщо не помагає.

Тут „батько" розмахнувся, та почастував Мілька кулаком в плече.

— Но! — крикнув Мілько, та звірем глянув на нанятого батька.

Але й директорови стало жаль Мілька.

—Чекайте, чекайте-но господарю! — каже. — Так не можна, щоб зараз і бити.

— Та що там, пане мій солодкий, один кулак. Та я вже так бив, так бив, що й сили не ставало. Деж мені такий сором? — Зі школи його вигнали! Ціле село сміється з мене!

— Ну, вигнати не вигнали. Я його прийму назад. Це не злий хлопець, може навіть бувби добрий учень, тільки дуже непосидючий!

— О то то, прошу панської ласки! Майте милосердя!

І знов оба припали до рук директора та почали дякувати.

Поки директор зміг вихопити руки, хтось застукав до дверей кабінету і двері зараз відчинилися.

На порозі станув низенький присадкуватий, здоровий селянин.

— Чого вам? — каже директор.

— Та я, прошу пана директора, Мельник.

Мілько кутиком ока побачив свого справжнього батька... Миттю скрутився та як не розженеться, як не чкурне з директорського кабінету! І сліду по ньому не стало.

— Мельник? Батько Мілька Мельника? — дивується директор. — А ви хто? — питає найнятого.

А той тільки метнув собою, трутив старого Мельника та й собі навтеки.

В кабінеті залишився директор та справжній Мельників батько. Дивляться один на другого й слова з дива не вимовлять.

— Ото лайдак! — опритомнів нарешті директор.

ЕВГЕН БЕРЕЗИНСЬКИЙ.

Пісні Українських Повстанців

ЗАСПІВ

Ми за добро власне, і край Україну
До бою з катюгами йдемо,
Тай будем боротись наче льви завзято
Аж своє ми знов відберемо.

ТРЕБА СИЛИ

Гей, друзі повстанці, годі нам журитись,
від смерти ніхто не втече,
Краще в злиднях жити, свій край боронити
Чим тягати ярмо чуже.

Щасливі ми друзі, — поки ліс зелений
І трави в гору ще ростуть,
Та гірше нам буде як листя опаде
І дні вже холодні прийдуть.

Та поки ще кріси в руках своїх маєм
На всьо собі раду знайдем,
Як ніч вже заляже, в село ми підемо
І звідтам харчів принесем.

Як котрий з нас може до ліса не вернеться
А в руки попадеться катам.
Щоб в тайні держати постій побратимів
Нехай вже останеться там.

А решта хай робить що тільки можливим
Щоб скоро його віднайти,
Бо нам треба сили, щоб зло побідили
І скоро дійшли до мети.

ДО МЕТИ

Вже рочок минає як ми село лишили
І в ліс серед ночі пішли,
Бо люті займанці на край наш напали
І почали брати що лише могли.

Церковцю хрещату, — цілком зруйнували
Кажучи, що Бога нема.
Хто їм протиставиться без суду вбивали
А решту забрали з села.
Та й зараз завели чужі нам порядки,
Розпяли прапори свої,
Хоч казали людям, ми йдем визволяти
Рабів що до нині в ярмі.

Вже рочок минає, як село ми лишили
І в лісі живемо мов льви.
Так сили збираєм і все поспішаєм
Вперед до своєї мети.

Ню Йорк, жовтень, 1946.

Жид приходить з рахунком до пана ґрафа, а цей питає його: Чи ти ще нічого не дістав? А жид на те:

— Я дістав всього два рази в писок від вашого окомана.

Бє батько сина тай приговорює: — Бю тебе, гунцвоте, але мене болить більше, ніж тебе.

— Так — каже синок, але не там, де мене.

М. П.

Хронольоґія Життя й Творчости Шевченка

(Всі дати в "Хронольоґії" наведено за старим стилем)

17-те століття. Засновано села: Кирилівку й Моринці.

1742. — Народився дід поетів — Іван Шевченко.

1781. — Народився батько поетів — Григорій Шевченко.

1792. — Народилася мати Шевченкова — Катерина Бойкова.

1814, Лютня 25. — День народження Тараса Шевченка.

1816. — Родина Шевченків переїздить з села Моринців до села Кирилівки.

1822. — Шевченко в школі в дяка Совгиря.

1823, Січня 29. — Сестра поетова, Катерина, одружилася з Красицьким і перебралася жити до чоловіка в село Зелену Діброву.

1823, Серпня 20. — Смерть матері Шевченкової.

1824. — До школи, де вчився Шевченко, прислано нового дяка, Богорського, що назавжди лишився в памяті поетовій страшною "катюгою."

1824. — Шевченко чумакує з батьком.

1827. — Шевченко робиться пастухом. Товаришує з дівчинкою Оксаною, тоді ще дитиною, якій судилося бути "першим коханням" Шевченка. Про цю маленьку Оксану згадує Шевченко в поезіях: "Мені тринадцятий минало," "Ми в купочці колись росли,"; її імя називає він героїнею своєї поеми "Гайдамаки," її присвячує свою "Черницю Маряну" й інші.

1829. — Шевченко попадає до челяди свого пана, Енґельгардта, спершу в помічники кухареви. Пан робить Шевченка хатним служкою ("козачком"). Шевченко у Вільні з Енґельгардтом. Тут він знайомиться з дівчиною швачкою, полькою. Це було перше його знайомство з людиною іншого, не кріпацького, як він, стану, а вільного; воно зробило великий вплив на пригніченого юнака, розбудивши в ньому почуття людської гідности й викликавши протест проти поневолення людини.

1830. — Шевченко у Варшаві. Енґельгардт віддає його в науку до Лямпі, відомого портретиста.

1831. — Шевченко переїздить з Енґельгардтом з Варшави до Петербурґу.

1832. — Шевченка віддано в науку до майстра Ширяєва, неосвіченого й грубого чоловіка, що погано поводився з своїми учнями, не вчив їх малювати, а посилав на такі роботи, як фарбування парканів, дахів, тощо.

1836. — Знайомство з художником Сошенком, що вводить Шевченка до гурту освічених людей. Через нього він знайомиться з письменниками: Гребінкою, Жуковським, художниками — Брюловим, Венеціяновим, секретарем Академії Мистецтв Григоровичем та іншими. За допомогою цих людей Шевченко пізніше стає вільною і освіченою людиною.

1838, Квітня 22. — Шевченка викуплено з кріпацтва заходами Брюлова, Венеціянова й Жуковського. Він вступає до Академії Мистецтв.

1838-1840. — Шевченко в гуртку молодих художників. Дружба з художником Василем Штернберґом (1818 - 1845). Штернберґ вводить Шевченка в коло своїх знайомих; Шевченко починає бувати в родинах: Шмідтів, інспектора університету Фіцтума, дідича Грицька Тарновського, Уварова. Приятелювання з художниками Михайловим, Пономаревим, Петровським, поляком студентом Демським. Знайомство з дідичем Мартосом.

1838. — Шевченко пише перші свої поезії: ,,Причину," ,,Вітре буйний," ,,На вічну память Котляревському," ,,Тече вода в сине море," ,,Катерину."

1839, квітня 29. — Академія присуджує Шевченкови срібну медалю за його малюнок з натури. Цього року Шевченко пише твори: ,,Іван Підкова," ,,Тополя," ,,Перебендя," ,,До Основяненка," ,,Тарасова ніч" та інші.

1840, вересня 27. — Академія присуджує Шевченкови срібну медалю за

першу спробу його малювати олійними фарбами: „Стареня, що годує собаку хлібом."

1840. — Виходить з друку в Петербурзі перший збірник творів Шевченка, під назвою „Кобзар," коштом Мартоса. Сюди увійшли: „Думи мої," „Перебендя," "Катерина," "Тополя," "Нащо мені чорні брови," "До Основяненка," "Іван Підкова," "Тарасова ніч." Тогож року видано окремо поему "Катерина."

1840-1844. — Шевченко пише свої російські твори. "Нікіта Гайдай," "Слєпая Красавіца" ("Слепая"), "Безталанний" ("Тризна"), а також "Назара Стодолю."

1841, вересня 26. — Академія присуджує Шевченкови срібну медалю за малюнок „Циганка." Написано цього року твори: „Черниця Маряна," „Утоплена," „Човен," "Маркевичу."

1841. — Написано й видруковано поему "Гайдамаки", перший великий твір Шевченка. Основою його були оповідання Шевченкового діда Івана, який сам памятав гайдамаччину, а також писані джерела.

1841-1842. — Шевченко знайомиться з Миколою Маркевичем (історіком і російським поетом), Семеном Артемовським (музикою), Шепкиним (відомим артистом), Яковом Кухаренком (отаманом Чорноморського війська, українським письменником).

1842. — Шевченко малює кілька картин з українського життя, між ними „Катерину", яку придбав собі Григорій Тарновський. Написав „Гамалію."

1843. — Під впливом малюнків Штернберґа з українського життя й історичних картин Брюлова, Шевченко заходжується видавати „Живописну Україну," цебто малюнки з текстом з природи й історії України. Написав „Розриту могилу."

1843, червня. — Перша подорож вільного поета на Україну. Шевченко за цей час побував на Чернигівщині — в дідича Тарновського (в маєтку його "Качанівці"), що опікувався українським мистецтвом; на Полтавщині — у дідички Вільхівської (в Мосівці, Пирятинськ. пов.), де збиралися пани з Полтавщини, Чернигівщини й Київщини; тут зустрівся поет з гуртком „мочеморд", (ліберальних панів — пяничок), на чолі якого був дідич Закревський; в колишнього "малоросійського" ґенерал-ґубернатора, кн. Репніна (в Яготині), де він мав малювати копію з портрета Репніна. В цій сімї, хоч і панській, але ліберальній, поета прийняли радо й тепло. Тут він познайомився з княжною Варварою Репніною, яка надовго стала його другом Також побував Шевченко в Ісківцях Лубенського п. — у Афанасьєва-Чужбинського та на Київщині — в Кирилівці, в своїх родичів. Підчас цієї-ж подорожі Шевченко познайомився також із Кулішем. Скрізь на Україні витають Шевченка як славного автора „Кобзаря," але поет повертається з першої подорожі на Україну з важким враженням від картин кріпацтва.

1844. — Шевченко виготовлює три естампи: "Печерська криниця у Києві," "Судня в селі рада," й „Дари Богданови й українському народови."

1844, Лютий. — Подорож до Москви. Побачення з вченим словянознавцем, українським поетом Осипом Бодянським, який пізніше був в приятельських відносинах з Шевченком. Шевченко пише поему „Чигирин". Тогож року написав він поему „Сон" ("У всякого своя доля").

1844, липня 11. — Друга подорож на Україну: Яготин, Кирилівка. Сумні листи до кн. Варвари Репніної про кріпацьку неволю своїх рідних. В осени Шевченко їздив змальовувати руїни Богданівського будинку, суботівську церкву й Густинський манастир біля Прилук.

1845, березня 22. — Шевченко кінчає Академію Мистецтв і одержує атестат на знання „вільного художника."

1845-1847. — Третя подорож на Україну.

1845. — Москва (Шевченко бачиться з Бодянським, Щепкиним та ін.) Глухів. Київ. Київщина (подорож по Київщині змальовано в повістях російською мовою „Прогулька з приємністю та й не без моралі" та "Капітанша"). Васильків. Біла Церква. Лисянка. Гнилі Будища. Звенигородський та Канівський повіти через Шендерівку, Богуслав, Росаву, Потоки й Трипілля. Київ. Шевченко виступає серед українців (П. Куліш, В. Білозерський, Пильників, Андрузський та інші.) Думка залишитись при „Комісії для розбору старовинних актів." Лівобережжя: Броварі. Оглав. Баришівка. Марінське. Миргород. Лубні. Ісківці (в Афанасьєва - Чужбинського), Пирятин-

ський пов. (у Закревського). Ромен (в П.Свічки). Веселий Поділ. Переяславський повіт. Переяслав (тут познайомився й сприятелювався поет з лікарем Козачковським, якому присвячено пізніше вірші „Давно це діялось"). Кирилівка (Шевченко сватає молоденьку попівну, дочку попа Кошиці, де він раніше служив за наймита, батьки не захотіли віддати її за колишнього „попихача"). Київ (на початку осени знайомство з Костомаровим, основоположником Кирило-Методіївського Брацтва, молодим істориком - професором Київського Університету), Прилуцький пов. Шевченко змальовує Густинський манастир). Дігтярі (в Г. Галагана). Переяслав, Андруші. Манастирище. Трахтемирів. Потоки. Васильківці (в Переяславі й по селах Шевченко змальовує старовинні церкви й краєвиди). Яготин. Пирятинський пов. (в Закревських). Переяслав.

Цього року в ріжних місцях поет написав такі твори: "Єретик або Іван Гус", "Невольник" ("Сліпий"), "Великий льох", "Наймичка," "Кавказ," "І мертвим і живим," "Заповіт" та інше. В деяких написаних цього року на Україні віршах, власне в поемах „Кавказ," "Великий льох", "Холодний яр," Шевченко виступає з гострим протестом проти царизму.

1846. — Ісківці (в Чужбинського). Лубні (Шевченка горячо витають студенти, між ними віомий перекладач чужоземних авторів і Шевченкових творів на російську мову — Микола Гербель). Чернигів. Седнів (в Лизогубів). Київ (тут Шевченко близько сходиться з Костомаровим; багато працює, як художник, знайомиться з кирило-методіївцями). В осени нова подорож на Правобережжя. Камянець на Поділі. Почаїв (змальовує Почаївський монастир). Волинь. Київ.

1847 — Борзенський пов. (у Віктора Забіли, українського поета). Мотронівка (на весіллю в П. Куліша). Київ. Чернигівщина. Чернигів. Седнів (написано поему "Відьма" („Осика"). Тут же готував поет видання своїх поезій і написав передмову.

1847, квітня 5. — Арешт Шевченка після доносу студ. Петрова (по обвинуваченню його в належности до Кирило-Методіївського брацтва).

"FOREVER"
GRAIN AND GRASS SEED CLEANERS
COMMERCIAL AND SEED

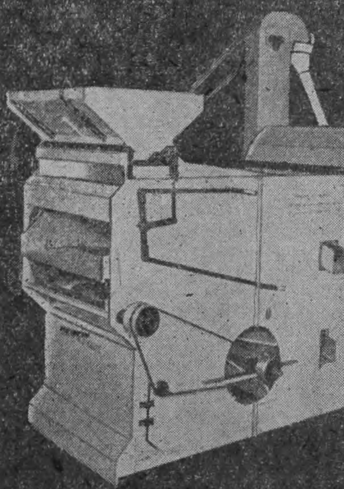

ЧИСТІТЬ:

Пшеницю, Овес, Ячмінь, Лен, Альфальфу, Конюшину, Кукурудзу, Горох, Фасолю і Насіння Трав і Ярини.

FOREVER INDUSTRIES LTD.
154 PRINCESS ST., WINNIPEG

АҐЕНТИ: SASKATCHEWAN FEDERATED CO-OPERATIVES LIMITED
Regina — Saskatoon

1847, квітня 17. — Шевченка привезено в Петербурґ.

1847, квітня 21. — Допит Шевченка в Петербурзі, в III відділі імператорської канцелярії.

1847, травня 15. — Шевченка й інших заарештованих зводять на очі перед жандармами.

1847, травня 20. — Закінчення слідства над кирило-методіївськими братчиками.

1847, травня 16-30. Доклад шефа жандармів Орлова про закінчення слідства цареви Миколі I (з проєктом кари „злочинцям"). Ствердження присуду царем. Оповіщення його Шевченкови. Протягом двох місяців, яких поет провів в цитаделі, написано ним ряд тюремних" поезій а саме: "Ой одна я одна," "За байраком байрак," "Мені однаково," "Не кидай матері," "Чого ти ходиш на могилу?" "Три шляхи," "Н. І. Костомарову," "Вечір," "Не спалося, а ніч як море," "Рано вранці новобранці," "В неволі тяжко," "Чи ми ще зійдемося знову" і "Понад полем іде."

1847, травня 31. — Шевченка передають в розпорядження військового міністра, щоб оправити його салдатом в "окремий Оренбурзький корпус."

1847, травня 2. — Шевченка вивозять з Петербурґу.

1847, червня 9. — Шевченко приїздить до Оренбурґу. Тут він знайомиться з Федором Лазаревським, який служив в Оренбурзькій прикордонній комісії, та з іншими українцями. Від того часу Ф. Лазаревський був в числі найвірніших друзів поетових.

1847, червня 23. — Шевченко прибуває до Орської фортеці й починає салдатську муштуру „рядовим" 5-го лінійного батальону, який стояв в Орську.

1847, Осінь. — Шевченко хоріє на цинґу.

1847, жовтня 22. — Перший лист з заслання (до Лизогуба). Шевченко пише про те, як тяжко йому переносити заборону писати й малювати та про свою нудьгу й муки в салдатщині: „Гуляю! Бодай нікому не довелося так гуляти. А що маємо робити: треба хилитися, куди нахиляє доля . . . Тепер мені „строжайше запрещено рисовать і писать," нудьга та й годі, читать хочби на сміх одна буква, — й тії немає. Броджу понад Уралом та . . . ні, не плачу, а щось ще поганіше діється зі мною."

1847, жовтня 24. — Лист до Репніної. Поет нудиться без малювання й книжок й прохає надіслати йому „Письма к друзьям" Гоголя і "Чтения Моск. Общества истории и древностей", яких видавав Бодянський."

1847, грудня 11. — Лист до Лизогуба. Шевченко просить прислати скринку з фарбами й пензлями та альбом, щоб хоч подивитись на них, і твори Шекспіра та Одисею в перекладі Жуковського.

1848, лютого 1. — Лист до Лизогуба. Шевченко нудиться в самотині, не маючи листів. Пише, що хворіє на ревматизм і цинґу, прохає прислати паперу, твори Лермонтова й Козлова.

1848, березня 7. — Лист до Лизогуба. Шевченко дуже радіє й дякує за надіслані пензлі, фарби й твори Шекспіра.

За час перебування в Орській фортеці написано: „Думи мої," "Княжна," "Згадайте, братія моя," "Сонце заходить, гори чорніють," "Мені тринадцятий минало," "Не гріє сонце на чужині," "Сон" ("Гори мої високії"), "Іржавець", "Н. Н.", "Ляхам" "Чернець", "Один в другого питаєм," "Самому чудно. А деж дітись?", "Ой стрічечку до стрічечки," "Хустина," "Козачковському," "Москалева Криниця," "Варнак," "Ой гляну я, подивлюся."

1848, травня 11. — Шевченко виїздить з експедицією Бутакова для замальовування берегів Аральського моря з Орська до Аралу.

1848, червня 19. — Експедиція прибуває до фортеці Раїму.

1848, липня 25. — Експедиція вирушає Сир-Дарею до моря.

1848, вересня. — Експедиція приїздить на острів Кос-Арал. Тут поетом написано: "Та не дай, Господи, нікому," "Добро, у кого є господа," "Титарівна," "Ну, щоб, здавалося, слова?", "Мов за подушне оступили," "П. С." "Г. З.", "Якби зустрілися ми знову,", "Марина," "Пророк," "Сичі," "Між скалами, неначе злодій," "І небо невмите," "І виріс я на чужині," "Не для людей, тієї слави," "Коло гаю, в чистім полі," "Як би мені черевики," "І багата я," "Породила мене мати," "Ой я свого чоловіка," "По вулиці вітер віє," "Ой сяду я під хатою," "Закувала зозуленька," "Швачка," "Ой не п'ються пива-меди," "На вулиці неве-

село," "У тієї Катерини," "Із-за гаю сонце сходить," "Ой пішла я в як за водою," "Не так тії вороги," "Ой люлі-люлі, моя дитино," "Ой чого ти почорніло?", "Туман, туман долиною," "У неділеньку у святую," "У перетику ходила," "У неділеньку та ранесенько," "Не тополю високую," "Утоптала стежечку," "І широкую долину," "На вгороді коло броду," "Як би мені, мамо, намисто,' "Не хочу я женитися," "Чума," "І знов мені не привезла," "В неволі, в самоті немає," "Ой умер старий батько," "Не вернувся із походу," "У Вільні, городі преславнім," "Не до дому вночі йдучи," "Неначе степом чумаки," "Сотник," "За сонцем хмаронька пливе," "Нащо мені женитися?", "Ой крикнули сірі гуси," "Як би тобі довелося," "Заросли шляхи тернами," "Зацвила в долині," "В нашім раю на землі," "На Великдень на соломі," "Було роблю що, чи гуляю," "Буває іноді старий," "Хіба самому написать," "Дурні та гордії ми люди," "Готово! Парус розпустили," "Ми в осени таки похожі."

1849, листопад. — Шевченко повертається з експедицією до Оренбурґа. Зустріч його з приятелями — Лазаревським та адютантом Обручова Герном, що улаштовує поета жити в себе. Знайомство з політичними засланцями-поляками (Броніславом Залєським, Сєраковським та іншими).

1849, листопад 14. — Лист до В. Н. Репніної з Оренбурґу. Шевченко пише, як він змінився: ".... в продолжение почти трех лет ни одной йдеи, ни одного помисла вдохновенного... У меня теперь почти нет ни грусти, ни радости... Грядущее для меня как будто не существует. Ужели постоянные несчастия могут так печально поработить человека?"

1849, грудня 12. — До Оренбурґу приходить звістка, що цар одмовляється дати дозвіл Шевченкови малювати.

1850, січня 1. — Лист до Жуковського, де Шевченко знову прохає його добути в царя дозвіл йому малювати.

1850, січня 10. — Лист з тим самим проханням до ґенерала Дубельта.

1850, березня 7. — Лист до В. Репніної з проханням прислати "Мертвые души" Гоголя.

1850, квітня 27. — Трус і арешт Шевченка після доносу офіцера Ісаєва (по обвинуваченню його в тому, що він переступив заборону писати й малювати, листувався з приятелями й ходив в цивільній одежі). З цього часу припиняється більш-менш вільне життя його в Оренбурзі й починається знову салдатщина. Підчас перебування в Оренбурзі Шевченком написано такі вірші: "Лічу в неволі дні і ночі," "Ми заспівали, розійшлись," "Не молилася за мене," "Петрусь", "Мені здається, я не знаю," "Як би ви знали, паничі," "Буває, в неволі іноді згадаю," "І станом гнучким і красою," "Огні горять, музика грає," "Чи то недоля чи неволя," "На батька бісового я трачу," "І досі сниться."

1850, травня 12. — Шевченка переводять з Оренбурґа до Орської вязниці з наказом як найпильніше стежити за ним.

1850, липня 1. — Допит Шевченка, а перед тим і далі слідство з наказу III відділу (з Петербурґу) по обвинувачуванню в „порушенню дисципліни," в листуванню й малюванню.

1850, вересня 5. — Командант „Оренбурзького корпуса" видає наказ взяти Шевченка з Орського каземату й відправити під вартою до Новопетровського форту.

1850, кінець вересня. — Шевченка виряжено етапом з Орська через Уральск до Гурєва-городка.

1850, жовтня 8. — Шевченка виряжають з Уральська човном.

1850, жовтня 12. — Приїзд до Гурєва-городка.

1850, жовтня 17. — Приїзд до Новопетровського форту.

1851, січня 2. — Перший лист, написаний з Новопетровського до кн. Репніної. Шевченко пише про нудьгу й байдужість, яка охопила його: "Недавно, кажеться, всего чотыре года, а как тяжело прошли они над моею головою, как изменили они меня," что я сам себя не узнаю. Вообразите себе безжизненного флегму — и то буду я. Не следовало й говорить об єтом, а лучше нечего сказать."

1852, липня 16. — Лист до Козачковського. Шевченко пише про свою хворобу: в його часто болить голова й зявилися болячки на тілі.

1852, листопада 15. — Лист до Бодянського. Нудьга в неволі, самотність між салдатами — таким настроєм перейнято більшість листів з заслання. Шевченко прохає прислати літопис Конисського або Величка.

1853, квітень. — Прибув до Новопетровського новий комендант, Іраклій Ісков з яким в Шевченка налагодились дуже добрі відносини.

1853, квітень. — Шевченко знаходить біля форту добру глину й, за згодою Ускова, починає працювати над скульптурою.

1853, травня 30. — Лист до Козачковського. Шевченко пише, що новий комендант привіз з собою дитину, яка дуже полюбила поета. Та дитина вмерла, й Шевченко сумує за нею.

1853, червня 15. — Лист до С. Артемовського. Шевченко дякує за надіслані гроші й пише про свою працю над скульптурою та що це не задовольняє його: "Как жалко я занимаюсь єтим новым для меня искуством, в казармах, где помещается целая рота солдат, а про модель и говорить нечего. Бедное занятие."

1853. — Написано російською мовою повість "Княгиня."

1854, червня 14. — В листі до Козачковського Шевченко прохає надіслати "Слово о полку Ігореві," щоб перекласти його.

1854, червня 1. — Те ж саме прохання в листі до Бодянського.

1854, червня 6. — В листі до Броніслава Залєського Шевченко дякує за надіслані твори Сови, дуже хвалить їх і прохає завжди, пишучи до нього, витати його.

1854, червня 9. — Лист до Броніслава Залєського. Шевченко пише про велике задоволення від творів Богдана Залєського й Сови.

1855, лютого 10. — Лист до Броніслава Залєського, де Шевченко хвалить жінку коменданта Агату Ускову й говорить про свою дружню любов до неї.

1856, квітня 2. — Шевченко посилає Залєському "Варнака" й "Княгиню."

1856, квітня 22. — Лист до жінки віце-президента Академії Мистецтв, Толстої. Шевченко пише, що сподівався на амнестію, але маніфест нового царя, Олександра II (27 березня, 1855) не приніс йому волі: "обо мне забыли, меня не выписали из списка мучеников... Єто страшная насмешка судьбы... Невыразимо тяжело..." Про те поет дякує за саму надію на визволення, що подала йому гр. Толстоя в своєму листі.

1856, червня 30. — Лист до С. Артемовського. Шевченко горячо дякує за лист і гроші: "Тепер крім сльоз благодарних нічого в мене немає. Я — "нищий в полном смысле єтого слова, не только материально, — душой, сердцем, обнищал." От що зробила з мене проклята неволя! Трохи-трохи не ідіота. Десятий год не пишу, не рисую, не читаю навіть нічого, а як би ти побачив, між яким людом верчуся оці я десять літ! Та не дай Господи, щоб і приснилися тобі колинебудь такі недолюди, а я у їх "в кулаке сижу," давлять, без всякого милосердія давлять..."

1856, вересня 26. — Нова амнестія в звязку з царською коронацією, але цар викреслює Шевченка з списку помилуваних.

1856, жовтня 18. — Лист Толстої до Шевченка. Вона пише, що друзі (гр. Толстой, його жінка й інші) й надалі клопочуться за поета й сподіваються на його визволення поза амнестією.

1857, квітня 22. — Лист до Я. Кухаренка. Шевченко дякує за прислані гроші й пише, що Лазаревський запевняє, ніби скоро його визволять... "І плачу, і молюсь, і всетаки не вірю. Десять літ неволі, друже мій єдиний, знівечили, убили мою віру й надію... Я трохи не здурів на цім тижні. Та й тиждень же вдався! Не дарма я його виглядав десять літ. Десять літ! Друже мій єдиний! Вимовить страшно... а витерпіть? І за що витерпіть?"

1857, травня 2. — Лист Лазаревського до Шевченка про те, що цар згодився на його визволення.

1857, червня 3. — Лист до Кухаренка. Шевченко посилає йому написану в травні цього року після семилітньої перерви "Москалеву криницю."

1857, травня 12. — Шевченко почав вести свій "Щоденник."

1857, липня 1. — Лист до М. М. Лазаревського. Шевченко пише про свої збори до подорожі й нетерплячо чекання почти, що мусить привезти „волю."

1857, липня 21. — До Новопетровського приходить офіційний папір про те, що Шевченка "помилувано."

1857, липня 26. — Лист Шевченка до гр. Толстої з подякою за клопоти про визволення.

1857, серпня 2. — Шевченко відїзджає з Новопетровського.

1857, серпня 5. — Шевченко прибуває

до Астрахані. Земляки роблять йому теплу зустріч.

1857, серпня 10. — Лист з Астрахані до Броніслава Залєського про волю.

1857, серпня 14. Теж до М. М. Лазаревського.

1857, серпня 15. — Теж до Я. Кухаренка.

1857, серпня 22. — Шевченко виїздить з Астрахані Волгою, прямуючи до Нижнього-Новгороду.

1857, серпня 29. — Папір коменданта Новопетровського форту Ускова до Академії Мистецтв про те, що він помилково видав Шевченкови квіток до Петербурґу, що Шевченкови забороняють їхати до обох столиць, а наказано до цілковитого визволення жити в Оренбурзі. Усков прохає сповістити про це Шевченка, коли він приїде до Петербурґу, з тим, щоб він негайно повертався до Оренбурґу.

1857, серпня 31. — Шевченко прибуває до Саратова. Тут він відвідує матір Костомарова.

1857, вересня 6. — Шевченко в Самарі.

1857, вересня 8. — Шевченко в Симбірську.

1857, вересня 13. — Шевченко в Казані.

1857, вересня 20. — Шевченко прибуває до Нижнього - Новгорода.

1857, жовтня 8. — Лист з Нижнього-Новгорода до Лазаревського. Шевченко пише, що його затримали в Нижньому й хотять післати до Уральська, щоб оформити його визволення.

1857, жовтня 16. — Шевченко знайомиться з декабристом Анненковим, що повертався саме тоді з Сибіру.

1857, листопада 11. — Шевченко одержує листа від Толстої. Вона радить йому звернутися до Толстого з проханням знову вжити заходів, щоб Шевченко міг приїхати до Петербурґу.

1857, листопада 11. — Лист до Толстої. Шевченко дякує за співчуття й пораду. Пише, що скористається з свого пробування в Нижньому, щоб почитати й увійти в курс громадських справ, пише про насолоду, яке дає йому тепер читання.

1857, листопада 12. — Лист до Ускова, де Шевченко сповіщає, що йому заборонено жити в столицях. Далі він говорить, що в Нижньому його добре вітають, що в нього єсть добрий заробіток (малює портрети).

1857, листопада 13. — Лист до Толстого з проханням добути дозвіл жити в Петербурзі й працювати в Академії.

1857, грудня 5. — Лист до М. С. Щепкина, де Шевченко прохає його приїхати до Нижнього.

1857, грудня 5. — Лист до Куліша. Шевченко дуже дякує за прислану ним „Чорну раду."

1857, грудня 5—8. — Шевченко пише поему „Неофіти" й присвячує її Щепкину. Тут-же, в Нижньому пише він „Юродивого."

1857, грудня 24—29. — В Шевченка в Нижньому гостює Щепкин, славний артист і його великий приятель.

1857, грудня 28. — Лист гр. Ф. Толстого до президента Академії Мистецтва, де він переказує прохання Шевченка добути йому право жити в Петербурзі й працювати в Академії.

1857, грудня 29. — Лист президента Академії Мистецтв до міністра двора з проханням поклопотатися перед царем за Шевченка.

1858, січня 1. — Шевченко знайомить-

СКОРА, ПЕВНА ПІЛЬГА У РЕВМАТИЧНІМ БОЛЮ

Пані А. Майовська,
726 Third Ave., New Westminster, B. C.

„Недавно тому, мязи мого правого рамени були такі болючі при діткненню, в суставах боліло а мої мускули були так повні кольок, що чулася вічно дуже нещасною. Відтак я довідалася про **Templeton's T-R-C's.** Ви будете раді знати, що я дуже скоро поздоровіла, і я є дуже вдячна, що більше не терплю — позбувшися болів через вживання **T-R-C's.** Хотяй я вже більше не потребую вживати **T-R-C's,** я все маю його в хаті, на випадок повороту атаку."

Не дозвольте щоб терпіння від Ревматизму, Нюрайтис, Артритичного Болю і Штивности, Ломбеґа (Безвладні Крижі), Невральґії або Сайетики і т. п. позбавляли Вас радости щасливого, нормального життя. Дістаньте скоро певну пільгу як тисячі другі при помочі **Templeton's T-R-C's** жорстокім проникаючім болю спричиненім такими недугами. Не терпіть більше ані одного дня — дістаньте **Templeton's T-R-C's** сейчас. 50ц. $1.00 у аптикарів, загальних склепах.
Sp.

ся з молоденькою артисткою, Піуновою, що з успіхом грала разом з Щепкиним в „Москалі-Чарівнику."

1858, січня 21. — Бенефіс Піунової, після якого Шевченко пише в часопису статтю про неї.

1858, січня 30. — Шевченко прохає Піунову стати його жінкою, але Піунова й її родина відмовляють йому.

1858, лютня 23. — Розчарування в Піуновій і цілковитий розрив з нею.

1858, лютня 9. — Шевченко пише вірші „Доля", „Муза," „Слава."

1858, лютня 9. — Шевченко робить заходи надрукувати свої російські твори „Матроза," („Прогулька з приємністю й не без моралі"), „Княгиню" й „Варнака" але Куліш, а потім Сергій Аксаков радять йому не робити цього, бо ці твори незмірно нищі за його поезії.

1858, лютня 10. — Повідомлення з міністерства царського двору до президента Академії про те, що цар дозволив Шевченкови жити в Петербурзі під доглядом поліції й працювати в Академії, але „щоб начальство академії стежило за його працею, і щоб він не повертав на зло свого таланту."

1858, лютня 25. — Лазаревський пише Шевченкови, що на прохання Толстого, дозволено поетови жити в Петербурзі під доглядом поліції й під опікою гр. Толстого.

1858, березня 1. — Приходить звістка від міністра внутрішних справ, що Шевченкови можна їхати до Петербурґу й жити там під доглядом поліції.

1858, березня 4—6. — Шевченко виправляє свої твори „Відьму," „Лілею" й „Русалку."

1858, березня 8. — Шевченко виїздить з Нижнього-Новгороду.

1858, березня 9. — Шевченко, спинившись по дорозі до Москви, у Володимирі, зустрічається з Бутаковим, який під його командуванням плавав два роки (1848 і 1849) по Аральському морю.

1858, березня 10. — Шевченко прибуває до Москви й спиняється в Щепкина. Через хворобу не може їхати далі.

1858, березня 16. — Шевченко відвідує княжну Репніну. Обоє відчули, що втратили колишню близькість, і не могли заговорити так, як колись.

1858, березня 18. — Шевченко відвідує Максимовича й Бодянського.

1858, березня 19-21. — Шевченко знайомиться з московськими письменниками й вченими того часу: Бабстом, Кетчером, Якушкиним. Забєліним та іншими.

1858, березня 22. — Шевченко відвідує Аксакова. „Ті хвилини, — як писав він потім про це побачення, — робили мене щасливим на цілий день і навіки вони остануться в найясніших моїх споминах."

1858, березня 24. — Син Щепкина Микола влаштовує обід московським вченим і літературним знаменитостям, запрошує на цей обід і Шевченка. Про цей обід в „Щоденнику" Шевченко так пише: „Що за чарівні оці люди — молоді, жваві, вільні. Тут на обіді були Афанасьєєв, Чичерин, Мін, Бабст, Корш, Крузе, Станкевич, Кетчер і кілька інших. Зустрівся з ними, буцім з людьми давно знайомими, рідними!"

1858, березня 25. — Максимович улаштовує обід на вшанування Шевченка. Поет знайомиться з Шевирьовим і Погодіним.

Тогож дня Шевченко знайомиться з головою тодішнього панславізму, Хомяковим і старим декабристом Волконським.

1858, березня 26. — Шевченко виїздить з Москви, записавши свої московські враження в щоденнику: „В Москві більш за все радувало мене те, що між освіченими мосвинами, найпаче в родині С. Т. Аксасова, зустрів теплий привіт до себе й щире співчуття до моїх поезій."

1858, березня 27. — Шевченко прибуває до Петербурґу. Тогож дня відвідує М. Лазаровського.

1858, березня 28. — Шевченка відвідує С. Артемовський. Тогож дня він йде до Толстих. „Ніхто й ніколи," — каже після того Шевченко, — „не зустрічав мене, і нікого й ніколи і я не стрівав більш радісно, як зустрілися ми з моєю святою заступницею і з ґрафом Федором Петровичем. Зустріч наша була щиріша зустрічі кревняків."

1858, березня 28. — Шевченко відвідує Василя Білозерського, свого сусіду в тюрмі року 1847 і зустрічається в нього з товаришами по засланню в Оренбурзі, Сєраківським, Станкевичем. Совою.

1858, березня 29. Шевченко йде як відставний салдат до начальника канце-

лярії обер-поліціймейстра — Івана Таволги-Мокрицького.

1858, квітня 6. — Шевченко ставиться перед головним начальником, що під його доглядом мусів бути, обер-поліціймейстером ґрафом Шуваловим.

1858, квітня 8. — На вечірці в Кроневича Шевченко знайомиться з Львом Толстим.

1858, квітня 8. — З Шевченком знайомляться й витають його російські письменники й поети: Громека, Бенедиктов, Мей, Тургенєв, музика Даргомижський та інші.

1858, квітня 11. — Поет доручає Д. Каменецькому, завідуючому друкарнею П. Куліша, клопотатися в цензурному комітеті дозвіл випустити нове видання своїх творів.

1858, квітня 12. — Обід в Толстих на честь Шевченка.

1858, квітня 14. — Шевченко знайомиться з молодим Енґельгардтом, сином колишнього свого пана. „З тієї знайомости," нотує поет в „Щоденнику", — пребагато дечого зворушилося в душі моїй... Але! Забуття минулому, мир і любов сучасному."

1858, квітня 15. — Шевченко ставиться перед шефом жандарів, князем Василем Долгоруким. До нього порадила йому звернутися гр. Толстоя, як до найвищого „опікуна."

1858, квітня 16. — На обіді, який влаштував в честь Шевченка дідич Сошальський, Шевченко знайомиться з російськими письменниками Василем і Миколою Курочкиними і з ними в нього склалися дуже приятельські відносини.

1858, травня 3. — Шевченко починає, за допомогою професора Йордана, працювати над ґравюрою. Він гадав, що після десятилітнього заслання не зможе малювати фарбами, а крім того, що ґравюру, як річ дешеву, легче ширити в масах. Крім ґравюр з великих художних творів, думав він пустити для розповсюдження серед мас ґравюри з історії й побуту України.

1858, липня 4. — Лист до Ускова. Шевченко пише про своє петербурзьке життя: „В Петербурзі мені добре, живу в Академії, товариші художники мене полюбили, а сила силенна земляків мене просто на руках носять. Одно слово — я цілком щасливий."

1858, Липень 13. — Шевченко пише поезію „Сон" („На панщині пшеницю жала") й присвячує її Маркови Вовчикови.

1858, липня 10. — До Петербурґу приїздить Костомаров. Перше побачення його й Шевченка після неволі.

1858, листопада 15. — Максимович в листі прохає в Шевченка дозволу надрукувати в „Парусі" (новому тижневому орґані словянофілів, що почав виходити в Москві за редакцією Аксакова), деякі його вірші. Шевченко відповідає неґативно.

1858, листопада 22. Лист до Щепкина, де Шевченко пише про те, що погано почуває себе фізично. Такий самий настрій відбився й в віршах „Я не нездужаю, нівроку," що написані тогож дня.

1858, листопада 22. — Лист до дружини Максимовича, де Шевченко прохає одружити його, бо боїться пропасти бурлаком на чужині.

1858, грудня. — Шевченко знайомиться з артистом траґіком Айрі Олдриджем, мурином, що раніше був, як і Шевченко, невільником. Спільна доля зближає їх.

1858. — Шевченко виготовляє пять ґравюр з Рембрандта: „Виноградарі," „Сцена в купецькій конторі" та інші. Офорти: „Дві українки," „Одаліска," ,Голівка," „Українець прочанин," „Розхрістана жінка, що спить, тримаючи в роті циґарку," власний портрет; малюнки сепією: „Дніпрові русалки," „Хмельницький перед кримським ханом," „Смерть Хмельницького," „Смерть Мазепи"; багато ескізів з життя казарменого й з природи закаспійських степів.

1858. — Шевченко знайомиться й близько сходиться з родиною Наталії Борисовни Суханової. Син її, Борис, якого Шевченко вчив малювати, написав пізніше про поета спогади.

1859, січня 24. — Знайомство з письменницею М. Ю. Марковичевою (Марком-Вовчком), що з нею склалися в поета дуже добрі відносини.

1859, лютня 25. — Шевченко пише „Подражаніє XI псалму."

1859, лютня 27. — Шевченко пише вірші „Марку-Вовчку."

1859, березня 25. — Лист до дружини Максимовича. Шевченко говорить про бажання одружитися, приїхавши до них на Україну, де в той час жили вже Максимовичі.

1859, березня 25. — Шевченко пише „Подражаніє (Ісаія, глава XXXV).

1859, квітня 26. — Рада Академії Мистецтва присуджує Шевченкови звання академіка по різбарству на міді (ґравюрі).

1859, квітня 29. — Шевченко пише вірші: „Така, як ти колись лілея."

1859, травня 20. — Лист Шевченка до дружини Максимовича, де він пише, що клопочеться здобути пашпорта, щоб їхати на Україну, але це річ тяжка: „Перш в столицю не пускали, а тепер з цієї поганої столиці не випускають. Доки вони будуть знущатися над мною?

1859, травня 5. — Шевченко подає заяву до правління Академії з проханням видати йому білєт („вид") на 5 місячну подорож в ґубернії: Київську, Чернигівську й Полтавську „для поправлення здоровля й рисовання єтюдов с натуры."

1859, травня ?. — Віце-президент Академії, ґраф Толстой, не маючи змоги задовольнити прохання Шевченка „сам собою," звертається за дозволом до ґрафа Адлерберґа (міністр Імператорського двора).

1859, травня 20. Ґраф Адлерберґ запитує офіційним листом князя Долгорукова (начальника III відділу), „полагает ли он возможным" задовольнити прохання Шевченка.

1859, травня 20. — Лист ґрафа Толстого до Е. І. Мюссара з проханням повідомити його про вирішення Шевченкової справи президентом Академії (вел. кн. Марією Миколаївною).

1859, травня ?. — Відповідь Мюссара ґрафу Толстому: „Президент великая княгиня Мария Павловна изволила из'явить на то свое согласие."

1859, травня 23. — Резолюція кн. Долгорукова на офіційному папері ґр. Адлерберґа („Уведомить, что препятствия нет, а меду тем о наблюдении за Шевченкою предварить местное жандарское начальство").

1859, травня 23. — Відповідь кн. Долгорукова ґр. Адлерберґови („..„к удовлетворению просьбы художника Шевченко я, с своей стороны, препятствия не встречаю").

1859, травня 23. — Третий відділ шле місцевій владі на Україну секретні папери з наказом стежити за художником Шевченком (підполковнику корпуса жандарів Грибовському — в Київській ґуб.; полковникову корпуса жандарів Шульговському — в Чернигівській ґуб.; підполковнику корпуса жандарів Лапьову—в Полтавській ґуб.)

1859, травня 28. — Адлерберґ повідомляє ґрафа Толстого, що художнику Шевченкови дозволено виїхати на Україну. (В кінці документа приписано: „К сведению: Тарас Шевченко получил уже билет на проезд отг. С.-Петербурського обер-поліціймейстера").

1859. — Кінець травня. Шевченко рушив з Петербурґу на Україну.

1859, червня 6. — Лихвин, Лебединського повіту (на Харківщині). Шевченко власноручно записав Н. А. Хрущовій на спомин вірш „Садок вишневий коло хати."

1859, червня 7. Лихвин. — В Шевченків альбом ("книжка Б") чужою рукою записано пісню: „Ой по горі ромен цвіте."

1859, червня 9. — Новь — хутір Хрущова біля Лихвина. Шевченко подарував О. М. Халіському власний офорт з картини Соколова „Приятелі."

1859, червня 10. — Пирятин. Шевченко написав вірші: „Ой маю, маю я оченята."

1859, червня ?. — Шевченко у Козачковського (пробув добу).

1859, червня 19. — Михайлова гора. Шевченко намалював портрета М. О. Максимовича (в Максимовича Шевченко прожив з тиждень).

1859, червня 22. — Михайлова гора. Шевченко змалював портрета М. В. Максимовичевої.

1859, травень. — Кінець червня. Городище, Черкаського пов. Шевченко гостює в Семеренка, Яхненка й Хропаля (Семеренко й Яхненко — власники цукроварні в Городищі; Хропаль — їхній управитель.)

1859, червня 28, 29, 30. — Кирилівка, Моринці. Шевченко гостює в своїх родичів і знайомих.

1859, липня 1—9. — Шевченко живе в Корсуні в свого побратима Вартоломея Шевченка.

1859, липня 5. — Шевченко був в Межиричах.

1859, липня 7. — Ісправник Табачников, проїздом через Межиричи, довідався від сторонних людей, що Шевчен-

ко має намір купити собі для селитьби ґрунт біля села Пекарів.

1859, липня до 9. — Начальник Київської ґуб. Гессе повідомив кн. Васильчикова („київського військового, подільського і волинського ґенерал-ґубернатора"), що він одержав донесення від Канівського ісправника про перебування Шевченка в Корсуні в Вартоломея Шевченка.

1859, липня 10. — Наглядівши собі Шевченко землю для купівлі під хату в маєтку Парчевського (недалеко від села Пекарів), виїхав туди з землеміром, управителем маєтку Павчевського Вольським, його родичем Козловським та з ін. Тут поет провадить „богословський диспут" з Козловським, „за який його обвинувачено, як за „богохульство."

1859, липня 11. — Городище. Шевченко гостює в Семеренка, Яхненка й Хропаля.

1859, липня 14. — Васильчиків одержав повідомлення Гессе (див. вище 9-го липня).

1859, липня 11. — Канцелярія київського військового ґенерал-ґубернатора розпочала „діло" про секретний догляд за художником Шевченком.

1859, липня 11-12. — Перебування Шевченка в Корсуні та Кирилівці.

1859, липня 12. — Дізнання місцевої влади (пристава Добржанського) в Межиричах про „богохульство" Шевченка.

1859, липня 13. — Арешт Шевченка.

1859, липня 14. — Шевченко в Мошнах. Зустріч поета з Табачниковим. Слідство. Допити.

1859, серпня 15. — Рапорт Табачникова про межирицький інцидент князю Васильчикову.

1859, липня 18. — Канцелярія Київського військового ґенерал-ґубернатора повідомляє III відділ про межирицький інцидент.

1859, липня 18. — Васильчиків прохає віце-ґубернатора Селецького дати розпорядження владі вислати Шевченка з Черкаського повіту до Київа.

1859, липня 18. — Шевченка з Мошен перевезено до Черкасів.

1859, липня 20. — Черкаси. Шевченко написав вірші „Минаючи убогі села."

1859, липня 21. — Черкаси. Шевченко написав вірші „Колись дурною головою."

1859, липня 27. Зеленька, Київ. ґуб.

З Покоління Здоровля і Щастя

Це є мудрий батько, який передає синонови пораду набуту через покоління з школи досвіду. Через 61 років три ґенерації Славян з вдоволенням уживали і поручали

TRINER'S
BITTER WINE

з **Вітаміном B1,** як відповідне і дуже ділаюче лагідне средство на розвільнення і жолудок. Воно дає часову пільгу на біль голови, який повстає з причини затвердження. УВАГА: Уживайте лише як приписано. Спробуйте вечером це старе ніжне лікарство і поручіть своїй рідні і приятелям. До продажі по всіх передових аптиках і загальних склепах.

JOSEPH TRINER CORPORATION
Slavonic Owned
JOSEPH TRINER, President
4053 W. Fillmore St. Chicago 24, Ill.

Шевченко записав до альбому (художнього) народню пісню: „Ой пяна я, пяна."

1859, липня 28-29. — Шевченка привезено з Черкаського пов. до Київа.

1859, липня 31. — Васильчиків дає наказ старшому поліціймейстрови залишити Шевченка в Київі під доглядом поліції.

1859, липня 31. — Васильчиків доручає своєму „чиновнику для особливих дорученнів" Маркови Андрієвському допросити Шевченка про межирицький інцидент.

1859, липня 31. — Київському старшому поліцій-мейстрови доручено привести Шевченка на допит до Марка Андрієвського. (Розпорядження це було потім відмінено).

1859, серпня 8. — Рапорт Марка Андрієвського кн. Васильчикову.

1859, серпня 8. — Віце-ґубернатор Селецький запитує Васильчикова про дозвіл Шевченкови повертатись до Петербурґу.

1859, серпня 10. — Васильчиків одержав запитання Селецького.

1859, серпня 11. — Васильчиків повідомляє Селецького про дозвіл Шевченкови виїхати з Київа.

1859, серпня 14. — Шевченко вирушив з Київа до Петербурґу в тяжкому настрої й від свого арешту й від тих вражінь, що виніс з подорожі взагалі.

1859, серпня ?. — Перебуваючи в Переяславі, Шевченко написав вірші "Як би то ти, Богдане, пяний."

1859, вересня 10. — 1861, січня 29. — Листування з Вартоломеєм Шевченком про купівлю ґрунту над Дніпром та будівлю хати, щоб переїхати туди жити.

1859, листопада 2. — 1860, квітня 22. — В листах до Вартоломея Шевченка поет прохає одружити його з Харитою Довгополенківною, кріпачкою, що служила в Вартоломея за наймичку. Шевченко побачив її підчас подорожи на Україну. Вартоломей, що був незадоволений цим бажанням Шевченка, довго відтягав справу, врешті прислав неґативну відповідь від Хариті.

1859, листопад 29. — Цензурний комітет дає дозвіл на друкування поезій, але дуже понівечив їх, як про це писав тогож дня поет до Хропаля: сегодня цензура выпустила мои безталанные думы, но так покрестила их, что я едва узнал своих детей."

1860, початок січня. — Вийшов з друку „Кобзар" коштом Платона Семеренка.

1860, лютня 13. — В журналі „Народное чтение," що його видавав полтавець-дідич, Олександер Оболонський, надруковано автобіоґрафію Шевченкову, проредаґовану Кулішем. Цим сподівалися вплинути на визволення його рідних з кріпацтва, бо, розповідаючи про своє життя, Шевченко підкреслив, що його брати й сестри ще й досі кріпаки.

1860, березня 21. — Комітет допомоги літераторам і вченим звертається до дідича Фльорковського, власника Кирилівки й Моринців, щоб він відпустив Шевченків на волю або дозволив Шевченкови викупити в нього братів та сестру й призначив ціну.

1860, березня 28. — В листі до Вартоломея Шевченко просить поїхати до Кирилівки й сказати братам і сестрі Ярині, щоб не поспішали на волю без землі.

1860, травня 9. — Полтавська громада влаштовує обід на честь Куліша, але в промовах весь час лунає імя Шевченка. Полтавці просять Куліша умовити Шевченка приїхати до них.

1860, травня 16. — Комітет, що саме їхав на Україну, побачитися в Жаботині з Фльорковським і розпитати, на яких умовах дідич згоджується відпустити Шевченків на волю.

1860, червня 16. — Фльорковський сповіщає комітет, що Шевченки не хотять йти на волю без землі.

1860, липня 10. — Фльорковський відпускає Шевченків на волю без ґрунтів і без землі. Але він не видав їм аж до березня, 1860 року, відпускного акту, тому Шенченки лишилися в громаді кирилівських селян на батьківських ґрунтах і дістали землю, як інші селяни, на загальних підставах.

1860, липня 27. — Шевченко сватає Лікеру Полусмаківну, молоду дівчину, кріпачку, що служила за наймичку в Надежди Забілихи, сестри Кулішевої жінки.

1860, серпня 22. — Лист про майбутнє одружіння з Лікерою до Вартоломея Шевченка.

1859—1860, серпня 5. — В Петербурзі Шевченко написав вірші: „В Іудеї, во дні

они," „Марія," „Подражаніє Ієзекіілю," „Осії глава XIV", „Дівча любе, чорнобриве," "Ой діброво, темний гаю," „Подражаніє Сербському", „Молитви," „Колись-то ще, во время оно," „Плач Ярославни" „На смерть Григорія, митрополіта Петербурзького," „,Гимн черничий," „Над Дніпровою сагою," „Росли вкупочці, зросли," „Світе ясний, світе тихий."

1860, серпня 5. — Вірші „Лікері" („Моя ти любо"), написані з приводу того, що Забілиха не відпустила Лікери з Шевченком до міста.

1860, вересня 14. — Вірші „Н. Я. Макарову" ("Барвінок цвів і зеленів"), написані з приводу розцурання поета з Лікерою.

1860, вересня 24. — Вірші „І Архімед, і Галілей."

1860, вересня 27. — Вірші „Л" (Лікері) („Поставлю хату і кімнату").

1860, жовтня 5. — Лист до Варфоломея Шевченка про те, що шлюбу з Лікерою не буде.

1860, жовтня 31. — Академія постановляє видати Шевченкови дипльому на звання Академіка в різбарському мистецтві.

Дипльому виготувано вже після смерти Шевченка й віддано М. Лазаревському.

1860, листопада 6. — В листі до Чалого Шевченко запитує що робиться в недільних школах.

1860, листопада 21. — Цензура дає дозвіл надрукувати Шевченків буквар.

1860, осінь. — Шевченко весь час почуває себе погано, скаржиться на біль в грудях. Лікарі знаходять в нього водяну хворобу, але не кажуть йому про це.

1860, жовтня 5. — 1861. — Написано поезії: „Не нарікаю я на Бога," „Саул," „Минули літа молодії," „Титарівна-Немирівна," „Хоча лежачого й не бють," „І тут, і всюди, скрізь погано," „О люди, люди, небораки," "Як би з ким сісти, хліба зїсти," "І день іде, і ніч іде," "Тече вода зпід явора," "Якось-то йду я в ночі," "Бували войни," "Великомученице кумо," "Зійшлись, побрались, поєднались."

1861, лютня 14-25. — Поет пише останний свій вірш „Чи не покинуть нам, небого."

1861, лютня 24. — Останний лист Шевченка — до земляка Таволги-Мокрицького.

1861, лютня 26. — Смерть Шевченка.

1861, лютня 28. — Похорон Шевченка на Смоленському кладовищі. Над труною Шевченка говорили: Куліш, Білозерський, Костомаров; по-російськи — М. Курочкин, по польськи — В. Хорошевський.

1861, лютня 28. — III. Відгуки на смерть Шевченка з Полтави, Чернигова, Харкова, Кременчука, Одеси, Херсона, Катеринослава, Катеринодара й з інших місцевостей України, куди можна було подати звістку.

На смерть Шевченка озивається майже вся російська преса. За кордоном Герцен і один з українців, Андрій Гончаренко, пишуть статті в „Колоколі."

Друзі Шевченка скуповують на авкціоні всі його речі. Частину їх передано Василеви Тарновському з умовою, щоб все перейшло до громадського музею ім. Шевченка.

1861, квітня 26. — Тіло Шевченка вивозять з Петербурґу.

1861, квітня 6. — Труна з тілом Шевченка прибуває до Дніпра.

1861, травня 7. — Похоронна відправа в Києві.

1861, травня 8. — Труна прибуває до Канева.

1861, травня 10. — Похорон Шевченка на Чернечій горі.

З ПОЕЗІЙ ОСИПА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

І я Гуцул і ти Гуцул,
Оба носим сердак куций,
Оба в лісі родилися,
В Черемоши хрестилися,
З ведмедями жмурка грались,
Кресак волев обтикали, —
Та не знали, котров доля
Нас вирядить дорогою,
А в нас доля добра була,
За нас обох не забула,
Та хотіла нас панами
Постановити — та пяна
Нас — що мала у покої
Посадити — а в'на свої
Баранчики під ножиці
Ще й німецькі небожиці
І всадила! — Оттаке-то
Наробила доля тота!
А хто винен? — —

МИХАЙЛО РОМАНИШИН.

Молодий Ліс

(ЛЕМКІВСЬКЕ ОПОВІДАННЯ).

Щодня від досвітку йшли від сторони Бескида лункі звуки. Щось, як на весні потоки на вітрах і бурях. А то була остра зима і буковий ліс стояв рудий, безлистий, лиш смеречина не втратила на зелені від стуж. І вітру не було, лиш кріпшали морози з дня на день. Найстарші в селі діди не тямили таких морозів.

А від Бескида, лиш сонце зза полонини наставиться, йшов в морозі звали невгавний шопіт і сухий тріск, що нісся широко довкруги над селами, лісами.

То рубали ліс. Молодий смерековий ліс, засаджений з культури, виплеканий на бачному оці гаєвого, на дощах і бурях гартований, Від тижня гарчали пили, цюкали топорі. Йла жвава робота бо мороз не давав відпочивати. Інколи то й поспіх не змагав вигнати зза плечей морозу. Тоді горіли ватри і лунала пісня, а ліс шумів та падав в поглотних товпищах на сніг. Не було для нього ні оборони ні пощади перед людською рукою. Вона сильніша за бурі-тучі, за громи - лискавиці. Конав стрункий ліс.

***

— Ге-пу ге-е-е-в! — і лісом шпарко помчався знаний всім поклик Юрка Баца. Був то поклик найпершого в лісі старцуна, та найбодрішого між старими чоловяги. Бо, якби не те, що Юрко Бац знав з метрики, що йому вісімдесятий переступив рік, ніколи не повіривби в свій старечий вік. В нього постава була проста, черстве лице, а ходи йому хто небудь не додержить.

А голос! Як пустить лісом те своє — гепугев! — то здається, не голос біжить, а біжить лісом грім і об дерева розбивається.

— Ходім, вже тато кличуть!

Гурма відкладає сокири, цапіни, пили, і йде на Юрків звук в напрямі лісової колиби. А там молодий інжинір — лісовий умілець і старцун Юрко, бувалий досвідник, роботою проводять.

Полуденок кінчиться скоро. Не дає мороз випростити ніг і рук. Нагріють кулешу на огні, намастять бриндзею і поспішають. Іван Бац виїсть свою мериндю перший. Тоді скочить на ноги, випростує плечі і: — Ге-пу, ге-е-е-в!— стрепече лісом, а за хвилину коло огню залишиться лиш молодий інжинір і Юрко Бац. А в лісі знову жумчать пили, цюкають топорі, як дятелі дзьобами об кору і ліс шумить, а шуми пливуть широко доокіль над селами, полонинами.

— У вас ще кріпкий голос — зачне інжинір і в нього сміються сині очі. Він любить розговірку з Юрком Бацом.

— Кажете — дужавий — підходить Юрко Бац, так скоро, неначеб тільки й ждав на інжинірове запитання. — Гм... ще бачите маю голос дужий і силу!

—Ваші діти, то ледве чи будуть такі дужі у вашому віці.

А Юрка Баца, якби хто вколов, так вержеться. Потім запустить глибоко в землю чорні очі і задумується. Та він лиш так вдає, що твердо думає, бо гадку він має від давна готову.

— Не будуть, ні . . . Такі гутаві, як я, то вже не будуть . . .

В Юрковім голосі дрижать нотки жалю і трівоги, смутку і недостачі.

— Кажете — не будуть. А чому?

— Чому? — Юрко ще глибше запустить очі в землю, зморщить скибами - рісницями чоло, а його голос ще більше тремтить і рветься. — Дивіться. Он перед нами ліс. Молодий, юнавий, як парубків кружок вишиваний, так стоїть просто. І буйний на око і стрункий. А — поставте з нього хату, церкву, школу, а рівночасно збудуйте таку саму забудівлю зі смереки - самосівки . . . — І Юрко вірве мову і визиваючо погляне на заслуханого інжиніра, так, якби хотів його запитати: „Ану, чи знаєш про що хочу сказати далі? Як ти такий вчений, скажи!"

— Знаю, що хочете сказати — підходить інжинір, підкривши Юрків настирливий погляд.

— Хочете сказати, що будівля зі сме-

реки - культурки не встоїть так довго, як зі смереки-самосівки. Чи так?

— Гев! — і Юрко врадуваний тупне ногою, а з цибуха потягне так глибоко, аж іскри займаються на вишневому насаді.

— А чого так є? Ви вчені — скажіть! Бо я не знаю, але бачу. Он в нас церква із самосівок три віки стоїть твердо і черство, не ймається її чевак, а в Ялині із культури двох не видержала соток. Гев! — а чого так є? Чого!? Посіє вітер, де захоче, прибє до землі туча — і дерево зросте тверде, залізне. А виросить культура — а воно, хоч пишне і струнке, та дрягле в середині, мякувате. — А чого так є гев!?

Юрко на добре розговорився. Інжинір слухав, бо цікава була його мова. Такої мови не доводилося йому чути між людьми.

— А може ви не вірите? Ходіть!

Взяв інжиніра за руку і пішли вправо. Скоро станули на заметеній снігом галяві. З краю стояла стара, самітна смерека. Дивилася гордо на молодий ліс, що шумів в долині під пилами і топорами. Лиш зблизька було пізнати, що вона повна ґудзів, залитих жовтою смолою. Пахло від неї, хоч були стужі, а що було в літку на сонці!

Інжинір нетерплячо вижидався, що то йому Юрко нового скаже, а той підняв в гору топір і нахиливши вухо до смереки, твердо і приказуючо промовив:

— Слухайте!

Інжинір і собі нахилив вухо до смереки. За хвилину обух сокири ціпко приляг до дерева, а смерекою помчав лункий звук аж під зелений чубок і там урвався.

— Затямте добре звук і ходіть.

Верталися давними слідами до молодого ліса. Юрко вибрав струнку смереку - культурку і приступив. Смерека була гладка і струнка, аж очі липли. Юрко ударив топором як передше і оба з інжиніром ще сторожкіше наслухували за звуком.

— А що??! — і Юркови засвітилися на усмішках очи.

—Інакший звук. Зовсім інакший.

— Той перший — то був голос старого ліса.

— Голос минулого.

— Най буде по вашому. А цей?

— То голос молодого ліса.

— А чули його добре? Який ріжнавий він від того першого!

Вернулися знову до колиби. Юрко приставив буковий пень до ватри і посідали. По Юркови було видно, що хоче

KELLOGG'S

ASTHMA RELIEF

Це є найуспісніше средство на звільнення астми і літної горячки. Спеціяльна прикмета цеї мішанини на астму є скора поміч хорим на астму, які тяжко віддихують. Воно помагає скоро — безпечне до вживання і дає певні наслідки. Воно усмирює нервові подражнення і довершує спокійним спанням.

Спробуйте КЕЛЛОҐА для власного переконання. Продається в Канаді через більше як 60 років.

NORTHROP & LYMAN COMPANY, LIMITED
TORONTO, CANADA

Продає ваш найближчий торговець. Якщо він не може достарчити вам, ви можете замовити пишучи в своїй рідній мові до: Ukrainian Booksellers & Publishers, Ltd., 660 Main St., Winnipeg, Man.

кінчити мову. А інжинірови було цікаво вислухати до кінця.

— Або то наші діти . . . То вже не те, що ми. Віка не доживе і половини, а вже замаргане, що жалко глянути. Марніє молодий народ в середині, хоч то на око ніби пишний і стрункий.

Докинув до ватри букового гилля і поправив грань. Ватра живіше загоріла, а зза полонини близився вечір і змагався мороз. В лісі живіше зацюкали сокири і пили загарчали жваво.

— Бо я, старцун — бачу, та не знаю: Від коли наші діти пішли на міську моду, на тоті вбори і недоїжу — все змінилося. Дивіть, на мені ходаки, салом баранячим напущені, вовняні хістянки і холошні, кожух, що лиш лягай в сніг на всеньку ніч! А вони ганьбляться. „Де нам — кажуть — до кожухів і холошень, носіть їх ви". Гай-гай! А що їм дало місто і його цундряве платтявя? Скажіть самі! . . . Таке їм, як з молодого ліса, що зі старим не вистоїть і пів часу. Таке саме!

Юрко відложив люльку з рук. Нервувався за розмовою. Хотів, видно, мати вільні рухи, щоб ними висловити те, чого не міг сказати скупою гадкою.

Інжинір і собі задумався. Прості і невибагливі дідові слова відкрили йому правду, якої він на свойому молодому віці не встиг помітити. А може часу в нього на те не було. Кількож то річей важних і життєвартних пускає людина мимоходом, в бурхливій погоні за життям. А Юрко Бац відмітив справді глибоку правду. Видно те нове життя, що зродилося в тісних вулицях міст і в горах перші прокладало кроки, коли Юрко з таким болем і тугою його відмітив.

А тут вже сонце червоніло над заходом. Стояло, як колірова шапка над полониною і сипало огнем. За хвилину воно прилипло до полонини ціпко - нерозривно, а там пірнуло, як в піч.

— Завтра зачнемо звозити — перебив гнітучу тишину інжинір.

Юрко байдуже порушив головою.

— Ая, зачнемо — і знову повісив голову між раменами.

— А кілько коней замовили в селі?

— Пар сорок — ще байдужніше відповів.

— І ви також своїми приїдете?

— Виїду і я . . . волами.

— У вас ще воли?

— Е-гев! В мене ще воли, хата зі сосни-самосівки і дужий голос. В мене все старе, а дуже. Давне — а молоде. А в мого сина вже коні - каштани, хата зі смереки-культурки і міське плаття. Все нове.

— Все нове . . .

— Егев! Але то так відай мус бути! Що роздумував — не видумав. Все нове йде, — не поверне. Хочби ти став серед дороги, розхристив руки і кричав: „Агов! ти куди буйливе життя, вертайся!"

— Дарма. Не здержиш, не повернеш...

— Не здержиш, не повернеш . . .

***

Падали сумерки на ліс. Кидала їх ніч долонями із неба. Юрко Бац розкинув ватру. Випростився. Звинув в трубу долоні, приклав до уст.

—Ге-пу, ге-е-е-в! — в третє того дня понісся лісом його голос.

А в лісі стихли сокири, топорі, цапіни. Люди уставилися рядком і чорні, як паперові вирізки, як тіни опришків, топтали ранішні сліди, заметені в день снігами. Попереду топтав Юрко Бац.

Осип Юрій Федькович.

ДО НЕЇ

Єдина ти моя! Чи Господь так дав,
  Чи долі цариці судили?
Як вітер з горою, як риба з водою,
  Як рожа з весною ми жили!
Я в тобі, ти в мені, душа до душі,
  Голубко ти моя!... Та горе!
Що доля судила, що Господь судив,
  Що в небі писали нам зорі,
Те люди розбили, спалили, зіжгли....
  Що люди не збавлять на світі?
І щастя і долю і душі і вік,
  І божі і світські завіти!...
І так наше щастя то марне пішло,
  Як лист калиновий водою.
Не жити нам, серце, як вперед жилось,
  Не бути нам, мила, з собою!
Ой будемо, сиза, ще в купі ми жить —
  Воскарочка так нам казала...
Чомуж та воскарка, голубка стара,
  Чого нам напитись не дала,
Такого напитись, аби забувать,
  Як явір д'калині хилились?...
Не дала нам пити!.. щож було робить?
  Ми кровю, сльозою упились!
З під серденька кровю, з під серця сльозов —
  Нехай не врікають нам люди...
Бо наші і сльози, бо наша і кров,
  І серденько вбите у грудях!

ІВАН КРИПЯКЕВИЧ

Цісарський Посол на Запорожі 1594 р.

В половині XIV віку на християнські держави в Европі прийшла грізна небезпека від сходу: 1356 р. здобули османи або турки перше европейське місто, Ґаліполі над Гелеспонтом. Турки визнавали арабську віру, іслям або магометанство, а та віра приказувала їм воювати з чужевірцями і всюди ширити панування „правовірних." Турки воювали щасливо з сусідними народами, а 1453 р. здобули Константинополь або Царгород, давну столицю грецького цісарства. Тоді великий страх впав на всі інші держави і всі держави готовилися до великої війни з бісурманами. Найбільше шкодили турки державам німецького цісаря; в 1529 р. турки прийшли аж під Відень, а недовго потім заняли майже цілу Угорщину. Щоби добути ці краї з під турецького ярма, цісар накликав всіх сусідних монархів, щоби дружно з ним стали до війни з бісурманами і висвободили Европу від безнастанних воєн. Але королі і князі не хотіли слухати цісарських зазивів; кожний з них мав свої справи і не журився війнами цісаря; польські королі навіть увійшли в згоду з турками і платили їм щорічно гарач, щоби забезпечитися від нападів. Тоді цісар звернув свої очи далеко на схід в наддніпрянські країни. Там за Дніпровими порогами заложили свою державу українські козаки — Запорожці. В чорноморських степах кочували тоді півдикі татари, азійська орда, яка мала свою столицю в Кримі і признавала над собою турецьку власть. Татари рік річно нападали на українські землі, нищили і палили села, забирали худобу, збіжжя і все, що можна було забрати, а людей вязали і цілими сотками забирали в неволю. Щоби від них оборонитися, будували собі наші люди над Дніпром захистні твердині, ставили сторожі, щоби знати про прихід татар і зложили військо, яке воювало з напасниками. У війнах з татарами здобули собі козаки велику славу: по всіх краях пішов голос, що нема ніде людей, які зналиби воювати так гарно з бісурманами як запорожське військо. Тому й німецький цісар рішився вислати до козаків своїх послів, щоби довідатися, які це люди і чи вони схочуть піти на цісарську службу — воювати турків у Волощині та на Угорщині.

Цісарським послом іменовано Еріха Лясоту, моравського шляхтича. Це був освічений чоловік, покінчив університет, а потім вступив до цісарського війська і бував в Еспанії та Портуґалії; пізніше перейшов на цісарський двір і кілька разів їздив до Польщі, а навіть вибирався в далеку Московщину. В січни, 1594 р., дістав Лясота поручення їхати до запорожських козаків; разом з ним їхав поляк Хлопіцький, який вже знав дорогу до козаків і німець Яків Генкель, який також бував на Україні.

Підчас дороги записував Еріх Лясота все те, що бачив в тих краях, якими їхав; з дня на день описано, якими містами і селами переїздили подорожні і що там замітного можна було подибати. Цісарський посол переїхав вздовж цілу Україну аж до Дніпра; з його дневника можемо пізнати, як виглядала наша земля в ті давні часи, більше, як 300 років тому.

Дня 24-го лютого, 1594 р., виїхав Лясота з чеської Праги; по дорозі прилучилися до нього товариші і їхали разом дальше. До Галичини приїхали з початком квітня.

Дня 10-го квітня, 1594 р., на Великдень переїхали лісисті гори Бескид, які відділяють Угорщину від Галичини; це було підчас татарського нападу і верхи Бескида були укріплені засіками з дерева. Через милю від гір було місточко Яслиска, а дальше інше місточко Риманів; тут мешкало багато німців і німецьку мову чути було всюди. Їхали дальше підгірям на Сянік, Ліско, Добромиль, Городок, а 14-го квітня були в Львові. З Львова виїхали 19 квітня і слідуючого дня були в Глинянах; місто було окружене валами і ровом. До Бродів не заїзджали, але їхали далі на схід на Почаїв і Константинів. Міста і замки погоріли, бо туди часто переходили татари. Чим дальше на схід тим гарніші були околиці; всюди були великі пасовиська, вкри-

ті буйною травою, широко розкинулися багаті, родючі поля. Але жити людям було тут дуже небезпечно, бо раз враз набігали тут татарські війська. Боронити селян не було кому, бо королівського війська було небагато; люди самі мусіли промишляти над собою. Кожний селянин, який виходив на роботу в поле, ніс на плечах стрільбу, а при поясі шаблю або меч; на полях стояли дивні, маленькі домики з стрільницями; туди тікали селяни, як на них несподівано нападали татари.

Так їхав Еріх Лясота з товаришами чимраз далі на схід. Під Черкасами виїхали на стрічу цісарському послови два запорожські висланники Тихон і Семен Ручка; вони принесли звістку, що козаки пішли походом на турецьке місто Білгород, яке лежало над Чорним морем на устю Дністра, спалили його і пограбили; але турецького замку не могли добути, бо був дуже сильно укріплений. Один з послів, Ручка, вернувся назад на Запороже, щоби дати знати товаришам про приїзд посла, другий, Тихон, лишився при Лясоті і був провідником в дорозі.

Цісарський посол хотів оглянути по дорозі Київ; але над Дніпром в Трипіллю не можна було дістати човна, який перевізби водою в Київ; треба було їхати возом і то дальшою дорогою, бо Дніпро вийшов з берегів і вода позаливала близші шляхи. В Києві прожив Лясота три дні, від 7 до 9 травня.

Київ тоді під польським пануванням вже підупав, але знати було ще в нім сліди давної слави. Город колись був добре укріплений і широкий; це видно по валах, які окружали місто і тягнулися дальше — як говорили міщани — аж на девять миль довкола. Всюди стояли руїни давних церков і палат. Особливо замітна була велика і прегарна церква св. Софії. Церква була дуже знищена, але заціліло в ній ще дещо з давного багацтва й розкоші. Підлога була виложена ріжноцвітним камінням, стіни вкриті різьбами або малюнками, зложеними з дрібних камінчиків; верхом вели ґалєрії або ходи. Кияни показували цісарському послови всякі памяткові місця й оповідали перекази, які затрималися в устах народу. Так напроти великого вівтаря був круглий отвір, широкий на пів ліктя. Оповідали, що там в давні часи було чародійне зеркало, — можна було побачити в нім все що задумаєш, навіть на віддалення кількасот миль... Показували темну комору, де один князь замурував свою жінку, і знов іншу кімнату, де князь Володимир відбував свої ради з дружиною, — це місце називали „столицею Володимира". В церкві були гроби ріжних князів і визначних людей. Прегарний був памятник Ярослава Мудрого — з білого каміня; була також

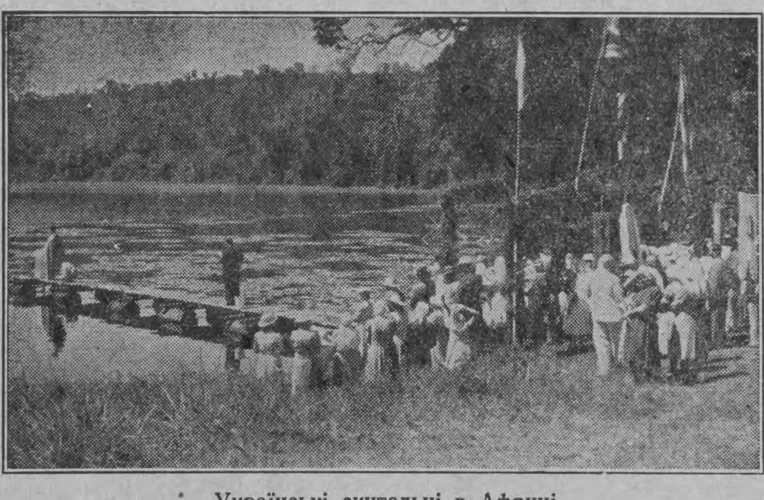

Українські скитальці в Африці

Свячення води в день Йордану, 1946, на озері Дулюті, в Тенґеру, Танґаніка, Східна Африка. Священик о. М. Божерянов.

Через Канцелярію КУК.

домовина київського митрополита Макарія, якому татари відрубали голову.

Оглядав Лясота також інші київські церкви; бачив розвалини Золотих воріт, — це була величезна, прегарна будова, як можна було пізнати навіть з останків. Там, де були всі ті руїни і де стояв город в давних часах, тепер було пусто, — майже ніхто не мешкав. Міщани перенеслися в долину над Дніпро. І тут було багато всяких будинків і церков, але все те було деревляне, а не з каміня; навіть замок збудовано з дерева.

Чверть милі від Києва над Дніпром стояв печерський монастир; тут проживав київський митрополит з крилошанами і велике число монахів. Церква була гарна, камінна; в ній знаходився камінний памятник кн. Константина Івановича Островського, славного вождя — напись була руським письмом. Від монастиря в низ до ріки простягався сад, а в нім знаходилася велика печера, викопана в глині з безчисленними ходами в ріжні сторони. Тут з давних часів хоронили тіла монахів. Лясота оглядав мощі покійників і знов прислухувався всяким оповіданням. Показували гріб одного великана й богатиря Чоботка, — розказували, що раз напали на нього вороги якраз тоді, коли він надівав чоботи; щоби оборонитися хопив багатир чобіт і побив на місці всіх напастників, від того й назвали його Чоботком. Дальше лежали в однім каміннім гробі два други, які за життя все жили разом і по смерти хотіли також лежати в однім гробі. Один по правім боці, другий по лівім. Але один з них виїхав на довгий час, а як вернувся, довідався, що його друг вмер вже 3 роки тому; пішов він на могилу і побачив, що покійника положили не по тім боці, як було умовлено, тоді попросив друга, щоби посунувся і зробив йому місце, — мерлець зараз повернувся, а живий положився коло нього і зараз вмер і так тепер лежали оба разом.

Оглянувши памятки Київа, Еріх Лясота поїхав 10-го травня в дальшу дорогу до козаків. Тепер вже їхав Дніпром на човні і тільки для відпочинку вступав до сіл і містечок над рікою. Приїхав тут по нього товариш Генкель і привіз від цісаря 8,000 дукатів для козацького вій-

ДЕРЖІТЬСЯ МОЛОДОЮ І ГАРНОЮ ЦИМ ЛЕГКИМ СПОСОБОМ

Кожна женщина бажає вдержати молодий вигляд — і мати добру фіґуру. Тепер так багато женщин — а мущини також — їдять за багато здорову і товсту поживу. Вони прибувають на вазі, стають повніші наоколо пояса.

Ви будете виглядати краще і чутися ліпше, наколи попробуєте Bile Beans. Це все-ростинне лікарство прочищує систему так ніжно, і виганяє ту тяжкість всегда змученого почуття. Bile Beans так помічні людям які хотять задержати стрункий і молодечий вигляд, що поверх 7 міліонів пачок зужито минулого року.

Bile Beans ділають на печінку а також помагають як розвільнюючі средство. Добре для кожного в родині. Купіть Bile Beans у вашого аптикаря за 50ц. пачку, або пришліть 50ц. на одну пачку, або $1 за 2 пачки до Ukrainian Booksellers & Publishers, 660 Main St. Winnipeg, Man.

„Я завдячую за мою струнку фіґуру, чисту перу і молодий вигляд BILE BEANS, які я заживаю реґулярно. Я радію таким знаменитим здоровлям і таким добрим душевним розположенням. Кожна женщина, яка бажає як найліпше виглядати і чутися, повинна заживати BILE BEANS".
Панна М. Е. В.

„Я переконалася, що BILE BEANS є знамениті до вдержання моєї стрункости. Моє травлення і загальне здоровля, не були ніколи в ліпшім стані, як вони є тепер і ті знамениті рослинні піґулки помогли вдержати мою фіґуру стрункою і молодою".
Пані Е. Ґ.

БЕРІТЬ **BILE BEANS** ПЕРЕД СПАННЯМ!

ська. З такими грішми було небезпечно ставати на довший час. В однім місті поляки, шляхта і жовнірі почали відгрожуватися послови так, що він мусів виїзджати чим скорше в дальшу дорогу з грішми. В товаристві з ним їхало кілька козаків. Так переїхав Лясота коло Трипілля, Ржищева, Терехтемирова, де козаки мали дарований від короля Стефана Баторія шпиталь, Канева Черкас і дальше в низ ріки. Оселі ставали чимраз рідші. Всюди було видно багато могил, бо тут від непамятних часів все йшла боротьба українського народу з дикими ордами, які приходили з азійських степів. В деяких місцях були вали і городища, — останки давних городів і осель. На однім горбку стояла стара татарська церква, мечет.

Дорога була далека і людей небагато. А все таки зустрів тут Лясота іншого подорожного, московського посла, який віз дарунки Запорожцям від царя. Були й інші пригоди. Коло одного острова піднялася велика буря з сильним вітром, дощем і громами. Треба було перервати подорож і ховатися на беріг. Дальше дорога ставала більш небезпечна, бо човен наближався до Дніпрових порогів. Пороги це скелі на Дніпрі, які по части вистають над воду, але більше лежать на дні ріки. Вода спиняється на камінню і творить небезпечні вирі і водовороти; човен може розбитися тут дуже легко. Але люди, які часто перепливали Дніпро, особливо козаки, знали добре перевозити човни між скалами: одні виходили на беріг, інші входили у воду і всі при помочи шнурів і дручків переводили човен в безпечні місця. Таких порогів числили на Дніпрі дванадцять або тридцять на продовженню сімох миль; назви порогів були такі: Кодак, Сурський, Лоханський, Стрільчий, Звонець, Князинин, Ненаситець, Воронова забора, Вовнига, Будило, Таволжанський, Лишній. На порогах часто засідали татари, — й коли перепливав Лясота, також показалися з далека татарські вояки, але козаки скочили проти них і татари повтікали. Недалеко звідси стояла козацька сторожа: козаки витащили човни на беріг, а самі поховалися в корчах, чекаючи на татар.

За порогами починалася вже козацька країна — Запороже. Цісарський посол плив тепер гарними околицями коло Дніпрових островів. Найперше була Хортиця — прекрасний, широкий і веселий остров, довгий на дві милі, широкий на пів милі. Тут зимою тримали козаки свої коні. В цім місці надоспіли за Лясотою ті козаки, які мали сторожу на порогах; тепер вони проводили дальше посла. Переїхали ще остров Базавлук, а на дальшім острові, Чортомлику була вже Запорожська Січ. Приїхав тут Лясота 9-го червня — 106 днів по своїм виїзді з Праги. Так довго тревала подорож в тих часах!

На стрічу Еріхови Лясоті вислали козаки значнішу старшину, щоби привитала цісарського посла від війська. Коли Лясота висів з човна, козацьке військо привитало його вистрілами з гармат. Потім повели посла до Січи на раду. Тут Лясота витав козаків і казав сказати раді, що дуже тішиться, що знайшов все лицарське товариство в доброму здоровлю. Гетьманом був тоді Богдан Микошинський; але його не було на Січи, бо виправився на 50 човнах з 1300 козаками на море проти турків; посол мусів чекати на його поворот. На мешкання дали йому козаки один кіш, це є шатро плетене з хворосту і покрите зверху шкірою для охорони перед дощем.

Гетьман Богдан Микошинський вернувся з походу 18-го червня. Похід козакам пішов досить добре, — билися двічи з татарами, на морі і на суші, і захопили одного значного невільника, але з турками не могли розпочати боротьби, бо турецькі сили були дуже великі. Другого дня заходив до Лясоти гетьман зі старшиною і запросив до себе на обід. Тогож дня приймали козаки московського посла.

Дня 20 червня запрошено Лясоту на козацьку раду, щоби розказав, з чим його присилає цісар. Посол відповів, що цісар бажає козацької помочи у війні з турками і що за воєнну службу дістануть цісарську платню. Потім відчитано грамоту від цісаря і посол вийшов з ради, а козаки почали самі радити. Старшина радила окремо, а простий нарід, чернь, знов окремо. По довгих нарадах чернь згодилася вступити в цісарську службу; — на знак цього козаки кидали в гору шапками. Потім юрба кинулася з криком до старшини; кричали, що як хто не згодиться на цю ухвалу, на місці його схоплять і втоплять в Дніпрі. Старшина мусіла згодитися; вибрано 20 делеґатів і вони мали вести переговори

з Лясотою. Розмова з козаками тревала довго. Лясота сказав, що цісар бажає, щоби козаки йшли на турка через Волощину (Молдаву), — але козаки уважали такий похід занадто далеким і небезпечним, бо козацького війська було тепер тільки 3000, а при тім вони не мали коней, бо останної зими татари сім разів нападали на Запороже і забрали 2000 коней. Довго вговорював їх посол, аж вкінці дали намовитися. Осаули обходили довкола раду і питали о згоду; козаки кричали, що згідні і кидали в гору шапки; загреміли військові тарабани і труби, з гармат віддано 10 вистрілів, в ночи летіли до неба ракети.

Але в своїй постанові козаки витревали не довго. Деякі козаки вже перед тим не хотіли йти на похід в далекі землі; особливо ненаручно було це багатим козакам, які мали свої господарства й не бажали кидати їх на довгий час. Вони ходили від хати до хати й толкували козакам, щоби ліпше подумали над тим, що мають робити. Вказували на це, що цісар прислав невелику суму грошей, що дорога далека й небезпечна, що в чужих краях вони марно погибнуть. Нарід слухав всього того і на другий день розміркував інакше: всі ті, які вчера хотіли йти на війну, нині заявили, що не підуть! Старшина почала вговорювати нарід, щоби не ломити рішення, яке самі поставили. Лобода, попередний гетьман, який зруйнував Білгород, перестерігав козаків, щоби не відкидали ласки цісаря і скористали з нагоди. Тепер можуть взяти участь у великім поході проти ворогів христіянства, — як не використають цеї нагоди, всі візьмуть їх на сміх і зневагу. Але козаки таки не дали намовитися. Тоді гетьман Богдан Микошинський серед ради в гніві заявив, що відрікається гетьманства і складає свій уряд: не хоче гетьманувати над людьми, які так мало цінять свою славу, честь і добре імя.

Пополудню відбулася нова рада. Нарід був вже знеохочений і навіть не хотів йти на раду; осаули неохотних заганяли буками на майдан. Наперед просили козаки Микошинського, щоби знов приняв гетьманство; він дав вговоритися і приняв уряд. Потім говорили знов про цісарський похід. Але того дня не прийшло до ніяких рішень і козаки радили ще в слідуючі дні. В кінці вибрано делеґатів і ті заявили знов цісарському послови, що козаки покищо не можуть йти в похід з таких причин: перше, не мають відповідного числа коней; друге: в малім числі не можуть йти на Молдаву, бо тамошний нарід дуже зрадливий і віроломний; трете: цісар не подав означеної умови і дає малу платню. За те козаки згодилися вислати до цісаря своїх послів, щоби заключити відповідну умову.

Еріх Лясота не дуже був вдоволений тим рішенням, але не мав іншого виходу і мусів приняти це, чого бажали козаки. Щоби заохотити козаків до цісарської служби, Лясота дав як задаток запорожському війську 8,000 дукатів, які віз з собою. Козаки приймали дарунок дуже святочно: зібралися на відкритім полі, серед якого стояв вбитий в землю цісарський прапор. Розіслали на землі кільканадцять татарських кобеняків або плащів, які носили звичайно, висипали на них гроші і казали старшині перечислити дукати.

І знов радили козаки кілька днів. Нарешті вибрали двох послів, сотників Саська Федоровича і Ничипора, які мали їхати з Лясотою до цісаря. Посли дістали до рук таку грамоту:

„Я, Богдан Микошинський, запорожський гетьман, і разом з всім лицарством вільного війська запорожського, оцим посвічаємо, що ми з відома і згоди нашої лицарської ради відправляємо до Вашого Цісарського Величества, нашого милостивого пана, тих наших послів, сотників нашого війська, Саська Федоровича і Ничипора, даємо їм повновласть покінчити наше діло з Вашим Цісарським Величеством, нашим всемилостивим володарем, просимо уклінно вірити їм у всім, так само як нашому війську й обовязуємося цею грамотою і нашим лицарським словом, що у всім вдоволимося угодою, яка уложиться між згаданими нашими послами і Вашим Цісарським Величеством, і у всім безуслівно підчинимося цьому рішенню.

„На знак цього і для більшої віри видали ми нашим послам оцею повновласну грамоту, скріплену в долі печатю нашого війська і власноручною підписею нашого військового писаря Льва Вороновича. Дано в Базалуці, при Чортомлицькім рукаві Дніпра, 3-го липня, 1594 р."

Посли дістали також друге письмо до

цісаря, де описано докладніше ціль посольства.

Дня 17-го липня пращався Еріх Лясота на повній раді з гетьманом і всім запорожським лицарством. Козаки дякували послови за його труди і в дарунок дали шубу з кун і шапку з чорних лисиць. Слідуючого дня, 2 липня, по 23 днях побуту між Запорожцями — виїхав Лясота з Січи разом з двома послами Саськом Федоровичем і Ничипором і ще двома козаками; коли відбивали від берега, військо пращало їх звуками військових труб і тарабанів та вистрілами з гармат.

Лясота вертав з початку тою самою дорогою, якою їхав на Запороже, руслом Дніпра; але потім разом з товаришами сів на коні і верхом їхали через степи, а дальше байраками; по дорозі оглядав посол турецькі памятники на могилах і городища. В кінці доїхали до околиць заселених густіше і гостинцями їхали на захід. В Львові були посли 28-го липня, а до Реґенсбурґа в Німеччині доїхали 24-го серпня, 1594 року.

На жаль записки Еріха Лясоти тут перериваються і про дальшу подорож козацьких послів не знаємо вже нічого.

ГАДКИ Й ВИГАДКИ

Хто повинується законови природи, той є здоровий і багатий.

***

Чоловік великих здібностей є тягарем у веселім товаристві.

***

Найпростіша правда є найгарніша.

***

Лише скородумаючий чоловік знає коли треба мовчати.

***

Член виділу, який завше і на час приходить на засідання, говорить спокійно і до речі, холоднокровно відповідає на запитання, і не говорить коли не має про що говорити, посідає найліпші здібности чоловіка.

***

Найбільшим деспотом є многоголовий великан — товпа.

***

Підхлібство не пошкодить нам, коли не будемо схлібляти собі самим.

***

Люди, котрі даються підкуплювати, є найгіршими невільниками.

***

У вільнім краю є багато нарікань, але дуже мало терпінь. В деспотичнім краю є багато терпінь, та мало нарікань.

***

Люди, які не вміють рядити, мусять повинуватись чужій управі.

***

Той, хто вас скривдить, ніколи не забуде вам того.

Забобон є релігією темного.

***

Чоловік, який нічого не знає, робить так, аби всі про це знали.

***

Мало довіряйте тому, хто хвалить всіх; менше довіряйте тому, хто критикує всіх; а вже найменше довіряйте тому, хто відноситься байдужо до всього.

***

Хто боїться ран, той не повинен зближитися до воєнного фронту.

***

Дехто читає на те, щоб думати — таких мало; дехто читає на те, щоб критикувати — таких багато, а дехто читає, щоб мати що балакати — таких є переважаюча більшість.

***

Таємниця збільшує небезпеку так, як імла збільшує сонце.

***

Хто карає з пімсти, той поповнює самовбивство.

***

З невіжества поповнюємо помилки, на помилках ми вчимося.

***

Найбільшим щастям життя є переконання, що вас люблять.

***

Той, хто не має доброї памяти, не повинен брехати.

***

Найвідважніші є наймякші серцем. А ті, що люблять — є найбільше відважні.

***

Повільно давати або не брати — є те саме.

В. КОРОЛІВ-СТАРИЙ

Історія Курки

Всі культурні народи, які провадять господарство або радше скотарство, знають і експльоатують курку, забираючи в неї для своєї їжі яйця, для своїх подушок — піря, а нарешті, зїдають і саму курку, доки вона ще не дorосте, або щойно пічне старітися та зменшує кількість яєць. Коротко: нині хіба що найтемніші дикуни не знають курей, бо число цих птахів в світі приблизно лише в 6-8 разів менше, як число всіх людей, які заселюють землю. А тимчасом сила-силенна тих людей, які раз-у-раз користають із курячих здібностей та добрих властивостей, не знають майже нічого про історію курки.

Таки справді й досі фактично не відомо відкіля походить перша курка. Припускають лише, що була це курка так званої баківської раси з Месопотамії, тоб-то Малої Азії. Відтіля ніби то вона поширилася на Захід — довкола Середземного Моря та на Схід — в Персію, Індію, Китай. Не виключено, що до Европи привезли курку геттити або хети, від яких дістали її й наші прапрадіди, прадавні славяни. Підставою для такого припущення є те, що в більшости словянських мов затрималися назви цієї птиці з пнем геттитським — кур, який первісно мабуть повстав шляхом звуконаслідування курячого киркання.

Можливо, що не без геттитів курка потрапила й до Африки — до Старого Єгипту. Одначе дехто з дослідників припускає, що було навпаки, тоб-то хети позичили курку від єгиптян. Чия правда — сказати тяжко, бо ці два прастарі народи були між собою в постійних зносинах. У всякому разі стародавний Єгипет добре вже знав курей. Про це свідчить писальний значок — ієроґліф, в якому легко пізнати курчатко (здибуємо цей ієроґліф в найменні фараона з IV-ої династії — Хуфу або Хеопса, тобто приблизно за 2850—2750 років перед Різдвом Христовим).

В деяких писаних єгипетських документах згадується, що такі й такі речі можна купити (тобто виміняти) за стільки й стільки курячих яєць. І за тих часів яйце було рівнозначне грошам, як і тепер буває. В інших староєгипетських писаннях порівнюється розгублених людей до „курки" яка розгубила курчат своїх в пустині." Також і в деяких лікарських записках згадується куряче яйце як лік або як міра ваги, мовляв, треба важити стільки ліку, скільки важить куряче яйце. Отже нема найменшого сумніву, що історія курки, як тварини господарські, сягає в сиву старовину, глибшу, як навіть історія багатьох теперішних народів.

Коли знали курку єгиптяни, то — видима річ — що не могли не знати її й стародавні жиди, бо їх патріярх Яакаб прийшов із своїм родом до Єгипту по припиненню XIV-ої фараонової династії, тобто десь коло 1680 року перед Різдвом Христовим. Відомо також, що поміж жидами було чимало таких фахівців, які збирали куряче піря та курячі ноги, яких єгиптяни, забиваючи на їжу курей, викидали на смітники. Цікаво, між іншим, що в Біблії ніде не згадано про курку.

Знали курей і стародавні греки. Старовинний історик Геродот (жив за пів тисячі років до Христа), знаменитий тим, що в своїх безконечних подорожах записував все незнайоме або раніш небачене, — ніде не згадує про курку, але зі здивуванням згадує про існування штучних вигрівалень, де без квочок викльовуються курчата. Можна припускати, що штучне розмножування курей в особливих вигрівальнях (тепер кажемо з латинська: в інкубаторах) було добре відоме ще прастарим єгиптянам.

З письменників, які жили за 400 років перед Христом, чимало згадують в своїх творах про курку. На підставі тих згадок дехто припускає, що тодішний великий завойовник Олександер Македонський перший привіз курей з Індії до Европи.

Що курка була дуже знана за часів Христа, видко з слів Євангелії, де записано, що Христос брав курку для по-

рівнання, говорючи, на приклад, про Єрусалим, дітей якого бажавби зібрати „під крила свої, як курка курчат.” Тобто, курку добре знали народи арамейські та сирійці, мовою яких навчав Христос. В Євангелії згадується, що години в ночі пізнавали по півневому співу (пригадайте відречення апостола Петра), в Преторії. А що саме в Преторії була зосереджена римська кольонія, то знали курей і римляни.

Більше того, є відомости, що існував римський закон, який забороняв народам, підвладним Римови, плекати курей, бо право провадити цю птахівницьку галузь належало лише самим панам-римлянам.

Не зайвим буде тут зазначити як зміняються з часом суспільні погляди та переконання. Тепер на господарську працю та на „гречкосіїв” поглядають з висока, як на щось негідне „ліпших” людей. А за тих часів римляни, які таки мали повне право уважати себе за неабияких панів, бо були переможцями й володарями всього відомого тоді світу, були завзяті сільські господарі. І, коли за часів Нерона, славнозвісний мудрець Сенека звав мистецьке малярство „працею, гідною раба,” — птахівництво уважалося за працю, яка не понижувала гідности навіть і самого цісаря. І тому, на приклад, один із найталановитіших цісарів Адріян не тільки не погорджував курочками, але ще й не пропускав нагоди пожартувати, ніби він походить відтіль, відкіль і курка — з Адрійських провінцій, які в тому часі уважалися за колиску курей. Що правда, Адріянів жарт був лише грою слів (Адріян-Адрія), бо він походження був еспанець, одначе в Еспанії також було широко розвинено птахівництво й витворилися знамениті раси несливих курей.

Але вернемо ще на хвильку до старих римлян. За тих часів в панів (патриців) належало до „доброго тону” мати маєток, а також розумітися на всіх господарських справах. Принаймні на час полевих праць дідичі мусіли їхати в свої посілости, як сьогодні заможніші люди їздять на всякі літниська чи в купелеві міста. Часом то й багатющий сенатор саморучно робив сільську працю, часом то й написав книжечку про те, як заходити з молоком, чи там вовною, чи плекати бджіл, як це, на приклад, бачимо в „Ґеорґіках” Віргілля. І треба сказати правду, деякі вказівки, відомости або поради тогочасних сільських господарів були такі глибокі й ґрунтовні, що й досі не стратили своєї вартости. Те саме слід сказати й про тогочасні приписи щодо плекання та вигодовування курей та іншої птиці. Ті старовинні рецепти іноді досить мало відріжняються від нинішних американських, здобутих фахівцями на підставі науково поставлених досвідів (експериментів).

В пізніших часах кури щораз більше поширюються скрізь по европейських землях. Та цікаво, між іншим, тут зазначити, що до VIII-го або навіть до початку IX-го століття католики цілої Европи уважали куряче мясо за рівновартне рибячому, тобто за „піснє.” Підставою для цього було біблійне оповідання про створення птахів, так само як і риб „в день пятий.” Лише з XIII століття Тома Акквінський прийшов до висновку, який знайшов узнання інших духовних кол, що курку не можна уважати за „пісну” з огляду на її дуже добрий смак. А тому від тоді за „пісні” стали уважати лише деякі відміни так званих „водяних курочок” та „нурів,” мясо яких смердить рибою . . .

В Франції здавна вельми цінили куряче мясо, курчат і яйця. Тому між достойниками, на приклад, короля Людвика Святого знаходимо й особливого „королівського курятника.”

Видко також, що й король Генрик IV уважав за ознаку добробуту споживання курей і мріяв, щоб французький народ дожив до такого часу, коли кожен селянин матиме змогу їсти в неділю курку.

Недурнож навіть в французькому гербі здибуємо півня.

Великим аматором курей був король Франків та „Імператор Західної Імперії” Карло Великий (742—814). Всіма способами підперав він та допомагав розвиткови птахівництва. Маючи багато власних маєтків, велів він управителям, щоб на кожному його фільваркови раз-у-раз було не менш 50 курей. А бувши в подорожях, Карло завжди вимагав собі на обід птаха.

За часів середновіччя плекання курей займалися переважно монастирі. За 30-літної війни (1618—1648) в Середній Европі птахівництво так було підупало, що мало зовсім не заникло.

Згодом, на приклад, в Еспанії на ку-

рей почали дивитися не лише як на птицю ужиткову, але стали плекати ще й племена спортові, так званих „бойцевих півнів.” З тими „бойцями” робили забавні бої — „півнячі турніри,” які набирали аж надто газардового характеру так, що чимало багатіїв програвали „ставлючи на певних бойців” великі ставки — все своє майно. Дехто говорить, що бойцевих курей привезено до Еспанії з Мексику з виправами Кортеса (1485—1547 рр.). Щодо цих курей, збереглася така леґенда: коли останний цар червоношкірих — Монтезума, король Анагуаку, побачив, що становище його стає надто небезпечним, то покликав на нараду свого союзника — старого мудрого короля Теи-Куку, на найменнє Незу. І той Неза, щоб показати свою погорду до загрожуючої небезпеки, а разом щоб підкреслити повну безнадійність свого становища, запропонував Монтезумі замість військової ради, заграти партію в кости. З свого боку Неза ставив все своє королівство, а Монтезума — трох бойцевих півнів. Одночасно вони загадали про долю Мексика: колиб виграв Незу, то це булоб знаком, що Мексико загине для червоношкірих назавжди; колибже виграв Монтезума, то для ацтеків та інків (тодішних народів мексиканських) малоб усе скінчитися добре, тобто білі люди їх би не перемогли. Почалася гра, але тривала недовго: виграв Неза. І та ворожба не збрехала, бо незабаром Кортес подолав Мексико, а тубільський люд повільно вигинув...

Згадавши тут, що курей вживано для спорту (на деяких далеких островах і досі відбуваються півневі турніри, на приклад на Філіпінах, тощо), кортить тут сказати, що за римських часів курей вживали для ворожби. За тих часів існували спеціяльні жреці-ворожбити, яких звали авґурами або авруспіціями. Авґури мали за свій обовязок приповідати прийдешнє по птицях, переважно курях, роблючи висновки з того, як ті „посвятні” кури їли, як співали, що

DR. THOMAS' ECLECTRIC OIL

ДЛЯ ДОМАШНОГО УЖИТКУ:

Уживається з успіхом до облегчення кашлів, звичайних перестуд, вивихнень, врізань, попечень, ревматичних болів і невральґії.

ДЛЯ КОНЕЙ І ХУДОБИ:

Доцільний лік для курий терплячих на простуду, курячу слабість і погані тілесні рани.

ДЛЯ ДРОБУ:

Незрівнана скора поміч для коней і коров, які терплять на кольки, ствердіння мязів, роздражнення, бігунку, сверблячку, пухлятину, нарости, задраснення, зболілі або поранені дійки.

Продається в Канаді через довше як 70 років.

Одинокі властителі:

NORTHROP & LYMAN COMPANY, LIMITED
TORONTO, CANADA

було в нутрощах забитих навмисне птиць. Можна сказати, що ті посвятні кури принесли Римови багато лиха, бож —видима річ—авґури здебільша дурили людей, підводили багатьох з тих, в кого була в руках доля тогочасного Риму. Для прикладу можна згадати хочби таку пригоду.

Римський консуль Клявдій Пульхер (249 р. перед Р. Хр.) перед боєм в Дрепані дістав попередження від авґурів:

— Відсунь битву, бо посвятні курчата не хочуть їсти, це — злий знак!

Та Пульхер був завзятий вояк і відказав на те:

— Не хотять їсти, то слід їх зпочатку напоїти. Кинути їх всіх в море!

І требаж було, щоб Клявдій бій програв. Видима річ, що авруспіції склали на нього всю вину за те, що він, потопивши посвятних курчат, вразив богів.

Не мало курей та півнів перевів на ворожбу й відомий цісар Юліян Відступник (Апостат), який жив в 4-му століттю по Р. Хр. Можливо, що саме через тих курей і програв він свою могутну на початку владу, бо замість користати з дійсних успіхів нинішного дня, він цікавився лише пророцтвами про прийдешне.

Вживання півнів на ворожбу до недавна практиковано на Московщині („гаданья в крещенскій вечер"), а частинно також перейшло з Московщини й на Україну. На Україні в старовину Запорожці та чумаки брали з собою в походи та подорожі півнів замість годинника: по півневому „піянню" вони пізнавали годину ночі.

Видима річ, що нині дивляться на курку як на продуцентку всамперед яєць та доброго, легкостравного мяса. Нині існує сила-силенна всяких курячих рас: дехто налічує їх більше сотки. В ріжних містах та й селах по всіх державах річно роблять птахівничі вистави, щоб дати змогу людям познайомитися з виглядом зразкових представників ріжних рас. Що далі, то більше по всьому світі студіюють курку, умови, в яких вона може найліпше розвиватися та давати найбільшу продукцію, тобто приносити найбільшу користь своїм господарям. Також вживається всяких наукових способів на те, щоб збільшити продуктивність курей до можливих розмірів. Найліпшою нині породою (расою, племенем) курей уважають так званих леґгорнів білих, між котрими трапляються такі самички, які протягом року зносять поверх 300 яєць. Ця раса добре живе по українських землях і може бути для багатьох наших людей, які мають посілости або непридатні для пільних культур землі, джерелом чималого добробуту. Але, видима річ, — лише для тих, хто схоче навчитись як слід доцільно провадити птахівництво, згідно з цьогочасною наукою та практикою досвідчених та вдумливих птахівників.

ДОБРИЙ ЛІК

— І — ви думаєте, пане аптикарю, що одна фляшка того лікарства дійсно вилічить мій кашель?

— Напевно, мій пане. До тепер бодай ніхто ще не купував другої фляшки.

ЯКРАЗ

В однім великім селі новий священик побачив велику коршму, а малу церкву і сказав про те до старшого брата: — Щось ваша церква дуже мала!—А старший брат пояснив це так: — Прошу панотця, якби в нас всі ходили до церкви, то вона булаби за мала, не влізлисяб всі, але тому, що багато не ходить, то всі влазяться по порядку. Тому така мала церква для нас якраз добра.

Учитель до ученика: — Іване! А чому ти так пізно приходиш до школи?

— Та бо, прошу пана професора, татуньо з мамунею билися, а я чекав, бо хотів знати, як те скінчиться.

**
*

Чому твій батько такий сердитий?

— Бо йому, як він йшов до церкви, впало щось в око, і він підчас цілої проповіди не міг ні трохи спати.

**
*

Господиня: — Памятай, що якщо дебудь стовчеш, то маєш мені зараз сказати.

Служниця: — Алеж, прошу пані, та деж я можу завертати пані що хвилі голову.

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

Слово Про Похід Ігоря

Відкриття Слова. Найяскравішим висловом дружинного історичного епоху й одиноким памятником того роду, який дійшов до нас в цілости, лишилося Слово (Пісня) про похід Ігоря (Слово о полку Игореве, Игоря, сыни Святославя, внука Ольгова). Відкриття рукопису з текстом цього памятника завдячуємо оберпрокуророви Св. Синоду в Петербурзі, гр. Олексієви Мусин-Пушкинови. В архимандрита манастиря Спаса в Ярославі Йоіля закупив він разом з іншими рукописами збірник, де були: 1. Хронограм; 2. Літопис; 3. Оповідання про багату Індію; 4. Оповідання про Акира Премудрого; 5. Слово про похід Ігоря і 6. Девгеніїве діяння.

Зараз по відкриттю памятника зробили з нього копію для цариці Катерини II. При участі вчених Малиновського і Бантиш-Каменського Мусін-Пушкин занявся пильно вивченням памятника, вислідом чого було перше видання Слова про похід Ігоря, в Москві 1800 р. В часі пожару Москви 1812 р. згоріла бібліотека Мусин-Пушкина й рівночасно пропав рукописний збірник, який містив Слово про похід Ігоря. Згоріла також велика частина першого видання. Останне мало заступити тепер рукопис. Але для першого видання Слова про похід Ігоря недокладно або й невірно відчитали його текст, — рукопис був нечиткий і текст Слова в нім був досить пізною копією, не вчаснішою половини XV й не пізнішою XVII віку. Через те вийшли помилки при відчитанню або копіованню тексту або так звані темні місця, які й досі місцями зовсім затемнюють тут і там думку Слова про похід Ігоря.

Досліди над Словом. Ці темні місця памятника, як і його виїмковість, внесли голоси скептицизму в загальне захоплення, з яким зустріли цей твір по його опублікуванню. Каченовський і його школа відносили повстання памятника до пізнішого часу або просто уважали його фальсифікатом, написаним не довго перед його відкриттям. Найважнішим арґументом був той, що не могли припустити, щоб до наших часів зберігся тільки один памятник тої творчости, котру бачимо в Слові про похід Ігоря. Спори його оборонців і скептиків викликали велику літературу. Наслідком свого величезного значіння і складности своїх прикмет Слово викликало таку силу студій про його цілість і поодинокі питання, як жаден інший памятник української літератури давної доби. Оборонці Слова доказали, що Слово про похід Ігоря не є одинокий памятник давної літератури, з тими високими літературними прикметами, котрими воно відзначається й що воно вже в XV віку мало наслідування.

З признанням ориґінальности Слова почався другий період студій над ним. На нього поглянули з становища тих теорій, котрі тоді панували в науці. Мітольоґічна школа пробувала студіювати Слово, вияснюючи в нім елементи народного світогляду, його мітичну течію. Студії викликані цим напрямом дослідів, виказали, що Слово про похід Ігоря тому так дуже відріжняється від всієї давної української літератури з виразним характером і духовно-церковного походження, що воно не вийшло зпоміж духовенства, а було твором світської людини. Одначе Слово не основане на пережитках поганських вірувань, тільки ці вірування служать тут поетичними образами Слова, стають одним з засобів його поетичного боку. Вчені з порівняно-історичної школи розглядали Слово в звязку з памятниками своєї і чужої літератури, з народною поезію, з Гомеровими поемами, з піснею про Роланда, з повістю про Діґенеса Акрита.

Зведення до купи добутих вислідів ріжнобічних дослідів Слова входить вже в третий період багатої наукової літератури про цей памятник. Словом — праці вчених вияснили не одно темне місце, поставили Слово про похід Ігоря в історичну перспективу інших памятників давної літератури й народної поезії, дослідили мову та стиль цього памятника.

Зміст і будова Слова про похід Ігоря.

Тема. Теми для Слова доставив похід чотирох князів Сіверщини, а саме: Ігоря — новгородсіверського, Всеволода— трубчевського, Володимира—путивельського та Святослава—рильського проти половців. Не довго перед тим київський князь Святослав два рази виправився проти половців, побив їх і забрав в полон їх хана Кобяка. В тих походах не брали участи чотири названі князі. Позавидувавши слави Святославови, вони постановили самостійно виправитися проти половців, що й зробили 1185 р.

Оповідання про цей нещасливий похід в Іпаськім літописнім кодексі довше, та в Лаврентіївськім коротше. Оба літописні оповідання, перше з яких навели ми при обговоренню Київського літопису, ріжняться між собою. Ріжність пояснюють тим, що одно оповідання походить від літописця Переяслава, а друге від літописця київського, видубицького. Оповідання літописів про похід Ігоря мають такі епічні риси, які впливають з сильного впливу народних оповідань, може й окремих пісень, про похід Ігоря на літописні оповідання.

Автор Слова держався взагалі дійсних подій, топоґрафічні подробиці походу Ігоря по літописному оповіданню не покриваються з топоґрафічними подробицями Слова. Маючи більше близькости з Іпатським ніж з Лаврентіївським літописним зводом, Слово все таки не написане на підставі літописного оповідання, тільки автор при писанню свого Слова користувався іншою версією народного оповідання про похід Ігоря, яка не найшла собі місця в літописі.

Найважніша ріжниця Слова від оповідання в Іпатськім літописнім зводі є та, що поет не пояснює щасливих і нещасливих обставин в дусі христіянських поглядів, але ставить їх в звязок з таємними силами природи. Про подію оповідає поет плинно, з розмахом, в загальних картинах, епічних. Тут недостає багато подробиць, нема навіть згадки про те, що з Ігорем був в полоні його священик, стайничий і тисяцький. Той епізод, коли ранений Ігор, знявши шолом, навертає союзних ковуїв на бойовище, переданий в Слові тільки натяком, що Ігор полки завертає. Дещо вказує навіть на те, що поет не був учасником походу Ігоря на половців.

Вступ Слова. Крім вступу й закінчення Слово про похід Ігоря розпадається виразно на три частини: про похід Ігоря та його наслідки, про сон Святослава та його золоте слово, вкінці плач Ярослава та рятунок Ігоря. У вступі автор вияснює будову свого твору, його склад і поетичний характер. Його твір — це пісня, своєю формою однородна з стародавним ладом Бояна. Автор почуває себе безсильним стояти на висоті поезії старовинного часу, але починає свою пісню просто від історичних фактів. Протиставлення характеру своєї творчости й Боянової поет зясовує ось як:

Творчість автора Слова й Бояна. Чи не добре булоб нам браття, почати старовинним ладом повість про повний трудів похід Ігоря Святослава? А початися цій пісні по діях часу, а не по замислах Боянових. Боян бо віщий, як хотів зложити кому пісню, носився вивіркою по дереву, сірим вовком по землі, сизим орлом попід хмари. Коли бо, кажуть, згадував незгоди давних часів, тоді пускав десять соколів на стадо лебедів, а як тільки котрого сокіла доторкався, той лебідь починав пісню старому Ярославови, хороброму Мстиславови, який зарізав Редедю перед касозським військом, не соколів на стадо лебедів пускав, тільки свої віщі пальці на живі струни покладав, а вони самі славу князям рокотали.

Поетичний плян автора свідомо допускає хронольоґічну непослідовність. Поет починає своє оповідання про нещасливий похід Ігоря на половців згадкою про затьміння сонця. Це пророче явище виносить він перед початок оповідання про похід. Цим робом поет хоче від перших слів заставити читача відчути дальший перебіг і розвязку оповідання.

Затьміння сонця. Тоді Ігор поглянув на ясне сонце й бачить: від нього тьмою покрите все його військо. І сказав Ігор до своєї дружини:

„Браття і дружино! лучше ж нам порубаним бути ніж полоненим бути. А сядьмо, браття, на своїх борзних коней, щоб поглянути на синій Дін!"

Запала князеви в голову охота відвідати Дін великий і та жадоба заслонила йому знаменно небо.

„Хочу — сказав він — спис надламати кінець поля половецького з вами, русичі; хочу голову свою положити, або шоломом напитись із Дону!"

Похід Ігоря. Як ми́стець-поет автор схоплює своєю творчою уявою тільки найголовніші моменти події коротко й сильно змальовує моральні настрої дієвих осіб. Таким робом одержує характеристики Ігоря та його героїв, брата Всеволода та його дружини, картину переляку в половецькім краю, викликаного появою українських військ, малюнок неминучої небезпеки для українських князів, нарешті малюнки першої щасливої сутички, другого бою і третої битви з нещасливим вислідом в звязку з війнами давного часу. Вже в заспіві підніс поет сміливість Ігоря, що „скріпив розум силою своєю і погострив завзяттям свого серця, перенявся духом лицарським і навів своє хоробре військо на землю половецьку за землю українську.” Його не відстрашило й затьміння сонця.

Трублять труби в Новгороді, мають прапори в Путивлі! Ігор дожидає милого брата Всеволода . . . І сказав йому Буй-Тур Всеволод: „Ти мені один брат, один світ світлий, Ігорю, оба ми Святославичі. Сідлай, брате, своїх борзних коней, а мої вже готові, наперед в Курську осідлані! А моїж куряни — сміливі вояки: під трубами повиті, під шоломами виколихані, кінцем списа вигодовані; всі шляхи їм відомі, яруги їм знайомі, луки в них натягнені, сагайдаки відкриті, шаблі вигострені; саміж скачуть неначе сірі вовки в полі, добуваючи собі чести, а князеви слави.

(Природа перестерігає Ігоря). Тоді Ігор князь ступив в золоте стремено й поїхав по чистому полі. Сонце тьмою йому дорогу заступило; ніч застогнала йому грозою та пробудила пташки звіринний свист зігнав їх в стада. Див кричить над деревом: велить надслухати землі незнайомій, Волзі й Поморрю й Посуллю й Сурожеви й Корсуневи, й тобі, тмутороканський бовване! А половці небитими шляхами погнались ік Донови великому; скриплять вози опівночі, сказав би, як сполошені лебеді. Ігор на Дін військо веде. І вже його горе накормить птатство в лісі; вовки грозою грозять по яругах, орли клекотом на кости звірів кличуть, лисиці брешуть на червоні щити. О українська земле, вже за горою єси!

Довго ніч меркне . . . зоря світлом засяла; мряка поля покрила; щебіт соловіїв уснув, говір галок пробудився. Русичі поля широкі червоними щитами перегородили, добуваючи собі чести, а князеви слави.

РІСТ ЗУБІВ БЕЗ СЛІЗ

В першій познаці горячкової безсонности, дайте дитині **Baby's Own Tablets.** Найкраща дорога до звільнення горячки і поміч дитині дати спокійне спання. Не має „усипляючих” приправ — чи затуманюючих наслідків . . .

Також дуже помічне в розвільненню, затвердженню чи інших подібних слабостях. Наколи бажаєте, можна їх потовчи на порох. В ужиття поверх 40 літ. Лише 25ц.

BABY'S OWN Tablets

(Побіда українського війська). Вранці-рано в пятницю потоптали вони полки невірних половців і, розсипавшись стрілами по полі, погнали гарні дівчата половецькі, а з ними золото й шовкові тканки й дорогі оксамити. Підвязанки, опанчами й кожухами та й всякими половецькими дорогоцінностями почали мости мостити по болотах і драговинах. Червоний прапор, біля корогва, червоний бунчук і срібне ратище — хороброму Святославови . . . Дрімає в полі хоробре гніздо Олега — задалеко залетіло! Не на наругу воно породилось, ні соколови, ні кречетови, ні тобі, чорний вороне, невірний половчине. Гза біжить сірим вовком, Кончак йде слідком за ним ік Донови великому.

(Друга битва з половцями). — Другого дня вельми рано крiваві зорі світ звіщають. Чорні хмари з моря йдуть, — хочуть закрити чотири сонця, а в них дріжать, блискають сині блискавиці. Бу-

ти грому великому! Йти дощеви стрілами від Дону великого! Тут списам надламатися, а тут шаблям притупитися об шоломи половецькі на ріці на Каялі, в Дону великого. О українська земле, вже за горою єси . . .

Це вітри, стрибожі внуки, віють від моря стрілами на хоробрі полки Ігореві. Земля дуднить, ріки мутно течуть, курява поля покриває, прапори гомонять. Половці йдуть від Дону і від моря і від всїх боків обступили кругом українські війська. Діти бісові криком поля перегородили, а хоробрі русичі перегородили червоними щитами.

(Хоробрість Всеволода). Яр-Туре Всеволоде! ти стоїш в бою; прискаєш на військо невірних стрілами, гремиш об шоломи мечами булатними. Куди тільки Тур поскочив, своїм золотим шоломом посвічуючи, там лежать голови половецькі, й шоломи оварські, поскіпані від тебе. Яр-Туре Всеволоде! Не зважав він, дорогі браття, на рани, забув за почести, життя і город Чернигів, і батьківський золотий престіл і свою милу жінку, гарну Глибівну, звичаї й обичаї.

Перед поразкою. Може не зайвим буде тут дещо зясувати будову та зміст головно задля дальшого ходу думок. З виривків бачимо, що характеризуючи сміливість Всеволода, поет спиняється тільки на моменті, котрий найрізкіще відбиває його лицарський запал, а саме на моменті сполучення військ Ігоря і Всеволода. Подавши характеристики Ігоря і Всеволода, поет швидко переходить до змалювання переляку в половецькій землі з причини нападу українських військ на неї.

Одначе неминучу небезпеку віщують Ігореві хижі птахи та звірята, які товаришать йому в поході. А заки прийде біда, українським військам вдається частина побіда, попереджена прегарним описом ночі й ранку. Але друга сутичка їм не вдасться, бо попереджають її грізні явища в природі, які й переживає поет разом з подіями.

Далі повинен йтиб опис битви, але картину цілого війська заступає поет боротьбою самого Буй-Тура Всеволода. Та нічого не поможе найбільше геройство там, де нема згоди. Причиною нещасливого висліду бою було те, що князі самі вирушили в похід без порозуміння з іншими сильними князями. А що початок такого самолюбного поступування сягав до попередної доби, поет перед описом поразки українських військ несеться думкою в давні часи з їх князями й міжусобицями, коли то на українські землі „засівались і виростали незгоди та сварки, гинуло життя дажбожого внука, — в колотнечах князів життя людей короталось. Тоді рідко де по українській землі ратаї погукували, але часто ворони кракали, розділяючи собі трупи, а галки свій говір говорили, збираючися летіти на поживу. Таке то бувало в ті війни та в ті походи," але не чувати було про таку січу, яку поет далі описує.

(Поразка). Із ранку до вечера, з вечера до світу летять стріли розпечені, гремлять шаблі об шоломи, тріщать списи булатні в полі незнайомім, серед землі половецької. Чорна земля під копитами кістьми була посіяна й кровю полита, а тугою посходила по українській землі.

Що це мені шумить, що це дзвенить вранці-рано перед зорями? — Це Ігор полки завертає, жаль бо йому милого брата Всеволода. Бились день, бились і другий, а третого дня к полудневи впали прапори Ігореві. Тут розлучились оба брати на березі бистрої Каяли; тут крівавого вина недостало; тут бенкет докінчили хоробрі русичі: сватів попоїли, а самі полягли за землю українську... Никне трава від жалощів, а дерево з туги до землі похилилось.

Наслідки поразки. Далі змальовані наслідки нещасливого походу:

І вже, браття, невесела настала година: вже пустиня нашу силу покрила. Встала враза між силами дажбожого внука, вступила дівою на землю Троянову, вплеснула лебединими крилами на синому морю; плещули над Доном, пробудила згадку про щасливі часи. Минулися бої князів проти невірних; сказав бо брат до брата: „це моє і то моє!" — й почали князі про мале — „цеж велике" — говорити й самі на себе незгоду кувати; а невірні з всіх боків почали набігати з побідами на землю українську.

Ой! задалеко залетів наш сокіл, побиваючи пташок, аж до моря . . . а Ігоревого хороброго війська вже не воскресити! За ним кликнув Кончак. Гза погнався по українській землі, пожар кидаючи людям з полумінного рогу. І заплакали жінки українські та заголосили: „Вже нам своїх мужів ні мислею змислити, ні думкою здумати, ні очима о-

глядати, а золотом і сріблом вже нам ні трохи не подзвонювати!" Та застогнав бо, браття, Київ з туги, а Чернигів через напасти; смуток розлився по українській землі, — журба потекла широко серед землі української. А князі самі на себе колотнечу кували, а невірні з побідами набігали на українську землю та брали собі данину по білці від хати.

(Перехід до другої частини). Тії бо два сміливі Святославичі, Ігор і Всеволод, вже розбудили ту неправду, котру приспав був батько їх, грізний Святослав, великий князь київський. Він був дійсно пострахом: побив своїми сильними полками й булатними мечами, напав на землю половецьку, протоптав гори й яруги, скаламутив ріки й озеро, висушив потоки й болота, а невірного Кобяка з Лукоморя від залізних великих полків половецьких неначе вихор вирвав: і погиб Кобяк в городі Києві, в двірці Святославовім. Тут німці й венеціяне, тут греки й моравяне співають про славу Святослава й дорікають князеви Ігореви, що втопив багатство на дні Каяли, ріки половецької, — насипали ж бо там українського золота. Тут Ігор князь пересів із сідла золотого в сідло невільницьке. Сумно стало серед стін городів, поникла весела година.

Сон Святослава. — В останнім уступі бачимо високомистецький перехід поета до другої частини Слова — про Святослава, в першій мірі про його зловіщий сон. Снилось князеви, що в Києві на горах з вечера вкривали його чорним накривалом на тисовім ліжку, черпали йому сине вино, змішане з отрутою, а на груди сипали порожними сагайдаками невірних кочовиків великий жемчуг і пестили його. В його золотоверхій палаті були дошки без сволока, а всю ніч з вечера кракали ворони.

Бояри пояснили князеви, що туга полонила його розум. Два соколи злетіли з батьківського золотого престола, щоб добути город Тмуторокань або напитися шоломом з Дону. Але шаблі невірних підборкали крила соколам, їх же самих спутали в залізні пута. Померкли два сонця, оба червоні стовпи погасли, а з ними два молоді місяці, Олег і Святослав, заволоклися тьмою. Неначе гніздо пардів половці простерлися по українській землі, українська сила потонула в морі, а половецький хан набрався великої сміливости. Місце слави заступила наруга, на місце волі прийшла неволя. Готські дівчата співають на березі синого моря і подзвонюють українським золотом.

Пояснення сну зробило глибоке враження на Святослава, задраснуло до глибини його серце та зворушило його до сліз. В такім настрою він промовив своє золоте слово. Найперше звернувся з докором до синовців:

(Докір Святослава синовцям). — Тоді великий князь Святослав виронив золоте слово, змішане з сльозами, та й сказав: „О мої синовці, Ігорю і Всеволоде! рано почали ви половецьку землю мечами розторощувати, а собі слави добувати. Та не чесно ви перемогли, — неславно кров невірних пролили. Ваші хоробрі серця з твердої криці сковані, а загартовані в завзяттю. Чи це ви вчинили моїй срібній сивині? От, вже не бачу власти сильного й багатого брата мого Ярослава з численним військом, і з його чернигівською дружиною, з могутами і з татранами і з шельбирами і з топчаками і з ревугами і з ольберами: вони без щитів, з одними ножами, криком полки побіджають, дзвонячи в прадідів-

Жінка Отримала Пільгу від Бронхіяльної Астми

Підчас холодної, мрачної, вохкої погоди, в послідних шістьох чи сімох роках, я мала більший клопіт з астмою. Я мусіла пересиджувати вечерами в помешканню, бо я не могла знести тяжкого воздуху ночі.

Від 1939 року я почала діставати що зими бронхіяльний катар. І коли в 1943 році я мешкала на острові Венкувер, мене напала дуже погана бронхіяльна астма. Два роки пізнійше я терпіла від сильного нападу астми, яка робила мене безужиточною.

Однак я мала щастя довідатися в тім часі про **RAZ-MAH.** До того часу, я підчас кашлю заходилася, дусилася, неспосібна була положитися до ліжка і була неспосібна до праці. Я начала уживати **RAZ-MAH** і в короткім часі я чулася 90% ліпше. Моя система прочистилася. І я переконалася, що я не маю клопоту у віддихуванню. Я позбулася дихати отвертим ротом, душення і хропіння. Я є вдячна, що я найшла **RAZ-MAH** лік, який облекшив мої терпіння."

Не терпіть прикростей від текучих, свербячих очей, забитих віддихових проводів і вичерпуючих кашлів спричинених Астмою або Хронічним Бронхитом. Спіть краще, працюйте лучше, чуйтесь лучше. Дістаньте **RAZ-MAH** нині— Це помогло тисячам у всіх частях Канади. 50ц., $1., у аптикарів, загальних склепах. R-2.

ську славу. Але ви сказали собі: „Здобудьмося самі на відвагу! ми самі добудемо собі передню славу, а задною поділимося самі!"

А чи дивота, браття, старому помолодіти? Коли сокіл линяє, він підноситься високо за птицями: не дасть гнізда свого зобиджати. Та це лихо княже мені не підмога. На ніщо обернулись щасливі години. Це в Римови кричать під шаблями половецькими, а Володимир в ранах. Смуток і журба синови Глібовому!"

Золоте слово Святослава. — Друга частина золотого слова Святослава — властиве золоте слово — це лебедина пісня української київської держави, туга за її минулою славою і могучістю та сучасні політичні думи. Святослав звертається до князів за поміччю. Перший зворот до заокського князя Всеволода навіяний сумнівом в успішність цього прохання Там творилося вже нове політичне й національне тіло, чуже українській київській державі; хоч і вийшло воно з неї, але має інші, часто протилежні інтереси. Тому цей перший зворот стверджує тільки силу Всеволода та його спроможність, колиб до того була охота в нього або спільність інтересів:

Великий князю Всеволоде! не думкою тільки тобі перелетіти здалека сюди, щоб берегти батьківський престіл золотий. Ти бо можеш Волгу веслами розкропити, а Дін шоломами вичерпати. Колиб ти тут був, булаб невільниця по наготі, а невільник по різані. Ти можеш і на суші стріляти живими самострілами враз з сміливими синами Глібовими.

Далі Святослав звертається до князя Рюрика, який стояв в близьких зносинах з великим князем київським, і до смоленського князя Давида — з огляду на недалеке сусідство та спільну небезпеку. В формі питання згадує їх колишню лицарськість, вихваляє хоробрість їх дружин і закликує князів, щоб ступили в свої золоті стремена за обиду цього часу, за землю українську, за рани Ігоря, сміливого Святославича. Інший характер має поклик до галицького князя Ярославав Осьмомисла. Тут з цілою силою пробивається надія на бажану поміч.

Галицький Осьмомисле Ярославе! високо сидиш ти на своїм золотокованім престолі! Підпер єси гори угорські своїми залізними військами, заступив шлях королеви, зачинив Дунаєві ворота, мечучи труднощі через хмари, суди судячи до Дунаю. Погрози твої по всіх землях течуть: відчиняєш київські ворота, стріляєш із батьківського золотого престола султанів за землями далекими. Стріляй же, добродію, Кончака, поганого кощія, за землю українську, за рани Ігоря, сміливого Святослава!

Опісля йде поклик до знаменитого Романа Мстиславича Волинського, якого як хороброго лицаря характеризує Галицько-волинський літопис, і до Мстислава, сина Ярослава Луцького.

А ви, сміливий Романе й Мстиславе! Хоробра гадка носить ваш розум на діло. Високо ти плаваєш на діло в завзяттю, як сокіл на вітрях ширяє, хотячи птицю силою перемогти. Є бо у вас залізні попруги під шоломами латинськими. Від них затряслася земля й багато країн: ханівщина, Литва, ятвяги, Деремела й половці покидали свої списи, а голови свої схилили під тії мечі булатні.

Ось вже вменшилося, князю, світло сонця Ігореви, а дерево не з добра листя поронило: по Росі й по Сулі городи поділили, а Ігоревого хороброго війська вже не воскрести. Дін кличе до тебе, князю, й зове князів на побіду.

Після того Святослав звертається до синів Ярослава Луцького, названих в Слові Мстиславичами по дідови їх Мстиславови Великому, до Інгваря та Всеволода й до них включає третого брата Мстислава Ярославича.

О Інгварю і Всеволоде й всі три Мстиславичі, не злого гнізда шестокрильці!— ви бо не жеребом побід захопили собі владу. а щож ті ваші золоті шоломи та списи ляцькії й щити? Загородіть полю ворота своїми гострими стрілами за землю українську, за рани Ігоря, сміливого Святослава!

Плач Ярославни. — На вступі до третої частини Слова поет знову нарушує хронольоґію. Він немов забув про попередний перебіг оповідання, що вже скінчився похід Ігоря, що вістка про поражку й полон князів розійшлася вже по цілій українській державі, що українські жінки вже оплакали своїх мужів і матері синів, що на українську землю налягло вже нове горе — напад Гзи й Кончака. Поет починає трету частину плачем Ярославни, яка нічого не знає про нещастя, бо говорить про битву Ігоря з половцями як ще нескінчену.

Автор свідомо посвятив зовнішну по-

слідовність подій в користь ідеального звязку, згідно з яким він виробив плян свого Слова.

В третій частині він говорить про утечу Ігоря і плач Ярославни стоїть в такім відношенню до повороту її чоловіка як бажання до виповнення, втечу Ігоря попереджає віщий плач його жінки на причілку Путавля.

Чути голос Ярославни. Як зозуля на самоті рано кує, ридає: „Полечу — каже —зозулею по Дунаю, обмочу бобровий рукав в Каялі ріці, обітру князеви його рани на помарнілім його тілі.!"

Ярославна рано плаче в Путивлі на міській стіні й каже: „О вітре вітрило! чому, добродію, супротивно вієш? Чому мечеш ханівські стріли своїми легкими крилами на войовників мого мужа? Хіба ж мало тобі віяти в горі під хмарами, колишучи кораблі на синому морі? На щож, добродію, розвіяв ти мої радощі по тирсі?"

Ярославна рано плаче в Путивлі місті на стіні й каже: „О Дніпре- Славутице! Ти пробив камінні гори крізь землю половецьку. Ти гойдав на собі човни Святославові, несучи їх до війська Кобякового. Принесиж, добродію, і мого мужа до мене, щоб я не слала до нього рано слів моїх на море."

Ярославна рано плаче в Путивлі на стіні й голосить:

„Сонце ясне, тричі ясне! для всіх ти тепле й красне. На що ж, добродію, простерло ти горячий промінь свій на військо мого мужа? На що в полі безводнім спекою зігнуло ти їм луки, — на що тугою їм сагайдаки заткнуло?"

Утеча Ігоря з полону. Віщий плач не може лишитися без наслідків. Ярославна кличе свого чоловіка й він визволяється з полону та втікає до рідного краю. Слідом за плачем Ярославни поет і переходить безпосередно до оповідання про втечу Ігоря. І всі явища в природі прихильні Ігореви, коли він втікає з полону й переходить через Донець; половецька погоня за ним не вдається.

Плюснуло море опівночі: туманів несуться із мряками. Ігорю князеви Бог показує шлях із землі половецької на землю українську до батьківського золотого престола. Погасли веечірні зорі. Ігор спить. Ігор не спить, думкою мірить поля від великого Дону до Донця малого. Жде кінь опівночі. Свиснув Овлур за рікою, велить князеви розуміти. Князю Ігореви не бути. Гукнула, стукнула земля, зашуміла трава: здвигнулися вежі половецькі. А Ігор князь скочив горностаєм в очерет, і білим гоголем поплив на воду, кинувся на борзого коня, і скочив із нього босим вовком, і побіг ік лугови Донця, і полеів соколом під мряками, бючи собі гусей і лебедів на сніданок і на обід і на вечерю. Коли Ігор соколом летів, тоді Овлур біг вовком, струшуючи собою студену росу: примучили бо своїх борзих коней.

Закінчення. В закінченню Слова поет малює радість на українській землі з приводу визволення Ігоря, прикладаючи до свого часу вислід Бояна: тяжко тобі голові без плечей, лихо й тобі тілу без голови.

Сонце світить на небі, Ігор князь вже в українській землі. Дівчата співають на Дунаю: вються їх голови через море до Київа. Ігор їде по Боричеву до святої Богородиці Пирогощі... Всі краї раді, всі городи веселі.

(Слава героям). — Коли ми заспівали пісню старим князям, потім треба заспівати молодим: Слава Ігореви Святославичеви, Буй-Турови Всеволодови, Володимирови Ігоревичеви! Хай будуть здорові князі та дружина, які борються за християн проти полків незмірних! Слава князям і дружині! Амінь.

ДОТЕПНИЙ ВІЙТ

Війт в однім селі дістав приказ вислати до староства виказ, скільки в кого псів.

Війт вислав виказ:

„Дідич — один пес, лісничий — другий пес, а я — то третий. До купи — в нашім селі є три пси.

Хлопець прибіг до поліцая й каже:

—Ходіть скоро, пане полісмене, якийсь чоловік бється вже більше як годину з моїм татом!

Поліцай: — Чомуж ти не прийшов скорше?

Хлопець: — Бо перше тато його побивав, а тепер він тата.

ЖАЛЬ

А ти чого плачеш? — питає вуйко малого Івася.

— Того, що всі мої братчики мали вакації, а я ні-і!...

—А чомуж ти не мав вакацій?

— Бо я ще не ходжу до школи.

Три Соломонові Суди

З староруської мови перевів М. Возняк.

За часів ізраільського царя Давида жив дуже багатий чоловік, який мав велику силу невільників, невільниць і нерухомого майна. В нього був один син. Що зробив батько? Накупив багато товарів і віддав їх синови, який сів на корабель і відїхав з товарами в Африку.

Довго-довго перебував там, а тимчасом вмер батько та зіставив ціле своє майно для того, що не було при нім сина, свойому рабови касієрови. Цей раб почав з того, що піддав всіх домових покійного страшним терпінням, чим спонукав їх всіх відійти з дому. Таким способом остався сам один із всіми багатствами свойого пана, їв, пив, веселився і віддавався всяким можливим втіхам за чужі гроші. По якімось часі вернув молодець-син зі своєї далекої подорожі і пішов зараз по приїзді до батьковського дому, де з жалем довідався, що його батько перейшов до вічности.

Стрінувши його раб, почав виганяти його з дому, при чім сказав: „Негіднику, яке право маєш ти вриватися до мойого дому?" Щож зробив молодець? Взяв тростину, став бити нею раба по голові і сказав: „Ах, ти негідний рабе, загорнув все, що придбано моїми та батьковими трудами й за ті гроші ведеш гуляще життя." З того повстала між ними бійка й не було кому розірвати їх.

Вкінці син старця мусів відійти та пішов до царя Давида з жалобою на невільника. Коли зявився молодець перед царем, сказав: „Най жиє цар во віки! Той і той забрав всі гроші мойого батька й каже, що не я син старця, а він." Цар запитав: „Чи є в тебе свідки?" Він відповів: „Нема." Тоді прикликав цар раба й запитав його також, чи є в нього свідки. Раб відповів також: „Ні." Тоді цар відпустив його з словами: „Йди в супокою, проти тебе нема ніяких доказів."

Довідавшися про це син старця, звертався два рази до царя з плачем і жалями так, що вкінці сказав цар до нього: „Як не перестанеш надоїдати, я буду приневолений вибити тебе. Є в тебе свідки, добре, а інакше що можу зробити для тебе?" Соломон, який був при тім, закликав до себе прохача та сказав: „Не відступай від царя, а як він розсердиться на тебе, скажи йому: Владико царю! Як не хочеш сам доходити моєї справи, поручи її свойому синови Соломонови." І дійсно Давид поручив розгляд цеї справи Соломонови.

Тоді цар Соломон запитав молодця: „Чи знаєш, де похований твій батько?" Він відповів: „Ні, не знаю." Потім прикликав раба й запитав його також, чи знає могилу свойого батька. По відповіди: „Знаю" приказав йому Соломон принести плечеву кість руки батька. Коли принесено кість, Соломон приказав пустити з рук обох їх кров і зібрати цю кров в осібні начиння. Після того сказав до раба: „Кинь кість в твою кров!" Раб кинув, але кість не приймила краски крови. Колиж молодець на приказ Соломона кинув також кість в свою кров, кість в одній хвилі зачервонілася. Цю кість показано всім присутним, при чім Соломон сказав: „Ви видете, ця кров вийшла з тої кости."

Весь Ізраіль дивувався такому рішенню. Молодцеви вернули всі багатства його батька, а раба повернули по давньому в невільництво та віддали його також молодцеви. Тому й написано в третій книзі Царств, що Соломон був наймудріший з всіх людей.

2.

Оцей був випадок із трома братями, які прийшли до царя Соломона вчитися в нього мудрости. Соломон сказав їм: „Останьте та служіть мені, я навчу вас мудрости." Визначив їх своїми справоздавцями й вони прослужили так тридцять літ.

Під кінець сказав один брат до другого: „Що ми зробили? Полишили наші доми та все наше майно ось вже 30 літ, прийшли вчитися мудрости, служили та нічого не навчилися. Покиньмо

службу та вернімся домів. По такій постанові прийшли раз до Соломона та сказали до нього: „Тридцять літ вже минуло, наш царю, як ми опустили наші доми; відпусти нас побачитися з рідними й домовими.” Цар казав скарбникови принести триста золотих і сказав братям: „Вибирайте одно з двох, або я дам кожному з вас по три мудрі ради, або вручу кожному по сто золотих.” Порадившися між собою, постановили братя взяти ліпше гроші, а коли одержали їх, відійшли.

Як відійшли від міста коло чотири милі, наймолодший із братів сказав: „Що ми зробили? Чого ми приходили сюди? Щоби дістати гроші чи науку? Як хочете послухати моєї ради, то вернім цареви гроші і попросім його навчити нас мудрости.” Братя сказали йому: „Як ти хочеш вернути гроші і в заміну за них дістати три мудрі ради, йди — ми не боронимо тобі, а ми не вернемося купувати мудрість за гроші.”

Наймолодший брат вернувся до царя Соломона та сказав: „Мій царю, я не приходив сюди за грішми, прошу тебе, возьми своє золото й навчи мене мудрости.” Соломон згодився і сказав: „Послухай, мій сину! Коли задумаєш вибиратися в дорогу, виходи з розсвітом дня і задержися на нічліг, заки ще не смеркłося. Це перше. Коли ти в дорозі надибаєш ріку в часі повени, не переправляйся через неї, а підожди, аж спаде вода, а ріка прийме свій звичайний вид. Це друге. Ніколи своєї тайни не виявляй жінкам, навіть своїй жінці. Ось це трете.”

Вислухавши рад, попращався наймолодший брат, сів на коня і пустився доганяти своїх братів Коли дігнав їх, запитали його: „Нуже скажи, чого ти навчився?” Він відповів: „Чого я вчився, того й навчився,” і продовжав дорогу з своїми братями. За десять годин прийшли в одно місце, дуже пригоже на нічліг, а наймолодший брат сказав: „Задержімся в цім місці, тут є вода, паливо й паша для коней. Як хочете, затримаймося тут переночувати, а зі сходом сонця, як Бог дасть здровлечко, виберемося дальше.” „Ти дурак,” сказали братя. „Ще коли ти постановив віддати назад гроші і в заміну за них навчитися мудрости, то ми вже виділи, що в тебе нема розуму. Ми до ночи можемо зробити ще вісім миль, а ти предкладаєш тепер задержуватися тут.” „Робіть, як хочете, сказав наймолодший брат, а я і не рушуся з цього місця.”

Тамті вирушили дальше, а він лишився, нарубав дров, розклав огонь, зробив шатро для себе та для коня, пустив його до ночи попастися, а на ніч дав йому вівса. Повечерявши та нагодувавши коня, ляг спокійно спати. А братя йшли до глубокої ночи, а коли задержалися на нічліг, не найшли на місці ні пасовиска для коней, ні дров, ні огню; впав великий сніг, який засипав їх і від холоду й голоду покостеніли братя. Зі сходом сонця наймолодший брат пробудився зі сну, сів на коня, вирушив в слід за братями та найшов їх замерзлих; оплакав померших, поховав їх, забрав їх гроші і пустився в дальшу дорогу.

Між тим сонце огріло землю, снігі розтаяли й ріки наповнилися водою по береги так, що наш подорожний не міг перейти через ріку, яку зустрінув. Про те зліз з коня і рішився ждати опаду во-

“MECCA” OINTMENT

Є РОДИННИМ ПРИЯТЕЛЕМ

Уживайте „MECCA” на врізання — попечення — рани — чираки — екзему.

Месса заощаджує вам грошей. Вона коштує лиш 25ц. пуделко.

Питайте за средствами на гемороїди Mecca Pile Remedies.

На Грудні Простуди

зробіть оклад 1 часть муштарди і 6 частей “Мecca.”

ди. Коли в ожиданню опаду ходив по березі, побачив, що на другім боці слуги Соломона збиралися переправитися через ріку, з двома обтяженими золотом конями. На їх питання чому не переходить, відповів: „Тому, що вода дуже велика." Вони не звернули на то уваги, ввійшли в ріку й потопилися на її середині, бо не були в силі спротивитися сильним филям бистрої води. А молодець вижидав часу, коли вода спала цілком, перейшов ріку, забрав золото з потоплених коней і поїхав щасливо домів.

Коли жінки його побачили його та запитали про своїх мужів, він сказав, що вони лишилися в Соломона вчитися мудрости. Сам же зачав скуповувати поля, виноградники, будувати доми та робити всеможливі грошеві обороти. Кілько разів не питала його жінка, щоби він сказав, звідки взялося в нього стілько грошей, він все з невдоволенням давав відмовні відповіди; вкінці, як жінка зачала сильно наставати на нього, він виявив її все, що скоїлося з ним.

Раз посварився він із жінкою так дуже, що справа дійшла до бійки і тоді жінка закричала: „Мало тобі, що ти вбив своїх двох братів, ти й мене хочеш вбити." Коли жінки двох братів довідалися із тих слів, що їх мужі померли, тоді донесли цареви Соломонови про вбійство наймолодшим братом двох його старших братів. Цар приказав привести до себе молодця і покарати його смертю за вбійство.

Коли вивели його на кару, він попросив допустити його до царя, щоби особисто пояснити все. Як його допустили, впав ниць перед Соломоном і сказав: „Я, мій царю, один із трох братів, що були при тобі тридцять літ для вивчення мудрости, і саме той наймолодший брат, який вернув тобі золото й одержав три мудрі ради." Цар вислухав цілої справи як була, та сказав: „Не бійся! Гроші, забрані тобою по твоїх братях і моїх слугах, належать до тебе законно; мудрість, якої ти навчився, вратувала тебе від смерти й збагатила тебе; вона й вратує тебе тепер від обвинення, яке внесли на тебе жінки твоїх двох братів. Ти вільний, йди домів і жий щасливо!"

З тої нагоди Соломон і сказав в своїх притчах: „Придбання мудрости ліпше золота."

3.

Мудрий Соломон, натхнений св. Духом, сказав: „Мужчину одного на тисяч я найшов, а жінки між всіми не найшов." Почувши це, нарід і старшина дуже здивувалися. „Докажу вам, як бажаєте," сказав Соломон, „що я маю слушність" і приказав винайти найліпшу та взірцеву пару під зглядом моральним.

Перед тим закликав до себе мужа та сказав йому: „Знай, хочу зробити тобі честь і назначити тебе міністром мойого двора". — „Я твій невільник," відповів муж, „і готовий тобі служити, як всі прочі піддані." „Коли так," сказав Соломон, „йди тай вбий свою жінку цеї ночи і принеси мені її голову, а завтра я віддам за тебе мою доньку та назначу тебе управителем великої части Ізраїльської землі." Муж відповів: „Я виповню, царю, твою волю," і вернувся домів.

В нього була дуже красна жінка та маленькі діти. Жаль огорнув його серсе; став плакати і стогнати. Побачивши сумне лице свого мужа, запитала його жінка: „Чого ти такий маркітний, мій любчику?" „Лиши мене, в мене на души лежить велике горе," відповів муж і не доторкнувся ні їди ні пиття. Він роздумував і говорив сам зі собою: „Як я вбю жінку, коли в мене маленькі діти?" і казав жінці йти спати з дітьми.

Скоро тільки вона положилася і заснула твердо, він виняв меч в намірі вбити її; та побачивщи, що найменший син спить на грудях своєї матери, а другий коло неї, підложив руки під голову та сказав: „Ні, не можу! в серце царя Соломона ввійшов мабуть сатана, що він жадає від мене такої жертви. Лишенько, що мені робити? Як я вбю матір, діти не перенесуть її смерти." При тих словах вложив меч до похви та додав: „Най Господь проклене тебе, сатано!" Але зараз потім знову вернувся, схопив знову меч і сказав: „Вбю її, чей завтра віддасть за мене цар свою доньку тай ущасливить мене"; та при погляді на сплячу жінку, якої волосся розкинене було по лиці хлопця, почув великий жаль і сказав: „Най цар віддасть мені свій дім і ціле своє багатство, й тоді не вбю моеї жінки," сховав меч, ліг в постіль і до рана переспав зі своєю сімєю.

Наступаючого ранку явилися в нього царські посли та привели його на двір. Цар Соломон запитав його, чи виповнив він то, що обіцяв зробити. Муж від-

повів: „Як ти великодушний, царю, не опирайся при твоїм приказі: два рази пробував я виповнити його та двічи не стало в мене духа на це.” Соломон сказав: „Ось одного з тисячи найшов я,” відпустив мужа та тридцять днів полишив його родину в спокою.

По цім речинці він післав тайком за жінкою, а коли вона прийшла, запитав її: „Чи красний в тебе муж?” „Дуже гарний”, відповіла вона. „Я чув про твою красу, полюбив тебе, й хочу зробити тебе своєю жінкою і царицею над всіми моїми жінками та вбрати тебе в золото від голови до ніг.” „Годжуся,” сказала жінка, „і що захочеш, мій царю, я зроблю.” „Одно перешкаджає мені здійснити моє бажання,” сказав цар, „а то це, що в тебе є муж.” На питання жінки: „Щож треба зробити?” відповів Соломон: „Вбий свойого мужа, а я оженюсь з тобою.” „Так я і зроблю,” сказала жінка. Соломон подумав собі: „Як так, то вона певно вбє свойого мужа, треба найти спосіб, щоби вона не могла його вбити.” Щож він зробив? Він дав її меч з оловяним блискучим вістрям і сказав: „Ось меч, яким ти й забеш свойого мужа, тілько доторкнешся ним до горла, зараз переріжеш.”

Жінка повернула з тим мечем домів, а стрінувши ласкаво мужа, обіймила, стала цілувати його та сказала: „Посидь зі мною, мій пане, вінку моєї голови.” Муж незвичайно втішився таким привітом, сів із жінкою до стола їсти й пити, не підозріваючи ніякого підступу з її боку. Коли запитав жінку, як бажає вона перевести цей вечер, вона відповіповіла: „Я бажалаби повеселитися із тобою і видіти тебе пяним.” Добродушно та з сміхом приймив він її зазив, став пити аж до похмілля і заснув.

Побачивши його в такім положенню, жінка встала, взяла меч, даний царем, і почала різати мужеви горло. Проснувшися, здивований муж побачив жінку, яка стояла коло нього в намірі вбити його. „Що то значить?” запитав він, „яким способом опинився в твоїх руках меч і хто дав його тобі? Як не виявиш мені всьої правди, порубаю тебе на кусники.” Вона оповіла все, як було, та що обіцяв її цар Соломон. А в такім випадку нічого боятися.

Коли на другий день рано явилися посли від царя, обоє вони пішли до двора, де цар сидів вже з старшиною. Цар, побачивши чоловіка та жінку, засміявся і велів їм оповісти, що за історія була в них дома. Вони оповіли все подрібно, що було, а муж додав: „Я пробудився зі сну, виджу, стоїть над мною жінка з обнаженим мечем, готова вбити мене, і як я не ухиливсяб був то вже бувби на тамтім світі: я змилосердився над нею, вона не пожалувала мене.” Тоді сказав Соломон: „Я знав, що в серці жінки нема милосердя, тому я і дав її оловняний меч.”

Старшина, яка була свідком цілої цеї справи, рішила, що правдиве виречення Соломона: „Мужчину одного на тисяч я найшов, а жінки між всіми ними не найшов.”

Осип Юрій Федькович.

БУДЬ ЗДОРОВА!

Будь здорова, Чорногоро!
Вже во вік тя покидаю!...
Муть в трібіту браття грати,
Я вже з ними не заграю.
Бо заграють тарабани
Ті царські та голоснії,
Та цісарська музик-банда!...
Місяць світить та не гріє...
Та не жаль ми, братя, того
Мого перстня дорогого,
Що у дар дам тарабанцям, —
Але жаль ми лиш одного,
А то кучера лиш того,
Що чесала рідна мати...
Ножички цісарські срібні
Гарно вміють підтинати!
Будь здороваж, Чорногоро!
І трімбіто! і кидрино!
Що в'ни шепчуть? „Не загинеш?”
Знаю й сам, що не згину!
Гуцулови домовина
Лиш з кидрини з поконвіку!
Будь здорова! Я вернуся,
Як у гору вернуть ріки.

В СУДІ

Суддя: „Признаєтеся, що ви запалили хату Антона Гарбуза, котра згоріла до тла”.

Обжалуваний: „Так, признаюсь, славний суде, але за це маю полегчуючі обставини”.

Суддя: „А то які?”

Обжалуваний: „Що я запалив хату тільки з одної сторони”.

Комунізм в Поході

Демократичні держави світа, які побороли тиранію націзму і фашізму, можуть тепер питати себе куди вони йдуть. Найбільший ворог свободолюбних народів являється дуже діяльним майже у всіх частях світа. Поборовши одну форму диктатури, маємо тепер проти себе другу, яка відмінна дещо в певних зглядах та зовсім подібна в інших. Її ціль є запанувати над цілим світом, і накинути на нього свою ганебну та гидку нам форму правління.

Комунізм сягає своїми довгими руками всіх частей світа. Ось засягнув він так далеко як Китай, і там спричинив такий розкол і хаос, якого вже може ніколи не можна буде усунути і привернути знова порядок та завести дійсну демократію. Всі славянські народи опинилися під його залізним чоботом. Франція теж в його кігтях. В східній частині Німеччини він також глибоко вкорінився і поширюється дальше. В Злучених Державах та в Канаді він вліз в робітничі юнії і звідти ділає через робітництво, яке не завжди свідоме його руйнуючої роботи. Найменше десять канадійських робітничих юній знаходяться вже в його руках. В Злучених Державах багато робітничих юній контрольовані виключно комуністами.

Недавно Канада була неприємно потрясена викриттям російської шпіонажі серед свого населення й урядових кол. Хотяй декілька членів тої шпіонажі викрито й покарано, то все таки багато шпіонів ще дальше ділають, невикриті.

Британія теж має свої клопоти з комунізмом. Він вліз також глибоко в її робітничі ряди і працює в напрямі державного перевороту. Британський уряд протиділає йому, та робить це дуже осторожно й дипльоматично, щоби не допровадити до заворушення.

Як є де на світі держава, яка зазнала вже комуністичної тиранії, це сама Росія й цілий Совітський Союз, а головно Україна. З статті, яку написав недавно Володимир Душник для „Ню Йорк Таймс" бачимо наглядно що значить комунізм для народу, який бореться вже століттями за свою свободу. Він пише таке:

Добре заосмотрена в зброю й амуніцію, це українське підземелля провадить безпощадну війну проти совітських військ на Україні. Велике число офіцерів Червоної армії, які знають совітську тактику й організацію, зробили цю повстанничу армію дуже досконалою. Всі старання й зусилля Совітського уряду здобути повстанців на свій бік стрінулися лише з збільшеною діяльністю тих повстанців.

На примір минулої осени Мануїльский виголосив довгу промову на учительській конвенції в Львові. Хотяй ціла його балаканина була звернена в сторону українського підземелля й його легендарного провідника Степана Бандери, він обіцяв і мені Совітського уряду простити всім тим, які ділали проти Совітів. До нинішного дня не було ще жадної чутки про якісь прощення.

Постійні напади Мануїльского на Злучені Держави й Британію на сесії Обєднаних Держав є дуже значними з тої причини, що вони є частиною пляну відвернення уваги від подій, які стаються якраз тепер в нібито самостійній Україні. Більше як можливим є це, що „самостійна Україна" може бути одного дня „зліквідована" розказом Політбюра, разом з міністром Мануїльским, так як це сталося вже попередно з іншими совітськими „незалежними" державами й їх міністрами.

ГЛІБ ЛАЗАРЕВСЬКИЙ.

На Кордоні

(З мандрівних вражінь).

„Вісьта вйо!"... „Гайта вйо!"... „Вйо!" — несамовито кричать на чеському боці Попраду, в декількох десятках метрів від нашого вікна... Це стягують берегом аж до самої води зрубані в горах і скинуті звідти вже до долу облуплені велитенські стовбури модрин, смерек та сосон, стягують їх кіньми, щоб потім гнати плотами.

Ще зовсім рано. Ще в густому молошному тумані і високі гори навколо, і гулкий бистрий Попрад поміж ними.

„Вісьта вйо!"...

А напів свідомий мозок, що не зовсім ще прокинувся, мимоволі пригадує:

Бо війна війною...
Вісьта вйо!
В тім є Божа сила...
Гайта вйо!
Як не забє тебе гостра куля,
Вбє кобила...

Але ж не по те приїхали ми сюди, щоб лежачи в ліжку слухати крізь відчинене вікно криків з того боку Попраду!

Отже скоріше, по сніданку в гори.

До того ж і сонце встигло вже пробити, розтопити, розігнати мряку.

В гори! Все вище і вище, під горячим проміннєм в гори із все ширшим і ширшим кругоглядом на всі бузкові далекі, далекі боки, з таким надзвичайно чистим гірським — не повітрям, а животворним напоєм, з дивною гірською тишею, яку порушують тільки дзюркотіння численних струменів та калатання дзвінка на шиї корови...

Неначе кози деруться вони по майже вертикальних кручах гір.

Там і там маленькі постаті хлопчиків та дівчаток, які випасають їх.

Ось якраз попід нами в купці чотири дівчатка заспівали.

І раптом прискорено застукотіло серце, бо долетіла ця їхня пісня до мого вуха, бо усвідомив мій слух, що хоч незнайомий мотив її, чужі ніби навіть слова, але спосіб співати ніби трохи скоромовкою, а по закінченню виводити з початку протяжливо, а потім відриваючи „Гу-у-у-у!" та цеж так само співали такі самі дівчатка, випасаючи свої корови там... ой як же далеко та як давно... там, поза Збручем, поза Дніпром, десь на толоці, по ярках лівобережних степів...

І щодня, не втомлюючися, деремося в двох ми в гори, майже нікого не зустрічаючи, самі собі намічаючи путь. Ніби вже на саму верховину видряпалися, але це тільки знизу здавалося... А до верховини ще далеко... лісом... і знову вище та вище. Ніби була якась стежка та давно загубили її, а досягти верховини чомусь то треба за всяку ціну.

І таким переможцем відчуваєш себе, стоючи, спираючися на ціпок, прискорено дишучи на шпилі і не надивляться очі, жадібно охоплюючи неосяжний овид з всіх боків.

Про те значно трудніше спускатися навіть ніби якоюсь стежкою. Тутешні гірські стежки це ж по суті річища колишніх весняних або подощевих струменів, які галасуючи водоспадами скидалися з круч, несучи з собою мул, каміння, гілля.

Спираючися на ціпок, чіпляючися за чагарник через силу спускаємося з гори. Зіскакуємо на якусь доріжку.

— Заблукалися? — несподівано запитує нас старий тубілець, який непомітно висунувся з боку, проходячи цією доріжкою.

Справді виходить, що заблудили, опинилися десь далеко в боці. Дістаємо розяснення, дякуємо тубільцеви папіроскою.

Поспішаємо до дому. А вже сонце заховалося за чеські гори, темнішає навколо... а доріжка знову крутить і здається провадить зовсім в інший бік, ніж нам потрібно.

Минаємо якийсь стрімкий яр, весь в деревах та чагарнику.

Мій енерґійний супутник радить скористати з цього яру і спуститися ним,

безумовно найдемо в ньому якийсь струмок, який виведе нас до Попрада.

— Всеж однаково, каже він мені: гірше не буде.

— Е ні, буде гірше — чуємо знову несподівано з боку гори чийсь голос. Обертаємось і бачимо нового тубільця з великим оберемком сіна в руках, а трохи вище на чомусь, цілком неподібному до доріжки, стоїть конячка, запряжена в довгий драбинястий візок: тубільці руками переносять сіно, бо підїхати до складених копиць сіна неможливо навіть для тутешних коней.

Дякуємо і знову розпитуємо про дорогу.

— Важка, дядьку, ваша праця — каже мій супутник.

— Ще й яка важка, — відповідає, сумно посміхаючися дядько — та нічого не поробиш. Бувайте здоровенькі...

Розліплено по деревах і стовпах ріжнокольорові повідомлення про концерт хору в жеґестівському живецькому будинку, де будуть виконувати лемківські пісні і танці, а також „інші руські пісні."

Сідаємо на віз, щоб поїхати на цей концерт.

— Бувай здорова, Галюню, до побачення!

Це до нашої десятирічної приятельки, яка недавно приїхала з мамкою до нашого пансіону.

— До побачення! — поважно відповідає карооке дівча, яке кінцями завязаної великої чорної стрічки на голівці нагадує якесь гарненьке зайченятко: — До побачення, до побачення.

Ми теж махаємо її руками у відповідь на ґраційні рухи її рученяток.

— А ви з далека будете? — несподівано запитує обертаючися до нас, кривий візник тубілець, який чув нашу розмову з Галюнею.

— А зза Київа...

— Та теж за кордоном... Ага, то мабуть ви з Великої України, ще з Петлюрою втекли — здогадується наш бесідник.

О, він ще перед війною скінчив українську школу, чим і пояснюється його зорієнтованість.

У великій салі великого Жеґестівського будинку влаштовано сцену, встановлено перед нею кілька рядів стільців, але хоч будинок переповнений, переповнені всі місцеві пансіони та віллі (кажуть, цього року зїхалося до Жеґестова до 5 тисяч лікувальників), гостей в цій салі дуже мало. Поволи публика трохи прибуває, але переважно це жінки з села Жеґестова,

Бачимо серед публики і місцевого панотця, великого, як кажуть, москвофіла. По досить довгому чеканню завіса розсувається і на сцені мішаний хор в національному „лемківському" убранню, дівчата — всі в стрічках та в намисті. Проспівали — і зовсім не зле — декілька лемківських пісень. Одна з них робить таке саме враження, як і пісня дівчаток на горі, співають її в такий самий спосіб.

Декілька пар протанцювало національні „лемківські" танці...

І знову хор на сцені, співає тепер, також цілком добре, пісні з Наддніпрянщини.

З якою увагою слухають співів тутешні, ані не ворухнуться, очі аж впилися в хор, уста навіть порозхилювані...

Якось особливо обережно заводить заспівачка:

„Діва Марія
По саду ходила...
Щедрий вечір,
Добрий вечір—(підхоплює хор)
Добрим людям
На здоровячко"...

І вже нема великої салі на літниську, горячої липневої ночі, яка зазирає крізь розчинені вікна, — це вже рипить убитий сніг під чоботами, снігом укриті дахи по низеньких, ніби вврослих в снігові кучурги хатках, запрошені намороззю дерева, світиться із позамерзлих віконець, а на горі темне низьке все зазорене небо... горять там, палають, грають зорі, неначе ті золоті горішки... пара йде з уст закутаних щедрівників...

Щедрий вечір.
Добрий вечір,
Добрим людям
На здоровячко...

Горячо плеще публика.

Потім виходять на сцену два добродії з ґітарою та мандоліною, сідають і заводять:

Сонце низенько,
Вечір близенько...

І знову оплески.

Добродії, очевидячки на „біс" починають:

Сонце всходить і заходіт,
А в тюрме моей темно...

Експанзивний мій супутник підскакує

із стільця і виходить, помітно деяке порушення серед публики, але більшість її, тільки місцеві жінки, ніби таксамо уважливо слухають і далі.

Далі добродії співають вже російською мовою якісь циганські романси. Не витримую й я, виходжу на тепле нічне жеґестівське повітря...

Чути, як публика плеще...

Другого дня здибаю вчорашню співачку; вона вже виконує свої службові обовязки.

— Дуже добре ви вчера співали — кажу я.

— Дякую вам — трохи соромливо відповідає вона.

— Але для чогож ці російські пісні? — запитую я.

— Цеж не ми, це не хористи співали, це хруні — відповідає дівчина, не підносячи очей.

А згодом, сидячи на двірці чули ми, як поза нами в натовпі хтось оповідав, що „українці" ніби побили місцевого священика.

Хоч і бачимо трохи згодом жеґестівського панотця, який своєю появою ніби спростовує ці сплітки, але виходить не так вже байдужо поставилися всі до цих російських пісень співаних в Жеґестові.

І знову в горах. Чи не в останне вже?

Здибуємо там не старого ще тамошного селянина, який разом з конячкою, запряженою у віз, пнеться кудись „доріжкою."

— Доброго здоровля — каже мій сопутник.

— А звідкиж це ви? — запитує селянин замісць відповіди.

З розмови довідуємося, що наш бесідник був в двадцятому році з військом аж в Києві, памятає його і Дарницю.

— Здоровенькі були — закінчує він нашу розмову. — Вісьта, вйо! — кричить на свою конячку...

Вісьта вйо!
Раз ідемо на Вкраїну,
Раз — назад!...

Не поплачується гонити за великими річами тоді, як малі річі лежать довкруги нас.

ЧИ ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ МОЛОДО?

МОЖЕТЕ ПОЗБУТИСЯ ТОВСТОГО А НАБУТИ МОЛОДИЙ ВИГЛЯД І ЗДОРОВЛЯ.

НАБУДЬТЕ ЕНЕРҐІЮ!

Чай зі зел, що складається з 11 ріжних зел. Кожне зело виконує свою роботу; одні відділяють товщ, другі ділають в тім, що перемінюють поживу в силу, замість аби тіло розросталося в товщ, інші витворюють нову силу і енерґію.

Як Хочете Виглядати?

ДЛЯ ЗГУБЛЕННЯ ВАГИ і набуття молодшого вигляду пийте зелений чай. Ціна **€2.00**

ЗІЛЬНИЙ ЧАЙ НА ЖОЛУДОК осуває жолудковий катар, відбивання по їді, кваси, ґази, помагає травити. Ціна **$2.00**

ЧИСТИТЕЛЬ ТІЛА — чистить фляґму, нечисту кров, осуває блідість, привертає память, взагалі чистить ціле тіло. Зільний Чай, ціна **$2.00**

РЕВМАТИЗМ — проти корчів, ревматичних болів, відділює соки, що спричиняють ревматизм. Ціна **$2.00**

НА ЗАСТУДУ — в грудях, задавнений кашель, коклюш, на застуду в цілому тілі. Бронкайтес і т. д. Пийте чай. Ціна **$2.00**

Витніть це оголошення і залучіть $1.00 а отримаєте котру небудь пачку з повищих зел.

Адесуйте:

ALPHIAN HERB COMPANY

P. O. BOX 3541, STATION B. WINNIPEG, MANITOBA

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ

Спомин з Першої Світової Війни

(З Козови, повіт Бережани).

I

Починаючи з другої половини 1912 р. жив я постійно в містечку Козові, бережанського повіту, й там перебув цілу війну. Цікаві це були часи, хоч нераз дуже важкі.

До війни було в Козові досить української інтеліґенції: 4 суддів, нотар, урядовці в суді і в податковому уряді, учителі. І національне життя стало перед війною оживати, оснувалась філія Просвіти, Сокіл, ставили аматорські вистави (Наталка Полтавка, Сватання на Гончарівці, Ніч під Івана Купала, Гриць).

З початком війни в 1914 все життя завмерло, інтеліґенція пішла в розтіч, лишився в містечку один суддя („русский"), я з дружиною, а пізніше приїхав ще о. Іван Кордуба, щоб заступити пароха, який втік з ріднею перед приходом російських військ.

З горячих часів перед самим приходом російських військ до Східної Галичини, остались мені в памяті розмови з Осипом Маковеєм, який служив в австрійській армії як сотник-перекладчик, а загостивши кілька разів в часі відвороту австрійської армії до мене, переконував мене й рідню моєї дружини, що нам не слід втікати, що конче треба лишитись на місці, а не тинятись по чужині, бо тут може нагодитися для нас, українців, найкраща праця, а на чужині ми змарнуємо свої сили, змарніємо.

І справді слова Маковея показалися пророчі, хоч їх здійснення слід було чекати до революції 1917 р. Та всетаки хоч здійснення сподівань треба було чекати так довго, варта було почекати, щоб побачити початковий запал революції, той великий стихійний зріст українства в омосковщеній армії. Там де перше не почулось ні одного українського слова, в тих сірих масах, що силувалися втиснути свої душі в тісно замкнуті рямки "русскости", з хвилиною коли пірвались вікові окови царського утиску, віджив поневолений дух, розквітло нове, щиро-українське життя.

З того часу не було дня, щоб хтось з російської армії не загостив до мене, чи позичити книжок, чи поговорити тільки, порадитись. Найкраще записались тоді в моїй памяті завідуючий харчовим осередком для допомоги населенню, Макаренко, свідомий українець, брат чи небіж відомого члена Центральної Ради Макаренка, та командант міліції, якого прізвища сьогодні не памятаю. Дякуючи їм, міг я навіть побувати на салдатськім "вічу" перед офензивою Керенського та прислухуватися промовам. Керенського і Брусілова, які заохочували салдатів до боротьби з "ґерманською буржуазією."

Від березня до червня, 1917, ходила по салдатських руках вся моя українська бібліотека. Багато-багато книжок, між ними кілька видань Шевченка, Історія Аркаса, твори Федьковича, Франка, Лепкого, вже до мене не вернулися. Хоч і жаль було книжок, та всеж лишалась потіха, що вони марно не пропали. В той час було в Козові навіть аматорське представлення, яке відіграли самі українські салдати, і то з великим успіхом. Грали якусь штуку Винниченка.

Безпляновий, панічний відворот частин бувшої російської армії (українські частини вже передтим відійшли були до Київа) пірвав всі мої звязки, які так гарно навязалися. Прийшли австро-німецькі війська, треба було присісти, тимбільше що в Козові та околиці закватирувалась 48-а мадярська дивізія, що тільки й винюхувала, хто з „русом" мав хоч сякі-такі звязки.

II

Розвал Австрії в осені, 1918, застав мене в Львові, так що я щойно 6-го листопада, трохи залізницею, трохи пішки, добився до Бережан. Передавши Іванови Маслякови, тодішньому повітовому комісареви в Бережанах доручення зі Львова, дістав я від нього приказ негайно виїхати до Козови й там зорґанізувати нашу владу в містечку та по селах козівського судового повіту. Я не гаяв часу і ще того самого дня був в містечку. Там перейняли вже були владу

селяни із сусіднього села, Слободи Золотої, а місцевим комісарем іменував себе Володимир Лібман (нотар, вихрест— греко-католик). Але довіря міщан він не мав, бо перед війною нашими справами мало цікавився, а мало хто його знав.

Я зголосився до нього, ми обговорили справу, на наступний день скликали збори міщан, і збори вибрали мене комісарем містечка. Повітовий Комісаріят потвердив мене телєфонічно на тім становищі. Почалась важка, безупинна праця орґанізаційна. Йшло перш всього про те, щоб забезпечити те майно, що лишилось по Австрії, а якого не розграблено в перших днях розвалу, далі про те, щоб забезпечити правильне урядування в суді, на залізниці, в школах, на пошті, а ще, щоб запевнити безпеку в самому містечку.

Із залізницею клопоту не було. Начальник стації, Ґоцький, щирий українець, та інші залізничники не робили ніяких перепон, навпаки — старались помогти в чім могли. Не було теж клопоту в мужеській народній школі, де зголосились до служби українці й поляки. Гірше було в суді, де були під той час тільки два судді (поляк і жид). Але дякуючи допомозі предсідника окружного суду в Бережанах, Каратницького, вдалось мені намовити їх, щоб далі уряду-

Другий Всеканадійський Конґрес Комітету Українців Канади в Торонто, Онт., в днях 4, 5 і 6 червня, 1946. Часть головного стола підчас бенкету в готелі Кінг Едвард в третий день Конґресу. При столі з ліва на право — пані і п. Антон Глинка, посол до домініяльного парляменту з Веґревил, Алта., пані і п. Ґ. В. Симпсон, професор університету в Саскатуні, Саск., о. С. В. Савчук, голова екзекутиви з Винніпеґу, Ман., о. Др. В. Кушнір, президент КУК з Винніпеґу, Ман., пані Марія Дима, голова Комітету Українок Канади з Винніпеґу, Ман., п. Т. Дацків, скарбник КУК з Винніпеґу, пані М. Мандрика, ділова секретарка Фонду Допомоги Українців Канади з Винніпеґу, пані і п. М. Гетьман, редактор з Торонто, о. М. Горошко, з Содбурі, Онт., І. Карасевич, голова Союзу Укр. Кан. Ветеранів, п. Павло Юзик з Саскатуну, Саск., сотник Б. Панчук і пані Панчук з Саскатуну, Саск. (Фото Павла Пука, Оттава, ч. 16).
—З Канцелярії КУК.

вали. Таксамо погодився урядувати поштмайстер Ш., поляк, до того часу поки наша влада не замінить його ким іншим. Враз із ним лишились урядувати дві урядннчки, польки, що урядували покп наша влада їх не замінила. Лишалось найтрудніше: введення ладу і безпеки в місті. Пригадую що був це час найтяжчий. Наші селяни верталися з московського полону, приносили відти багато "революційних" (поправді сказати, большевицьких) кличів, і пробували в нас методи, яких навчились на сході.

Була що правда в містечку станиця жандармерії, на початку ведена дуже гарно українцем Гупалом, але пізніше бережанська команда забрала його до Бережан, а командантом призначила поляка Мусійовіча. Цей вмів все використати ситуацію. За часів Австрії він був австрієць, за нашої влади українець, в перший день приходу поляків — парадував по містечку з червонобілою кокардою, і "робиз порядок." Тільки що поляки не дали себе одурити, прогнали його на чотири вітри.

Коли вже згадка про місцеву поліцію, то слід згадати, що складалась вона . . . з двох поліцаїв, одного горбатого, а другого каліки на ногу. Громадські фонди були такі, що не можна було позволити собі держати більше людей, а з місцевого добровільною міліцією вийшли такі прикрі досвіди, що треба було її негайно розвязати.

III

Багато клопоту спричинили управі міста й всім громадянам полонені, які від перших днів листопада, 1918, почали переходити через містечко. Залізниці не були в силі всіх перевезти, а ще слід було осаджувати вугілля для своїх транспортів. Крім цього залізничий табор не все бував в порядку. Нераз поїзд ставав на котрій небудь стації й далі не міг їхати, а тоді полонені йшли пішки, непроглядними товпами, прямуючи на схід.

Голод, умучення та холодна пора, а ще виснаження довгими місяцями чи роками австрійського полону, спричинили те, що серед полонених почав ширитись тиф та іспанка. Треба було звернутись за допомогою до громадянства, а слід признати, що вся інтеліґенція без огляду на національність, зайнялася щиро допомоговою акцією. На мій поклик зорґанізувався комітет, який поділився на дві секції: одна зайнялась безплатною роздачею теплої страви, друга орґанізувала лічницю для тих, які не могли далі йти та просто гинули на вулицях міста.

І тут слід було рішучо виступити проти деяких пявок, які з людського нещастя хотіли тягти найбільше користи. В містечку зібралася ґрупка, яка почала спекулювати на харчах для полонених: пекли бараболяні пляцки й продавали їх по короні за штуку. Я зараз другого дня довідався про те. Пявкам треба було дати научку. При помочі міських поліцаїв та У.С.С. Нагайла, що перебував тоді в Козові, я переловив тих "купців," весь їх крам (понад 500 пляцків) роздав даром між полонених, а "купці" дістали науку. Наука відучила всіх від брудної спекуляції. Наш харчовий пункт що приміщувався в будинку читальні біля церкви, вів свою працю аж до самого кінця, тобто до початків грудня коли перервалися транспорти полонених.

З лічницею була морока. Поперед всього в містечку не було лікаря. Аптикар Гліксман давав радо аптиці, але сам боявся навіть заглянути до Лічниці, щоб не заразитися. Зголосилось за те до дижурів та плекання хорих 15 осіб з інтеліґенції, а я, як той, що мав "досвід," бо перейшов був колись тиф, а в 1918 році у Відні іспанку, перебрав команду. Одинокі наші ліки, які ще існували в аптиці й яких я відважувався вживати, були: трохи аспірини, хініни, пірамідону, а ще кілька пляшок коняку. Та ці ліки і так не багато помагали, бо в лічниці лишались тільки ті, що вже й кроку не могли дальше зробити. Інші йшли та йшли все вперед, поки смерть не заскочила їх десь в дорозі.

Тому, що мене в лічниці наші дижурні кликали "пане докторе", полонені міркували що я справжний лікар, домагались від мене рятунку, ліків, помочі. Треба було що днини пересиджувати по кілька годин в лічниці, бо вже саме те, що полонені бачили що ними хтось пікується, приносило їм полекшу. Нераз в лічниці відбувалися сцени, яких описати годі. Стрічались там брати, яких доля розкинула була по російських арміях, раділи собою, як діти, на те . . . щоб вмирати в своїх обіймах. Горячкуючі хорі судорожно тримали в руках свої чоботи, чи шинелі, щоб їм хто їх не забрав, так що нераз і по смерти годі було їх з рук вийняти. Конаючи просили ліків на те,

Уникайте Операцію— Жолудка Жовчі

Уживайте Найважніще Лікарство в Канаді

RUSCI TREATMENT STOMACH REMEDY

Ви самі знаєте, що найменше нарушення жолудка нарушає жовч, печінку, нирки, міхур, творить гази, кваси, корчі, кольки, робить запалення сліпої кишки, творить каміння жовчі-нирок, затвердження, гемороїди, ревматизм, ростріи нервів та приводить людину до дуже серйозної слабости з часами і невилічимої найліпшою медициною. ОТОЖ коли СТРАДАЄТЕ на ЖОЛУДОК, ЖОВЧ, ПЕЧІНКУ, ГАЗИ, КВАСИ, КОЛЬКИ, КОРЧІ чи БОЛІ, тиснення під грудьма, згага, здуття, біль під ребрами, біль в правім чи лівім боці, затвердження, нестравність, брак апетиту і т. п. ТО НЕ ЧЕКАЙТЕ ЗАВТРА, бо це завтра може бути пізно лічитись медициною. А то ЗАРАЗ старайтесь ужити одну малу чайну ложочку лікарства РУСКИЙ ТРІТМЕНТ перед кожною їдою, а одну ложочку на вечєр як лягаєте спати. Уживати так що дня, пока ви зовсім позбудетесь свої слабости, бо ще може не є пізно. Ми Вам даємо вірну пораду, бо знаємо це з практики людей, можете себе вилічити таним коштом. Ціна $5.50 за фляшку, за дві фляшки $10.00. На Сі-О-Ді не висилаємо. До всіх ваших замовлень долучіть Моней-Ордер і адресуйте на нище подану адресу.

Мізарг Масть Ворог Ревматизму і Простуди

ОДИНОКА ПРАВДИВА АМЕРИКАНСЬКА МАСТЬ

MIZARH SALVE

МІЗАРГ масть є знана в кожній хаті як в Америці так і в Канаді. МІЗАРГ масть дає Чудову скору і певну поміч від першого посмарования. МІЗАРГ витягає найтящу застуду чи ревматизм наверх тіла зовнішними прищиками а коли дуже простуджений то великими прищами, які суть наповнені застудою чи зіпсутою кровю. ОТОЖ страдаючі на біль КРИЖЕЙ, ПЛЕЧЕЙ, ЛОПАТОК, КАРКУ, РАМЕН, РУК, ЛІКТІВ, Біль в ГРУДЯХ чи ЗАДУХА, БІЛЬ в КЛУБІ-САЄТИКА, ОПУХЛІ-ШТИВНІ чи дуже БОЛЯЧІ НОГИ, КОЛІНА чи КОТИКИ, холодні обстуджені ноги, та почуття поза шкірою тіла, якби мурашки лазили, на грубі узловаті жили по ногах у чоловіків чи жінок і т. п. КОЛИ бажаєте доброї і скоро помагаючої масти, то уживайте цю масть МІЗАРГ. Ця масть МІЗАРГ виходить в ТОРОНТІ і на ній є фотографія чоловіка, це є правдива Американська. Ця масть є моцна і тому скоро помагає. Ціна масти МІЗАРГ тепер є один слоїк за $4.50, а два разом за **$8.00.**

Наша адреса:

LUSCOE PRODUCTS LIMITED (CF)

557 KING STREET WEST **TORONTO 1, ONTARIO**

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПОВИЩІ ЛІКИ ТЕПЕР ПОКА ЩЕ МАЄМО НА СКЛАДІ, ТОМУ ЩО ДУЖЕ ТЯЖКО ДІСТАТИ ПРЕПАРАТИ НА ЇХ ВИРІБ.

щоб, і не заживши їх, а тільки натішившись ними, вмирати. Майже тисячу трупів похоронили ми в той час на козівському цвинтарі.

Але й нам, дижурним, не подарувала іспанка. І з нас 15 лишилося в живих тільки троє: моя дружина, я, та ще одна дівчина, полька, якої прізвища не памятаю. Та все таки моя дружина дуже важко нездужала.

Врешті, після довгих заходів, вдалось мені наладнати справу так, що всіх полонених відсилали ми залізницею на Тернопіль до Підволочиськ.

IV

Тимчасом наближалась нова небезпека, внутрішня: повітовий комісаріят наказав набір рекрута. Це викликало багато невдоволення, треба було вживати ріжних способів на те, щоб доставити рекрутів до комісії до Бережан. І тут великою перешкодою став згаданий вже командант жандармерії Мусійовіч, бо тільки ми назбирали трохи хлопців і передали їх жандармерії, щоб відставила їх до Бережан, він дивився крізь пальці, як вони втікали до дому, (ясна річ, що не даром). А ще підбурював міщан що — мовляв — комісар (цебто я), інших пхає до війська, а сам не йде. І хоч я силою мого уряду був звільнений від військової служби, щоб дати приклад, поїхав я з нашими рекрутами й сам добровільно зголосився до комісії. Але мене з причини серцевої недуги признали нездібним. Справа рекрутчини наладналась аж тоді, коли до Козови приїхала комісія на бранку з Бережан. Тоді вже Мусійовіч не міг нічого помогти.

Помало почало наладнуватися життя в містечку. Повітовий командант жандармерії, суддя Є., який приїхав на моє прохання до Козови, накивав трохи Мусійовічеви й він притих, а тільки тихцем підбурював міщан, хоч без великих наслідків.

Натомісць трапились людці з нашої інтеліґенції, що пішли на його приману, а навіть получилися з деякими польськими міщанами на те, щоб викликати заколот в містечку, а притім спекти свою печеню. Між ними був один емеритований судовий урядовець, який почав навіть проголошувати модні тоді кличі на тему: “Геть з панами, з інтеліґенцією.” Але та гра йому не вдалася, патріотично настроєне наше старше міщанство дало йому належну відправу.

Тому, що я мав намір переселитись до Бережан, склав я свій уряд міського комісаря, а на моє місце вибрали міщани споміж себе свідомого чесного українського громадянина, Семка Стеця, якому я аж до мого відїзду помагав в праці.

В міжчасі прислала влада до суду нового начальника, Володимира Гаєцького; податковий уряд перенесли до Бережан, змінили поштових урядовців. Населення не тільки привикло, але й помагало своїй владі. По селах настав лад і спокій, до міської влади почали відноситися з довірям не тільки українці, але й жиди й поляки. Як приклад подам те, що до нашого уряду звертався нераз за допомогою бувший бережанський староста, Мілінський, власник села Вікторівка, місцевий латинський парох Конарський, та ще інші, й що ми нераз безпристрасно обговорювали найбільш тоді дразливі справи.

ГАЛИЦЬКЕ СЕЛО

Хати обсаджені вербами
І порозкидані плоти,
Корчми з багатими жидами
І напів голі жебраки.

І тихий плач, гіркий і ревний
В душі огнем журби палить,
А день іде життя непевний,
На світ поглянуть йому стид.

От і село, село прекрасне
На нашій галицькій землі,
Де віра в всяку правду гасне,
А лож присвічує в горі!

—Евген Мандичевський.

НА НАУЦІ КАТЕХІЗМУ

Піп: — Скажи мені, Грицю, яка то є сила, що Христос по воді ходив так само, як по земли?

Гриць: — Ого, така велика штука?! Це і я можу зробити...

Піп: — Що? Ти?!

Гриць: — Так, прошу еґомосця.

Піп: — Ану скажи но, Грицю... Он в нас є широка ріка... Як ти можеш перейти на другий бік?

Гриць: — О, я зачекавби до зими, аби замерзла... Прецінь по леді можна так само йти, як по землі!

ЛЕОНІД ГЛІБІВ.

Стрижено

УКРАЇНСЬКЕ ПРИСЛІВЯ — ЛЄҐЕНДА.
(Етноґрафічний запис).

Їхав чоловік з жінкою полем.

Було це літом, саме в ту пору як на полі так хорошо, так весело та любо, що й до дому не хочеться.

Їхали вони доріжкою поміж пашнею.

Кобила тюпає собі помаленько, а лоша попереду, — вскубне трохи травиці, зробить вибрика та й далі . . .

Дивиться чоловік: хтось на ниві ячмінь покосив.

— Дивись, — каже, — жінко: вже й ячмінь покошено.

А жінка каже:

— Стрижено.

Були вони в кума в гостях: Так ще там жінка чогось розприндилась . . .

Чоловік подивився на неї та й каже:

— Опять?

А вона закопилила писок та й одвітує:

— Опять!

— Жінко! — став він знов казати: — мовчи, коли хоч!...

— Чого я буду мовчати?...

— А чогож ти перечиш: стрижено, коли воно кошено?

А вона знов:

— Ні, стрижено!

— Ой, та будеш бита . . . кажу тобі: кошено!

— Стрижено!

Чоловік зупинив кобилу. Зліз з воза та й питає, держучи батіг на-готові:

— Чи кошено?

— Стрижено.

— Злазь з воза! — гримнув на неї чоловік.

А вона:

— Не злізу.

— Геть з воза, кажу тобі!

— Не злізу я з воза . . . чого я злізу?...

— Злазь! Тоді побачимо, чи кошено!

А вона знов:

— Стрижено.

— Брешеш, кошено! — закричав чоловік та й почав її чустрити батогом; чустрить та приговорює: — Кажу тобі . . . кошено . . . кажу тобі кошено!

Бісова баба аж пищить під батогом та знай своє грає:

— Стрижено! Стрижено!

Кобила, почувши як чоловік трактує батогом свою жінку, стала комизиться, трохи воза не перекинула; побіглаб — так хазяїн в одній руці важки держить.

Бачить чоловік, що з цього дива не буде пива, сів на віз та й поїхав далі.

— Ось пострівай, — каже, — суча дочко, приїдемо до господи: буде в мене й кошено!

— Стрижено.

— Буде й кошено!

— Стрижено!

— Пострівай, пострівай! Буде й кошено!

Приїхали до дому. Став витати чоловік жінку:

— Чи кошено?

А вона ізнов:

— Стрижено!

Піймав він її за космаки та й потаскав до комори:

—Кажи, суча дочко, чи кошено?

— Стрижено!

Роздяг він її, привязав до стовпа та й почав частувати батогом.

Бив, бив, а потім питає:

— А що, чи кошено?

А жінка знов своє:

— Стрижено!

— Ось постій же, — каже її чоловік! — Я тебе проклятущу бабу, втоплю! — Та й потяг її до річки.

А річка була недалечко зараз на городі.

Привів до берега, питає:

—Кажи, що кошено, бо втоплю!

А вона:

— Стрижено!

Він її шубовть у воду . . .

Подержав трохи у воді, — витяг, питає:

— А що, чи й тепер стрижено?

— Стрижено!

Він знов у воду . . . от-от пропаде, дурна баба . . . аж бульбашки стала пускати, ще таки підняла з води руку, та й стала виробляти пальцями так наче кравець ножицями ріже . . . цебто: „стрижено! стрижено!"

Бачить чоловік що не вдасться здолати завзятої баби, витяг її з води та й плюнув.

ГАДКИ Й ВИГАДКИ

Золотим ключем відчините кожні двері, лише не двері до неба.

***

Не робити нічого це те саме, що робити зло.

***

Бідним не є той, який не багато має, але той, який багато хоче мати.

***

Багато людей зарізалися своїми власними язиками.

***

Чоловікови, який не слухає нічиєї ради, не можна помочи.

***

Ніколи не обертайтеся плечима до правди, а завше дивіться брехні в очі.

***

Ми скоро забуваємо про те, яке не хочемо памятати.

***

Коли хочете знати вартість грошей, то позичте собі трохи.

***

Конечність є великим паном, але добрим учителем.

***

Ліпше не мати доброго розуму, як не мати доброго характеру.

***

Роки повинні принести вам не тільки старий вік, але й мудрість.

***

Найвірніша краса це краса гарного життя.

***

Бажання може бути силою або поміччю. Це залежить від того що бажаєте.

***

Хто робить зле для других, той робить зле для себе самого.

***

Час і пильність продукує кожного дня нове знання.

***

Що дураки подивляють, те мудрі одобрюють.

Нехай кожний чоловік робить те, що найліпше знає.

Ліпше вернутися ніж заблудити.

***

Лише той загрожує невинним, хто закриває винуватих.

***

Про того, який скоро рішає, думають, що він помиляється.

***

Правда спочиває в маленькім але певнім компасі, та помилка є величезна.

***

Хто нічого не знає в 30-ім році життя, є нічим в 40 році життя, нічого не має в 50 році життя; не навчився нічого, є нічим і стане нічим.

***

Гарний твір є той, який є викопаний рукою, головою і серцем чоловіка.

***

Лише темний чоловік не бачить величі в дрібниці.

***

Кожний жаль має двадцять тіней, спричинених вами самими.

***

Марне життя є тої людини, яка жиє, а нічого не робить.

***

Хто хоче бути мудрим, той повинен завше мати на увазі: — про кого говорить, до кого говорить, як, коли і де говорить.

***

Скажіть тайну свойому слузі, а станете його слугою .

***

Трудно мати всіх людей за приятелів, але вистарчить не мати ніяких ворогів.

***

За ким є правда, той сміється зі всяких видуманих на нього пльотків. (Це не відноситься до комуністичної Росії).

***

Послухай одного чоловіка нім відповіш, послухай кількох нім повіриш.

ДР. ОЛЕКСАНДЕР НАДРАҐА.

Воскресна Утреня у Волоській Церкві

Хоч старий Бернардин, а пять хвилин пізніше і ратуш вибили щойно четверту, я вже не сплю. На дворі сіріє і лише поволі виринають перед вікнами моєї спальні з раної мряки барок фасади Домініканів і могутна Корнятківська вежа. А тут вже і „мої" збудилися, а нетерпелива Оленка питається тата, котра година і чи вже не запізно на Утреню?

Збираємося скоро і виходимо на вулицю. Стара домініканськo-вірменська закутина спить ще і лише гомін наших кроків відбивається глухо об стіни старезних камяниць. В міру як зближаємося до Руської, бачимо, що з всіх сторін спішать люди в напрямку Волоської Церкви. Церква вже повна і до Плащениці в Трохсвятительській каплиці протиснутися годі. Виходять Отці і правлять Нагробне. Вже співають „Благообразний Йосиф" і невдовзі з могутною піснею „Воскрес Ісус от гроба" випливає ціла церква на вулицю. На Руській непроглядне море голов. Це не лише парохіяни Успенської Церкви: бачу наших людей з найдальших передмість великого Львова. Все прийшло туди — молоді, старі, еліта нашої інтеліґенції і маса простолюддя. Бо та Воскресна Утреня нагадує масі вірних таку саму Утреню в їх рідних селах, звідки їх доля кинула на міський твердий брук. Але вони до нього звикають скоро та послідовно і вперто здобувають кожну його плиту... Опорою для них є безперечно та Церква, на яку дивляться цілі віки і яка не дала пропасти нашому народови, хоч як страшні ворожі хвилі били в нього і в його найбільші святощі.

Процесія розвивається: попереду мережені хоругви, опісля несуть Плащеницю, далі під бальдахином несе парох Найсвятіші Дари, а за ними поступає маса вірних. Вже і сонце зійшло, а пурпурне його проміння заливає старий Львів. Корнякт горить в тому промінню, а з його вершків розливається на всі сторони могутний голос Кирила. З Валів і Високого Замку несе вітрець пахощі першої весняної зелені. У всіх сльози радощів на очах. Похід зупиняється, море голов клониться до землі, а парох благословить Дарами місто і всю Україну.

Старий Львів збудила воскресна пісня і Кирило. Слухають їх вартівники королівського і міського арсеналу, башти на Валах і останки оборонних бернардинських мурів, окуті залізом лицарі з королівської камяниці, поважні патриції з чорної, шольцівської та інших міщанських інсуль і хотілиби побачити обхід побожні Боїми із своєї каплиці. Збудилися жидів купці зпід синаґоґи Золотої Ройзи і вірменські зпід старинної своєї катедри. Оповідають собі, що „руські" купці, які нині святкують, роблять велику конкуренцію їх нащадками і майже щодня отворають нові крамниці. Прислухується тим купецьким жалям лев венецького консуляту, щоб про це покваппно звідомити свого голову з Піаца ді С. Марко Метрополії. Тішаться святом і всі ставропігійські братчики від XVI віку почавши і спудеї ставропігійської бурси хотілиби дістати щось із пребагатого свяченого, розложеного вже далеко в ставропігійському подвірю та стрілити хоч кілька разів з ключа разом з нинішними своїми товаришами. З радости подзвонюють важкими кайданами гайдамаки в підземеллях львівського арсеналу. В міських музеях від воскресної пісні і гомону Кирила задзвеніли козацькі шаблюки та посунулися в бік козацькі самопали.

А воскресна пісня і великодний дзвін передирається крізь старі вузькі вулички довкола львівського ринку, обивається об старинні фризи, ниші і портали порослих мохом камяниць і розливається по новім Львові, звідки пливе далеко на всі окраїни галицької волости.

Поволи посувається вперед процесія. З достоїнством тримає рубець Плащениці Президент Левицький; не стало йому вже того року довголітного його Товариша Федака. Але інший вступив на його місце, а потім прийдуть молодші ті, які нині йдуть за Плащеницею, ще молодші, які тепер з дитячою радістю дзвонять невпинно маленкими ручними дзвіночками. І так будуть змінятися ті, якіноситимуть Плащеницю, доки та Церква буде стояти, доки дід Кирило

буде сповіщати Галицькій Землі Христове Воскресення!

Обхід скінчився. Священики виходять перед замкнені церковні двері. Чути голос стихів:

„Да воскреснет Бог і расточаться врази єго, і да біжать от лица єго ненавидящі Єго . . . .

„Яко да ізчезает дим, да ізчезнут, яка тает воск от лица огня . . .

„Тако да погибнуть грішници от лица Божія, а праведници да возвеселятся...

„Цей день, єгоже сотвори Господь, возрадуємся і возвеселімся в онь . . . ”

І серед могутного, співаного тисячами голосів „Христос Воскрес” входять священики зі своєю паствою до церкви і правлять далі цю найкращу з всіх Утреню.

А на ній цього року вперше разом зі своїм народом моляться наші Святі й Угодники, наші королі та князі, наші гетьмани та наші львівські патриції, котрим Парох зарезервував достойне місце у вітражах цієї твердині львівської України.

НАШІ ДІТИ

Мала донечка питає мами:

— Мамо, де я була тоді як ти віддавалась за тата?

— Тебе ще не було на світі, дитинко!

— А то ти певно жалувала, що я не народилась перед весіллям щоби я була тебе бачила в тій параді!

НИНІШНЕ МУДРОВАННЯ

Гнат: — Знаю з практики що бльондинки є ніжніщі й лагідніші чим брунетки.

Гаврило: — Тому цілком не вірю. Моя небіжка була чорна а не змінилась ані тоді як собі дала волосся помалювати на бльонд.

ДУЖЕ ДОБРЕ

Бос: — Ви стараєтеся дістати місце в нашій фірмі. Ду ю андерстенд інґліш?

Аплікант: — Га! що кажете?

Бос: — Я питаю вас чи розумієте по анґліш?

Аплікант: — Що що?

Бос: — Я питаю вас чирозумієте по анґлійськи?

Аплікант:—Розуміється, і то дуже добре!

ОДНАКОВИЙ КЛОПІТ

Пацієнт до лікаря: — Пане доктор, я вже не годен видержати. Моя жінка робить мене дуже нервовим із її кудкудаканням цілий день.

Доктор: — Алеж чоловіче, я маю такий самий клопіт. Моя жінка мене ані до слова ніколи не допустить.

Поцієнт: — Так, пане доктор, але ви бодай маєте свої урядові години.

НА ЛЄКЦІЇ

Один вельми шановний лєктор і великий народний патріот, коли його приперли з запитами про дві кляси — сказав роздратовано:

— Є тільки дві кляси: до одної належать прості барани, а до другої — зрадники і ошуканці.

На це один зі слухачів встав і запитав:

— А скажіть но, пане лєктор, до котрої з тих кляс ви належите?

ТО ЩЕ НЕ БАГАТО

— Гей, чоловіче, не бий так того осла. Таж то німина, дурна тварина!

— Ая дурна! Знаю я його добре! Він мудріший від мене.

До фармера Микити Хомута, котрий мав велику родину, приїхав його давний знакомий. Вечером сиділи на дворі тай приглядалися цілій купі дітей, котрі бавились на подвірю.

— То твої діти? — питає знакомий.

— Так, мої, — відповідає Микита.

— Кілько їх маєш?

— Почекай... Марина, Гася, Горпина, Мокрина, Степан, Іван, Гаврило, ага ще Корнило! Так, здається, що вже всі...

Вісім їх є коли богу дякувати, здорові”.

—За хвилинку надігнав кавбой худобу.

— Кілько маєш худоби? — знов запитав знакомий.

— Пятьдесять коров. Пятнадцять ялівок і девятеро телят — сказав Микита без надуми.

MINARD'S LINIMENT

є одним з тих домашних средств, які ми завдячуємо тій особі, що має найбільше довіря в громаді — родинному лікареві. Він то по довгих роках практики, з докладної обсервації, і доброго знання людської системи й його потреб, перший виробив і приписував Мінард'с Лінімент.

Так, рік за роком, слава і становище сего родинного средства зростали сильніше і сильніше аж сьогодні його популярність є на найвищім степені, і всьо вказує на то, що кожний рік принесе додаткове оцінення.

Загальні вказівки для родинного уживання

НА ПЕРЕСТУДИ, ҐРИПУ, ітд. загрійте лінімент і змивайте свобідно, натираючи груди і крижі, повторяйте що кілька годин аж стане лекше.

НА БРОНХИТ Й АСТМУ. Намастіть ліпіментом грубий кусник брунатного паперу і прикладайте до горла так часто як се пацієнт може витримати, уживаючи завсігди свіжого кусника паперу.

НА ПЕРЕСТУДИ ГОЛОВИ. Загрійте лінімент і вдихуйте часто. Або, замішайте пів чайної ложечки Мінард'с Ліпіменту в пайнті горячої води в отвертій посудині і вдихуйте випари.

НА РЕВМАТИЗМ, НЕВРАЛЬҐІЮ. Як можливо загрійте болючі части тіла і прикладайте лінімент свобідно втираючи його добре, потім розсмаруйте лінімент на брунатнім папері і приложіть до тіла.

НА СПАЗМИ ЖОЛУДКА, КАПЛІ, АСТМУ, ітд. Беріть від пять крапель до пів чайної ложечки, відповідно до віку, з медом, сиропом або молясами.

НА ПОПЕЧЕННЯ. Уживайте рівні части Мінард'с Ліпіменту і солодкого, оливного, або кестор олію або крему, розсмаруйте на брунатнім папері і прикладайте до попечень.

НА НАГНІТКИ І БОНІОНС. Усуньте всю тверду шкіру і прикладайте лінімент свобідно.

НА БОРОДАВКИ. Прикладайте свобідно і часто.

НА УКУШЕННЯ КОМАРІВ Й ОТРУЙНИХ НАСІКОМИХ. Прикладайте свобідно.

ЗНАМЕНИТИЙ ПРЕПАРАТ ДО ВОЛОССЯ. Прикладайте чотири рази на тиждень, натирайте добре. Се забере ЛУСКУ і порплі з голови, очистить ВОЛОССЯ і причиниться до його росту і поможе недопустити до його випадання, зробить його мягким і блискучим.

Знамсните на...

Біль Шиї і Перестуди Грудей

Загріти Мінардс і натирати ним болючі місця. **Нова металічна накривка фляшки** замикає силу Лініменту герметично. Не допускає до розлиття плину та легко її зняти.

Натирати свобідно Мінардом, щоби усунути всякі мушкулярні болі, штивність, біль в ногах, ревматичні болі ітд.

Sales Agents:
Harold F. Ritchie & Company, Ltd.
Toronto 65

MINARD'S "KING OF PAIN" LINIMENT

НА БІЛЬ В ГРУДЯХ, В БОЦІ АБО КРИЖАХ, НА ВИВИХНЕННЯ, ПОТОВЧЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ, СТЯГНЕННЯ МЯЗІВ, ЗДЕРЕВІННЯ ЧЛЕНІВ, НА ПЕРЕЗЯБЛЕННЯ, ШТИВНІСТЬ СУСТАВІВ, ЛОМБЕҐО, САЙЕТИКУ. Перше обмийте зболілі части тіла добре теплою водою, потім прикладайте Лінімент свобідно, натираючи добре рукою. Прикладайте часто.

НА ПОТРІСКАНІ АБО ПОСІДАНІ РУКИ, НА БОЛЮЧІ ЦИЦЬКИ, НА ПРИЩІ, ПЛЯМИ, ЛИШАЙ, НА БОЛЮЧЕ ЛИЦЕ ВІД ГОЛЕННЯ. Розпустіть Лінімент на половину зі солодким або оливним олієм або кремом і прикладайте раз на день.

НА СТАРІ РАНИ, ЧИРАКИ. Вимийте добре, приложіть Лінімент свобідно і накрийте полотном два рази на день.

НА ГЕМОРОЇДИ. Розпустіть на половину солодким або оливним олієм або кремом, і прикладайте добре кожної ночі.

НА РАНИ ТІЛА І ЗОВНІШНІ ОТРУЇ. Прикладайте Лінімент свобідно; буде боліти яку мінуту, але це причиниться до гоїння рани, і поможе усунути отрუї.

НА ФАЛЬШИВИЙ АБО СПАЗМОДИЧНИЙ КРУП, ХРИПКУ І ЗВИЧАЙНИЙ БІЛЬ ГОРЛА. Змішайте чайну ложечку Лініменту з одною столовою ложкою меду, сиропу або молясів і беріть чайну ложечку мішанини що години аж стане лекше; також змивайте горло і груди Ліпіментом.

БІЛЬ ГОЛОВИ. Змивайте голову і добре вдихуйте.

НА БІЛЬ ЗУБІВ. Змивайте лице, і коли є діра в зубі, вложіть кусник вати намоченої Лініментом.

НА БІЛЬ ВУХА. Змішайте чотири краплі лініменту і чотири краплі солодкого або оливного олію, трошки загрійте і вложіть дві або три краплі в ухо.

МІНАРДС ЛІНІМЕНТ НЕ ЛИШАЄ МАСТИ, НЕ МАЄ НЕПРИЄМНОГО ЗАПАХУ, ВИСИХАЄ СКОРО.

Мінард'с Лінімент є конечним в стайні

НА ВИВИХНЕННЯ, НАПРУЖЕННЯ, ПОТОВЧЕННЯ, ВРІЗАННЯ, ЗДЕРТЯ, НАПУХНЕННЯ, НАТИСКИ ВІД ХОМУТА АБО СІДЛА, ПРИКЛАДАЙТЕ ЛІНІМЕНТ СВОБІДНО.

НА КОЛЬКИ. Беріть пів пайнти молясів, одну пайнту горячої води, чотири столові ложки Мінард'с Лінімент. Вложіть всьо у фляшку і потрясіть добре потім вилийте звіряті в рот.

ПРОТИ ЗОЛЗІВ АБО КАШЛЮ. Вкиньте одну столову ложку Мінард'с Лініменту до пів пайнти молясів і вилийте до звохченого ґрису або вівса. Змивайте добре шию.

MINARD'S LINIMENT CO., LIMITED
YARMOUTH, NOVA SCOTIA

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ.

Нірнберґське Яйце

Всі ми бачили годинник; можете дізнатись, глянувши на його — чи в день, чи в ночі — котра година, можете почислити кожну хвилинку. А було клоись так, що люди не знали, як рахувати час. Розріжняли лише весну, літо, осінь та зиму, а добу ділили на день та ніч. В літний ясний день, коли сонечко весело сяє, на небі — пізнавали люди, яка пора; але в ночі або в глуху осінь не вміли дати собі ради. Не раз і не два думали люди над тим, як запобігти лихови. Та якось нічого путного не вигадували. Один анґлійський король звелів наробити однакових каганців, розчислити, скільки їх може згоріти в добу і відтак, засвічуючи один за другим, рахувати час. Але на такий дорогий годинник могли спромогтись лише король та багатирі. Треба було, щоб каганці горіли невиводно, щоб і в день, і в ночі чоловік доглядав їх та засвічував новий, скоро догорить один. Багато було клопоту з тою вигадкою. Опісля видумали люди годинник з піску. Брали дві скляні пляшечки з вузельними шийками, насипали одну дрібненьким піском і злучали їх шийками до купи так, щоб пісок міг пересипатися з одної пляшечки до другої. Скоро лиш пісок з горішної пляшечки пересиплеться в долішну — перевертають її до гори денцем, і пісок знов сиплеться, як досі. Недорогий і дуже простий такий годинник, але й з ним чимало мороки, — ра-у-раз треба назирати за ним. Напослідок винайшли дзиґарі вежеві. Хто й як перший вигадав це диво — не звісно. Кажуть, начеб то араби перші вміли робити дзиґари і що арабський каліф Гарун-аль-Рашид в 807 році прислав дзиґаря в дарунок французькому королеви Каролю Великому.

Тодішні дзиґарі не дзвонили й не мали вагадла. Вагадло приробили аж в 17-ім віці. Тоді також поділили годину на 60 хвиль, а хвилю на 60 хвилинок. У великій пригоді стали людям дзиґарі. Але їх можна було побачити лиш на баштах королівських та князівських замків. Мандрівник не міг користатись з них, бо були дуже здорові й тяжкі. Про бідних людей годі й казати: вони мусіли вдовольнятися поміччю сонця, котре однаково світить і багатим, і бідним.

Довго, дуже ще довго треба було працювати, щоб вимислити годинник, вигіднійший та дешевший, щоб всі люди могли користати з його.

На початку 17-го віку в городі Нірнберзі проживав один мідник—Петро Гелиє.Старість білим волосом прикрила його голову, але він не згортав рук, не кидав праці. Всі мали його за чесного чоловіка та доброго робітника. Опріч свого ремесла, Петро Гельє кохався в механіці. Раз якось навідався до його один італієць, з котрим Гельє, мандруючи, запізнався в Флоренції. Від того часу старий мідник кинув своє ремесло, по цілих днях читав книжки, рисував і вираховував всілякі шруби та колісцятка.

Жінка Гельє та двоє дорослих синів його не могли взяти в тямки, чому такий працьовитий чоловік кинув роботу, і від світання до смеркання корили та лаяли його.

Не витримав старий Гельє і, кинувши власну оселю, перебрався до своєї заміжної дочки. Добра дочка дуже кохала свого батька, захистила його і хоч сама була вбога, все робила, щоб заспокоїти його старість. На лихо чоловік її, кравець, був страшенно цікавий і від тоді, як старий тесть оселивсь в його хаті — й на хвилинку не мав спокою. Цікавий кравець не знав механіки і всякі колісцятка, шруби, з котрими раз-у-раз порався Петро Гельє, видавались йому чимсь незвичайним, дивовижним. Він слідив очима за кожним кроком тестя.

Одної днини старий мідник пішов до міста, забувши зачинити свою хату. Кравець подався до тестевої кімнати, радий, що може заспокоїти свою цікавість, оглядав кожний кусник дроту, міди, заліза... Все видавалось йому незвичайним. Аж ось між всілякими інструментами вглядів він кругленьку, невелику штучку, котра якось то дивно стукотіла і сичала. Спершу подумав він, що то йому почулося. Вхопив машинку в руки, при-

клав до одного вуха — стукотить; приклав до другого — не вгаває. Холодний піт обіллляв бідного кравця. Йому видалось, що в тій кругленькій штучці сидить нечиста сила, і не довго думавши, з всієї сили кинув нею об стіну, а сам, не озираючися вибіг з кімнати, хрестячись та читаючи молитву.

— От воно що! — думав він, — от чого коханий тесть зачиняється в хаті, ховається від людей! Не дармаж жінка та діти витрутили тебе з хати! Спізнався з чортом і зачинив його в машинці! Годі! Не хочу жити під одним дахом з чортякою! Ще, борони Боже, на суд потягнуть!...

Вернувшись до дому й побачивши, що його праця знищена, старий Петро аж за голову взявся з туги. Тільки праці, стільки часу пропало марне! А тут ще дурний зять кричить, що не хоче жити в одній хаті з чортом. Нещасний Гельє звязав у вузлик своє майно і вибіг з хати на вулицю.

Тяжко йому було. Він думав:

— Я старий, немічний . . . Прийде незабаром смерть і разом зі мною покладе в домовину і мою думку . . . І я не зроблю людям добра, яке можу зробити. А тут ще ніхто не йме мені віри, всі цураються мене, мов божевільного. Що мені робити бідному на світі? . . . Ось що зроблю; піду до судді, попрошу його, щоб замкнув мене в тюрму. Там вже ніхто не перешкоджатиме мені.

Так подумав та й пішов до судді.

Суддя тільки що скінчив свою роботу і хотів йти обідати. Побачивши нового прохача, він дуже здивувався.

—Добродію! — сказав Гельє, — зробіть мені велику ласку: зведіть мене увязнити.

Почувши таке дивне прохання, суддя здивувався ще більше: він подумав, що старий збожеволів, і пильно глянув на його.

— Чогож тобі так забажалось тюрми? — спитав він.

— Я, бачите, мушу скінчити одну дуже важну роботу, та на лихо не можу знайти затишного куточка, щоб мені не перешкоджали. В тюрмі вже напевне ніхто не перешкоджатиме мені.

Надаремне силувався суддя упевнити старого механіка, що в тюрмі не так то вже добре, щоб туди проситись. Гельє так благав його, що суддя звелів увязнити його. Дуже зацікавив суддю старий Петро. Щоб дізнатись про його ще більше, суддя пішов до його жінки й почав розпитувати її про чоловіка.

— Мій чоловік божевільний, — відказала жінка, — він закинув роботу, цілими днями порається з книжками та всякою дурницею.

І сини не боронили батька. Тоді суддя звернувся до дочки та зятя. Зять називав тестя божевільним та казав, що він запродав душу нечистій силі. Бідна дочка плакала, боронила батька, як вміла, але її ніхто не слухав.

Повірив суддя, що Гельє справді збожеволів, і звелів всім родичам Петра зібратися, щоб при них випитати його і вже напевне завіритися, що він божевільний.

В визначений день зібрались в судді всі родичі Петра Гельє. Післали в тюрму за ним і незабаром привели його.

Він увійшов до салі з повагою. Очі його дивились ясно та розумно. Лице сяло тихою радістю. В руці тримав він невелику штучку, схожу до яйця, в котрій щось стукотіло.

— Панове судді, — сказав Петро, — от чого мені так бажалось дістатись до тюрми! Ми з моїм приятелем італійцем довго вчились механіки, довго розкидали розумом та роздивлялись, як зроблені дзиґарі на баштах, і нарешті сами наважились зробити такий годинник, тільки маленький. Приятель мій постачав мені книжки, радив де в чому, а я взявсь до роботи. Змовились ми мовчати, нікому й не натякати про нашу роботу, бо знали, що без глузування не обійдеться. Опріч цього в Нірнберзі чимало зручних механіків, і я боявся показувати свою роботу, щоб хто часом не покористувався моєю думкою, наче своєю. Тепер, коли моя праця скінчена — не маю з чим таїтись.

З цими словами він показав машинку. То був годинник, або „нірнберзьке яйце”. Так назвали його, бо був схожий до яйця. Всі судді і хто лиш був в салі з зачудованням дивились на годинник Петра Гельє, а він кожному розказував, як той годинник зроблений.

Жінка та сини засоромились і почали перепрошувати старого; дочка плакала з радости, а зять переконався, що в машинці нема нечистої сили.

Скоро звістка про новий годинник розійшлась по цілому Нірнберзі, почали всі поважати — мідника Гельє.

Черевики Мають Свою Історію

В часах першої світової війни европейці були примушені носити дерев'яні черевики, й нарікали на обставини.

Треба пригадати, що історія шкіряних черевиків з гарними виробами є нова. В старинні люди, зокрема жінки, носили щось в роді черевиків з сукна або шовку, й не нарікали.Та це не значить, що тоді не вміли робити взуття.

Історія запевнює, що людина знала черевик 10,000 років тому, або й більше. Найстарший черевик досі знайдений походить з перед 2,000 років перед Христом. Той черевик був зроблений з пасків папірусового листя, плоский, без обцасів, з отвором на пальцях і на п'яті. Це є перший нам відомий черевик з Єгипту.

Пізніше єгипетські черевики - сандали мали вже прикраси: паски були з ріжних красок, деколи із золотими витисками і мальовилом. Єгипетські жінки вже тоді старалися, щоб ті сандали були видні на їх ногах, і в тій ціллі підмальовували свої ноги ясним хемічним розчином.

Жиди й єгиптяни використовували листя таких ростин як папірус до вироблення сандалів. Але ті сандали не були самим взуттям; одні й другі вживали їх до закладу торговельного „бизнесу".

Один біблійний звичай каже, що людина мала право „продати черевик" і свою майбутню жінку. Коли чоловік вмирав, обовязком його брата було оженитися з вдовою. Коли той брат не конче дбав про неї і не сповняв традиції, тоді вдова мала право покарати його публично, побиваючи його сандалом на публичнім, виднім місці. Коли той нещасливий брат хотів виминути зневагу і насмішки, він міг продати свої сандали най ближчому з родини, котрий хотів оженитися з вдовою.

Читаємо в біблії, на приклад, що близький родич, відкидаючи пропозиції Рути, продав її разом з своїм черевиком другому, на імя Боаз.

Кілька століть опісля, в Европі, батько дівчини давав її нареченому черевик своєї доньки на знак згоди і на знак добитого торгу щодо подружжя. Після весілля молодий брав той черевик і „гопнувши" кілька разів обцасом по голові своєї жінки, доказував тим свій авторитет господаря в хаті.

Греки й римляни мали свої черевики й історії переплетені з ними. Дуже часто викарбовували свої початкові букви на пасках сандалів бо, мовляв, це приносило щастя.

Греки любили виписувати імена своїх жінок на підошвах своїх сандалів, не на те, щоб їх зневажати, як це робили єгиптяни на збитки своїм ворогам, але на те, щоб „затримати при собі своїх жінок.

В Римі, де через добробут зачався розклад моральности, вибагливі багатії показали публично, як то добре пити вино з черевиків жінок . . . Це, казали, доказ „кавалерської пошани!"

В старині лише багатії могли носити сандали; невільникам обох полів не вільно було носити ніякого покриття на ноги. Черевики були чимось великим для багатої кляси, й багатії при деяких оказіях виробляли собі такі з металів і додавали прикраси. Жінки Цезарового двора, на приклад, носили сандали з щирого золота, виложені дорогими камінцями.

Мало культурні саксонці були менше вибагливі в строях. Коли жінка перед-анґлійських днів потребувала сандалів, її чоловік йшов шукати за вовками, і як зловив звірину, зараз здер шкіру, і так з сирої невиправленої шкіри робив жінці сандали.

Одначе вигляд взуття змінявся з вибаганками жінок. Коли анґлійці прийшли до цивілізації, в них зачали появлятись сандали в формі рукавця: довгі, з надто видовженим носиком, плоскі, без обцасів. Ті сандали були головно з шовку або сатини, а на них виробелні взори цвітів. Вибагливіші сандали були звязані ремінцями на пальцях, і ще з дзвіночками, до того, щоб уприємнювати жінці хід музикою.

Ще інші черевики - сандали, подібні до повище описаних, мали довгі заострені носики які — коли були задовгі — треба було привязувати до колін осібними ланцюжками, срібними до того. Одначе, тому що анґлійські духовники нарікали, що люди не могли через ті носики пра-

вильно клячати, тому парлямент — за короля Едварда IV — видав закон, забороняючи виробляти черевики з носиками довшими ніж на два цалі поза палець від ноги.

Ще інша мода прийшла до Франції. Тому, що король Франц І вродився з шістьома пальцями на ногах, він сказав собі зробити черевики з круглим носиком, щоб в ньому примістити шість пальців. Зовсім ясно, що за його прикладом пішли другі.

За цею французькою модою пішла й Анґлія, шануючи закон Едварда IV. Найперше круглі носики були широкі на сім цалів і це була улюблена мода.

Одначе, коли за королеви Марії щирина носиків зросла аж до 14 цалів на кожну ногу, парлямент знову взявся за закон, та ухвалив, що жаден носик черевика не міг переходити шість цалів.

Опісля прийшла мода на т. зв. шопени. Це були черевики з грубими підошвами на кілька цалів і виглядали як стояки. Ті підошви мали гарні мальовила. Цими стояками - підошвами, від 3—4 цалі грубі, було дерево.

Коли вирболено вперше такі черевики, хтось мав добру думку: тримати ноги сухо і від води та болота. Але тому, що вибаганки не мають границь, деякі жінки зачали виробляти собі такі стояки - підошви на кільканадцять цалів високі. Тому, що такими стояками годі ходити, кожна заможна господиня мусіла мати дві служниці, котрі тримаючи її попід пахи, помагали її ходити.

З цеї моди залишились наші довгі обцаси в деяких жіночих черевиках без міри.

Наш високий обцас був відомий римлянам (звязаний з підошвою) але в такій формі він вдійсности прийшов з Франції десь в 1500. За часів королеви Єлисавети всі дами королівської родини старалися втримувати висоту обцаса на 6—7 цалів. Черевики й обцаси все покривали сатиною, брокидами і кожушками та дорогими камінцями; робітнича кляса покривала їх шкірою.

В тім самім часі вийшов цікавий стиль: малювати чиїсь сандали віршами, часто любовними, разом з іменем даної особи. Бували мущини, що носили шнурівку з черевика своєї дами закручену довкола свого вуха на знак вірного віддання.

Наш черевик, який носимо, не виробився скорше як в 18-ім столітті, а властиво під його кінець. До того часу черевики не мали міри або числа. Людина мусіла дати шевцеви зміряти свою ногу або купувала такі черевики, які були на складі, що приблизно відповідали нозі.

В Китаю жінки часто здушували приладами свої ноги, щоб могли взутися в черевики.

До 19-го століття люди не знали, що то черевик лівий а що правий; всі були однакові, у виді торби. Десь коло 1869 в Парижі зачали значити черевики „правий" і „лівий", щоб покупець не помішав їх.

В тім самім часі вийшли перший раз шкіряні черевики для жінок. Хоч черевики перейшли до 2,000 ріжних взорів від свого народження, основна форма є майже та сама. Найбільше вживаний черевик є все сандал, який нам передали єгиптяни. Те що зміняється в черевику, це його „престіж". Колись черевик був засобом до пиття вина, засобом добиття торгу, річчю що приносила щастя; сьогодні черевик є конечною потребою.

А подумати: чого вчить нас історія, навіть таких марних річей!

Наймудрішу голову побє нераз найдурніше серце.

Гідна довіря, ділаюча **поміч в звичайних недомаганнях** дитинства. Вживані **матерями більше** як 40 літ улекшити ріст зубів, в затвердженню, в недомаганню травлення; на зменшення горячки а помогти здоровому **спанню. Не має „усипляючих"** приправ — **чи затуманюючих наслідків.** Легко дається потовчи на **порошок, наколи** бажаєте. У всіх аптеках — **25 центів.**

ЕВГЕН БЕРЕЗИНСЬКИЙ.

Дивний Сон

Раз вернувся я з роботи
до своєі хати,
По вечері за годину
положився спати.
Бо ціліську Божу днину
добре наробився,
А коли я вже заснув
сон мені приснився,
Що мабуть я вже нарешті
редактором став.
Не дивуйтесь; я з дитинства
все того бажав,
І мабуть мені на приклад
оцей сон приснився;
Та признамся, що радий був
коли пробудився.
Бо редактор, мої любі,
так правду сказати,
Це людина котра мусить
тяжко працювати
Від самого сходу сонця
до пізної ночі,
Нераз йому сердешному
залиє піт очі.
Оттаке було й зі мною
в тім нещаснім сні,
Сам я мусів тут сповняти
обовязки всі.
Не лише що мусів сам
всі статті писати
Але й мусів черенки всі
також сам складати.
А коли всі поскладав
відобрав з під преси
На кожнім числі писав
імена й адреси.
А потім на почту ніс,
щоб люди дістали,
Та про справи на часі
всьо докладно знали.
Як роботу всю скінчив
взявся переглядати
Листи, в котрих сподівався
дещо з передплати;
А була їх ціла купа —
про всьо тут писали,
Але грошей за часопис
мені не прислали.
Та я собі лиш подумав —
треба почекати,
А чорнило та й папір
ще на кредит взяти,

Може люди здогадаються
бо я їм писав
Про те своє становище,
на котрім стояв.
І так сірі дні життя
мов в мряці минали
А людиська мій часопис
в залюбки читали.
Я що ранку всі листи
з надією отворав,
Часом лиш десь від когось
бідний гріш дістав.
Так, що навіть за папір
неміг заплатити,
Та й чорнила теж не мав
вже за що купити.
Тому сів я раз вечером
і всім листи розписав,
Що від нині вже не буду
часопису видавав.
Думав, може люди ще
якесь серце мають,
І про свою рідну пресу
як годиться дбають.
Але й це не помогло,
сів я та й гадаю
Що зі мною дальше буде
бо цента не маю.
Правда, жаль серце стискав
за тим що пропало,
Ну і сльози вже з очей
котились помало.
Та не тому, що потратив
всьо що тільки мав,
Але тому, що загал наш
досі правди не пізнав.
У чужинців видавництва
ростуть, розвиваються,
За те в нас, українців,
вони розпадаються.
Чужинці свідомі того,
що потрібно преси,
Щоб боролась й боронила
їхні інтереси.
За те наші українці
про пресу не дбають,
Більше чужі чим свої
журнали читають,
Свої для них маловажні.
Тому як збудився,
Радий був, що це не правда
а сон такий снився.

ГАДКИ Й ВИГАДКИ

Той жиє найдовше, хто найбільше думає, найшляхотніше відчуває і найліпше ділає.

Це також не вартує пучку табаки, як він думає щось подібного в комуністичній Росії.

**
*

Чоловік, який не має часу подбати про своє здоровля, подібний до механіка, який не має часу подбати про свої знаряди.

**
*

Не говоріть про себе ні зле ні добре. Бо станете говорити про себе добре, то люди не повірять, а коли зле, то люди повірять вам багато більше, ніж ви сказали.

**
*

Підстаркувата тітка до своєї приятельки: — Кажу тобі, та моя мала сестрінка Оля, то пострах для всіх! Що на кому побачить — зараз рознесе по цілім світі!

Мала Оля (счудувана): — Алеж, тіточко, того я ще нікому не сказала, що у вас є штучні зуби!

**
*

— Сусіде, ріжмо вже наше спільне паця.

— Та ріжте ви свою половину, а моя нехай ще годується.

**
*

В однім товаристві хвалився якийсь панок тим: що він бачив пса такого великого як теля.

А на те сказав інший:

Овва, то ще нічого! Я раз бачив такого великого пса, що як він гавкав з переду, то з заду навіть не було чути.

Послухала

Мати: — Чи я тобі не казала дивитися, коли молоко збіжить?

Дочка: — Яж так зробила мамо! Молоко збігло рівно в десятій годині.

— Чи то правда, що твій вуйко смертельно хорий, і ти вже рішений на все?

— На все ні, я дістану лише половину спадщини по ньому.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Лист до редакції: — „Я маю дати промову слідуючого тижня на тему: „Капітал і праця". Чи можете дати мені примір, який вповні пояснивби велику ріжницю між тими двома силами?

Відповідь редакції: — Ріжницю між „Капіталом а працею" можна найліпше пояснити так: Скажімо, один з ваших приятелів позичив вам десять долярів, це є Капітал. А тепер, припустім, що він хотівби відібрати від вас ту десятку, це Праця.

МІЖ ТОВАРИШАМИ

А.: — Що тобі, що ти такий сумний?

Б.: — Зуб мене страшно болить.

А.: — Як мене зуб болить то моя жінка поцілує мене, обійме — вже добре.

Б.: — А чи жінка твоя є тепер в хаті?

МІЖ ДІТЬМИ

— Знаєш, Петре, я бачив коло ліса осла, але такого великого як наш вуйко.

— Е — це неправда, Михайле! Такого великого осла як наш вуйко нема на цілім світі.

Чоловіче, ти знов вертаєш з коршми?

— Ба, а що? Та хіба ти хочеш, аби я в коршмі вічно сидів?

НАУКА ПАМЯТИ

— То вже забагато! Один з моїх учеників, якого я вчив пів року як запамятувати собі найважніші речі, забув заплатити мені за науку, а я не в силі пригадати собі, як він називається!

ПИШІТЬ ЯСНО

Редактор до свого помічника: — Ви повинні писати так, щоби й найдурніший чоловік міг зрозуміти, що ви думаєте.

Помічник: — А в котрімже місці ви не розумієте моєї статті?

Професор: — Дурак може дати більше питань, ніж розумний чоловік є в силі підповісти на них.

Студент: — Не дивниця, що тільки студентів паде при іспитах!...

Донна Ґресько—Ґеній

Давно колись люди вірили й переповідали одні другим, що коли маленьке дитя спить в колисці, над його колискою прилітають ангели і вдихують в нього талант до музики, малярства, різьбарства й інших мистецтв. Якщо це правдиве, то вони мусіли прилітати над колискою Донни Ґресько і вдихнути в її душу надзвичайно великий і дорогоцінний талант до гри на скрипці.

Одного дня в другій половині жовтня, року 1934, до дому панства Ґреська прийшов продавець скрипок від одної музичної школи і переконав їх в короткім часі, що вони повинні подбати о музичне вишколення для своїх дітей. В той час панство Ґресько мали намір подбати о балєтну науку, не музичну, однак, коли продавець вийшов з їх дому, в Ґреськів осталась дешева пятьдолярова скрипка, малої міри. Ані він ані вони не знали, що цей день буде історичним в їх життю.

Коли вже була скрипка, треба було когось, щоби на ній грав. Найстарша доня Донна тоді мала лише 6 літ, отже для неї припала черга брати лєкції на скрипку. Її батько зайшов одного дня до учителя гри на скрипці Джордж Борнофа і зробив з ним зарядження на лєкції для маленької Донни. В короткім часі, після кількох лєкцій, Борноф пізнав, що він має до діла не з звичайною ученицею, але з надзвичайно здібною й талановито

Донна Ґресько

тою скрипачкою. Він пізнав в ній ґенія.

Від тоді Донна поступала вперед в науці гри на скрипку дуже скорим темпом. По двох роках лекцій на музичних фестивалах у Винніпеґу найкращі судді й критики признали її за дійсного ґенія. Коли було її лише 10 літ управителі великих радіостацій давали її пропозиції вступати в програми клясичної музики, та всі ці пропозиції були відкинені, бо Донна хотіла дальше продовжати свої академічні та музичні студії. ..і слава поширилась по Винніпеґу наче степовий огонь. Навіть по цілій Канаді та Злучених Державах про неї заговорили визначні музиканти, консерваторії та преса. Вона грала на всяких зібраннях фестивалах, концертах, і всюди й всі славили її як скрипачку з надзвичайно великим талантом.

Року 1940, коли було її лише 12 літ, вона здобула стипендію на 5000 долярів від Американської Музики в Шікаґо, і недовго по цім пішла туди продовжати свої студії. Року 1942, на 14 році віку, її признано найвищі марки в грі на скрипку на цілу Канаду. Того року міщани міста Винніпеґу створили комітет з визначних людей, щоб подбати про дальші студії й карієру Донни Ґресько. Старанням цього комітету започатковано фонд, який дав можливість її студіювати в Ню Йорку під славним учителем Мішел Піястро. Президентом того фонду є пані В. Г. Коллум. Фонд має вже тепер стільки грошей, що музичні студії й виступи славної скрипачки є забезпечені на довгі роки.

Світлий успіх молодої скрипачки треба завдячувати до великої міри тим людям анґлійського походження, які з самого початку зрозуміли й оцінили її талан. Знаючи, що її успіх принесе велику користь містови, в якім вона родилась, та що гріхом булоб її талант занедбати, вони поробили великі посвяти від себе, щоби забезпечити її будучність. Часопис „Трибюн" постарався о те, що для Донни куплено скрипку за тисячу долярів. Підчас її студій в Шікаґо виробник скрипок Карл Джордж подарував їй 1000-долярову скрипку міри 3/4. Дуже багато всяких бизнесових фірм і приватних людей міста Винніпеґу щиро жертвува-

"MONARCH" Reg. Trade Mark

MONARCH MACHINERY

"LION" Reg. Trade Mark

ВИРОБНИКИ ФАРМЕРСЬКОГО ЗАОЩАДЖУЮЧОГО ПРАЦЮ І ЧАС ЗНАРЯДДЯ

- **Збіжеві Млинки — Пять Типів — Три Величини**
- **Збіжеві Елевейтори, Переносимі, Сталь і Дерево — Три Величини**
- **Конкріт Миксери — Фармерська величина**
- **Лифт Керничні Помпи**
- **Ротарі і Семі-ротарі Помпи**
- **Центрифуґальні і Селф-праймінґ Центрифуґальні Помпи**
- **Машинерія для футрової фарми**

Спрямовуйте свої запити до:

The Monarch Machinery Company
WINNIPEG Limited CANADA

ли свої гроші й час для помочі панни Ґресько. Зорґанізовані українці теж дали від себе поважну фінансову поміч.

Одною з найбільших цінностей Донни Ґресько є її три великі „скреп букс", в яких є дуже велике число ріжних витинків з всяких часописів та журналів про її виступи. В кожній з них можна бачити лише найбільші признання й похвали за її гру на скрипці. Щоби написати хоч коротку історію цього всего, требаб написати книжку, не статтю. Колись, віримо, це буде зроблене. В цій скромній статті ми лише торкнули самі головні точки покищо короткої та світлої вже карієри молодої нашої скрипачки-ґенія.

Дня 1-го жовтня в міській Авдиторії відбувся концерт-виступ Донни Ґресько. Фондовий комітет поробив всі заряджения. Манітобське правительство зреклося податку від салі а домініяльне правительство зреклося податку на білєтах. Ітон Компанія дала від себе найкраще пяно на концерт. Багато ріжних фірм причинилися до широкого розголосу. Місто Винніпеґ платило рент Авдиторії.

Весь дохід з того концерту пішов до фонду, з якого буде заплачено винайм салі „Тавн Гал" в Ню Йорку, де грають лише світової слави музиканти. Цей виступ панни Ґресько відбудеться там дня 3-го лютого, 1947. З сцени цеї славної салі вона вступить в карієру як одна з світової слави скрипаків.

Для нас, українців, Донна Ґресько є зіркою, яка світить багато ясніше як всі інші, яких мало між нами є. Для себе, для родичів і для цілого українського народу вона принесе в недалекій будуччині багато, багато слави. Бажаємо її якнайбільшого успіху.

НЕ БУДЕ ВІДПОЧИНКУ

— Чи пан дома? — питає незнакомий служанки.

— Нема, пан виїхали!

— Певно на відпочинок.

— Ой ледви, бо і пані поїхали з паном.

Жених в розпуці: — Я не можу жити без вашої дочки, пане.

Пеньович: — Пощож йти до мене з тою справою, — яж не є погребник!

Ліпше з розумним згубити, чим з дурним найти, — каже сусід Пятрук.

А сусід Янук відповідає:

— З розумним ніколи не згубиш, а з дурним ніколи не знайдеш.

Праця є без сумніву найбільшою приємністю, особливо, як найдете кого, щоби її за вас зробив.

***

Він: — Чи будете ласкаві сказати мені ваш вік?

Вона: — О, дуже прошу. Мені вісімнадцять.

Він: — Вісімнадцять рази що?

***

— Хлопець: — Прошу дати мені бохонець хліба.

Пекар: — Білого чи темного?

Хлопець. — Все одно, бо то для сліпого.

РОЗВОДИ

З дівчиною можна розійтися на вулиці. З жінкою цього на вулиці не зробите, треба йти до суду. З дурною головою не розійдешся ні на вулиці ані в суді; її треба або підклепати, або вічну память заспівати.

— Чому земля є жіночого роду?

— Бо ніхто точно не знає, скільки її літ.

В голяра

Пан: — Чи ваша бритва остра?

Голяр: — Ой, борони Боже, сідайте пане без страху... нема чого боятися.

Скаржилася раз одна жінка у війта на свойого чоловіка, а війт на те відрубав: Те мене зовсім нічого не обходить!

Тоді жінка, аби його присмирити, каже:

— Але він і на вас виговорював.

— А те знову вас зовсім нічого не обходить! відрубав і тим разом війт.

Страх невинний!

Чоловік: — Пане суддя — вірте мені, що моя душа чиста, як сніг.

Суддя: — Але мабуть той сніг, що лежав в рові аж до Зелених Свят.

Наколи Вас поболює голова, переймає дрож, мала горячка, не чуєтесь своїм і взагалі недомагаєте, порадьте собі у непевности. Поможіть усунути застуду при помочі **MASON'S 49.**

MASON'S 49 доходить до осідку клопоту сейчас. Помагає контролювати і звільнити прикрий і глибоко - закорінений кашель, облекшує переплив виділин і елімінує з проводів шкідливий, повний мікробів слиз. В цей спосіб органи носа, горла проводи є звільнені від неприродного напруження і стають вкоротці здатними приняти знова свої нормальні функції.

MASON'S 49 є цілковито певним, нешкідливим і приємним і можна подавати з користю дітям у віці від двох років в гору.

MASON'S '49 **40¢ — 75¢**

Приписи Маринування Мяса

Багато людей, головно ті, які мешкають по кольоніях, люблять маринувати мясо самі, а не купувати його готовим. Маючи добрий засіб маринованого мяса підчас теплої погоди в літі, а ще до того діставши деколи свіжого мяса, можна мати через весь час ріжнородність їди. Мясо можна маринувати в кілька ріжних способів і тим самим мати ріжнородність.

Щоби успішно маринувати мясо, потрібно дещо мати на увазі ще перед вбиттям звірини і підчас вбиття. Звірина повинна бути здорова й свобідна від всяких недуг або зараз, а також відповідно підгодована. Добре підгодування й ситість звірини не лише робить мясо смачнішим але й багато більше відживним, цебто, воно тоді має в собі більше відживних якостей.

Звірята, які будеться вбивати, не повинні нічого їсти від около 16 до 24 годин перед вбиттям. Такі звірята легше вбити, з них кров стікає скорше, і мясо з них багато ліпше й смачніше.

Звірята перед вбиттям не повинні бути надто зворушені або загріті, бо це підносить температуру їх крови понад нормальність і спричинює в їх тілах щось в роді горячки, а це робить мясо з них квасковатим. Не добре, отже, бити звірину перед вбиттям. В тих місцях де вдарено, зійдеться кров і їх треба буде витяти й викинути перед маринованням, бо вони не замаринуються так добре як решта мяса.

При вбиттю й чищенню, треба придержуватися правил чистоти. Мясо треба добре очистити з сала, яке може знаходитися в середині, бо воно в ропі буде спричинювати квасність.

Розрізання безроги

Коли вже безрогу обсмалено й докладно обчищено, тоді треба зачекати доки вона не остигне від попарення, яке звичайно роблять люди задля доброго обчищення. Потім перетинається безрогу на двоє, і одну половину ставиться на стіл або блок. Перше викидається сало, в якім знаходиться нирка, а потім відтинається голову коло першої кісточки в хребті. Після цього відрубується передну часть, зараз за карком, а відтак шинку. Тоді розрізується здовж з боку на дві частині — на бейкон і хребет.

ТРИ СПОСОБИ МАРИНОВАННЯ

1. Маринування в ропі — дуже легкий спосіб для тих, які не чуються певними в інших способах, або не мають відповідних приладів для інших способів. Мясо мариноване в цей спосіб, цебто в ропі, можна держати цілу зиму.

2. Сухе маринування — часом спричинює засоленість або страту кольору мяса.

3. Маринування димом — для задержання мяса свіжим і для поліпшення смаку.

Маринування шинки й бейкону в ропі

Зробити ропу з слідуючих: 8 фунтів соли, 2 фунти цукру, 2 унції салітри, 4½ ґальони води. Замішати ці річовини і колотити ними аж доки не розтопляться у воді. Коли вже ропа охолодла, тоді зібрати зверха всяку нечистоту або старку. Зложити мясо в чисту деревляну діжку так тісно як лише можливо, а тоді вляти зимну ропу по мясі так, щоби все воно було в ропі а не поверх неї. Покласти деревляні дощечки на мясо а на них положити камінь. Тонші кусники мяса повинні бути замариновані в протягу около 14—20 днів, а шинка й передна часть (перса й плечі) повинні бути замариновані за около 6—8 тижнів. Вибрати мясо з ропи і вимочити в теплій воді через яких 3—4 годині. Це усуне сіль і запах ропи. Через весь час держання мяса в ропі, температура не повинна бути вищою як 40 ґрадів, а не нищою як 36, цебто досить холодна.

Сухе маринування

Замішати 8 фунтів столової соли, 2 фунти цукру і 3 унції салітри. Це вистарчить на около 100 фунтів мяса. Натерти добре цілу поверхню кожного кусня мяса цею мішаниною, і поставити його в скринку (баксу) або на стіл в холоднім

місці. За около 7—10 днів знова натерти кожний кусень мяса тою мішаниною так, щоби цього разу зужити всю мішанину. Відтак знова лишити мясо в холоднім місці на около 4 дні. Після того воно є замаринованим.

Маринування димом

Після того як мясо є замариноване, вишкробати при помочі чистої води сіль, яка осіла на нім. Повісити кожний кусень мяса в будці для диму і дати йому час на висушення. Для димлення найкраще вживати не дерева але трачовиння з твердого дерева. Не треба, щоби воно горіло полуміннюю, лише курилося густим димом. Так треба курити через 6—8 годин кожного дня через 2—3 дні. Добре мати два періоди димлення, або коли хочеться мати лише один період, то треба димити через 4—5 днів постійно, по 6—8 годин денно.

Після задимлення, поставити кожний кусень мяса в полотняний мішок і покрити його звичайним вапном, до якого домішано трошки плинного каруку так, щоби вапно не опадало з поверхні мішка. Відтак порозвішувати кожний мішок окремо так, щоби один другого не торкав. Не можна зложувати їх на купу, один на другім.

Треба всюди приятеля

Прийшла в церкву стара баба,
Свічок накупила,
Де була яка ікона
Всюди поліпила.

Іще пара остається,
Де їх приліпити?
— Ага! — каже, пошукаю
Святого Микити!

Найшла баба і Микиту —
Святий чорта ціпить! . . .
Баба одну йому ставить,
Другу чорту ліпить . . .

Бачать люди й розважають,
Щоб там не ліпила;
— Що ти, бабо, кажуть робиш?
Та тож вража сила!

Але баба обернулась:
— Не судіте, люди!
Ніхто того не відає,
Де по смерти буде?

Чи у небі чи у пеклі
Скажуть вікувати?
Треба всюди, добрі люде,
Приятеля мати.

С. Руданський.

Мама застає малого Ромка, як він сидить коло татового бюрка і щось черкає на листовім папері.

— Що ти робиш, Ромку?

— Пишу лист до Влодка.

— Алеж ти ще не вмієш писати.

— Це дурниця, мамо! Влодко теж не вміє ще читати.

Господар хати

Мужик лиха наробив, —
А жінки боявся; —
Сюди — туди по кутках
Та й під стіл сховався.
Та — лопатою під стіл:
— „А вилізай, враже!"
А той далі у куток,
Та до неї каже:
— Геть погана сатано!
Геть, бісова мати!
Тепер мене не займай —
Я господар хати!

С. Руданський.

Посадник одного малого містечка хотів своїм звичаєм випити коло полудня чарочку горівки. А того дня було свято, жінкаж посадника позамикала все й пішла до косцьола. Так посадник післав служницю, якій імя було Магдалина, за жінкою по ключі. Колиж дівчина увійшла до косцьола, то священик промовив саме слова з євангелія: — Магдалино, чого шикаєш? А тоді служниця посадника, думаючи, що це священик до неї так, відповіла голосно:

Пані бурмістрової, бо ключів треба.

Петро (до товариша, який недавно тому оженився): — Ну, Степане, і якжеж тобі живеться?

А на те Степан: — Нічого собі — цікаво. Підчас заручин говорив я, а моя наречена слухала; по весіллю почала говорити вона, а я слухав. Теперже дуже часто ми обоє говоримо разом, а сусіди слухають.

ІНЖ.-АҐР. М. КАРАБУТ

Садівництво в Західній Канаді

ПЛЯНОВАННЯ І НАСАДЖУВАННЯ САДУ.

Кожний господар, який має намір посадити більшу кількість овочевих дерев, мусить уважно поставитися як до вибору місця так і до вибору належних сортів. Кліматичні умовини на степах Західної Канади вимагають дещо відмінних способів плекання саду а щодо сортів овочевих дерев, то тут можуть рости й родити тільки спеціяльно для Заходу виплекані, витревалі проти холоду та скоро дозріваючі яблунки, сливки і грушки. Про сорти овочевих дерев будемо говорити в дальших розділах а тут застановимося над плянованням саду та способами садження.

Вибір місця. Витревалі овочеві дерева можуть рости майже всюди але чи будуть вони родити, це вже інша справа. Більшість господарів чомусь мають помилкову уяву про місце для саду. Замісць того, щоб вибирати північний схил, часто можна бачити посаджені дерева на схилі південнім і як наслідок цего трапляється часте обмерзання цвіту. Південні схили хоч і є на загал теплішими, але в цім також ховається і небезпека. Дерева на весні зачинають вчасно розвиватися, потім приходять пізні приморозки в травні і якщо вони вже в цвіті, цвіт мерзне й осипається. Врожай овочів того року буде знищено. З іншогож боку, ті дерева, які ростуть на північнім схилі, стримуються від розвитку о тиждень або й два і мають більшу нагоду уникнути весняних приморозків. Крім того, в зимі та під весну, дерева на південнім схилі частіше страждають від попечення дерева соняшним промінням. Це повстає від того, що сонце, припікаючи на кору дерева в часі відлиги чи взагалі за ясної погоди, спричинює частинний рух соків а потім коли позимніє, ті місця, які були пробуджені від спання, завмираючи від холоду, дерево калічиться або й цілком гине. Маючи на увазі ці обставини, місце для саду ліпше відводити на північнім схилі, якщо це є можливим, колиж ні, тоді треба буде запобігати цему в ріжні способи, про що згадаємо на іншім місці.

Що до самого ґрунту то овочеві дерева не терплять в першу чергу низини, де вода підходить до коріння. На такім місці дерева вигинуть рано або пізно від недуги, що називається „мокрі ноги." Також не будуть добре рости дерева й там, де верхний шар ґрунту дуже мілкий а під ним знаходиться пісок або ринь. Ці ґрунти занадто сухі, щоб на них могли рости овочеві дерева та ще й родити. Добрим місцем для садку є глибокий чорнозем з підґрунтям, яке не занадто тверде ні занадто легке. Всеж овочеві дерева ростуть на ріжноманітних ґрунтах, навіть на пісках, як це бачимо на прикладі дослідчого саду при Центральній Експериментальній Фармі в Оттаві. Зрозуміло, що пісковий ґрунт все треба більше та частіше гноїти. На загал, степові ґрунти Канади є родючими і придатними для тих дерев, які можуть витримати місцевий клімат.

Захист. На відкритім степу сад без захисту виглядавби як та билина в полі. Сталі вітри пооббивалиб цвіт на весні, влітку висушилиб ґрунт, а як сталосяб, що такий сад зародив, то як зачнуть дозрівати овочі, вітер може поламати гилля або передчасно позбивати яблука на землю. Без захисту зимовою порою сніг не мігби стриматися в саді а це значить, що коріння дерев булоб виставлено на різкі зміни температури ґрунту, на весні такий сад зачинавби передчасно розвиватися та й дуже мало снігової води дістається тоді до ґрунту.

Захист для степового саду є просто необхідним. Може це бути лісок або спеціяльно насаджена смуга дерев або хоч живопліт. Наколи з північно-західного боку є лісок а довкола насаджено живопліт, садок може добре розвиватися при належнім догляді. Коли ліску нема, господар ще перед насаджуванням саду має подбати про захист. З того боку звідки дують переважаючі вітри, а на степах це головно з північного заходу, варто посадити кілька рядів скоростучих дерев такі як тополі, російська

верба (лиш не лоза, бо вона забирає багато вогкости з ґрунту), а навіть місцеву осику. Дуже добрими для захисту уважаються берест, ясінь і подекуди липа. Між листовими деревами порадно садити шпилькові такі як ялина та сосна, бо в зимі вони дають добрий захист і є неабиякою прикрасою.

Для захисту дуже добре надається жовта акація (караґана), яка швидко росте, витревала проти посухи і невибаглива до ґрунту. Живоплоти з акацій надаються не тільки для обсаджування саду але й для насаджування між рядами овочевих дерев як додаткові живоплоти.

Живопліт може бути й зі шпилькових дерев а Доміниальна Лісова Шкілка в Індіян Гед, Саскачеван, радить садити з цією метою білу та колорадську ялину, місцевий "балсам" та ялину сибірську. Наколи ці шпилькові дерева підрізувати, вони розвивають густу корону і їх можна стримати на висоті 6 до 7 стіп.

Підготовлення ґрунту і садження дерева. Найкраще буде, якщо господар протримає місце для саду під чорною парениною протягом попереднього літа. Цим забезпечиться більше вогкости в ґрунті і до певної міри винищиться бурянi. Якщо для саду відводиться місце де перед тим був город або росли такі рослини, які оброблялись протягом літа, тоді глибока осінна оранка може вистарчити. Ніколи не треба давати свіжого а навіть і перегнилого гною в часі оранки, де будуть рости дерева. Наколиж господар уважає, що треба погноїти, тоді це ліпше робити рік перед садження дерев. Особливо за просушливого року таке гноєння може пошкодити деревам.

Садити дерева можна як в осени так і на весні. Загал садівників уважає весняне садження безпечнішим, але й ті, які садять в осени, мають добрі наслідки. Осінь може бути зручнішою для баґатьох господарів, бо тоді більше вільного часу. Осінне садження є безпечним, наколи це робити вчасно, щоб деревця могли прийнятися. Якщо ґрунт сухий, деревця треба добре підливати водою, бо інакше можуть повимерзати в зимі.

В степових провінціях покищо є один загально поширений спосіб розміщення дерев в саді. Звичайно дерева садять рядами з півночі на південь, від 10 до 15 стіп дерево від дерева в ряді і від 15 до 25 стіп між рядами. Від живоплоту треба відступити хоч 20 стіп а ще ліпше 25.

Яблунки, які родять дрібні яблука, садять на віддалі 15-20 стіп одна від другої в рядах і від 18 до 25 стіп між рядами. Стандартні яблуні садять 20-30 стіп в рядах і 30-40 стіп між рядами. Сливки можна садити 12-15 стіп одна від другої в рядах і 15-20 стіп між рядами. Піскові сливки вистарчить посадити 6-10

Українські скитальці в Африці

Протоєрей о. Мих. Божерянов і церковні співаки в таборі в Тенґеру.
Через Канцелярію КУК.

стіп одна від другої і біля 10-12 стіп між рядами. Найчастіше їх садять поміж яблунями та сливками, наколи віддалі між тими деревами є досить великі.

Перед садженням дерев треба виміряти ґрунт і поставити кілочки. Ямки треба копати хоч на дві лопати заглибоко і верхний шар землі скидати на один бік а спідний на другий. При самім садженння в першу чергу треба брати землю з верхного шару і нею засипати ямку в міру потреби а потім зверху вжити ту землю, яка була вибрана з дна. Треба пильнувати, щоб корінці при садженню були розміщені в своїм нормальнім положенню та щоб біля них не витворювались порожні місця. Цего можемо осягнути поливанням землі в ямці ще перед вставленням туди деревця, зробивши густу кашку, до якої й понурюють коріння а потім присипають землею та легко притоптують ногою. Садити треба так, щоб деревця були в землі о пару цалів глибше чим вони росли в шкілці. Потім довкола стовбура треба зробити заглиблення, щоб було легше поливати при потребі та й дощева вода тоді буде легше стримуватися там де потрібно.

Якщо одержані деревця з шкілки не будуть зараз таки посаджені, найліпше їх переховувати в такий спосіб: викопайте рівчак десь в затінку, розпакуйте деревця і покладіть їх до того рівчака та присипте землею майже до вершків і добре підлийте водою. Так само в часі садження не виставляйте коріння деревець на сонце. Ліпше тримайте їх у ведрі або в мішку, в якім знаходиться мокрий мох або той матеріял в якім вони були запаковані для транспортації. Дехто воліє розвести у ведрі ріденьку кашу з води та землі і до того давати деревця перед тим як нести їх на поле до садження.

Скільки деревець можна посадити на однім акрі? Зрозуміло, що це залежить від віддалі як в рядах так і між рядами. Для прикладу подамо як це обрахувати. Скажемо, що господар задумує посадити один акер саду і хоче між деревами в рядах дати віддалі 12 стіп а між рядами 20 стіп. Отож ми тоді помножимо число стіп між деревами в рядах на число стіп між рядами і на число, що дістанемо від множення, а саме — 200, поділимо число квадратових стіп одного акра — 43,560. Від поділу дістанемо число 181, яке й уявляє собою ту скількість дерев, що потрібно для одного акра землі при тих віддалях, які згадано вище. На підставі цего взірця можна вирахувати потрібне число деревець на акер при якихбудь віддалях.

ДОГЛЯД ЗА МОЛОДИМ САДОМ.

Перших три до пять літ в життю молодих деревець є дуже критичним. Першого року по пересаджуванню деревце має прийнятися на новім місці і витворити кіріневу систему, яка мусить бути пропорційною до стовбура. Пересаджування завжди звязане з порушенням та обірванням хоч найменших корінців і на відновлення нормальної пропорції потрібно одного або й двох сезонів росту. Чим молодше деревце тим легше воно приймається після пересаджування, ліпше росте і буде довше жити. Тому то порадно садити однолітні або дволітні деревця, бо з таких буде ліпший пожиток. Трилітні так само добрі, але ті, які вже виросли на пять - шість стіп у височину, ніколи не дають таких добрих наслідків як молодші.

Можливо, що найважливішою турботою першого року по садженню дерев буде забезпечення для них подостатком вогкости в ґрунті. Цего осягають головно за допомогою сапання або чи взагалі розрихлювання ґрунту та винищування всіх бурянів. Якщо літо трапиться дуже сухе, може повстати потреба підливати деревця, щоб спасти їх від висихання. Взагалі першого року підливання є дуже користним. Лишень підливати треба хоч і не часто але добре і як тільки земля зверху висохне, треба її розпушити. Також допоможе затриманню вогкости в ґрунті прикривання його перегнилим гноєм.

Декотрі господарі використовують землю між деревцями для городу і це не шкодить. Не треба тільки нічого садити дуже близько до деревець, віддаль на оба боки має бути хоч з двітри стопи і крім того не варта садити нічого, яке виростає дуже високо та кидає тінь на дерева. Ці високі рослини стримують дозрівання дерева в осени а тоді може повстати небезпека від попечення в зимі або на весні.

Починаючи від другого року, повстає потреба доглядати за витворенням корони деревець. Наші господарі звикли дивитися на яблуню як на дерево, яке

має один грубий стовбур а розгалуження зачинаються лиш кілька стіп від землі. Для степових провінцій такі дерева не є практичними. Тут звичайно дерево вирощують ніби кущем а як і є головний стовбур то дуже короткий. Така форма дерев ліпше надається для степового клімату.

Для створення кущової форми корони, власники шкілок досить часто висилають покупцям вже зрізані щепи, яких чотири до шість цалів від того місця, яке було в землі або інакше кажучи, кілька цалів понад місцем щеплення. Першого року такі деревця виганяють кілька гонів і з них треба залишити 5—6 а решту зрізати. Треба уважати, щоб лишити тільки ті гони, які виросли понад місцем, де було дичку прищеплено. Коли садиться ще щепу а дичку, тоді вибирають лиш найліпші ґони а решту зрізують, якщо їх забагато. Хто всеж таки хоче мати деревця з одним головним стовбуром, тоді його треба зрізати на висоті яких двох стіп від землі і далі сприяти розгалуженню на всі боки.

Досвід показав, що деревця менше страждають від попечення деревини, наколи з південного боку витворено густішу корону чим з боку північного. Крім того треба уважати, щоб бічні гиляки не виростали під острим кутом, бо тоді вони легко відламуються. Найкраще, коли між гиллям та стовбуром будуть кути близькі до кута прямого.

До пятого року по пересаджуванню деревця мають витворити добрі корони і це звичайно той час коли вони зачинають родити. В пізніщім віці степові дерева майже не потребують догляду, за винятком обрізування сухих галузок, тих, які доторкаються одна одної або ушкоджених недугою.

ЧОГО МОЖНА СПОДІВАТИСЯ ВІД РОДЮЧОГО САДУ.

Витревалі овочеві дерева зачинають родити досить скоро. Яблунки мають перші овочі вже в 3—5 літнім віці і до повної сили приходять 10-12 року а по 25 році життя зачинають старітися і зменшують продукцію овочів. Ми знаємо, що в Східній Канаді яблуні ростуть і родять навіть понад сто літ але на сте-

СТАРІСТЬ

ЗАНЕДБУВАННЯ ЗДОРОВЛЯ ПРИНОСИТЬ СКОРЕ СТАРІННЯ

Де многі ліки недописали, зела принесли добрий наслідок. Зела сягають так далеко, відколи чоловік існує. Це найстарший лік.

БІЛЬ ГОЛОВИ, — що повстає в многих случаях задля слабої циркуляції крови, а нераз відбивається в заворотах голови, нервовості, омучення, нехіть до праці. Зелена гербата число 9, з ріжних 9 ґатунків зел. — Ціна **$2.00**

ДЛЯ ЖЕНЩИН — Болі в часі періоду спричиняють біль крижей, безсонність, тягар і тиснення в голові. Гербата 14 зел. Ч. 7. Ціна **$2.00**

ГЕМОРОЇДИ — Причина слабого травлення, збігла кров у відходових жилах. Гербата з зел Ч. 11. Ціна **$2.00**

БІЛЬ В НИРКАХ, — пертя, біль у виданні мочі, біль крижей, заворот голови, нервовість. Гербата з 8 зел. Ч. 8. Ціна **$2.00**

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА: Витніть це оголошення і залучіть $3.00, а отримаєте дві пачки з повище оголошених зел.

Адресуйте:

ALPHIAN HERB COMPANY

P. O. BOX 3541, STATION B. WINNIPEG, MANITOBA

пах життя їх кінчиться між 30—40 роком.

Сливки найліпше родять від 7—8 до 20 року життя, хоч жити можуть значно довше. Піскові сливки мають перші овочі навіть в дволітнім віці і до 10 року старіються і вимирають лише що їх легко відновлювати з галузок присипаних землею або від коріння наколи зрубаємо старі кущі.

Таке коротке життя овочевих дерев на стежах вказує на необхідність відновлювати сад кожних 25 літ.

Для тих, які мають намір насаджувати сад, певно буде цікавим довідатися про досвід господарів, які вже пережили початки і мають гарні садки а тому хочемо переповісти слова Дж. С. Ричардса, з Парксайд, Саск., котрий в місячнику „Контрі Ґайд" за листопад 1938 року так писав: „Почав я садити овочеві дерева року 1924 але вибрав невідповідний матеріял. По кількох літах невдалих спроб я вже готовий був закинути цю думку, але на пораду пана Чипмана та Леслі зачав насаджувати дійсно витревалі яблунки та сливки. Зі слівок садив я Сапа, Опата, Том Томб, Велий Ривер, Ассинибойн. Всі вони дають мені добрі врожаї кожного року від часу як зачали родити і то не дивлячись на те, що протягом трох зим ми мали таку низьку температуру як 58 і 60 степенів нище зера а року 1936-37 то температура 55 степенів нище зера трималася протягом цілих двох тижнів. Минула зима була досить поміркована і я мав овочі на яблунці Мелба. Найнижча температура тієї зими була 45 степенів нище зера. Та яблунка Мелба в мене родила навіть і після суворої зими, коли температура впадала аж до 60 степенів нище зера. Правда, цю яблунку я прищепив до витривалого підщепу, власне до його галузок і кожної зими ті галузки пригинаю до землі, щоб їх засипало снігом. Яблунка Геєр ч. 12 була просто обладована овочами. Яблуко Геєр надзвичайно добре на смак, 1¾ до 2¼ цалів в перерізі, жовтого кольору і добре надається на печива. Сотки людей його кушали в моїм саді і кожний з них запевняв, що це найкраще яблуко на степах. Не є то дерево цілком витревале, але, взявши на увагу, що моя місцевість висунена 288 миль на північ від американської границі, можна уважати, що витревалість його всеж значна. Для добра тих, які хочуть насаджувати сад, подам я кілька вказівок з свого досвіду. Минулого літа і знову цего літа, дощу в нас було так мало, що пересічний врожай пшениці виносив два бушлі з акра. Протягом цих двох сезонів ми продали пересічно по два тони овочів з акра саду, який був насаджений року 1932. Найбільш витревалими та поплатними в моїй місцевости є слідуючі сорти: яблунки — Осман, Олга, Адам, Ґарнет, Червона Сибірська, Флоренс, Калрос, Ростерн ч. 21, Геєр ч. 12; сливки — Опата, Сапа, Том Томб, Рубі, Оджибва, Мордел, Ассинибойн, Мамот, Велий Ривер і Мордена."

Г. Ф. Чипман, бувший редактор „Контрі Ґайд" і власник овочевої шкілки під Виннніпеґом, писав було, що сливковий сад у віці пять - цість літ зачинає вже бути прибутковим і з кожного деревця можна сподіватися від 4 до 5 кварт сливок, у віці біля вісім літ — 12 до 15 кварт або й бушель. В десять-літнім саді можна сподіватися пересічного збору сливок біля одного бушля з дерева. В цім віці сливковий сад приходить до повної родючости, яка може тривати до 20-літнього віку. За врожайних років пересічний збір сливок може бути навіть два бушлі з дерева і коли взяти на увагу, що на однім акрі звичайно буває від 130 до 180 сливкових деревець, а також, що люди радо платять за теперішного часу від півтора до два доляри за бушель цих овочів, легко зрозуміти, яку користь буде мати господар, який візьметься до садівництва.

ОБРОБЛЕННЯ ҐРУНТУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЙОГО РОДЮЧОСТИ

Від часу як дерева зачинають родити, проміжні культури треба обмежити або й цілком усунути. В цім періоді сад потребує майже всю вогкість, яку може постачити площа на якій він росте а також і потреба в поживних річовинах дуже зростає. Так далеко, як сягає корона дерева, досягає й коріння а тому все, що росте під деревом, користає з того самого поживного джерела що й дерево.

Практика показала, що на степах дерева ліпше родять, наколи між ними ніщо інше не росте а ґрунт утримується на взірець чорної паренини. Оранку ліпше переводити в осени а протягом літа кілька разів потрібно заволочити або обробити поверхню культиватором.

Цим винищується буряни та схоронюється вогкість ґрунту. Орати треба обережно, не дуже близько до дерев, щоб не пошкодити корінням. Часом культиватор може заступити плуга. Господар має лиш дбати, щоб поверхня ґрунту була чистою та розпушеною.

Суперінтендент Експериментальної Фарми в Морден, Ман., В. В. Леслі, уважає що висівання вівса між рядками овочевих дерев в середині літа може бути корисним, якщо його не скошувати. Цей овес буде відбирати надмір вогкости в ґрунті під осінь і деревина ліпше дозріє та не так легко буде страждати від попечення а в зимі більше снігу затримається між деревами. Замість вівса можна висівати й інші скороростучі рослини а між ними одною з найбільш придатних є ріпак. Висівання таких рослин як буркун, люцерня, вика та інші, практикується в тепліших околицях Канади з метою відновлення родючости ґрунту але в степових провінціях ці способи ще не є остаточно перевірені.

Угноєння ґрунту в садках на сході Канади та Бритіш Колюмбії має за собою вже довголітню практику але на степах заходу такого досвіду ще нема. Та до певної міри і захід може користати з практики сходу а тому й хочемо тут дещо сказати про наслідки виснаження ґрунту в старих садках і як привертають його родючість.

М. Б. Дейвис, Директор Відділу Садівництва при Центральній Експериментальній Фармі в Оттаві, подає кілька цікавих вказівок, як пізнати по вигляду дерев, чи вони належно відживлюються. Він говорить, що в старих садках, де довший час до ґрунту додавали виключно азотові угноєння, повстала недостача потасових складників і певною ознакою цего є всихання листочків дерев по краях, починаючи від горішнього кінчика, так ніби листочок було припалено. Таке всихання листочків не повстає враз а вже кілька літ перед тим можна помічати пожовкнення листя по краях і з дальшим збіднінням ґрунту на потас, це попечення зачинає виглядати як попел сиґари.

Занадто зелені аж темні листочки вказують на надмір азотових складників в ґрунті. Бронзовий або пурпуровий кольор листя — головно в центрі — вказує на недостачу фосфору.

Маючи на увазі повищі вказівки а також залежно від врожаїв та швидкости росту молодих галузок, господар може робити висновки чи його сад нормально відживляється. Більшість садівників вживають штучних угноєнь і порівнюючи мало гною хлівського, бо його не все можна дістати. Крім того хлівський гній уважається повним угноєнням, цебто він має ріжні складники, тоді як штучні угноєння можна вживати в ріжних комбінаціях або й окремо, залежно від того чого ґрунт потребує.

Франк Т. Шат, Директор Відділу Хемії при Центральній Експериментальній Фармі в Оттаві, говорить, що канадійські ґрунти, особливо степові, мають від 0.1 аж до 1% азотових складників. Ті ґрунти, які мають азоту менше як 0.1%, звичайно потребують азотового угноєння. Фосфору в тих же ґрунтах знаходять від 0.15 до 0.25%, а в деяких випадках аж 0.3%. Ті ґрунти, які мають лиш 0.15% фосфору, звичайно добре відкликаються на додавання фосфорового угноєння. Щож до потасу, то канадійські ґрунти мають його на загал від 0.20 до 05%. Коли потасу в ґрунті менше як 0.15%, повстає потреба його додати з угноєнням.

Той же автор подає відомости, як багато поживних складників ґрунту беруть ріжні рослини протягом одного сезону:

Назва рослини:

Пшениця — 25 буш. збіжжя — Азот: 30 фунт.; фосфор: 12 фунт; потас 7 фунтів.

Кукурудза, 15 тон на силос — азот: 66 фунтів; фосфор: 33 фунт.; потас 120 фунтів.

Бараболя, 200 бушлів—азот: 42 фунт.; фосфор: 18 фунт.; потас 60 фунт.

Яблуневий сад в повній силі родючости — овочі, листя і дерева — азот: 65 фунт.; фосфор: 15 фунт.; потас 90 фунтів.

ХЛІВСЬКИЙ ГНІЙ І ШТУЧНІ УГНОЄННЯ

Якщо господар має в своїм господарстві гній і хоче його вжити для погноєння саду, треба знати, що свіжий гній першого року майже нічого не поможе. Добре перегнилий гній краще надається в тих випадках, де потрібно скорших наслідків. Хлівський гній має подвійне

значіння в ґрунті, перше — він постачає поживі складники, а друге — витворює горошкувату структуру самого ґрунту.

Фосфор, потас та вапно можливо що найкраще та найдешевше постачати ґрунту у виді попелу з твердого дерева, який був переховуваний в сухім місці. Такий попіл звичайно має в собі біля 5—6% потасу, 2—3% фосфорової кислини і від 30 до 35% вапна. Складники попелу знаходяться в такім стані, що рослини їх дуже легко використовують і завжди попіл коштує менше або й нічого, якщо господар збере його сам протягом зими. Від 50 до 80 бушлів на акер це звичайна норма для погноєння саду.

Костяна мука має від 3 до 4% азоту— нітроґену — і від 20 до 24% фосфорової кислини. Дають її біля 300 фунтів на акер і тому, що вона поволи звільнює поживні складники, уважається „многолітним" угноєнням та добре надається для саду. Суперфосфати мають 15—20% фосфорової кислини і скорше зуживаються. Дають їх від 200 до 400 фунтів на акер саду. Для потасового угноєння вживають так званого „мюріейт", який має 50% потасу і дають його біля 100 фунтів на акер. Ґрунти бідні на вапно або ті, які мають забагато орґанічних річовин та квасні можна направити додаванням від 1 до 2 тон вапна.

Скільки та якого угноєння треба дати, якщо взагалі його потрібно, кожний господар мусить сам довідатися. Перш всего нема потреби гноїти часто на добрих ґрунтах. Приглядаючись росту овочевих дерев можна спостерегти чи їм чого бракує а хто хоче то може післати взірець ґрунту до Хемічного Відділу при Центральній Фармі в Оттаві і там зроблять аналізу. Ґрунти так багато ріжняться між собою, що не буде практичним подавати якібудь приписи щодо їх гноєння.

ЗАПИЛЕННЯ САДУ

В старовину ніхто не турбувався запиленням саду. Господарі садили ріжні овочеві дерева одно побіч другого і сама природа дбала про запилення цвіту. Та від часу, як садівництво набрало промислового характеру, це питання виринуло само собою, бо насаджуючи більші площі одним сортом яблунок або сливок, садівники стали перед проблємою неродючости дерев. За останні 40-50 літ багато досліджень було переведено з метою довідатися про причини неродючости в садах, де окремі сорти понасаджувані великими ґрупами і тепер вже з певністю можна сказати, що це стається головно через недостаточне запилення цвіту.

Садівники тепер вже знають, що не всі овочеві дерева можуть запилюватися пилком з того самого сорту. Більшість овочевих дерев потребують пилку з інших сортів, щоб дати добрий врожай овочів. Ми тут не будемо багато говорити в цім напрямку але торкнемося лиш практичних вказівок для тих, які садять овочеві дерева на степах.

Більшість витревалих яблунь на степах добре запилюються пилком Сибірської кислиці і тому завжди варто садити хоч кілька дерев цієї яблунки. Так само варто садити ріжні сорти яблунок всуміш, бо перехрестне запилення значно побільшує продукцію саду. Це саме можна сказати й про сливки. Ассинибойн та Чені є добрими запилювачами для всіх місцевих сортів та тих, які виплекані з сортів японських, тоді як Сапа та дика піскова сливка - черешня (сенд черрі) добре запилюють одна другу і всі ті сорти, які були виплекані схрещуванням „сенд черрі" з іншими сливками.

Правдиві вишні або черешні треба також садити всуміш хоч два ріжних сорти. Це саме стосується й грушок, бо навперехрестне запилення сприяє ліпшому завязуванню овочів.

Дослідження в Анаполис долині, Нова Скошія, показали, що один акер яблуневого саду може мати біля міліону цвітів а для доброго врожаю вистарчить, коли лиш одна четвертина з них буде запилена. З цего багато ще осипеться і на загал уважають, що від 5 до 30 відсотків запилених цвітів дійдуть аж до стадії зрілих овочів. Не можна сказати, в якій мірі ці числа будуть правдивими у відношенню до витревалих яблунок на степах, бо степові яблунки родять головно дрібні овочі, які густо вкривають галузки.

Запилювання овочевих дерев відбувається в першу черґу при допомозі ріжних комах і дуже мало при допомозі вітру. Тому то пасіка в саді може багато спричинитися до ліпших врожаїв овочів. Цей факт тепер добре відомий промисловим садівникам і вони тримають по

одному або й по два пні бжіл на кожний акер саду а деколи роблять угоду з сусідом пасічником і платять йому за те, що він поставить свою пасіку в саді на той час як цвитуть дерева.

СОРТИ ВИТРЕВАЛИХ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ

В садівничій літературі Західної Канади прийнято ділити всі витревалі овочеві дерева та купці на степені їх витревалости. Беручи за підставу цей спосіб клясифікації, ми подаємо тут три ґрупи овочевих дерев, які надаються до плекання в ріжних місцевостях на степах. Не претендуючи на абсолютну повність понищого списку, всеж уважаємо, що більшість добре відомих та випробуваних деревець тут згадано і описано, як також декотрі новіщі сорти, які подають надію на поширення.

До першої ґрупи належать яблунки, які мають дрібні овочі і надаються головно на презервовання та виріб джелів, хоч декотрі з них є порівнюючи добрими й для їди в свіжім стані. Ця ґрупа включає в собі переважно деревця Савндерса першого схрещування та дику Сибірську кислицю. Властне кажучи, всі ці яблука належать до ґрупи кислиць і дуже подібні до тих, що на Україні називають райськими. Лише не треба думати, що це ті самі райські яблука. Ті, які ростуть на степах, були виплекані таки тут в Канаді і дуже мало між ними є тих, які були привезені з північної Росії.

До другої ґрупи зачисляють яблунки ліпшої якости але менш витревалі. Якість їх остільки добра, що більшість з них можна їсти в свіжім стані, хоч і не дорівнюють вони яблукам стандартним. На загал яблука другої ґрупи не переховуються довго по дозріванню.

Трета ґрупа складається в значній мірі з російських стандартних сортів і кількох канадійських та американських.

1-ма ґрупа — можуть рости майже всюди на степах.

Яблунки: — Сибірська кислиця, Осман, Долго, Олга, Колумбія, Маґнус, Силвія, Флоренс, Амур, Робин, Мекка, Адам, Давфин, Ґарнет, Рескю, Елса, Линда, Бедфорд, Принс, Ростерн, ч. 1, 2, 3 і 8, Джювел, Норман, Ґертрюд, Вірджінія, Бюті, Геер ч. 12 і Саска.

Сливки:—Ассинибойн, Винніпеґ, Олсон, Денді, Мамот, Мордел, Крі, Вилсон, Стівенсон, Велей Ривер, МкРоберт, Чені, Майна і поліпшені сорти місцевої піскової сливки - черешні.

2-га ґрупа — можуть рости в сприятливих околицях.

Яблунки:—Росилда, Трейл, Пайотош, Принтош, Редмен, Ґретна, Вапелла, Рут, МкПринс, Чарлс, Принс, Пайонір, Трансендент Ростерн ч. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 30, Пайотет, Гвитні.

Грушки:—Усурійська, Драпмор - Тейт і Паттен.

Морелі:—Сибірська і Скавт.

Вишні:—Дика „Пин-черрі," Басарабська, Коронейшон, Драйлі.

Сливки:—Оджибва, Пембіна, Сапа, Опата, Токата, Ванета, Вайнона, Омага, Андервуд, Компас, Чампа, Езаптан, Мордена; Св. Антоній, Николет, Зумбра.

3-та ґрупа — стандартні яблука, які можуть рости тільки в особливо сприятливих місцевостях на степах.

Яблунки цієї ґрупи ростуть і родять на Експериментальній Фармі в Морден, Ман. Ось ці сорти: Блошд Калвил, Антоновка, Харламов, Анисет, Анис, Дочес, Симбірск, Гибернал, Велті, Паттен Ґрінінґ, Петрел, Гислоп, Мелба, МкІнтош, Гаралсон, Єллов Транспарент, Анока, Ґадфрей, Манітоба, Патришія, Атлас, Мортоф, Джестро, Вокон, Рєпка кісляка, Остраков, Ред Вінґ.

НЕДУГИ ТА ШКІДНИКИ САДУ

Садівництво на степах Канади ще молоде а тому й недуги не дуже поширені. Всеж не можна сказати, що їх цілком нема. Бактеріяльні та грибкові недуги вже тепер уявляють собою поважну загрозу. Крім того мшиці, гусенки, миші та крілики — це ті вороги овочевих дерев з якими постійно треба боротися. Отже хоч коротенько згадаємо й про них та про способи боротьби з ними.

Бактеріяльні недуги.

Найстрашнішою бактеріяльною недугою яблунь та груш на Північно-Американськім континенті є **Бактеріяльна раковина,** яка спричинює Бацилюс амиловорус. Довший час ця недуга спричинювала шкоди лиш в Канаді та Зєдинених Державах але тепер про неї згадують і в Японії, Новій Зеляндії та в Італії.

В Західній Канаді ця недуга приносить велику шкоду яблуням і дуже швидко переходить з одного дерева на друге. Характерною ознакою цієї недуги є почорніння зараженого місця, так ніби воно було припалене огнем. Звідси походить і назва в анґлійській мові — „Файр Блайт.” На почорнілих галузках чорніють також і листочки та довго тримаються на дереві, часом навіть цілу зиму. Заражені цвіти прибирають рудого або й чорного забарвлення і скоро осипаються. Коли зараза дістанеться до молоденьких овочів то спершу внутрі них витворюється слизиста гниль а потім овоч твердне, зморщується і як мумія довший час тримається на дереві.

На галузках недуга розпочинається витворенням водянистих, рудих або пурпурових паршів, які можуть мати спухлі місця, часом порепані та запавші в кору і в більшости з ясно визначеними межами хорої частини. На яблунях цей бациль шкодить головно цвітам та молодим галузкам, тоді як в грушок страждають переважно овочі.

Дуже тяжко боротися з цією недугою. Найкращим способом позбутися її — це зрубати та спалити ціле дерево. Коли в саді захоріє більша кількість дерев і не всі галузки ще заражені, тоді на грубших гиляках треба повирізувати хорі місця аж до деревини, пять—шість цалів поза межі ушкоджених частин а на тонких то й вісім до десять цалів. Ще ліпше ті молоді галузки цілком зрізати і спалити. Всі зрізи треба дизинфектувати розчином сулеми — „корросив сублімейт”, — даючи одну піґулку на пайнту води. Сулема є великою отруєю і з нею треба бути обережним. Купити її можна в аптиці і варта брати забарвлені піґулки, бо це дасть змогу перевірити чи цілий зріз було замазано дизифенктором. Після кожного зрізування ніж також треба вмочити до дизинфектора.

Грибкові недуги.

Чорне гниття та плямистість листочків спричинює грибок „Физалоспора Малорум.” В анґлійській мові ця недуга відома під назвою „Блек рат кенкер” або „Ліф спат.” Цей грибок ушкоджує стовбур, галуззя, листочки і овочі яблунь. Пізнати недугу можна по округлих, рудих плямах на листю а межі плям звичайно мають пурпурове забарвлення. Часом помітно концентричні кола, які повстають при зрості плям. Пізніше плями стають чорними і вкриваються дрібненькими порошинами, які уявляють собою збірники спорів грибка.

На стовбурі та на грубших гилячках недугу можна пізнати по обезбарвленню кори та запаленню хорих частин. Кора може бути знищена аж до камбія а деревина часом набирає брудного кольору і репається.

Всі хорі галузки найкраще зрізувати і палити а місця зрізів дизинфектувати розчинком синого каменя — „блу стон,” — беручи один фунт синого каменя на 10 гальонів води. На стовбурі хорі місця треба вирізувати аж до деревини і дизинфектувати. На весні такі яблунки треба оприскувати розчином сулеми в пропорції 1:1000. Таку пропорцію можна мати коли одну піґулку дамо на пайнту води або дві унції порошку на 15 ґальонів води. Оприскувати треба ще перед тим нім розвинуться бруньки.

Парші на яблунках спричиняє грибок Вентурія Інекваліс. В анґлійській мові ця недуга має назву „Епл скеб.” Рано на весні спори грибка знаходяться на спіднім боці листочків, а дістаються вони туди з того листя, які перезимовує на землі. Пізніше плісень зявляється й на горішнім боці та має темно оливкове або руде забарвлення і не має ясно визначеної форми. Цвіти легко заражуються грибком а пізніше й овочі, які вкриваються маленькими сухими плямами, що з часом можуть злучитися в одну. Дуже характерною ознакою для цеї недуги є порепання яблук в тих місцях де знаходяться плями.

Поборюють цего грибка оприскуванням бордоською рідиною але оминаючи той час коли цвіти зачинають розпукуватися й аж доки цілком відцвитуть. Якщо оприскування робиться пізніще, треба це виконати за ясної та сухої погоди, бо коли бордоська рідина лишиться на листочках протягом кількох годин, вона може їх дуже пошкодити.

Бордоська рідина є стандартним дизинфектором на грибкові недуги. Час від часу намагаються модифікувати формулу цієї рідини але в основі вона остається тією самою. Ось її складники: 4 фунти синого каменю, 4 фунти негашеного вапна і 40 ґальонів води. Для приготовлення рідини потрібно хоч двох людей, дві посудини по 20 ґальонів, бочка на 40 ґальонів і двоє ведер. До одної

посудини наливаємо 20 ґальонів води і опускаємо до неї мішочок з синим камінем та тримаємо його там доки камінь розпуститься. До другої даємо негашене вапно і гасимо його гарячою водою, даючи води лиш стільки аби утворилася густа кашка. Як охолоне, долийте стільки води, щоб було 20 ґальонів. Добре розмішайте розчини в обох посудинах і набирайте ведрами та лийте до бочки так, щоб струмочки з обох ведер змішувалися ще нім дістануться на дно бочки. Так переливайте розчини з обох посудин а потім ще добре розмішайте в бочці. Наливаючи бордовську рідину до оприскувачів, добре зробите, коли її будете проціджувати через густеситко, інакше оприскувач буде часто забиватися грудочками вапна.

Срібне листя на сливках спричинює грибок Стереум пурпуреум. Хоч цей грибок шкодить в першу чергу сливкам, всеж він трапляється й на яблунках.

З початку недуга виявляється на одній з галузок і пізнати це можна по сріблястому відтінку листочків. Це срібне забарвлення повстає через витворення порожнеч під шкірою листка, які в свою чергу витворюються з причини розірвання клітчатки. Недуга швидко поширюється на інші галузки, які постепенно вимирають а нарешті гине й ціле дерево. Пізніще на мертвих галузках утворюються пурпурові шкаралупинки, розміщені неправильними рядками. Ці шкаралупки є збірниками спор грибка.

Тому, що певного способу боротьби з цим грибком ще нема, всі заражені галузки треба негайно обрізати й спалити а зрізи замазати дизинфектором — сулемою — з верху можна ще й білою фарбою розведеною льняним олієм. Якщо ціле дерево вже вкрите срібним листям, тоді його цілковито зрубати й спалити.

Обсипання овочів на сливках, головно диких, спричинює грибок Екзоактус пруні. В анґлійській мові цю недугу називають „Плом Покет." Велике число сливок, які плекають на степах Західної Канади, походять з диких і тому ця недуга тут робить поважні шкоди, головно тоді як зявляється епідемічне занедужання між дикими деревцями в лісах.

Недуга зявляється скоро на весні, зараз після того як осипляться пелюсточки цвітів. Молоді заражені овочі стають блідо жовтими аж червонавими а пізніше вкриваються сірим порохом (спори грибка) і овочі порожніють. В остаточній стадії недуги овочі стають чорними, твердими та крихкими. На заражених галузках також помітно сірі спори грибка і на них вони звичайно зимують.

Всі заражені галузки треба обрізувати й палити. Дуже помагає винищувати цего грибка оприскування дерев на вес-

ТАК, ВИ ХОЧЕТЕ

MUS-KEE-KEE

„Я хочу бути щасливим, однак я не можу бути таким, поки не зроблю вас щасливими".

ВИ ХОЧЕТЕ БУТИ ЗДОРОВИМИ!

ВИ ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ ЗДОРОВИМИ!

ВИ ХОЧЕТЕ ЧУТИСЯ ЗДОРОВИМИ!

Повно Легкости і Веселости Життя Приносить Лише Містично - індіянський Лік MUS-KEE-KEE

ТАК: Ви хочете позбутися сейчас „Старіння" наскрізь пригноблюючого, умучення і слабосильности, терпінь невисказаних аґоній і болів від якоїсь одної чи другої безнадійної хронічної слабости.

ТАК: Начніть „Відмолодження сьогодня і щиро насолоджуйтеся досвідом приємностей сильного тіла, здорового розуму, сильних нервів і здорової легкости.

ТАК: Наколи ви дивилися на світ через забруджені окуляри, дивуючися тим страшним забуренням жолудка, продовжуючим запорам, болі від геморoідів, чому скривлений вираз, без кольору обличчя і т. і.

ЗВЕСЕЛІТЬСЯ. Будьте паном себе, відкиньте їх від себе на завсігди. Дивіться через рожеві окуляри і просто дістаньте кілька фляшок MUS-KEE-KEE і смійтеся **від нині з рештою світа.**

MACDONALD MEDICINE COMPANY
Office: Hamilton, Ontario
Factory: Fruitland, Can., & Niagara Falls, N. Y.

ні ще перед тим як вони зачнуть розпускатися. Для цего беруть розчин сірчаного вапна (лайм солфор) що робиться в такій пропорції: один ґальон комерційного сірчаного вапна на сім ґальонів води.

Руду гниль на сливках спричинює грибок Склеротініа Фруктікола. В анґлійській мові вона називається „Бравн рат". Цей грибок ушкоджує всі кісточкові овочі. Грибок шкодить цвітам, галузкам і овочам. Найчастіше руда гниль зявляється за мокрого літа і на весні мало помітна. Перед тим як овочі мають дозрівати, на них зачинають виростати руді плями, з початку маленькі а згодом більші, які далі стають мягкими, цебто гниють. Кілька днів пізніше цілий овоч стає гнилим а поверхня вкривається сірими спорами грибка. Часто ці овочі висихають і остаються на деревах до зими та стають джерелом зарази слідуючої весни.

Боротьба рудою гниллю не є легкою. Утримання саду в чистоті має велике значіння але без оприскування не можна обійтися. Для оприскування треба вжити розчину сірчаного вапна в пропорції 1:40, це для першого разу перед тим як цвіти розвинулися. Друге оприскування має бути зараз як осипляться пелюсточки цвітів і то таким самим розчином. Трете оприскування має бути за десять-дванадцять днів перед дозріванням овочів, розчином в пропорції 1:50.

Рак у виді чорних ґудзів на галузках сливкових дерев спричинює грибок Діботрион морбозум а в анґлійській мові це називається „Блек нат." Рак є серіозною недугою. Характерними для него є чорні нарости на галузках. Ґудзи збільшуються в осени та на весні. З часом тріскають і з них витікає жовто-руда маса яка скоро вкривається ясно-зеленою плісенню і в ній розмножуються спори. Під осінь всі ґудзи стають цілком чорними.

Боротьба з цією недугою має йти в двох напрямах. Перш весго треба позрізувати всі галузки з наростами і то хоч пять цалів нище від ґудзів та негайно спалити. Було досліджено, що спори розвиваються і на зрізаних галузках а тому, що вони розносяться вітром, може повстати повторне зараження. Всі зрізи треба дизинфектувати. Поруч з такою чисткою має йти й оприскування. Перше оприскування треба перевести перед розпусканням бруньок, вживаючи розчину сірчаного вапна — один ґальон вапна на сім ґальонів води. В літку ще раз треба оприскати але один ґальон вапна треба розпускати в 40 ґальонах води.

Комахи.

Яблунева міль — Алсофіля пометаріа і Палеакріта верната, в анґлійській мові відомі під назвою „Кенкер ворм". Ці два види яблуневої молі шкодять яблуням на весні коли перебувають в стадії гусенки і обїдають листя. Гусенки бувають зеленкуватого, рудого та темного забарвлення і коли їх потурбувати, опускаються вниз на павутинках.

Боротися з яблуневою міллю треба оприскуванням дерев вчасно на весні як бруньки зачинають розпускатися. Найліпше для цего надається купервас олива (арсенейт оф лед), розведений у воді в пропорції — 2 фунти куперваcу на 40 ґальонів води.

Мшиці на яблунях трапляється головно рожеві чи пурпурові — Ануpафіс розеус і зелені — Афіс помі. Зелені мшиці сидять зі споду листків та на ніжних молодих гонах і ссуть з них соки, ослаблюючи цим дерева. Рожеві мшиці сидять переважно на нищих галузках та тих, які по середині корони і шкодять листкам біля самих овочів а потім переходять і на овочі та деформують їх.

Винищувати мшиці треба розчином сульфату нікотини (Блек Ліф 40), беручи 3/8 пайнти нікотини на 40 ґальонів розчину сірчаного вапна (один ґальон вапна на 40 ґальонів води). Оприскувати треба тоді як цвіти майже зачинають розпускатися. Оприскувати потрібно дуже ретельно і зі всіх сторін та під ріжними кутами. Якщо мшиці зявляться в літку, тоді помагає оприскування розчином нікотини у воді з милом. 3/8 пайнти нікотини розводиться в 40 ґальонах води до якої додається 2 фунти мила. Обробку ґрунту під деревами треба припинити щоб спинити їх надмірний ріст і приспішити затвердіння деревини.

Звірята.

Миші та крілики можуть знищити молодий сад протягом одної зими. З мишами легше боротися, бо наколи ґрунт тримати чистим, їх майже не буде, бо вони на зиму роблять собі гнізда там де є буряни та всяке хабаззя. За деяких

років шкоди від кріликів та мишей є дуже великими, особливо коли вони пообгризають кору на деревцях аж до деревини. Щоби запобігти таким втратам, найпрактичнішим буде обгорнути стовбури деревець папером, який вживають при будівлях. Папір треба брати білий і нарізавши паски 6-8 цалів широкі і 30 цалів довгі, обгортати ними деревця і обвязувати шпаґатом. Внизу треба нагорнути трохи землі на папір. Це охоронить і перед кріликами і перед мишами а крім того може охоронити й перед вимерзанням деревини.

Наколи в зимі є так багато снігу, що крілики можуть діставати аж до галузки, тоді можна положити для них отруту, яка одночасно троїть і мишей. Для цего змішують одну частину білого арсену і 3 частини кукурудзяної муки та кладуть в тих місцях де є небезпека від кріликів.

ВИМЕРЗАННЯ ДЕРЕВ І ЯК ТОМУ ЗАПОБІГТИ

Нема сумніву, що вимерзання деревець стається головно через недостаточну їх витревалість на степах. Та в багатьох випадках цему можна запобігти. Ми вже згадували про значіння захисту та живоплотів а так само й про вибір належного місця під сада; тепер хочемо дещо сказати про самі деревця.

За суворої зими маловитревалі деревця можуть загинути цілковито, навіть коріння вимерзне. Другою важливою шкодою, яку приносять мороз та сонце — це обмерзання стовбура, або як тут кажуть за анґлійцями, попечення кори. Обмерзання кори на стовбурі трапляється переважно з південно-західнього боку. Нарешті трапляється й обмерзання молодих гонів і це найчастіша форма ушкодження з якою нам приходиться зустрічатись на степах.

Щоби запобігти вимерзанню коріння треба вживати на підщепи виключно витревалі дички, такі як Сибірська кислиця або Осман. Обмерзання стовбуру хоч і не вбиває дерева враз, всеж скорочує його вік і зменшує родючість. Тут може помогти подвійне щеплення, про яке буде мова далі, потім сприяння дозріванню деревини в осени і витворення густішої корони з південного боку так, щоб проміння сонця не могло довший час падати просто на стовбур. Коли проміння сонця припікають на кору стовбура протягом кількох днів за часу відлиги а потім наступає зимно, кора вимерзає і набирає вигляду попечення. Це стається тому, що в тій частині стовбура почався рух соків а при раптовім повороті зимна, вони змерзли, клітини камбія порозривалися і при наступленню теплої погоди вони зачинають гнити. Такі місця на стовбурах потрібно зрізувати ножем і дизинфектувати сулемою а потім позамазувати фарбою. Це може спасти дерево від загибелі але його вартість вже не буде великою.

Коротко кажучи, запобігти вимерзанню дерев можна через вибір витревалих підщепів, вибір належного місця та забезпечення його живоплотом, сприяння дозріванню деревини в осени і нарешті затримання в саді так багато снігу як лиш можливо. Посушливої осени дерева варто підлити водою, тоді вони мають більшу нагоду витримати сувору зиму.

ЩЕПЛЕННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ

Розмножувати промислові сорти овочевих дерев можна лиш за допомогою щеплення бо з насіння майже ніколи не можна виплекати деревець такої самої якости. Правда, плекання нових сортів основується на вирощуванню дичків з насіння але коли ми хочемо виплекані ознаки передавати без змін, тоді без щеплення не можна обійтися.

Вже понад 2000 літ люди знають як щепити дерева і багато ріжних способів було винайдено за цей час. Щеплення уявляє собою залучення галузки або очка вирізаних з матірного дерева, з дичкою або галузкою іншого дерева, яке звичайно називаємо підщепом. Далі ми пояснимо кілька способів щеплення а тут згадаємо про підщепи, як їх вирощувати та як зробити садівничу мasть.

Підщепи.

Майже завжди на підщепи беруть маленькі деревця виплекані з насіння. Найкраще для цего надаються дволітні або трилітні дички, завгрубшки з олівець. Від підщепу вимагається витревалости, здоровля та щоб він був придатним для щеплення на нім даного сорту. Витревалість проти вимерзання коріння має велике значіння на степах Канади,а тому на підщепи беруть лиш випробовані сорти деревець. Якщо підщеп виявляє ознаки якоїсь недуги, найкраще його знищити. Хорий дичок не може бути

доброю основою для майбутного овочевого дерева.

До певної міри підщепи мають вплив на якість того дерева на якім прищеплено. Це вказує нам на необхідність належно підбирати підщепи для вжитку в своїм саді. Ми знаємо, що деякі дички надають карликуватости дереву, наприклад так звані райки, на деяких дерево не буде довговічним або й цілком не прийметься. Ради розваги можна пробувати щеплення на всяких підщепах але коли хочемо мати сад, тоді на це питання треба звернути пильну увагу.

На степах Канади як підщепи для яблунок вживають дички Сибірської кислички, Колумбії, Флоренц та інших, які відомі з своєї витревалости. Для грушок вживають Усурійської дикої грушки, для сливок — дички манітобської дикої сливки а для поліпшених сортів піскових сливок — дички виплекані з місцевих піскових сливок. Морелі найкраще щепити на диких Сибірських чи Манджурських морелях.

Насіння для вирощування дичків треба збирати зі зрілих овочів. Кісточки сливок ніколи не мусять висохнути бо це може вбити в них життя. Найкраще кісточки садити враз після збору або переховувати в мокрім піску до весни. Насіння яблук не страждає від висихання і може переховуватися в сухім стані аж до середини зими а потім його треба змішати з мокрим піском і поставити до холодкуватої пивниці. Можна його сіяти і в осени просто до ґрунту, добре поливши землю. Кісточки піскових сливок можна переховувати аж до весни але вони також ліпше проростають наколи їх дати до мокрого піску.

Насіння яблук сіяти біля одного цаля завглибшки. Кісточки вишень 1 до 1 і пів цаля завглибшки а сливок біля 2 цалів. Рядок від рядка треба відступити хоч зо дві стопи, щоб легше було обробляти ґрунт в літку.

Садівнича Масть.

По щепленню завжди варта замазати рани садівничою мастею з метою усунути доступ воздуху та води. В деяких випадках можна обійтися і без масти, наприклад при очкованню, але при цім хоч і вигадаємо на часі всеж процент щеп, які приймуться, майже завжди зменшується.

В останнім часі зачинає поширюватися вживання парафіни замість спеціяльно приготованої садівничої масти. Парафіна може заступити садівничу масть але її треба стало тримати розтопленою (лише не дуже гарячою) і намазувати щіточкою два рази. По кожнім намазуванню парафіна потріскає і пару мінут після цего треба знову замазати щілини. Крім того треба зважати, щоб сонце її не розтопило. Це вимагає сталого догляду за такими щепами в часі горячої погоди.

Садівники аматори вживають садівничої масти мішанину глини з коровячим кізяком. Це дуже примітивний спосіб і ніколи не має таких добрих наслідків як належно приготовлена садівнича масть.

Багато є всяких приписів для виробу садівничої масти але для того, що щепить на малу скалю, найкраще буде зробити таку: візьміть 2 фунти живиці (резин), 1 фунт воску і пів пайнти льняного олію. Розтопіть живицю з воском а потім додайте до цего олій, підогрівайте далі та стало розмішуйте; добре перемішавши, вилийте рідину до посудини з холодною водою, намажте руки товщем і місіть масть так довго доки зникнуть всі грудочки, та коли вона стане ясного кольору. Загорніть до ганчірки і масть готова до вжитку. Якщо цю масть добре приготовити, її можна переховувати з року в рік. Ця масть завжди знаходиться в стані тіста і може бути вживана без підогрівання при літній температурі.

Зрази.

Від якости зрази залежить успіх чи неуспіх щеплення. Зрази треба вирізувати тільки з добре дозрілої однолітної галузки і то ще перед тим нім бруньки зачнуть розпускатися. Переховувати їх треба у вогкім піску або пилинню в пивниці з низькою температурою або закопати до ґрунту десь в затінку. Не добре зрізувати зрази в часі морозу. Недозріла або застара деревина часто стає причиною завмирання щепи або не буде добре розвиватися. Середня частина зрази є найкращою як для щеплення так і для вирізування очок. Коли вирізується очка в літку, листочки треба негайно обрізати і лишити біля пів цаля листкового спиника, або як його ще називають — корінця.

Наколи зрази переховується з осени до весни, їх треба тримати або в пивниці

де температура трохи вища від точки замерзання або в ґрунті, закопавши їх в такім місці де земля не розмерзне аж до того часу як їх буде потрібно для вжитку.

Щеплення.

Ці вказівки призначені головно для тих господарів, які хочуть щепити у власнім садочку і для власного вжитку, отже згадаємо лиш кілька способів, які найбільш придатні для такої мети.

Щеплення уявляє собою дуже звичайну річ але треба знати, що зрази будуть прийматися на підщепах тільки в тім випадку — коли камбій обох злучених частин також буде злучено. Камбієм називається та частина дерева, яка знаходиться між правдивою корою та деревиною. По камбію проходять соки до верхних частин дерева і це також та частина дерева що росте. Отже лишень злучення камбія зрази з камбієм підщепу може дати можливість щепі прийнятися.

Для щеплення потрібно острого кишенькового ножа та клиночка з кости або твердого дерева. Досить часто також потрібно і пилочка з дрібними зубцями. Все це можна купити і то досить дешево але для того, хто щепить лиш кілька дичків, можна обійтися й з домашними інструментами.

Кожуховання або щеплення за кору робиться на весні ще перед тим як бруньки зачнуть розпускатися. Дичку або галузку, звичайно грубшу чим зраз, спилюється пилкою а потім поверхню вирівнюється острим ножем. З боків зрізаного підщепу робимо ножем нарізи кори яких 1—1¼ цаля довгі і то вподовж стовбура. Зрази на яких є 5—6 очок, зрізуємо скісно і ставляємо під розрізану кору, яку відгинаємо клиночком. По вставленню зраз треба їх зараз таки замазати садівничою мастею і обвязати ґумовими стяжками або личком. Цей спосіб вживають для щеплення грубших дичків або перещеплювання корони великого дерева.

Щеплення містком буває потрібним в тих випадках коли стовбур цінного овочевого дерева ушкоджений і соки не можуть підходити від коріння до корони. Для цего зрізують ушкоджену кору на стовбурі і зробивши дизинфекцію (можна розчином сулеми), замазують знищену поверхню білою фарбою а від камбія на горі до камбія внизу ушкодженого місця прищеплюють зрази або галузки належної довжини. Це щеплення робиться на зразок кожуховання і залежно від грубшини стовбура, може бути 5-6 або й більше сполучуючих галузок або як їх називають садівники — містків. Містки можуть бути на стовбурі дерева або на стовбурі й корінню якщо кора була ушкоджена близько поверхні ґрунту.

Лучення або злучування вживається для тоненьких дичок. Дичку і зразу зрізується скісно, приблизно під однаковим кутом і прикладається зрізами так щоби зраз став продовженням дички. Змазавши садівничою мастею і обвязавши ґумкою або ликом, щеплення готове. Цей спосіб є легкий але часом птахи та вітер шкодять молодим щепам заки вони приймуться.

Значно певнішим є злучування з язичком. Роблять це так: Зрізують дичку або галузку скісно але так, щоб довжина зрізу була біля 1½ цаля довга. В та-

ЗІ ВСЯКИМИ ДРУКАРСЬКИМИ РОБОТАМИ УДАВАЙТЕСЬ ДО

ДРУКАРНІ "КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА"

Нашою специяльністю є виконувати статути для товариств, членські книжечки, листовий папір, коверти, тикети і оголошення на балі, пікніки, концерти, представлення, бизнесові афіші продажі і всякі інші друкарські роботи.

РОБОТИ ВИКОНУЄМО, СКОРО, ДОБРЕ І ДЕШЕВО

Поручаючи нам роботу не будете мати заводу ні якого іншого клопоту. — Пишіть до:

CANADIAN FARMER

295 Market Ave. **Winnipeg, Man.**

кий спосіб зрізують і зраз. Потім відмірюють приблизно дві третини довжини від вершка зрізу дичка і острим ножем роблять розріз в низ, повертаючи ножем то в низ то в гору (лише не на боки, щоб не колоти). Те само робиться й з зразом а потім вставляється його до розрізу в дичці так, щоб одно до другого зайшло клином і в той же час всі зрізи мають бути прикриті. Далі замазують садівничою мастею та завязують.

Наколи дичок і зраз однакової грубшини тоді камбій обох має злучитися і щепа зачне рости. Коли зраз тонший, його треба підсунути до одного боку підщепу, щоб злучити камбій, інакше щеплення не прийметься.

Очкування. Згадаємо про два способи очкування — звичайне і сухе. Як одно так і друге уявляє собою вставлення живого очка під кору підщепу. Очкувати можна або вчасно на весні ще перед тим як зачнуть розпускатися бруньки або пізно в літку, десь під кінець липня й аж до вересня. Осінне очкування можна робити навіть тоді як ще трапляють приморозки і це не шкодить. На Експериментальній Фармі в Морден, Ман., зачинають очкувати від середини квітня і хоч температура впадає до 12-15 степенів Фаренгайта і подекуди навіть сніг лежить поміж деревами, всеж до 70 процент очок приймається а що найголовніше то цим вигадується цілий рік росту щепи.

Звичайне очкування робиться тоді як є зрілі очка та кора легко відокремлюється від деревини. За сухого літа варта дички обгортати яких 6 цалів заввишки, щоб побільшити рух соків на тих місцях де треба буде очкувати або підливати деревця пару тижнів наперед.

Очка беруть з галузок, які виросли в тім році коли очкується. Треба вибирати лише добре розвинені, повні очка, ті, які знаходяться два - три цалі від вершка зрази і не дуже близько до її протилежного кінця. По зрізанню зрази негайно треба пообтинати й листочки бо вони швидко висушують галузку. Лишають тільки спиники листків так задовгі, щоб можна їх було втримати двома пальцями при виставленню очка під кору підщепу. Щоб пізнати чи очка дозрілі, треба взяти за листочок і раптово нагнути його в низ. Якщо спиник відломиться легко і не роздере кори — це значить, що очко зріле.

Саме очкування робиться так: на підщепі роблять наріз кори у виді Т, біля одного цаля завдовшки і то лиш до деревини, не глибше. Перше роблять розріз кори впродовж підщепу а потім розріз поперечний, так обертаючи ножем, щоб різати лиш кору. Після цего береться галузку з очками і тримаючи її в лівій руці, зачинаємо вирізувати очко так, щоб під ним і над ним залишилося біля 3/8 цаля роки. Як ніж доходить до самого очка, варто його трохи заглибити до деревини а потім знову різати лиш кору. Тому, що кору тяжко відрізати „зі споду" навіть острим ножем, під очком кору можна перерізати ножем зверху на бажанім відступі. Отже очко тепер готове і взявши його за спиник вставляємо до розрізу кори на підщепі, розгорнувши ріжки кори тупим ножем або кістяним клиночком. По цім щепу обвязуємо, але так, щоб очко було видко. Треба пильнувати, щоб кора підщепу добре прикрила й міцно прилягла до очка бо цим забезпечується сполука камбія. Замазування ран по очкованню дає ліпший процент тих щеп, які приймуться але можна обійтися й самим обвязуванням.

Сухе очкування винайшов Дж. Ф. Джонс в Пенсилвенії і поперше цей спосіб був описаний в булетині Департменту Хліборобства Злучених Держав з року 1927. Тепер це очкування широко вживається всюди а на Експериментальній Фармі в Морден навіть зробили поліпшення і цей то поліпшений спосіб тут хочемо описати.

Роблять це так: на підщепу роблять заріз в корі від 1—1¼ цаля довгий, одним різом ножа згори вниз але так щоб відхилити тільки кору у виді довгого язичка і не зачипаючи деревини. Поперечним різом ножа відтинаємо вершок язичка кори, лишаючи тільки четвертину його довжини. Очко вирізується в такий самий спосіб як при звичайнім очкуванню але знизу зрізується трохи кори щоб утворився клин. Маючи готове очко, вставляємо його за язичок на підщепу, обвязуємо і замазуємо. Цей спосіб названо **сухе очкування клином,** а головною його рисою є те, що більша площа камбію злучується і воно добре надається навіть при очкуванню за сухої погоди.

Так легко і гладко уживати — і видає таку гарну роботу

CLARK'S "Anchor"
STRANDED COTTON

Волічки до Вишивання

ВСІ ТРИВАЛІ КОЛЬОРИ

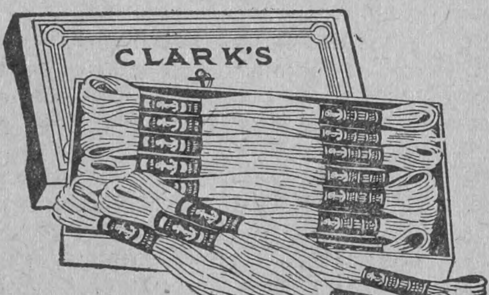

Дивіть на зручну до витягання пачку.

Склепи всюди мають ці гарні нитки в зручних до витягання мотках.

Багато чудових кольорів.

Гарний блискучий полиск.

Кольор не линяє від мила ані від сонця.

Сильні гладкі нитки.

Не будуть зсуватись — рватись ані вязатись.

Купуйте "Anchor Brand", вони є найліпші.

Вироблені в Канаді фірмою

THE CANADIAN SPOOL COTTON COMPANY - MONTREAL, QUEBEC

ЗДОБУТКИ УКРАЇНСЬКИХ САДІВНИКІВ

В степових провінціях Канади живе біля 200,000 українців і щонайменше дві третини з них господарюють на фармах. Всім відомо, що українці в Ріднім Краю кохалися в плеканню садовини та дійставшися до суворого західно-канадійського клімату, довший час не могли тут розводити садків. Окремі особи намагалися садити овочеві дерева але з розчаруванням лишали цю думку як побачили, що вони примерзають майже кожного року.

Та прийшов час і на садки бо тепер кожний може мати витревалі деревця. Понад сотку ріжних сортів яблунок та сливок вже ростуть на степах і родять а кожний рік нам приносить щось нове та ліпше. Поступ садівництва треба приписати не тільки Експериментальним Фармам але й окремим особам, між котрими є поважне число й українських господарів.

По довших змаганнях вдалося мені зібрати дещо відомостей про наших садівників та про їх успіхи і тут хочу вказати на головніші напрямки їх праці.

В. П. Федун, Ендрю, Алберта, вже понад десять літ працює над акліматизацією старокраєвих овочевих дерев і осягнув добрі наслідки. Правда, акліматизація дерев не є справою певною але плекання нових сортів з насіння завжди може дати якусь несподіванку за яку варто заплатити навіть і десятьлітною працею.

„З посвятою і сильною волею взявся я плекати садок," говорить В. П. Федун. Такі слова можна почути від багатох але по кількох літах неуспіху наступає розчарування і замість дальших досліджень, бере господар сокиру в руки та й викорчовує те, що насадив. Та витревалість В. П. Федуна була не меншою чим його охота. Починаючи від саскатунів, черемхи, дикої вишні а потім і піскових сливок та кисличок, він розпочинає шукати за ліпшими сортами і перебуваючи в Східній Галичині року 1927, використовує нагоду й привозить з собою насіння яблунок, вишень, черешень, терну та ожин. Посіявши те все в себе на фармі, він мав на початку 150 яблунок але крім пятнадцяти всі йому вимерзали. Всеж ті, які лишилися, виявилися цілком придатними для албертійського підсоння і в літку 1938 року дванадцять з них так зародили, що галузки не могли стримувати овочів без сторонної помочі. На кожній яблунці були відмінні яблука і з відмінним смаком. Величина їх також була ріжна, від 2½ до 3 цалі в перерізі, кольору червонавого, білого, жовтого, рожевого, зеленавого і синявого. На смак декотрі з них солодкі а декотрі винні. Старокраєві вишні та черешні він все ще випробовує а про терен говорить, що за коротке тут для него літо, хоч добре надається на підщепи для сливок.

Ось як він описує одну з своїх нововиплеканих яблунок з насіння відомого старокраєвого сорту „Папірівка," яке він привіз з Галичини: — „Дичка Папірівка почала родити в семилітнім віці, спершу лиш кілька овочів, другого року більше а в літку 1938 року була обладована яблуками. Овоч біля 2½ цалів в перерізі і дозріває при кінці серпня. На смак солодкий, кольору білого а як перестигне то дістає червоні пасма від сонця і стає сипким. Дерево росте буйно і витревале бо вже 12 років минуло і не було ушкоджене морозами. Це насіння я привіз з повіту Броди, тепер Радехівщина, з під бувшої російської границі недалеко Берестечка, де колись Богун бився." Щепи й сіянці цих старокраєвих овочевих дерев готовить він на продаж.

В. Саламандик, Веґревил, Алберта, почав насаджувати овочеві дерева на своїй фармі року 1924. Сусіди жартували та підсміхувалися з його наміру лише він не піддався а продовжував своє діло. Не все те йому вдалося, що він посадив та цего й треба було сподіватися. Всеж тепер він має біля 30 ріжних сортів кисличок і біля 80 сортів яблук. Сливок і вишень має біля 15 сортів. Не все ще він уважає випробуваним в своїм саді але витревалими та родючими в него є такі сорти: кислички — Долго, Осман, Колумбія, Робин, Адам, Ґарнет, Трансендент, Тоні; яблунки — Геєр ч. 12 і ч. 2., Пайотет; сливки — Ока, Том Томб, Чампа, Брукс, Пембіна, Оджибва, Ассинибойн, Опата, Сапа. Крім цего він плекає кілька сортів грушок, морелів а також три сорти яблук, які дістав з Ленінґраду — Красне, Винне і Арабське.

Щодо якости овочів свого саду, В. Саламандик подає такі відомости: Геєр ч. 12 має великі яблука, які достигають в половині серпня. Добрі до їди й варен-

ня але не надаються на тримання. Форма цих яблук подовгаста. Геєр ч. 12 має округлу форму і достигає на початку вересня. Яблука добрі до їди і переховуються в него аж до листопаду. Пайотет має округлі яблука, червоні, достигають в середині серпня. Довго не перетримуються. Кислички добрі на варення а Осман можна їсти й з дерева. Найліпший попит тут на яблучка Долго. Зі сливок добрими до їди й варення є Опата та Сапа. Найбільші овочі дає сливка Пембіна, часом аж до двох цалів великі і за ними дуже питають люди. Сливка Пембіна росте буйно а тому однолітним деревцям він втинає вершки, щоб розгалужувалися. Те саме він робить і з іншими овочевими деревами для витворення розгалуженої корони.

В своїм саді В. Саламандик тримає ґрунт чистим від бурянів. В літку це схоронює вогкість в ґрунті а якщо осінь суха то часом і підливає молоді деревця, щоб ліпше витримали зиму.

К. Скакун, Вилінґдон, Алберта, покинув Рідний Край ще десятьлітним хлопцем і дуже жалував, що має залишити садок та пасіку. Приїхавши до Канади на весні 1914 року, перше що почав випитувати в людей, це було про садки. Та великий сум огорнув його молоду душу коли довідався, що в Алберті ростуть не яблунки та грушки а верби та осики. Всеж від своєї думки про сад він не відмовлявся. Як лиш зачав господарити на власній фармі року 1921, відмірив чотири акри ґрунту біля хати, зробив плян саду і написав до Лісової Шкілки в Індіян Гед, Саск., по деревця для насадження захисту. Прислали йому аж 9,000 деревець — яворів, ясенів, російської осики та верби і жовтої акації. Все те він посадив довкола того місця де мав бути сад, всего пять рядів. На другу весну поїхав возом аж під саскачеванську границю та всюди викопував дикі аґрести, калину, саскатуни й дикі вишні. До дому привіз цілий ладунок овочевих дерев. Все прийнялося бо він добре підливав і тепер вже мав початок свого саду.

Як бачимо, був це дикий сад але п. Скакун на цім не зупинився. Згодом він почав купувати ліпші деревця з промислових шкілок, деякі з них вимерзали та ті, які лишилися, добре родять кожного року. Він не садить деревець ближче як 12 стіп одно від другого і крім того ріжні сорти ростуть в него всуміш для ліпшого запилення. З цією метою він і бжоли тримає в своїм саді. Цілком витривалими в його саді є такі яблунки: Осман, Робин, Адам, Амур, Долго, Принц, Линда, Коломбія, Ґарнет, Олга і Силвія. Щоб на весні приморозки не шкодили цвіту, він в осени як замерзне земля, прикриває ґрунт гноєм біля дерев на яких чотири стопи довкола і добре його перемішує зі снігом, щоб там не завелися миші. Під гноєм земля не скоро розмерзає на весні і дерева стримуються розпускатися та оминають весінні приморозки а в осени не треба боятися бо овочі дозрівають вже від 10 серпня і малі морози їм не шкодять. Зі сливок в него родять Сапа, Опата, Ока, Велей Ривер, Пембіна, Том Томб. Має й інші сорти, але ті не радить розводити в тій околиці.

П. Зварич, Веґревил, Алберта, має гарний ботанічний город і плекає так само овочеві дерева. Ще від хлопячих літ він цікавився ботанікою і ця ботаніка мало що не коштувала йому життя, бо збираючи головки блекотиці і витрясаючи насіння, яке є подібне до маку, їв його і потім з два дні дерся по стінах а родичі гадали, що він збожеволів. Про цей випадок він і тепер памятає хоч зацікавлення ботанікою в нім не вмерло.

П. Зварич є одним з найстарших українців піонірів в Канаді, бо приїхав сюди ще 40 літ тому. Року 1922 відвідав він Рідний Край а по повороті рішив присвятити решту свого життя ботанічним студіям. Тепер він має в своїм городі майже всі рослини, яких можна дістати в Канаді. Кожного року вирощує велику кількість насіння і багато з того роздає та взагалі поширює між людьми любов до прикрашування своїх обійсть. В містечку Веґревил він зорґанізував товариство городників і під його впливом багато господарів почали засаджувати квітники та декоративні кущі рівнож як і овочеві дерева.

В саді П. Зварича найвитревалішою з яблунок покищо виказалася Пайотет, хоч можливо, що інші перевищать її як доростуть до старшого віку, бо його сад ще молодий. Зі сливок найвидатнішими він уважає Сапа, Опата та Ока. Всіх овочевих дерев він має до 80 ріжних сортів.

І. І. Воркун, Ледук, Алберта, почав насаджувати садок року 1930 і багато всяких сортів випробовував доки знайшов те, що в него може рости. Околиця Ледук знаходиться 32 милі на південний схід від Едмонтону, земля там легка але ліси вже майже всі вирубано і всюди відкритий степ. Отже садок в тих околицях потребує доброго захисту, щоб міг родити. Не дивлячись на те, що Ледук досить далеко висунений на північ, п. Воркун плекає в себе такі яблунки як Дочес, Велті, Гибернал і Гаралсон. Це все стандартні яблука і навіть в південних околицях степової Канади не всюди можуть родити. Крім цих в него добре родять також Сибірські кислички, Трансендент, Осман, Долго, Адам і Силвія. Зі сливок в него добре родять Опата, Сапа, Ока і Том Томб.

Ось що говорить п. Воркун про садки в Алберті: „Те, що колись говорили, що ніби в Алберті яблук не буде, неправда, бо хто хоче мати свої яблука й сливки то безперечно може їх мати як тільки доложить трохи труду. Садок цілком певно поплатиться тільки треба для него захисту. Щодо витревалости великих яблук то в мене найліпше надаються Гибернал; вони пізно дозрівають і на смак більш квасні як МкІнтош, однак для печива нема ліпших бо виростають великі. Щодо кисличок то вони такі витревалі як і місцева осика. З сливок то Ассинибойн нашої зими не боїться лише що овочі мають грубу шкірку але мякуш солодкий. Дуже добрими є сливки сорту Опата і так рясно родять, що гилля аж до землі пригинають.”

І. Дмитронець, Ростерн, Саскачеван, з великим завзяттям розводить сад і хоч його місцевість досить далеко висунута на північ, всеж має гарні успіхи. В него цілком витревалими виказалися такі яблунки як Осман, Линда, Амур, Долго, Адам, Силвія і Олга; з правдивих яблук добре там родять Джювел, Рескю, Бедфорд, Геєр ч. 12, Гибернал, Велті, Ростерн ч. 7 і Рєпка кісляка. З цих яблунь часом декотрі примерзають в зимі, головно там де нема доброго захисту. Зі сливок він уважає витревалими та родючими в його околиці такі: Ассинибойн, Мамот, Крі Редисон, Пембіна, Оджибва, Опата і Сапа, тільки що овочі в Сапи доходять пізніше і не є вона так витревала як Опата, до якої дуже подібна. З сливок гибридів витревалими там є Том Томб, Ока, Компас, Чампа і Рубі. Компас пізно дозріває. Грушками там ніхто не цікавиться. Дехто пробував розводити Манджурські та на тім і скінчилося. Між іншим п. Дмитронець при садженню деревець уважає щоб посадити їх так як вони росли на попереднім місці, цебто південну сторону поставити на південь, бо як він каже, дерево має „лице.” Цей спосіб дійсно є поширений в Европі і про це були згадки в „Практичнім Садівництві”, місячник, якого видає Сільський Господар в Львові.

І. Денис, Бюкенен, Саскачеван, приїхав до Канади 17-літним хлопцем. Походить він з Устя Епископського, Борщівського повіту, Західна Україна. В Канаді на початках працював як робітник при залізниці, потім скінчив учительський семинар в Реджайні і деякий час учителював але зрештою взявся господарити на власній фармі в Бюкенені. Вже від початку він зачав розводити сад бо мав замилування до овочевих дерев ще з Старого Краю. Тепер він має 4 акри саду і шкілку овочевих дерев, які плекає на продаж.

В своїм саді п. Денис має кілька соток ріжних сортів овочевих дерев і велику увагу звертає на плекання нових та більше витревалих сортів яблунок та сливок. Він виплекав десять яблунок, які витримують навіть такі морози як 58 нище зера а одну з сливок, яку він виплекав, представники Експериментальних Фармів в Мордені та Ростерн, назвали його іменем — „Денис Плом.” Крім дослідів над овочевими деревами він плекає й такі ягідні кущі як порічки, аґрести, малини, суниці і виноград.

Від року 1926 має також і гарну пасіку.

С. Юськів, біля Винніпеґу, Манітоба, року 1930 започаткував промислову шкілку овочевих дерев і назвав її „Садок”. З яблунок в него ростуть і добре родять такі: кислички — Осман, Долго, Олга, Флоренц, Трансендент; мішанці кисличок з яблунками—Росилда і Трейл; правдиві яблука—Гаралсон, Рєпка Кісляка, Пайн Ґров, Блошд Калвил, Харламов, Ред Дочес, Джетро і Мортоф. Грушки він також має але ще замолоді. З сливок в него родять і є витревалими такі: Ассинибойн, Мамот, Оджибва, Текумсе, Пембіна, Токата, Андервуд, Ред Вінґ і Ванета.

Крім плекання овочевих дерев на продаж, п. Юськів також дбає й про виведення нових сортів. Недавно він виплекав новий сорт сливок. який в него значиться як Дж. Р. ч. 86 і тепер знаходиться на випробуванню на Експериментальній Фармі в Морден. Суперінтендеент В. Р. Леслі думає, що та сливка дещо подібна до сорту Минесота.

Овоч сливки, яку виплекав п. Юсків, має подовгасту форму, 2 цалі довгий і 1½ цаля широкий, темно-червоного кольору, кісточка легко відстає від мякума, мякуш приємний на смак.

На думку п. Юськова найкраще зачинати сливковий садок з сіянців бо це і менше коштує і можна сподіватися, що виросте щось дійсно вартісного з чого може бути виведено новий сорт. З яблунок в него дуже добре зародили щепи Гаралсон, в літку року 1938 так, що гилля треба було підпирати. Ці деревця зачали родити на четвертім році і мали овочі добрі на смак та розміром від 2½ до 3 цалі в перерізі. Зі сливок гибридів він має такі як Опата, Сапа, Ока, Компас, Том Томб та Чампа. Всі вони цілком витревалі під Винніпеґом і добре родять.

Гр. Неґрич, Венлав, Манітоба, правдоподібно є одиноким українським садівником, який систематично виставляє свої овочі на провінціяльній виставі у Винніпеґу і в серпні 1937 року дістав Свідоцтво Признання від Манітобського Департаменту Рільництва за овочі виплекані у власнім саді. Місцевість Венлав віддалена 220 миль на північ від Мордену і вже це нам говорить, що овочеві дерева в саді п. Неґрича мають бути дійсно витревалими. Побіч ведення промислової шкілки овочевих дерев, він робить і власні дослідження а одну з яблунок, яку він виплекав, названо його іменем — „Неґрич." Ця яблунка родить яблука в перерізі біля 2⅓ цалів і дуже витревала. В тих околицях температура впадає навіть до 55—57 степенів нище зера, та яблунки ніколи не вимерзали. Тепер він їх далі поліпшує схрещуванням з іншими сортами.

В своїм саді та шкілці п. Неґрич має як правдиві яблука так і кислички, а також сливки. Всі вони дуже добре родять і він гадає, що це завдяки тому, що в саді розкидає кожних два роки перегнилий гній на поверхні ґрунту. Цим стримується вогкість в ґрунті і забезпечується ліпше постачання поживних річовин для дерев. Він радить насаджувати захист для саду й з південного боку, щоб дерева на весні не розвивалися передчасно та щоб не страждали від пізних приморозків.

Загадка

Яка є ріжниця між чоловіком, жінкою і оріхами?

— Така, що оріхи гризуться в свята, а чоловік і жінка гризуться що дня.

Наші діти

— Чого ревеш?

— Бо я вчера вдарився в голову.

— Чомуж ти вчера не виплакався?

— Бо вчера не було нікого в дома!

І то правда

Мущина, що клячить перед укоханою жінкою, подібний до верблюда, який чекає на набір тягару.

Радість поета

— Так, мій любий, мої вірші читає вже двічі стільки людей, що передше!

— Прошу! А я й не знав, що ти оженився.

В школі

Учитель: — Що спричинює витворювання роси?

Школяр: — Земля обертається довкола своєї оси скоро, тобто на протязі 24 годин, тому вона мучиться і на неї виступає піт.

Проповідь на вінчанню

Один священик вінчав 60-літного чоловіка з 70-літною жінкою.При цій нагоді виголосив проповідь, яка починалася від слів: „Господи, відпусти їм, бо не знають, що роблять!"

Учитель: — Скажи мені, Грицьку, хто в світі наймудріший?

— Грицько: — Єґомосць з дяком.

Учитель: — Чомуж так?

Грицько: — Бо як мої мама вмерли, то всі люди плакали, тільки еґомосць і дяк співали.

Іван Кучмій—Скрипак і Пяніст

Ми, українці, маємо між собою багато талановитих людей, про які не всі з нас знають. Ми маємо талановитих і визначних музикантів, які в музичнім світі стоять дуже високо, Одним з таких визначних музикантів є Іван Кучмій.

п. Іван Кучмій

Батько Івана Кучмія походить з села Василківці, а мати з Будзанова, в Галичині. До Канади вони приїхали року 1905, і осілись у Винніпеґу, де батько працює й до нині. Розуміючи вартість науки та музики, вони подбали о те, щоби їх молодий син Іван почав вчитись музики ще від дитинства.

Коли йому було лише сім літ, Іван почав брати лекції музики на пяно. Учителем його був Леонард Гітон. На десятім році життя Іван взявся до скрипки, і його першим учителем був всім відомий скрипак і музикант Никола Гуцуляк. Музику він так любив і робив так скорий поступ в своїх студіях, що родичі його добачували в нім талановитого музиканта. Пізніше він пішов на студії з славним учителем гри на скрипку Джан Вотергавс. Підчас своїх студій на скрипку і пяно у Винніпеґу він дуже часто грав на ріжних концертах, влаштовуваних українськими товариствами. В дальших студіях одержував всякі відзначення, медалі та великі признання від визначних музикантів. Брав він участь і в музичних фестивалях, в яких він завжди вибивався на перше місце. Остаточно він здав свої музичні іспити з великим відзначенням і здобув в році 1931 стипендію від Королівської Колеґії Музики (Роял Каледж оф Мюзик) в Лондоні за гру на скрипці. Не довго по тім він відїхав до Лондону на дальші студії.

В Королівській Колеґії він перебув 5 літ, і за той час відзначився в музичних колах як дійсно талановитий скрипак. В додатку до студії на скрипку він також студіював пяно, яке він трохи більше полюбив навіть як скрипку. Комбінація знання скрипки й пяно рівночасно є надзвичайною рідкістю, і це дає музикантови справді велику спромогу видати від себе щось дуже вартісного для музичної творчости. Його учителем на скрипку був Ісолд Менджес, а на пяно Герберт Фрайр.

Покінчивши високі студії, І. Кучмійови захотілось знова побачити своїх родичів в Канаді, яких він не бачив через сім років. В році 1938 він приїхав до Винніпеґу. Підчас своїх відвідин тут, йому вручив як дарунок скрипку власного виробу славний майстер скрипок Іван Кучер, якого син є теж визначним скрипаком і малярем-артистом в Лондоні. Цей інструмент Кучмій високо цінить. Того самого року Іван Кучмій повернув до Лондону, де його застала війна, яку він пережив в тім місті і в ріжних інших місцях британського острова і европейського континенту.

Підчас свого другого побуту в Европі Кучмій брав дуже активну участь в музикальнім світі. Він грав в слідуючих орхестрах: Лондон Филгармоник Оркестра (перша скрипка); Бойд Ніл Оркестра; Р.А.Ф. Симфоні Оркестра; Маркова-Долин Балєтна Оркестра (концерт майстер); Ґлиндеборн Опера; Лондон Филгармоник Оркестра; Лондон Симфоні Оркестра Беґґарс Опера, та в багатьох інших оркестрах, операх та музичних виступах.

Підчас війни треба було дуже багато музики, щоби піддержувати моральний настрій анґлійського населення. Дуже часто одна орхестра давала так багато як 15 виступів на тиждень. Іван Кучмій брав в них участь. Свого часу він вступив був до Р.А.Ф. та звільнили його з почестю з тої причини, що він більше міг зробити для перемоги як музикант ніж як вояк. Орхестри, в яких він грав, виступали з концертами не лише в Британії але й на континенті — в Франції й Бельґії.

В часі війни він дуже часто стрічався в Лондоні з відомими в Канаді Михайлом Кучером, скрипаком і малярем, Богданом Губіцьким, теж скрипаком, який траґічно згинув від вибуху німецької бомби, Евгеном Яхніцьким, скрипаком, та знаним артистом-малярем Олександром Дарковичем. Був тоді в Лондоні також і челіст Чарлс Доячек, який служив при канадійськім війську. Там він і Іван Кучмій стали щирими собі приятелями, і провели багато часу в любім товаристві. Чарлс Доячек відзначився в Лондоні як дуже здібний челіст-соліст.

Іван Кучмій має багато щирих приятелів як в Лондоні так і в Канаді. Один з його найблищих приятелів є Сидней Геррисон, який був одним з суддів музичного фестивалю у Виннипеґу минулої весни. Підчас свого побуту тут, Геррисон відвідав родичів Кучмія, що справило їм надзвичайно велику приємність.

В половині місяця жовтня наш високо-надійний скрипак і пяніст поверне до Лондону, де є кращі нагоди в музиці як в Канаді або Злучених Державах. Він з жалем буде прощатись з своїми відданими йому родичами, та він знова відвідає Канаду й Винніпеґ в недалекім часі.

Панство Кучміям український нарід винен велику подяку за те, що вони зрозуміли талант свого здібного сина і дали йому спромогу осягнути так високого степеня в музичній освіті. Він є нашою зіркою. Дасть Бог, що він принесе ще багато більше слави для родичів, для себе самого і для українського народу. Від себе бажаємо йому всего найкращого та великого успіху в здобуттю дальших відзначень на музичному полю.

Нинішне сватання

—З рукою на серці можу вам сказати, що люблю щиро вашу доньку.

— Гм... бачите, я шукаю такого жениха, що мігби сказати мені з рукою на... кишені.

Пяний: — Де мешкає Іван Равлик?

Поліціянт: — Та прецінь ви самі є Іван Равлик.

Пяний: — Та то правда, але я не знаю, де він мешкає.

***

— Але я питаю, хто був тут з тобою вчера вечером?

— Лише Марійка, тату.

— То скажи Марійці, що вона забула люльку на пяні.

***

— Чому погода так часто змінюється?

— А про що люди говорилиб, якби погода не змінялась?

***

— Пане начальнику! Та хто видів так упиватися, аби аж в рові лежати?

—А ви як хотіли? Аби я тверезий в рові лежав?

„Хрисцінин"

Жид до священика: — Єґомосць, робіть що зі своїми людьми, бо бігме — далі вже хрисцінин не годен буде витримати!

— Через того чоловіка онде мій брат стратив пять тисяч долярів.

—Грали в карти?

— Де там! Не позволив женитися з своєю дочкою.

Учитель: — Процю ,а що для нас потрібніше —сонце чи місяць?

Проць: — Та місяць, прошу пана.

Учитель: — Місяць? А то чому?

Проць: — Бо так! Колиби не місяць, то ми в ночі нічого не виділиб.

Учитель: — Ну, що скажеш про сонце?

Проць: — То без сонця може якось обійшлосяб, бо в день і так видно.

Суддя: — Чи ти сам допустився тої крадіжи?

Злодій: — Сам, прошу пана, бо нині чесного спільника не так легко знайти.

Народні Приповідки

Де багато крику, там мало правди.

Хто ледащо, тому їсти нема що.

З лежі не буде одежі, а з спання коня.

Перед образом молись, старшому поклонись, а дурневи дулю дай.

Нема такого краму, де купивби тата й маму.

Не нарікай на зле, бо ще гірше буде.

І чорна нива білий хліб родить.

Ліпше своє латане, як чуже хватане.

Крадене зразу солодке, а потім гірке.

Будь і криштальовий, не уйдеш обмови.

Яка кроква така й лата, яка робота, така заплата.

Доки не намучиться, доти не навчиться.

Легко камінь у воду кинути, а тяжко дістати.

Най буде кривоклуба, аби була серцю люба.

Поки лежень належиться, то встайко наїсться.

Тоді дери лико, коли відстає, тоді йди замуж, як беруть.

Лінивий і в своїй хаті змокне.

Хто в літі в холоді, той в зимі в голоді.

Ліпший розум, як готові гроші.

Який мельник, такий млин, який батько, такий син.

Малі діти їдять хліб, а великі серце.

Коровам орати а Ляхам робити — один чорт.

Минули ті роки, що розпиралися боки.

Є, то минеться, а нема то обійдеться.

Мило тому давати, хто не хоче брати.

Не кпити з Микити, бо і Микита вміє кпити.

Що ніч зробить, то день покаже.

І ми не з тих, що нічого з них.

На язиці мід, а під язиком їдь.

Чим мудрий стидається, тим дурний величається.

З панами приставай мало, а з дурнями ніколи.

Ліпше одно око своє, чим чужі оба.

По лихім обіді і лиха вечера смакує.

Жид як верба, де посадиш там прийметься.

Прийде така неділя і в нас буде весілля.

Який напій, таке похмілля.

І на печи напасть чоловіка найде.

Наймають до телят, а робити що велять.

Наївшися, напившися, гей ґвавт, женивбися! А вже я зголоднію, деж я бідний жінку дію?

Одному нагорода, а другому недогода.

Не той ходить в ногавицях, хто їх шиє, а той хто їх має.

Пани скубуться, а підданих чуби болять.

Коли панич, то май своє, а не зич.

Най Бог хоронить від людської ненависти і від панської ласки.

Була колись правда, тай заржавіла.

Правда ясніша від сонця, та її з свічкою шукати.

Пхай біду наперед, коли ззаду не можна лишити.

Біда в кого жінка бліда, а як румяна, то кажуть що пяна.

У великім пості, не ходи в гості.

Великий дуб, та дупловатий.

Великий рот у вола, та говорити не може.

Дай мені Боже той розум наперед, що Українцеви на послід.

Дай старче палицю, а тебе най пси зїдять.

Дармо з сухої керниці воду брати.

Один гроші складає, другий мішок шиє.

Де нема лиця, там нема стиду.

Даш руками а не виходиш ногами.

Де Бог церкву ставить, там дідько коршму.

Де все гостина, там голод недалекий.

Дитину люби як душу, а тряси як грушу.

Добре господині, коли повно в судині.

Добре памятається довго, а зле ще довше.

Довжник бере весело, а віддає сумно.

Добре ковало не боїться молота.

До права треба два мішки: один грошей а другий бачности.

Дурня на ноги клади а він на голову паде.

Один цвіт не робить вінка.

Одні діти бояться хреста а другі батога.

Жени сина коли хоч, коли можеш давай доч.

Живіт товстий а лоб пустий.

Із нехоття зїв вовк порося.

Добре з чужої скіри ремінь краяти.

Ліпший жид, як жидівський Іванко.

Ліпше бути багатим Іваном, як бідним паном.

СКРІЗЬ ЦІЛУ ДОРОГУ

Північ

ЦІЛУ

Захід

СКРІЗЬ

SASKASAL

MINERAL SALTS

Медичні Соли з Літел Маніту Лейк, Саскачеван, Канада.

Рафіновані і концентровані до ужитку в дома. Дуже добрі результати в случаях ревматизму, нюрайтес, нечистої крови, запору, легких жолудкових забурень і подібних недуг, повстаючих з великої квасности крови.

69ц *за 10 тижневе лічення.*

ДОРОГУ

Схід

КРУГОМ

Полудне

В кожній громаді є люди, які тримаються здорово уживанням САСКАСАЛ, Карльсбаду Північної Америки, Мінеральних Солей Озера Маніту.

З жінкою клопіт, без жінки ще більший.
Заяця криком не спіймаєш.
Дурний і в Києві не купить розуму.
Бог кожному дає драбину: одному в гору, другому в долину.
Великим панам трудно правду сказати.
В зимі сонце як мачуха, світить та не гріє.
Від лихого довжника і полову бери.
Вовк схований, приятель перепрошений, син прибраний а жид хрещений — все непевні.
Вода все сполоще але злого слова ніколи.
Волос сивіє а голова шаліє.
В убогого тоді неділя, коли сорочка біла.
Гадина в його словах дихає.
Гей, гей то не в дома, куди мацну то солома.
Голоде, дай їсти.
Господар слузі не викає.
В чепци родився, а на посторонку згине.
Ангельський голосок, а чортова думка.
Без підпалу і дрова не горять.
Без соли, без хліба, худая бесіда.
Більше Бог має, як роздає.
Боже дай добре, та не довго ждати.
За ким Бог, за тим і люди.
Знає свиня, що перець а каже, що гречка.
І квасне яблоко хробак гризе.
Золотий ключ до кожних дверий придається.
І чорт багато грошей має а в болоті сидить.
Кожний когут смілий на своїм сміттю.

— Я був в такім краю, — каже вояк — де є ріки такі широкі, що з одного берега не видно до другого.

— А я — відповів другий — був знову в такій околиці, де ріки є такі вузькі, що тільки один беріг.

Добра сусідка

А.: — Знаєте, кумо, кілько разів бачу вашу жінку, тілько разів тішуся тим.

Б.: — Чомуж то так?

А.: — Тому, що вона не моя.

Суддя: — Як ви тут були останного року як обжалований, то я сказав вам, що не надіюся побачити вас тут ще раз!

Обжалований: — Так, пане суддя, я пригадую собі, але щож, коли поліцай не хотів мені повірити.

Богдан Лепкий.

Спомин

Пригадую собі, як семилітним хлопцем,
Нарвавши на валах фіялок синих,
Росистих, свіжих, а сумних, як очі
Сиріт бездомних, біг я в церкву нашу,
Похилену, стареньку, мохом порослу...
Була Велика Пятниця, день смутку.
Ворота царські замкнені, — на плиті
Лежав Христос.
З долонь Його пробитих
І з голови, зпід колючок тернових,
Спливала кров. Горіли свічі ярі,
І дим від них, як серпанок снувався
Кругом по церкві.
В головах стояли
Яличка дві, помежи плити ткнуті,
І пахли. Тихо було і святочно
Перед лицем Господного терпіння —
Святої жертви.
Від села, крізь двері
Вбігав далекий гамір, відгук бою,
Що день і ніч йде за життя невпинно,
А крізь вікно відчинене вливався
Від цвинтаря спокій гробів, мир-мира.
До ніг Христових клалось сонце ясне,
Але його воно вже не огріло.
Лежав такий знеможений, безсилий,
Що дивлячись на нього годі було
Перед терпінням ніг не приклонити . . .
Пригадую собі, з яким тремтінням
Душі, цілували Христові ноги,
Клав я фіялки біля плащениці,
Щоби хоч тими квітами дрібними
Великі Божі муки облегчити.
А нині . . . ?
Нині стаючи над гробом
Господним, в церкві камяній, у місті,
І дивлячись на тих, що йдуть до Нього
З шептом молитви на устах, а в серці
З притаєним бажанням злоби й помсти,
Я не тільки складаю, а питання,
Гірке й трівожне, як колись питався
Поет, пророк наш: „Йсусе, Христе, Боже!
За що й за кого Ти розпитався?!"

Оскаржений: — Мій адвокат хорий і я просивби світлого суду, щоб мою розправу відложити на один тиждень.

Суддя: — Алеж вас зловлено якраз в хвилі, коли ви мали свою руку в кишені другого чоловіка. Якуж оборону може ваш адвокат подати на це?

Оскаржений: — Та то власне я і хотівби знати.

Важніші Події в Році 1946

СІЧЕНЬ

3—Повішено в Лондоні Лорда Га-Га, співпрацівника націстів.
10—Почалися перші наради Обєднаних Держав в Лондоні.
20—Ґен. Шарл де Ґол зрезиґнував з тимчасового президенства Франції.
21—В Злучених Державах вийшли на страйк 750,000 сталевих робітників.
23—Соціяліст Фелікс Ґуин прийшов на місце де Ґола як президент Франції.
24—Канада стала членом Обєднаних Держав Комісії Атомічної Сили.
25—Сер Арчибалд Кларк Керр назначений бритійським амбасадором до до Злучених держав.
27—Полевий маршал Монтґомері зістав іменований Вайкавнтом Монтґомері Аламейну.
29—Триґве Лій назначений секретарем Обєднаних Держав.

ЛЮТИЙ

1—Югославія і Мадярщина проголошені републиками.
4—Американський найвищий суд потвердив засуд на смерть японського ґенерала Ямашіта.
6—Палата Лордів в Британії ухвалила націоналізацію Банку Анґлії.
15—Американський сталевий страйк полагоджено.
18—Папа римський назначив 22 нових кардиналів, між ними архиепископа МкҐвіґена в Торонто.
21—Бевин пропонує Совітській Росії 50-літний пакт приятельства.

БЕРЕЗЕНЬ

3—27 осіб згинуло в літаковім краху в Сан Дієґо, Каліфорнія.
5—Винстон Чорчил промовляє в Фултон, Мо.
8—Міжнародна грошева конференція почалась в Саваннаг, Джорджія.
11—Пол Спаак сформував новий соціялістичний кабінет в Бельґії.
13—Арештовано в Югославії Дража Михайловича.
21—Фіорело ля Ґвардія назначений директором УНРРА на місце уступившого Леймана. Спаак зрезиґнував з премієрства Бельґії.
25—Перша сесія Обєднаних Держав в Злучених Державах.

Винстон Чорчил, бувший премієр Великої Британії.

КВІТЕНЬ

1—Велика морська хвиля вдарила на Гонолулу, Каліфорнію й Аляску. 40,000 вуглекопів мягкого вугля вийшли на страйк в Америці.
5—Росія й Іран погодилися на взаїмні проблеми.
10—Загальні вибори в Японії.
16—Загальний страйк 50,000 урядових службовців в Палестині.
18—Створено суд справедливости при Обєднаних Державах.
25—Почалась конференція міністрів заграничних справ чотирох великих держав в Парижу.

ТРАВЕНЬ

8—Перша річниця ВЕ Дня — нападу на континент Европи.
9—Король Італії Віктор Емануїл уступив в користь свого сина.

10—Американський сенат ухвалив позичку Британії в сумі 3,750,000,000 долярів.
16—Британія пропонує незалежну юнію цілої Індії.
17—Перші загальні вибори в Голяндії від 1937.
18—Офіціяльне проголошення кінця існування Ліґи Націй.
21—Американський уряд перебрав копальні мягкого вугля.
29—Страйк вуглекопів скінчився.
31—В наслідок землетрусу в Туреччині згинуло 1,339 людей.

ЧЕРВЕНЬ

2—Вибори в Франції. Республиканська партія виграла. Перші свобідні загальні вибори в Італії.
5—60 людей згинуло в пожарі готелю Ля Сал в Шікаґо.
13—Італійський король Гумберт виїхав до Портуґалії.
14—Всеіндійський Конґрес відкинув британські пропозиції відносно незалежности Індії.
19—Жорж Бідо вибраний тимчасовим президентом Франції.
24—Перший експеримент з атомічною бомбою в Бікіні.
25—Пайковання хліба в Британії.
30—Скасування контролі цін в Америці.

ЛИПЕНЬ

3—Міністри заграничних справ погодилися на уміжнароднення Трієсту.
4—Филипіни проголошені републикою.
6—Негру перебрав провід індійської Конґресової партії.
9—Упадок бельґійського правительства Ашіля вен Акера.
17—Розстріляно в Югославії Дража Михайловича.
22—Знищено в Палестині готель Кінґ Едвард жидівськими терористами.
29—Почалася Мирова Конференція в Парижу.

СЕРПЕНЬ

1—Совітська Росія післала Туреччині пропозицію з 5 точок відносно контролі Дарданелів.
12—Британія проголосила бльокаду проти небажаних жидівських іміґрантів.
13—Помер славний анґлійський письменник Г. Ґ. Велс.
19—Бенґальський уряд оповістив про 2,000 осіб вбитих в розрухах в Калкуті.

ВЕРЕСЕНЬ

1—Греція голосованням виявила своє бажання повороту короля Юрія II.
2—Заприсяження тимчасового уряду Індії.
20—Генрі Валес зрезиґнував з секретарства торговлі.
28—Робітниче правительство в Австралії повернене до влади.

ЖОВТЕНЬ

1—Герман Ґерінґ і інші нашістичні провідники засуджені на кару смерти.
10—Чіянґ Кай-Шек перевибраний президентом Китаю.
11—Архиепископ Степінац засуджений в Югославії на 16 літ тяжкої праці.
15—Герман Ґерінґ поповнив самогубство.
16—Повішено 10 засуджених на смерть націстів в Нірнберґу.
23—Почалась сесія Обєднаних Держав в Лейк Соксес.

ЛИСТОПАД

Клемент Етлі, теперішний премієр Великої Британії.

4—Почалась конференція міністрів заграничних справ чотирох великих держав в Ню Йорку.

5—Републиканська партія виграла вибори в Америці.
9—Президент Трумен усунув ограничення платні і стелі цін.
10—Загальні вибори в Франції.
18—Британський парлямент висловив своє довіря до премієра Етлія голосами 353 до 0.
20—Мусульманська Ліґа бойкотує тимчасовий парлямент Індії.
21—400,000 вуглекопів мягкого вугля в Америці вийшло на страйк.
27—Робітниче правительство в Новій Зеляндії повернене.
29—Палестинський найвищий суд потвердив британську заборону впущення 4,000 жидівських іміґрантів.

ГРУДЕНЬ

2—Британія й Злучені Держави підписали угоду про економічну злуку своїх зон в Німеччині. Канадійський найвищий суд потвердив розпорядок уряду про депортацію японців.
3—Джан Л. Лувис і юнія вуглекопів признані винними за страйк.
4—Лувиса засуджено на заплачення 10 тисяч долярів кари, а юнію на три і пів мільйонів долярів.
6—Неуспішне закінчення конференції премієра Етлія з індійськими політичними провідниками.
7—116 осіб згинуло в пожарі готелю в Атлянта, Джорджія. Джан Л. Лувис дав розказ вуглекопам повернути до праці.
12—Обєднані Держави приняли дарунок Рокефелера приміщення в Менгетен.
14—Обєднані Держави одобрили пропозицію створення Міжнародної Скитальчої Орґанізації і приняли резолюцію про розоруження.
16—Обєднані Держави закінчили свої наради.
20—Поверх 1,000 людей згинуло в наслідок землетрусу й морської хвилі в Японії.
24—Четверта Република Франції увійшла в життя.
29—Американський Конґрес зажадав ограничення висилки воєнних знарядів до Росії.

„То мусіло смішно виглядати

Басомпер французький посол на еспанському дворі оповідав свому королеви Генрикови IV, як приїхав був до Мадрита.

— Я їхав на найменшому мулі на світі.

—О, — сказав король — то мусіло смішно виглядати! Найбільший осел на найменшому мулі.

— Я був заступником вашого величества, — відповів коротко Басомпер.

Не хоче Брехати

— Ви не вірилиби мені, що в протягу трох днів я застрілив 999 заяців!

— Вже ліпше скажіть тисячу.

— Чи думаєте, що задля одного заяця буду брехав.

— Пане капраль! — говорив мужик до ґенерала.

— Я ґенерал! — відповів тойже.

— То нічого! Коли ви єще не капраль, то дасть Бог, що і ним колись будете.

Полишіть Ненависть за Собою Всі Ви, що Вступаєте Тут

Отце гасло повинно витати всіх новоприбуваючих до Канади —

Расові і національні ненависти затопили Европу кровію на цілі століття.

Ці ненависти повинні бути безглядно усунені з Канади, де люде всяких рас, всяких мов, всяких релігій мають працювати разом в гармонії щоб збудувати і вдержати вільне і свободолюбне горожанство.

Весь кооперативний рух є базований на цім принципі. Чоловіки і жінки ріжного расового походження, ріжних мов і традицій можуть працювати разом "один за всіх а всі за кожного," на абсолютно рівній базі.

Якщо Ви ще не є членом, Вас запрошується щиро пристати зі своїми братами-фармерами до величавого кооперативного руху продуцентів, який є так могучою силою на Канадійських Прерах.

CANADIAN COOPERATIVE WHEAT PRODUCERS LIMITED

MANITOBA POOL ELEVATORS Winnipeg Manitoba — SASKATCHEWAN COOPERATIVE PRODUCERS LIMITED Regina Saskatchewan — ALBERTA WHEAT POOL Calgary Alberta

Про "Старий„ і "Новий„ Калєндар

Всім відомо, що православна й греко - католицька церкви святкують свої свята згідно із старим або так званим „Юліянським" стилем, а інші віроісповідання і весь світ, без ріжниці віри, в приватному й публичному життю числить дні згідно з новим т. зв. „Григоріянським" стилем калєндаря.

Пригадаємо коротко, що це за „стилі". Старинні культурні народи — єгиптяни, греки, римляни й інші — числили час подібно як ми нині на роки і їхній рік відповідав також у своїй основі тому часови, якого потребує земля, щоб раз обійти довкола сонця (хоча старинні думали, що сонце йде довкола землі, та це калєндарній практиці не шкодило). Рік ділили на дні (то є час обороту землі довкруги своєї осі) і начисляли таких днів 365. Одначе вони не брали під увагу, що дорога землі довкруги сонця триває 365 днів, 5 годин, 48 мінут і 47.9 секунди (значить: земля робить в однім році 365 цілих і майже ще чверть обороту довкола себе). Через те вкорочування року старинні так сильно „спішилися" в численню часу, що до 45 року перед Христом їх „весняні місяці" припадали вже на осінь.

Цій аномалії зарадив римський голова держави, Юлій Цезар. Він рішив, що рік буде мати 365 днів, але кожний четвертий рік буде мати одну добу більше і буде переступний. (Для узгіднення весняних місяців з правдивою кліматичною весною казав „перескочити" 90 днів).Так почали числити від 45 р. перед Христом всі культурні народи.

Але згодом люди спостерігли, що й Юліянський калєндар (званий так від Юлія Цезаря) не є точний, бо його рік трошки задовгий і тому людство почало ‚спізнюватися". Рік Юлія був задовгий на 11 мінут і 12.1 секунди, — а це від 45 р. перед Христом до 1582 р. дало 10 днів опізнення. Цю справу вирішив папа Григорій XIII. Він наказав день 5-го жовтня, 1582, назвати 15 жовтня і так дігнати опізнений час на 10 днів. А щоб в майбутному не доходило знову до подібного, казав замінити деякі роки, що малиб бути переступні на звичайні. Таких років за кожних 400 літ має бути три, а саме ті роки, які кінчать одно століття і в яких число століть не є подільне через 4. Отже роки 1700, 1800, і 1900 вже не були переступні, а рік 2000 буде переступний, як і кожний четвертий рік є переступний (29 лютого). Знов роки 2100, 2200 і 2300 не будуть переступні, аж 2400 буде переступний і т. д.. Тим скасуванням трох днів на кожних 400 літ папа Григорій доконав того, що людство дуже мало опізнюється в рахубі часу. Бо і Григоріянський рік (назва від Григорія) не є ще зовсім точний, він є на 24 стотисячних частин дня довший від правдивого астрономічного року, та це вже таке мале опізнення, що заледви за 300 літ буде опізнення на одну добу.

Григоріянський стиль прийняли майже всі народи. Українці нині тримаються ще Юліянського стилю тільки в церкві. Свята (непереносні) припадають пізніше, як свята за Григоріянським калєндарем. Та ріжниця стилю є вже не 10 днів, як було в 16-ім століттю, а 13 днів опізнення, бо Юліянський стиль не тільки що не перескочив 10 днів в 1582 р., але ще й такі роки 1700, 1800 і 1900 зробив переступними.

Одначе хоч Григоріянський (новий) стиль є докладніший від Юліянського, то оба вони, як засаднича калєндаря система, є настільки недогідні, що нині недаром говорять взагалі про зміну того способу рахуби часу.

Недогідність кількости днів і тижнів у всіх місяцях і в роках — а також у висліді того: ті самі дати не припадають в тихсамих днях тижня, через що мусимо завжди при даті ставити й назву дня, а щоб довідатися який був день при якійсь поданій даті з минулого, мусимо заглядати до давних калєндарів, або робити ріжні досліди на підставі певних табель. А знати відразу крім минулої й майбутної дати також день тижня, це річ дуже цікава, а часто й важна. Ці недогідности відбиваються й на практичнім життю.

Постійний Калєндар

Що означує день у тижні для кожної дати на роки 1801—1980.

А — Роки							Б — Місяці											
1801 — — 1900				1901 — — 1980			Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	29	57	85		25	53	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
02	30	58	86		26	54	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
03	31	59	87		27	55	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
04	32	60	88		28	56	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
05	33	61	89	01	29	57	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
06	34	62	90	02	30	58	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
07	35	63	91	03	31	59	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
08	36	64	92	04	32	60	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
09	37	65	93	05	33	61	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
10	38	66	94	06	34	62	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
11	39	67	95	07	35	63	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
12	40	68	96	08	36	64	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
13	41	69	97	09	37	65	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
14	42	70	98	10	38	66	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
15	43	71	99	11	39	67	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
16	44	72		12	40	68	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
17	45	73		13	41	69	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
18	46	74		14	42	70	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
19	47	75		15	43	71	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
20	48	76		16	44	72	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
21	49	77		17	45	73	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
22	50	78		18	46	74	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
23	51	79		19	47	75	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
24	52	80		20	48	76	4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
25	53	81		21	49	77	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
26	54	82		22	50	78	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
27	55	83		23	51	79	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
28	56	84		24	52	80	2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1

В. — Назви днів						
Неділя	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	Пятниця	Субота
1	2	3	4	5	6	**7**
8	9	10	11	12	13	**14**
15	16	17	18	19	20	**21**
22	23	24	25	26	27	**28**
29	30	31	32	33	34	**35**
36	37					

Вишукуємо в табелі **А** рік, якого нам треба і в цій самій лінії в табелі **Б** вишукуємо число, що лежить у тій самій лінії під відповідним місцем. До цього числа додаємо дату місяця. Одержане таким робом число вишукуємо в табелі **В.** День про який нам іде буде над тим числом.

Приклад: Котрого дня в тижні помер Іван Франко? 28. травня 1916 року.

Відповідь: В табелі **А** вишукуємо рік 1916. В тому самому рядку в табелі **Б** під місяцем травнем маємо число 1. До цього додаємо дату названого дня 28 і одержимо число 29. Шукаємо того числа в табелі **В,** де є назви днів, і находимо його під неділею. Отже Франко помер у неділю.

КАЛЄНДАР ВАГІТНОСТИ ДОМАШНИХ ЗВІРЯТ

Як завагітніє дня	ТО ЗВИЧАЙНО ОПОЛОЖИТЬСЯ			
	кляча	корова	вівця і коза	свиня
1 січня	6 грудня	12 жовтня	3 червня	30 квітня
8 "	13 "	19 "	10 "	7 травня
15 "	20 "	26 "	17 "	14 "
22 "	27 "	2 листопада	24 "	21 "
29 "	3 січня	9 "	1 липня	28 "
5 лютня	10 "	16 "	8 "	4 червня
12 "	17 "	23 "	15 "	11 "
19 "	24 "	30 "	22 "	18 "
26 "	31 "	7 грудня	29 "	25 "
5 березня	7 лптня	14 "	5 серпня	2 липня
12 "	14 "	21 "	12 "	9 "
19 "	21 "	28 "	19 "	16 "
26 "	28 "	4 січня	26 "	23 "
2 квітня	7 березня	11 "	2 вересня	30 "
9 "	14 "	18 "	9 "	6 серпня
16 "	21 "	25 "	16 "	13 "
23 "	28 "	1 лютня	23 "	20 "
30 "	4 квітня	8 "	30 "	27 "
7 травня	11 "	15 "	7 жовтня	3 вересня
14 "	18 "	22 "	14 "	10 "
21 "	25 "	1 березня	21 "	17 "
28 "	2 травня	8 "	28 "	24 "
4 червня	9 "	15 "	4 листопада	1 жовтня
11 "	16 "	22 "	11 "	8 "
18 "	23 "	29 "	18 "	15 "
25 "	30 "	5 квітня	25 "	22 "
2 липня	6 червня	12 "	2 грудня	29 "
9 "	13 "	19 "	9 "	5 листопада
16 "	20 "	26 "	16 "	12 "
23 "	27 "	3 травня	23 "	19 "
30 "	4 липня	10 "	30 "	26 '
6 серпня	11 "	17 "	6 січня	3 грудня
13 "	18 "	24 "	13 "	10 "
20 "	25 "	31 "	20 "	17 "
27 "	1 серпня	7 червня	27 "	24 "
3 вересня	8 "	14 "	3 лютня	31 "
10 "	15 "	21 "	10 "	7 січня
17 "	22 "	28 "	17 "	14 "
24 "	29 "	5 липня	24 "	21 "
1 жовтня	5 вересня	12 "	3 березня	28 "
8 "	12 "	19 "	10 "	4 лютня
15 "	19 "	26 "	17 "	11 "
22 "	26 "	2 серпня	24 "	18 "
29 "	3 жовтня	9 "	31 "	25 "
5 листопада	10 "	16 "	7 квітня	4 березня
12 "	17 "	23 "	14 "	11 "
19 "	24 "	30 "	21 "	18 "
26 "	31 "	6 вересня	28 "	25 "
3 грудня	7 листопада	13 "	5 травня	1 квітня
10 "	14 "	20 "	12 "	8 "
17 "	21 "	27 "	17 "	15 "
24 "	28 "	4 жовтня	24 "	22 "
31 "	5 грудня	11 "	2 червня	29 "

Увага! До сього речинця може кілька днів недотягнути, або перетягнути.

Пекуче Порівнання

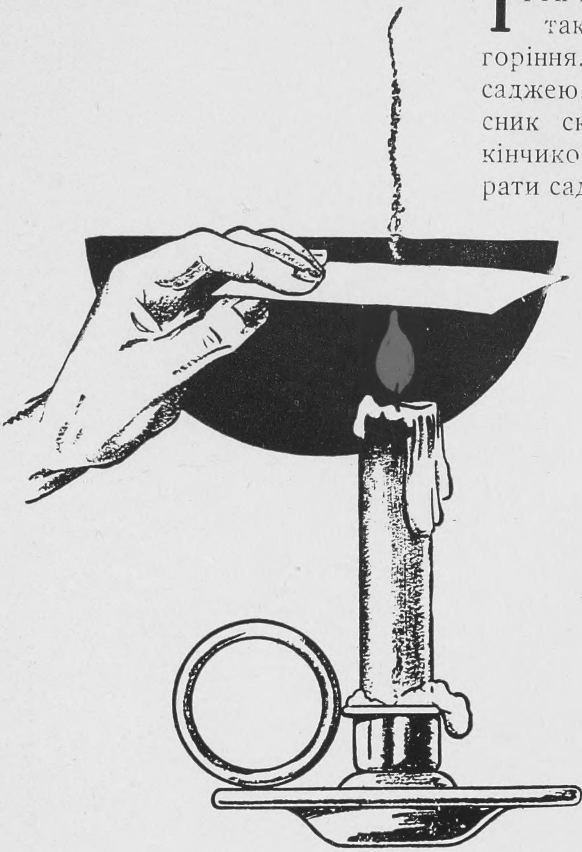

ТРИМАЙТЕ кусник скла в полуміні так, щоби то перешкаджало акції горіння. Сейчас скло зістане покрите саджею. Коли тепер будете тримати кусник скла трошки вище, якраз поза кінчиком полуміні, то воно не буде збирати саджі.

Той самий принцип відноситься до процесу спалювання (метаболізм) в вашім тілі. Хибний метаболізм робить то, що зужита матерія нагромаджується. Внаслідок того нечистоти шкіри можна зауважити, ваш віддих може статися неприємним і можливо ваша вага зростає. Природно це робить вас змученим, сердитим і ви підлягаєте ревматизмови.

Ви можете вплинути на процес спалювання у вашім тілі і так обминути непотрібне терпіння, або усунути неприємні прикмети.

Як? Довідайтеся про метаболічний реґулятор "Sal Lithofos" і попросіть о безплатну скількість пишучи до Department H. R., 378 St. Paul Street West, Montreal.

ВІДІРВІТЬ КУПОН І ПІШЛІТЬ СЕЙЧАС

DEPARTMENT H. R.,

378 St. Paul Street West, Montreal.

Панове:—Прошу вислати мені Безплатну Пробку "Sal Lithofos".

Імя ....

Адреса ....

(Число) (Вулиця)

....

ПОВЕРХ ПЯТЬДЕСЯТЬ ЛІТ ВЗІРЦЕВІСТЬ ЯКОСТИ

ПРОДУКТИ НА ЯКІ МОЖЕТЕ БУТИ ПЕВНІ

Воно коштує менше як 1 цент за MAGIC BAKING POWDER, щоб спечи Кейк . . . цей один цент є варта сорок разів більше від своєї власної вартости, коли заощадите кошт кейка — Меджик Бейкінґ Повдер НІКОЛИ не заводить.

Уживайте GILLETT'S LYE до чищення і роблення мила. Буде коштувати менше як 1 цент за кусник мила, коли будете його робити з Джіллет'с Лайом.

ROYAL FAST-RISING DRY YEAST — Легке до вживання — дуже скоре — Його скоре ділання дає вам нагоду спечи всьо за дня в кількох годинах. Повні поучення на кожній економічній пачці.

Можна дістати у вашого найблизшого ґросерника або в загальнім шторі. Глядіть на сторону 63.

STANDARD BRANDS LIMITED

MONTREAL - TORONTO - WINNIPEG - VANCOUVER